

ЕКРАНІЗОВАНО КІНОКОМПАНІЄЮ «ДВАДЦЯТЕ СТОЛІТТЯ ФОКС»

ТОЙ, ЩО БІЖИТЬ ЛАБІРИНТОМ ЛІКИ ВІД СМЕРТІ

Джеймс Дешнер

Ліки від смерті

**той, що біжить лабіринтом
Книга третя**

УДК 821.111-311.1

Д 39

James Dashner Death Cure

Переклад з англійської Марії Пухлій

Усі права застережені. Жодну частину цієї публікації не можна відтворювати, зберігати в системі пошуку інформації чи передавати в будь-якій формі в будь-який спосіб — електронний, механічний, ксерокопіювання або інший спосіб — без попереднього письмового дозволу власника.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, whether electronic, mechanical, photocopying, recording or other kind, without the prior permission in writing of the owners.

Дешнер Дж.

Д 39   Ліки від смерті : Роман / Джеймс Дешнер ; Пер. з англ. М. Пухлій. — К. : КМ-Букс, 2018. — 320 с. (Той, що біжить Лабіринтом ; кн. 3).

ISBN 978-617-7535-41-5

Це кінець. «БЕЗУМ» відібрал у Томаса все: життя, спогади, друзів-глейдерів. Але ж усе нарешті позаду! Випробування майже закінчилися — лишилося одне-єдине, останнє. Та чи переживе його бодай хтось? Однак «БЕЗУМ» не знає, що Томас пригадав значно більше, ніж можна припустити, і тому не вірить жодному слову цієї організації. Нехай правда виявиться жахливою, але Томас здолав Лабіринт, здолав випробування вогнем, і він готовий ризикнути всім, щоб урятувати друзів. Прийшов час покласти край брехням і облуді.

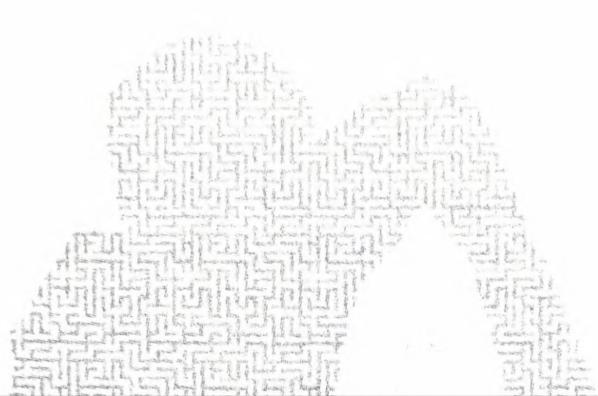
УДК 821.111-311.1

ISBN 978-617-7535-41-5

© James Dashner, текст, 2009

© Марія Пухлій, переклад, 2018

© ТОВ «Видавнича група КМ-Букс», 2018

Розділ 1

Томаса бісив запах.

Не три з лишком тижні самотності. Не білі стіни, стеля та підлога. Не відсутність вікон і не те, що світло ніколи не вимикали. Зовсім не це. У нього забрали годинник; його годували тричі на день абсолютно однаковою їжею (шмат шинки, картопляне пюре, сира морква, скибка хліба, вода), з ним ніколи не говорили, до приміщення більше нікого не впускали. Жодних книжок, жодних фільмів, жодних ігор.

Цілковита ізоляція. Вже понад три тижні, хоча він почав сумніватися, що правильно відлічує час, а він робив це, спираючись лише на чуття. Він намагався здогадатися про прихід ночі, старався спати лише в час, який видавався нормальним. Прийоми їжі цьому сприяли, хоча їжа, здається, надходила нерегулярно. Неначе він і мав почуватися дезорієнтованим.

Сам. В оббитій повстю кімнаті, позбавленій кольору — винятком були маленький, ледь помітний унітаз із нержавіючої сталі в кутку та старий дерев'яний письмовий стіл, який Томасові був непотрібен. Сам у нестерпній тиші, маючи можливість необмежено довго думати про закорінену в собі хворобу — Спалах, отої тихий повзучий вірус, який повільно забирав усе, що робило людину людиною.

Ніщо з цього не доводило його до сказу.

Але він смердів, і це чомусь діяло йому на нерви, врізуючись у суцільний блок його психічного здоров'я. Йому не дозволяли ані приймати душ, ані купатися, з моменту прибуття не надали змінного одягу або чогось, чим можна було б очистити тіло. Придалася б і проста ганчірка: він міг би занурювати її у воду, яку йому давали для пиття, і принаймні вмиватися. Проте Томас не мав нічого, крім брудного одягу, який був на ньому, коли його запроторили під замок. Навіть постільної білизни не дали — він спав, щільно згорнувшись

клубочком, втуливши дупу в куточек кімнати, склавши руки в намаганні затримати в собі обіймами трохи тепла й частенько тремтячи.

Він не знов, чому його найбільше лякає сморід власного тіла. Можливо, це саме по собі було ознакою того, що він з'їхав з глузду. Але чомусь його гігієна, дедалі гірша, тиснула йому на розум, викликаючи жахливі думки. Неначе він гнив, розкладався, а його нутрощі ставали такими ж затхлими, яким він видавався зовні. Його хвилювало це, хоч яким нерациональним це здавалося. Він мав достатньо їжі та якраз удасталь води, щоб тамувати спрагу; він достатньо відпочивав, а ще він тренувався як міг у маленькій кімнаті, часом кілька годин поспіль бігаючи на одному місці. Логіка казала йому, що забрьоханість не має жодного стосунку до сили серця чи роботи легень. Тим не менше, розумом він починає вірити, що його безупинний сморід — ознака смерті, що стрімко насувається та ось-ось проковтне його цілком.

Через ці похмурі думки він, своєю чергою, починає замислюватися, чи Тереза все ж таки не брехала під час їхньої останньої розмови, коли вона сказала, що для Томаса вже надто пізно, та наполягла на тому, що він швидко піддався Спалаху, став навіженим і жорстоким. Що він з'їхав з глузду, ще не прибувши до цього жахливого місця. Навіть Бренда попереджала його, що скоро буде кепсько. Можливо, вони обидві мали рацію.

І все це приховувало хвилювання за друзів. Що сталося з ними? Де вони?

Що Спалах робить із їхньою психікою? Оце так усе закінчиться — після всього, що їм довелося витерпіти?

Поволі прийшла лють. Наче щур, який тримтить, шукаючи тепле місце, крихту їжі. І з кожним днем приходить чимраз більший гнів, такий сильний, що Томас часом усвідомлював, що некеровано труситься, а вже після цього знову приборкував лють і ховав її. Він не хотів, щоб вона пішла назавжди — він лише хотів зберігати її, щоб накопичувалася. Чекати

доречного часу й місця, щоб дати їй волю. Усе це зробив із ним «БЕЗУМ». «БЕЗУМ» забрав життя в нього та його друзів і використовував їх так, як вважав за потрібне. Не зважаючи на наслідки.

І за це він поплатиться. Томас клявся собі в цьому по тисячу разів на день.

Усе це промайнуло в нього в голові, коли він сидів, притулівшись спиною до стіни, обличчям до дверей (і до потворного дерев'яного столу перед ними), як йому здавалося, пізнього ранку двадцять другого дня його неволі в білій кімнаті. Він завжди думав про це, поснідавши та потренувавшись. Без надії сподівався, що двері відчиняться (справді *відчиняються*, навстіж) — двері загалом, а не тільки невеличке гніздо внизу, крізь яке йому просовували їжу.

Він уже незчисленну кількість разів намагався відчинити двері самотужки. А шухляди стола були порожніми, в них не було нічого,крім запаху цвілі та кедру. Він заглядав щоранку — а ну як раптом там щось з'явилося завдяки чарам, поки він спав? Коли маєш справу з «БЕЗУМОМ», таке часом буває.

Тож він сидів, вдивляючись у ті двері. І чекав. Білі стіни йтиша. Запах його власного тіла. Йому залишалося тільки думати про друзів — Мінхо, Ньюта, Казана, небагатьох інших глайдерів, які ще лишалися в живих. Про Бренду та Хорхе, які зникли з поля зору після того, як їх урятували на велетенському берзі. Про Гаррієт і Соню, інших дівчат із групи «В», Ариса. Про Бренду та про її попередження йому після того, як він уперше прокинувся в білій кімнаті. Як вона заговорила в нього в голові? Вона на його боці чи ні?

Але найбільше він думав про Терезу. Він не міг викинути її з голови, хоча з кожною секундою ненавидів її трішечки більше. «„БЕЗУМ“ — це добре», — сказала вона йому наостанок, і, незалежно від того, мала вона рацію чи ні, для Томаса вона стала уособленням усіх жахіть, які

сталися. Щоразу, коли він думав про неї, в ньому закипала лють.

Можливо, увесь цей гнів був останньою ниткою, що пов'язувала його зі здоровим глуздом, поки він чекав.

Їжа. Сон. Тренування. Жага помсти. Ось чим він займався ще три дні. Сам.

На двадцять шостий день двері відчинилися.

Розділ 2

Томас не знати скільки разів уявляв собі це. Що він зробить, що скаже. Як він кинеться вперед і виведе з ладу будь-кого, хто ввійде, дастъ драпака, втече, вирветься. Але він думав про це практично заради розваги. Він знов, що «БЕЗУМ» не допустить нічого подібного. Ні, перш ніж діяти, він муситиме детально все спланувати.

Коли це таки сталося — коли ті двері рипнули й поволі відчинилися,— Томас відреагував так, що й сам здивувався: він не зробив нічого. Щось підказало йому, що між ним і столом з'явився невидимий бар'єр — як це було у спальнях після Лабіринту. Час для дії ще не настав. Поки що не настав.

Коли ввійшов Щур — хлоп, який розповів глейдерам про останнє випробування, яке їм нав'язали, подолання Пекла,— він відчув тільки ледь помітний натяк на здивування. Той самий довгий ніс, ті самі хитрі очиці; те саме масне волосся, начесане на очевидну лисину, що займала половину його голови. Той самий абсурдний білий костюм. Втім, він здавався блідішим, ніж тоді, коли Томас бачив його востаннє, а ще він тримав на згині руки грубу теку, заповнену десятками пожмаканих і неохайно складених аркушів, і тягнув стілець із прямою спинкою.

— Доброго ранку, Томасе,— промовив він, стримано кивнувши. Не чекаючи на відповідь, він зачинив двері, поставив стілець за письмовим столом і сів. Поклав теку перед собою, розгорнув її та заходився перегортати сторінки. Знайшовши те, чого шукав, він зупинився та поклав на знахідку руки. Тоді зблиснув жалюгідною посмішкою, зупинивши погляд на Томасові.

Нарешті заговоривши, Томас усвідомив, що не говорив уже кілька тижнів, і його голос скидався на хрип.

— Ранок буде добрим, лише якщо ви мене випустите.

Вираз обличчя чолов'яги нітрохи не змінився.

— Так, так, я знаю. Не треба хвилюватися — сьогодні ти почуєш удасталь позитивних новин. Повір мені.

Томас із соромом подумав, що це, нехай хоч і лише на секунду, вселило в нього надію. Тепер він уже має бути мудрішим.

— *Позитивних новин?* Хіба ви не обрали нас, тому що вважали нас розумними?

Перш ніж відповісти, Щур кілька секунд помовчав.

— Так, розумними. З-поміж інших, важливіших причин.— Він зупинився та оглянув Томаса, а тоді продовжив.— Гадаєш, нам усе це *подобається*? Гадаєш, нам *подобається* споглядати ваші страждання? Це все мало певну мету, і дуже скоро ти це зрозумієш.— Його голос ставав чимраз напруженішим, і останнє слово він мало не прокричав, почервонівши на виду.

— Отакої,— сказав Томас, почуваючись дедалі сміливішим.— Обережніше, старигане, заспокойся. Здається, ти за три кроки від серцевого нападу.— Випускати з себе такі слова було приемно.

Чоловік підвівся зі стільця та нагнувся вперед, опершись на стіл. Вени в нього на шиї виступили натягнутими шнурями. Він повільно сів назад і кілька разів глибоко вдихнув.

— Здавалося б, майже чотири тижні в цій білій коробці можуть збити пиху з хлопчиська. Але виглядає на те, що ти як ніколи знахабнів.

— Отже, ви збираєтесь сказати мені, що я не божевільний? Не заражений Спалахом і ніколи не був заражений? — Томас не втримався. Гнів зростав у ньому, поки він не відчув, що ось-ось вибухне. Але він змусив себе заговорити спокійніше.— Саме це зберігало мені здоровий глузд увесь цей час: у глибині душі я знаю, що ви збрехали Тerezі, що це — лише чергове ваше випробування. Отже, куди я вирушу далі? Ви

відправите мене на грьобаний Місяць? Примусите перевести океан у спідньому? — він усміхнувся для посилення ефекту.

Поки Томас лютував, Щур дивився на нього порожніми очима.

— Ти закінчив?

— Ні, я не закінчив,— він багато днів чекав на можливість висловитись, але тепер, коли вона зрештою з'явилася, його розум спорожнів. Він забув усі сценарії, які подумки розіграв.

— Я... вимагаю, щоб ви розповіли мені все. Негайно.

— Ох, Томасе,— Щур сказав це тихо, неначе повідомляючи сумну новину малій дитині.— Ми тобі не збрехали. Ти *справді* заражений Спалахом.

Томас був шокований, крізь жар його гніву пройшов холодок. Він замислився: чи не бреше Щур просто зараз? Але він знизав плечима так, неначе завжди підозрював, що так і є.

— Ну, я ще не почав божеволіти.

Певної миті — після такого довгого переходу крізь Пекло, перебування поруч із Брендою, в оточенні психів — він змирився з тим, що врешті-решт заразиться вірусом. Але він заспокоїв себе, що наразі він іще в порядку. Ще при здоровому глузді. А зараз більш нічого не мало значення.

Щур зітхнув.

— Ти не розумієш. Ти не розумієш, що я прийшов тобі сказати.

— Навіщо мені вірити бодай слову з ваших вуст? Як ви взагалі можете на це сподіватися?

Томас усвідомив, що підвівся, хоч і не пам'ятав, як це зробив. Його груди здіймалися від важкого дихання. Він мусив опанувати себе. Пильний погляд Щура був холодним, його очі були чорними ямами. Томас знов: незалежно від того, бреше йому ця людина чи ні, йому доведеться вислухати її, якщо він хоч трохи хоче вийти з цієї білої кімнати. Він зусиллям

волі сповільнив дихання. Зачекав. За кілька секунд тиші його відвідувач продовжив.

— Я знаю, що ми брехали тобі. Часто. Ми робили з тобою та твоїми друзями дещо жахливе. Але все це було частиною плану, і ти не лише на нього погодився, а й посприяв його реалізації. Нам довелося зайти з усім цим трохи далі, ніж ми сподівалися на початку — в цьому сумніватися не доводиться. Втім, все йде за схемою Творців. Ти довів її до пуття після того, як самі Творці зазнали... Чистки.

Томас повільно хитнув головою; він знов, що колись був певним чином пов'язаний із цими людьми, але думка про те, щоби змусити людину пройти те, що пройшов він, не вкладалася в голові.

— Ви мені не відповіли. Як ви взагалі можете очікувати, що я повірю будь-яким вашим словам? — Звісно, він згадав більше, ніж показував.

Хоча вікно до його минулого було вкрите твердим шаром бруду і крізь нього лише вряди-годи можна було сяк-так щось розгледіти, він знов, що раніше співпрацював із «БЕЗ-УМом». Він знов, що співпрацювала й Тереза і що вони посприяли створенню Лабіринту.

Були й інші спалахи пам'яті.

— Тому що, Томасе, тримаючи тебе в темряві, ніхто нічого не доб'ється,— відповів Щур.— Уже не доб'ється.

Томас раптово відчув утому, неначе з нього витекла вся сила, не залишивши йому нічого.

Він опустився на підлогу, важко зітхнувши. Хитнув головою.

— Я навіть не знаю, що це означає.

Який узагалі сенс вести розмову, якщо не можна довіряти словам?

Щур говорив і далі, але його тон змінився — став менш відстороненим, менш сухим і більш повчальним.

— Ти, без сумніву, добре усвідомлюєш, що по всьому світу людям з'їдає розум жахлива хвороба. Все, що ми

робили до цього моменту, було задумано з однією-єдиною метою: проаналізувати патерни твого мозку та створити матрицю на їхній основі. Ціль полягає в тому, щоб за допомогою цієї матриці розробити ліки від Спалаху. Втрачені життя, біль і страждання... ти знав ставки, коли це почалося. Ми всі знали. Все це робилося для забезпечення виживання людського роду. І ми до цього дуже близькі. Дуже, дуже близькі.

Спогади поверталися до Томаса кілька разів. Під час Змінної, у снах, які йому відтоді снилися, в періодичних мимолітних згадках, подібних до швидких ударів блискавки в голові. А тепер, коли він слухав, як говорить чоловік у білому костюмі, здавалося, ніби він стоїть на кручі, а всі відповіді ось-ось спливуть із глибин, і він побачить їх уповні. Бажання дізнатися ці відповіді було нестримним.

Але він не повинен втрачати пильності. Він знав, що був частиною всього цього, посприяв створенню Лабіринту, пе-ребрав керівництво на себе після смерті перших Творців і підтримував програму за допомогою новачків.

— Я пам'ятаю достатньо, щоб мені було соромно за себе,— зізнався він.— Але пережити таке насильство — це зовсім інше, ніж спланувати його. Це просто неправильно.

Щур почухав собі носа та посунувся на стільці. Його зачепили якісь слова Томаса.

— Подивимося, що ти думатимеш наприкінці сьогоднішнього дня, Томасе. Подивимось. Але дозволь мені спитати в тебе ось що: ти кажеш мені, що втрата кількох життів не варта порятунку незчисленної кількості інших? — Він ізнову говорив із пристрастю, схилившись уперед.— Це дуже стара аксіома, та чи вважаєш ти, що мета може виправдати засоби? Коли вибору більше немає?

Томас лише пильно дивився. Правильної відповіді на це запитання не існує.

Може, Щур і всміхнувся, та це більше скидалося на вискал.

— Просто згадай, що був такий момент, коли ти так вважав, Томасе,— він почав збирати папірці, наче намірявся йти.— Я прийшов сказати тобі, що все вирішено і наші дані майже повні. Ми підійшли впритул до чогось величного. Коли в нас буде матриця, ти зможеш скільки завгодно пхинькати разом зі своїми друзями про те, які ми були *несправедливі*.

Томасові закортіло образити його грубими словами. Але він стримався.

— Як тортури, яким нас піддають, ведуть до цієї матриці, про яку ти говориш? Як те, що купку підлітків без їхньої згоди шлють до жахливих місць, а тоді дивляться, як дехто з них помирає... який зв'язок це може мати з відкриттям ліків від якоїсь хвороби?

— *Найпряміший*.— Щур важко зітхнув.— Хлопче, скоро ти згадаєш усе, і мені здається, що ти дуже шкодуватимеш. А поки що ти маєш дещо дізнатися — можливо, це навіть поверне тебе до тями.

— І що ж це таке? — Томас насправді поняття не мав, що він скаже.

Його відвідувач підвівся, розгладив зморшки на штанях і поправив на собі куртку. Тоді зціпив руки за спину.

— Вірус Спалаху живе в кожній частині твого тіла, однак він не має жодного впливу на тебе й не матиме ніколи. Ти належиш до вкрай нечисленної групи людей. У тебе *імунітет* до Спалаху.

Томас глітнув. Йому відібрало мову.

— Назовні, на вулицях, таких людей, як ти, називають імуняками,— продовжив Щур.— І люди назовні дуже, дуже сильно вас ненавидять.

Розділ 3

Томас не міг дібрати слів. Попри всі побрехеньки, які йому розповідали, він знов: те, що він щойно почув — правда. Надто вже закономірним це здавалося в контексті того, що він пережив останнім часом. Він і, мабуть, інші глейдери, а також уся група «В», мали імунітет до Спалаху. Саме тому їх і обрали для випробувань. Усе, що з ними робили — кожен жорстокий жарт, кожен обман, кожен монстр, якого ставили на їхньому шляху,— все це було частиною складного експерименту. І це якимось чином вело «БЕЗУМ» до одержання ліків.

Усе це вкладалося в одну картину. І навіть більше — це одкровення зачіпало його спогади. Це видавалося знайомим.

— Я бачу, що ти мені віриш,— нарешті сказав Щур, порушивши довгу тишу.— Коли ми виявили, що бувають такі люди, як ти — в яких усередині закріпився вірус, але симптоми не проявляються,— ми розшукали найкращих і найрозумніших серед вас. Так і народився «БЕЗУМ». Звісно, деято у твоїй випробувальній групі *не* має імунітету, і вони були обрані на роль контрольних піддослідників. Томасе, під час проведення експерименту потрібна контрольна група. Тоді всі дані мають певний контекст.

Від цієї, останньої заяви Томасові урвалося серце.

— Хто не...— запитання не сходило з вуст. Він надто сильно боявся почути відповідь.

— Хто не має імунітету? — запитав Щур, піднявши брови.— О, мені здається, що вони мають дізнатися про це раніше за тебе, хіба ні? Але спершу про головне. Ти пахнеш, як тижневий труп — тебе потрібно відвести до душу і перевдягти у свіжий одяг.— При цьому він підняв свою теку й повернувся до дверей. Він уже збирався переступити поріг, коли Томас гукнув:

— Зачекайте!

Відвідувач озирнувся.

— Що таке?

— Там, у Пеклі... чому ви збрехали, що в безпечному місці будуть ліки?

Щур знизав плечима.

— Я зовсім не думаю, що це було брехнею. Пройшовши випробування, прибувши до безпечного місця, ви допомогли нам зібрати нові дані. І завдяки цьому ліки *будуть*. Рано чи пізно. Для всіх.

— А чому ви мені все це розповідаєте? Чому зараз? Чому ви запхали мене сюди на чотири тижні?

Томас обвів жестом кімнату, оббиті повстю стелю і стіни, жалюгідний унітаз у кутку. Його нечисленні спогади були недостатньо ґрунтовними, щоб можна було якось осягнути ти дивні речі, які з ним виробляли.

— Чому ви збрехали Терезі, ніби я шалію та лютую, і при цьому весь цей час тримали мене тут? Який у цьому взагалі може бути сенс?

— Змінні,— відповів Щур.— Усе, що ми з тобою зробили, ретельно прорахували наші мозкоправи та лікарі. Це робили заради стимуляції реакцій у зоні ураження, де чинить шкоду Спалах. Заради вивчення патернів різних емоцій, реакцій і думок. Щоб побачити, як вони працюють в умовах вірусу, який перебуває в тобі. Ми намагалися зрозуміти, чому він не ослаблює тебе. Річ саме у патернах зони ураження, Томасе. У створенні мапи твоїх когнітивних і фізіологічних реакцій заради створення матриці для можливих ліків. Річ у ліках.

— А що таке «зона ураження»? — запитав Томас, намагаючись згадати і не згадуючи.— Просто скажіть мені, і я піду з вами.

— Ну, Томасе,— відповів він.— Мене дивує, що ти, коли тебе вжалив грівер, не згадав бодай цього. Зона ураження — це твій мозок. Там оселяється та закріплюється

вірус. Що сильніше заражена зона ураження, то більш параноїдальною та жорстокою є поведінка зараженого. «БЕЗУМ» використовує твій мозок, а також мозок кількох інших людей, щоб допомогти нам упоратися з проблемою. Якщо ти пам'ятаєш, наша організація повідомляє про свою мету вже в назві: «Безпрецедентний експеримент: зона ураження мозку». — Щур, здавалося, майже задоволений собою.

Майже щасливий.

— А тепер воруєшсь, помиємо тебе. І про всякий випадок скажу: за нами стежать. Як спробуєш щось утнути, будуть наслідки.

Томас сів, намагаючись осягнути все, що тільки-но почув. Усе знову видавалося правдивим, звучало логічно.

Сходилося зі спогадами, що повернулися до нього останніми тижнями. Ale його недовіра до Щура та «БЕЗУМу» все одно змушувала трохи сумніватися в усьому цьому.

Врешті-решт він підвівся, дозволяючи своєму розуму осмислити нові одкровення та сподіваючись, що вони складуться у гарні невеличкі стосики для подальшого аналізу. Не вимовивши більше й слова, він пройшов у двері за Щуром, залишивши позаду свою камеру з білими стінами.

В будівлі, в якій він опинився, не було нічого незвичайного. Довгий коридор, кафельна підлога, бежеві стіни з пейзажами в рамках, де розбивалися об берег хвили, зависав біля червоної квітки колібрі, затіняли ліс дощ і туман. Угорі гуділи флуоресцентні лампи. Щур провів його за кілька поворотів і нарешті зупинився біля дверей. Відчинив їх і жестом запросив Томаса всередину. Одна шафка була відчинена, всередині лежав свіжий одяг і взуття. Та навіть годинник.

— У тебе близько тридцяти хвилин, — повідомив Щур. — Коли закінчиш, просто сиди тихо — я повернуся по тебе. Потім ти возз'єднаєшся з друзями.

Чомусь на слові «друзі» Томасові раптово згадалася Тереза. Він спробував іще раз подумки звернутися до неї, але

все одно нічого не вийшло. Попри те, що він дедалі більше зневажав її, порожнеча, що утворилася після її зникнення, ще плавала в ньому незнищеною бульбашкою. Вона пов'язувала його з минулим і, як він геть не сумнівався, колись була його найкращим другом. Це було чи не єдиним на світі, в чому він був упевнений, і йому було важко повністю від цього відмовитися.

Щур кивнув.

— Побачимося за півгодини,— сказав він і зачинив по собі двері, знову полишивши Томаса на самоті.

Томас досі не мав ніякого плану — хіба що знайти друзів, і він на крок наблизився до мети.

І хоча він поняття не мав, на що чекати, він принаймні вийшов із тієї кімнати. Нарешті. Тепер гарячий душ. Можливість стерти з себе весь бруд. Ніщо й ніколи не здавалося таким заманливим. Відпустивши на мить усі турботи, Томас зняв із себе огидний одяг і заходився повертати людську подобу.

Розділ 4

Футболка і джинси. Кросівки — такі ж самі, як і ті, в яких він ходив у Лабіринті. Свіжі м'які шкарпетки. Обмившись згори донизу щонайменше п'ять разів, він почувався так, наче заново народився. Йому мимоволі подумалося, що з цього моменту ситуація покращуватиметься. Що він тепер стане господарем власного життя. Якби ж то дзеркало не нагадало про татуювання — те, яке йому набили до Пекла. Воно було незнищеним символом того, крізь що він пройшов, а він шкодував, що не може все це забути.

Він стояв біля дверей ванної кімнати, притуливши до стіни та склавши на грудях руки, і чекав. Замислився, чи повернеться Щур — а може, він залишив Томаса, щоб він почав блукати тут, розпочавши чергове випробування?

Не встиг він про це подумати, як почув крохи, а тоді побачив, як з-за рогу з'явився білий силует цього худорлявого чоловіка.

— Хіба ти не шикарний? — зауважив Щур; кутики його вуст поповзли вгору, утворивши неприємну посмішку.

В Томасовій голові промайнула сотня саркастичних відповідей, але він знову знав, що повинен бути серйозним. Наразі мало значення лише одне — зібрати якнайбільше інформації, а потім — знайти друзів.

— Власне, я нормальню почиваюся. Тому... дякую.— Він і сам зобразив невимушенну усмішку.— Коли я зможу побачити інших глайдерів?

— Просто зараз.— Щур знову став абсолютно серйозним. Кивнув у тому напрямку, звідки прийшов, і жестом наказав Томасові піти за ним.— Усі ви пройшли різні тести для третьої фази випробувань. Ми сподівалися, що карти патернів зони ураження будуть готові до кінця другої фази, але нам,

щоби пройти далі, довелося імпровізувати. Втім, як я вже сказав, ми дуже близько до мети. Тепер ви всі будете повноцінними партнерами у рамках дослідження, допомагатимете нам здійснювати точну регуляцію та копати глибше, поки ми не розгадаємо цю головоломку.

Томас примружився. Він підозрював, що його Третьюю фазою була біла кімната, але що з іншими? Хоч як сильно він ненавидів своє випробування, він міг лише уявити собі, наскільки гірше може зробити «БЕЗУМ». Він мало не сподівався, що ніколи не дізнається, що «БЕЗУМ» вигадав для його друзів.

Нарешті Щур дістався дверей. Відчинив їх, не вагаючись, і пройшов усередину.

Вони ввійшли до невеличкої зали, і Томас відчув раптове сильне полегшення. Серед десятка рядів крісел сиділи вроз-сип його друзі, в безпеці, здорові на вигляд. Глейдери та дівчата з групи «В». Мінхо. Казан. Ньют. Арис. Соня. Гаррієт. Усі здавалися щасливими — вони розмовляли, всміхалися та сміялися,— хоча вони, можливо, певною мірою прикидалися. Томас гадав, що їм також сказали, ніби все майже закінчилось, проте сумнівався, що цьому хтось повірив. Він точно не повірив. Поки що.

Він оглянув кімнату в пошуках Хорхе та Бренди — йому дуже хотілося побачити Бренду. Він побоювався за неї, відколи вона зникла після того, як їх підібрав берг, хвилювався, чи не відіслав «БЕЗУМ» її та Хорхе назад до Пекла, як і погрожував,— але нікого з них не було видно. Та не встиг він запитати про них Щура, як крізь гамір прорвався один голос, і на Томасовому обличчі мимохіть розтягнулася усмішка.

— Ого, мене коцнули, і я потрапив до раю. Це ж Томас! — гукнув Мінхо. Після його оголошення залунали крики, оплески та свист. Величезне полегшення змішалося з тривогою, що випустила кігті в Томаса у животі, і він продовжив оглядати обличчя в залі. Надто вражений, щоб

говорити, він просто шкірився далі, поки не зустрівся поглядом із Терезою.

Вона вже підвелася та повернулася до нього від свого крісла в кінці ряду. Чорне волосся, чисте, вичесане та бліскуче, вкривало її плечі та обрамляло її бліде обличчя. Її червоні вуста розімкнулися в широчезній усмішці, такій, що її обличчя посвітлішало, а блакитні очі засяяли. Томас мало не пішов до неї, але зупинив себе: його розум затъмарювали яскраві спогади про те, що вона з ним зробила, як вона казала, що «БЕЗУМ» — це добре, навіть після всього, що сталося.

«Чуєш мене?» — подумки гукнув він, просто щоб побачити, чи не повернулася їхня здібність.

Але вона ніяк не відреагувала, а він досі не відчував її присутності в голові. Вони просто стояли там, витріщившись одне на одного, і дивились одне одному в очі — здавалося, хвилину, але насправді точно не більше кількох секунд. А тоді біля нього з'явилися Мінхо та Ньют, які поплескали його по спині, потиснули йому руку та затягнули до зали.

— Ну, принаймні ти, блін, не здався і не вмер, Томмі, — сказав Ньют, міцно стиснувши йому руку. Тон у нього був більш невдоволений, ніж зазвичай, особливо зважаючи на те, що вони кілька тижнів не бачили один одного, але він був цілий. І вже це добре.

Мінхо посміхався, але жорстокий блиск у його очах вказував на те, що він пережив дещо жахливе.

Що він іще був не зовсім собою і просто відчайдушно намагався поводитись як зазвичай.

— Могутні глейдери, знову разом. Радий бачити тебе живим, чортяко — я уявляв собі, як ти вмираєш десь сотнею різних смертей. Б'юсь об заклад, що ти щоночі плакав, сумуючи за мною.

— Еге ж, — промимрив Томас, у захваті від того, що побачив усіх, але все ще нездатний дібрати слова. Він пішов із компанії, що зібралася, та попрямував до Терези. Його

опанувало бажання звернутися до неї та якось замиритися, поки він не зможе вирішити, що робити.

— Привіт.

— Привіт,— відповіла вона.— Ти в нормі?

Томас кивнув.

— Мабуть. Кілька тижнів вийшли дещо суворими. Ти не...— Він зупинив себе. Він мало не запитав, чи не почула вона, як він спробував достукатися до неї подумки, але йому не хотілося порадувати її, показавши, що він це зробив.

— Я намагалася, Томе. Я щодня намагалася поговорити з тобою. Нас відрізали, але я вважаю, що це все було того вартим.— Вона потягнулася та взяла його за руку, на що глейдери відреагували цілим хором ущипливих жартів.

Томас швидко висмикнув руку й відчув, як стрімко червоні. Чому її слова несподівано його роздратували, але інші помилково сприйняли його реакцію як звичайну ніяковість.

— Ня-я-я-я,— сказав Мінхो.— Майже так само мило, як тоді, коли вона бацнула тебе по пиці вістрям списа.

— Істинна любов, що тут сказати,— це подав голос Казан, який опісля засміявся глибоким гучним сміхом.— Мені б дуже не хотілося побачити, що буде, коли ця парочка вперше почубиться *по-справжньому*.

Томаса не обходило, що вони думають, але він був рішуче налаштований показати Терезі, що вона не може уникнути покарання за все, що з ним зробила. Та довіра, що існувала між ними до випробувань — незалежно від того, які в них були стосунки,— тепер не мала жодного значення. Можливо, він якось замириться з нею, але там і тоді він вирішив, що довірятиме лише Мінхо та Ньютові. І більше ні кому.

Він саме зібрався відповісти, аж тут проходом покрокував Щур, пlesкаючи в долоні.

— Всім сісти. Нам треба дещо розглянути, перш ніж ми приберемо Стирачку.

Він сказав це так невимушенено, що до Томаса ледве дійшло. Слова усвідомилися — *приберемо Стирачку*, — і він застиг на місці.

Зала стихла, і Щур вийшов на сцену в передній частині зали та підійшов до кафедри. Взявся за її краї та ще раз вимушенено усміхнувся, як раніше, а тоді заговорив.

— Саме так, пані та панове. Зараз до вас повернуться всі спогади. Всі до останнього.

Розділ 5

Томасові запаморочилося в голові, і він сів біля Мінхо.

Після того, як він так довго силкувався згадати своє життя, свою родину та дитинство — навіть згадати, що він робив напередодні пробудження в Лабіринті,— думка про повернення всього цього здавалася майже неймовірною.

Але коли вона засвоїлася, він усвідомив, що стався якийсь зсув. Уже не здавалося, ніби згадати все було б добре. А його чуття підтверджувало те, що він відчував, відколи Щур сказав, що все майже закінчилося: здавалося, що це просто надто легко.

Щур прокашлявся.

— Як вас повідомили у приватних бесідах, випробування у знайомій вам формі завершилися. Після того, як ваші спогади відновляться, ви, гадаю, повірите мені, і ми зможемо рухатися далі. Вам усім розповіли про Спалах і обґрунтування випробувань. Ми підійшли впритул до завершення своєї матриці зони ураження. Для того, що нам потрібно,— а нам потрібно відшліфувати те, що ми маємо,— більше придадуться ваша цілковита співпраця та розум у незміненому стані. Тому вітаю.

— Я мушу підійти туди та зламати тобі носа, падлюко,— сказав Мінхо. Зважаючи на погрозу в його словах, його голос був жахливо спокійним.— Мені обридло, що ти поводишся так, ніби все пучком — ніби в нас не *вмерла* більш ніж половина друзів.

— Ох і радий же я був би побачити той щурячий ніс роз'ющеним! — різко промовив Ньют.

Гнів у його голосі приголомшив Томаса, і він мимоволі замислився, який жах пережив Ньют під час Третьої фази.

Щур закотив очі та зітхнув.

— По-перше, кожного з вас попередили про наслідки в разі спроби завдати мені кривди. І будьте певні, за вами досі стежать. По-друге, мені шкода загиблих, але врешті-решт воно буде того варте. Втім, мене бентежить те, що, судячи з усього, ніякі мої слова не допоможуть вам зрозуміти, що стойть тут на кону. Ми говоримо про виживання людського роду.

Мінхо шумно вдихнув, наче готовучись емоційно висловитись, але раптово зупинився і стулив рота.

Томас знов: хоч яким щирим видається Щур, це має бути обманом. Усе було обманом.

Однак якщо вони на цьому етапі почнуть йому протистояти — чи то словами, чи то кулаками,— тоді аж ніяк не вийде нічого доброго. Наразі вони найбільше потребували терпіння.

— Просто заспокоймось,— рівним голосом вимовив Томас.— Вислухаймо його.

Казан подав голос саме тоді, коли Щур зібрався продовжити.

— Чому ми маємо довіряти вам... Як це називається? Стирачка? Після всього того, що ви зробили з нами, з нашими друзями... ви хочете прибрати Стирачку? Не думаю. Я краще й далі геть нічого не знатиму про своє минуле, красенько вам дякую.

— «БЕЗУМ» — це добре,— раптом вимовила Тереза, ніби говорячи сама до себе.

— Що? — перепитав Казан. Усі повернулися до неї.

— «БЕЗУМ» — це добре,— повторила вона значно голосніше, повернувшись у кріслі так, щоби поглянути у вічі іншим.— Серед усього, що я могла б написати в себе на руці, вийшовши з коми, я обрала ці три слова. Я досі думаю про це, і цьому має бути якась причина. Пропоную просто заткнутися всім і зробити так, як каже цей чолов'яга. Ми зможемо зрозуміти це, лише повернувши собі спогади.

— Я згоден! — крикнув Арис, значно голосніше, ніж видавалося необхідним.

Томас мовчав і далі, а в залі тим часом спалахнула суперечка. Головно між глайдерами, які пристали на бік Казана, та учасниками групи «В», які пристали на бік Терези. Це був однозначно найгірший час для війни інтересів.

— Тихо! — прогrimів Щур, гепнувши кулаком по кафедрі. Він зачекав, поки всі вгамуються, а вже тоді повів далі.— Слухайте, вам ніхто не ставитиме на карб вашу недовіру. Вас доводили до меж фізичної витривалості, на ваших очах помирали люди, ви переживали жах у найчистішому його вигляді. Але обіцяю вам, коли все скінчиться, ніхто з вас не озирнеться...

— А що, як ми цього не хочемо? — гукнув Казан.— Що, як ми не хочемо, щоб до нас повернулися спогади?

Томас із полегшенням повернувся до друга. Саме так думав він сам.

Щур зітхнув.

— Бо вам справді не хочеться згадати чи просто ви нам не довіряєте?

— Ой, я навіть *увійти* собі не можу, чому б це нам вам не довіряти,— відповів Казан.

— Хіба до вас іще не дійшло, що, якби ми хотіли якось вам нашкодити, ми просто зробили б це? — Щур опустив погляд на кафедру, а тоді знову підняв.— Якщо не хочеш прибирати Стирачку, не прибирай. Можеш стояти поруч і спостерігати за іншими.

Вибір чи блеф? Томас не міг здогадатися з його тону, та однак був здивований його відповідлю.

В аудиторії знову запала мовчанка. Щур, не чекаючи запитань, зійшов зі сцени і попрямував до дверей в дальньому кінці зали. Перед виходом обернувся і промовив:

— Ви справді хочете до кінця життя не мати жодних спогадів про батьків? Про рідних і друзів? Справді хочете

втратити можливість триматися бодай за нечисленні приємні спогади, які, можливо, були у вас, перш ніж усе це почалося? Про мене. Але вам ця можливість, імовірно, не випаде більше ніколи.

Томас подумав над своїм рішенням. Справді, він прагнув згадати рідних. Він безліч разів думав про це. Але він *дійсно* знав «БЕЗУМ». І він не збирався дозволити собі потрапити ще в одну пастку.

Він швидше битиметься до скону, ніж дозволить цим людям іще раз попорпатися в його мозку. Зрештою, як він може вірити будь-якому спогадові, який вони повернуть?

До того ж його хвилювало ще дещо — спалах, який він відчув, коли Щур уперше оголосив, що «БЕЗУМ» приbere Стирачку. Він не лише знав, що не може просто прийняти те, що «БЕЗУМ» називає його спогадами, а й злякався. Якщо все, що люди з «БЕЗУМу» наполегливо звуть правдою, дійсно є правдою, то він не хоче згадувати своє минуле, навіть маючи таку можливість. Він не розумів людину, якою він, за їхніми словами, був раніше. Ба навіть більше — ця людина йому не подобалася.

Щур на його очах відчинив двері та пішов із зали. Щойно він зник, Томас нахилився поблизу до Мінхо та Ньюта, щоб його почули тільки друзі.

— Ми нізащо не маємо цього робити. Нізащо.

Мінхо стиснув Томасові плече.

— Амінь. Навіть якби я довіряв цим падлюкам, навіщо б мені *треба* було згадувати? Згадай, що через це сталося з Беном і Альбі.

Ньют кивнув.

— Блін, ми маємо швидко щось вдіяти. А коли ми це зробимо, я надеру кілька дуп, щоб мені стало легше на душі.

Томас був згоден, але знав, що вони мають бути обережними.

— От тільки не *надто* швидко,— сказав він.— Ми не можемо зараз напартачити — нам потрібно дочекатися

найкращого шансу.— Томас так давно не відчував близькості друзів, що і забув це відчуття сили. Він возз'єднався з друзями, і це було кінцем випробувань — остаточним кінцем. Так чи інакше, вони більше не робитимуть те, чого хоче «БЕЗУМ».

Вони підвелися та всі разом попрямували до дверей. Але поклавши долоню на ручку, щоб відчинити їх, Томас зупинився. Від того, що він чув, яому урвалося серце. Решта групи досі розмовляла, і більшість інших вирішила повернути собі спогади.

Щур чекав під стінами зали. Він провів їх коридором без вікон, зробивши кілька поворотів, поки вони нарешті не досягнули великих сталевих дверей. Вони мали важкий засув і, здавалося, були загерметизовані, щоб не просочувалося повітря ззовні. Їхній ватажок у білому наблизив до квадратного заглиблення у сталі ключ-карту, і за кілька клацань велика металева плита відсунулася зі скреготом, який нагадав Томасові про Браму у Глейді.

Тоді з'явилися інші двері; коли група пройшла вервечкою в невеличкий передпокій, Щур зачинив перші двері та відчинив другі тією ж карткою. На іншому боці було велике приміщення, в якому, здавалося, не було нічого особливого — та ж сама кахельна підлога та бежеві стіни, що й у коридорі. Безліч шафок і стільниць. А вздовж задньої стіни стояло кілька ліжок, над кожним із яких нависала жаска, чужа на вигляд штука з блискучого металу та пластикових трубок у формі маски. Томас навіть думки не допускав дозволити комусь надягти таке собі на обличчя.

Щур жестом показав на ліжка.

— Отак ми приберемо з ваших мізків Стирачку,— оголосив він.— Не турбуйтесь, я знаю, що ці прилади мають страхітливий вигляд, але під час процедур буде зовсім не так боляче, як ви, можливо, думаєте.

— Зовсім не так? — повторив Казан. — Мені ці слова не подобаються. Отже, таки буде боляче, ось що ви маєте на увазі.

— Звісно, ви відчуєте незначний дискомфорт — це все ж таки операція, — сказав Щур, пройшовши до великої машини ліворуч від ліжка. На ній були десятки миготливих вогнів, кнопок і екранів. — Ми прибиралимо невеличкий пристрій із частини вашого мозку, що відповідає за довгострокову пам'ять. Але це не так жахливо, як може здаватися, обіцяю. — Він заходився тиснути на кнопки, і кімнату заповнило гудуче дзижчання.

— Секундочку, — промовила Тереза. — Це забере ту штуку, яка ще й дозволяє вам контролювати нас?

До Томаса прийшов внутрішній образ Терези, що зник у Пеклі. А ще — Альбі, який корчився в ліжку в Домівці. Галлі, який убивав Чака. Їх усіх контролював «БЕЗУМ». На дуже коротку мить Томас засумнівався у своєму рішенні: чи може він справді дозволити собі й далі залежати від милості «БЕЗУМу»? Чи має він просто дозволити йому виконати операцію? Але потім сумнів зник — ішлося про недовіру. Він відмовився прогинатися.

Тереза продовжила.

— А як щодо... — вона затнулася й подивилася на Томаса.

Він зізнав, про що вона думає. Про їхню здатність спілкуватися телепатично. Не кажучи вже про те, що це супроводжувало — дивне відчуття одне одного, коли все складалося, коли майже здавалося, що вони якимось чином ділять мозок.

Томасові раптово сподобалася думка про те, щоб позбутися цього назавжди. Можливо, порожнеча на місці Терези теж зникне.

Тереза оговталася та продовжила.

— Звідти дістануть усе? Усе?

Щур кивнув.

— Усе, крім крихітного пристрійку, який дозволяє нам створювати карту патернів у вашій зоні ураження. І тобі

не потрібно було казати, що ти думаєш, тому що я бачу це у твоїх очах — ні, ви з Томасом і Арисом більше не зможете виконувати свій маленький фокус. Ми справді тимчасово це вимкнули, але тепер це зникне назавжди. Однак у вас відновиться довгострокова пам'ять, і ми не зможемо маніпулювати вашим розумом. Боюся, все це йде в комплекті. Хочете — беріть, не хочете — не беріть.

Інші присутні в кімнаті зачовгали, пошепки розпитуючи одне одного. В усіх у головах, напевно, пролітав цілий мільйон думок. Було безліч нюансів, які слід було обміркувати, безліч наслідків. Безліч причин гніватися на «БЕЗУМ». Але група, здавалося, втратила прагнення до бою, якому прийшла на зміну готовність покінчти з усім цим.

— Тут не треба ламати собі голову,— промовив Казан.— Зрозуміли? Ламати собі голову! — У відповідь він почув лише один-два стогони.

— Гаразд, на мою думку, ми практично готові,— оголосив Щур.— Але ще один момент настанок. Те, що я маю вам сказати, перш ніж до вас повернуться спогади. Краще буде почути це від мене, ніж... згадайте випробування.

— Що ви маєте на увазі? — запитала Гаррієт.

Щур зчепив руки за спину, а його обличчя раптово набуло суворого виразу.

— Дехто з вас має імунітет від Спалаху. Але... дехто його не має. Я зачитаю список — прошу вас постаратися сприйняти це спокійно.

Розділ 6

У палаті запала тиша, яку порушувало лише гудіння автоматики та якесь ледь чутне бібікання.

Томас знов, що має імунітет — принаймні йому так сказали, — але не знов, що його також має ще хтось, власне, забув про це. Його знову стрімко охопив мерзотний страх, який він відчув, коли тільки про це довідався.

— Щоб експеримент дав точні результати, — пояснив Щур, — необхідна контрольна група. Ми старалися захищати вас від вірусу якнайдовше. Але він передається повітряно-крапельним шляхом і вкрай заразливий.

Він зупинився та подивився всім у вічі.

— Та кажи вже далі, щоб тебе, — вимовив Ньют. — Ми всі все одно зрозуміли, що захворіли на ту кляту болячку. Ти не розбиваєш нам серця.

— Так, — додала Соня. — Досить театральщини, скажи вже нам.

Томас помітив, що поруч із ним совається Тереза. Їй теж уже щось сказали? Він вирішив, що вона, певно, має імунітет, як він — що «БЕЗУМ» інакше не обрав би їх на особливі ролі.

Щур прокашлявся.

— Тоді добре. Більшість із вас має імунітет і допомогли нам зібрати неоціненні дані. Лише двоє з вас зараз розглядаються як Кандидати, але про це ми поговоримо згодом. Тепер до списку. *Не* мають імунітету ці люди. Ньют...

Томаса немов ударило у груди. Він зігнувся та витрішився на підлогу. Щур назвав іще кілька імен, але всі вони були незнайомі Томасові — він ледве розчув їх за запаморочливим гудінням, яке наче заповнило йому вуха та затуманило розум. Він здивувався власній реакції — він не усвідомлював, наскільки багато Ньют для нього значив, поки не

почув це оголошення. Йому спало на думку: раніше Щур казав, що піддослідні з контрольної групи — наче клей, який тримає дані проекту вкупі, надає їм усім зв'язності та значущості.

Клей. Це було Ньютове прізвисько — татуювання, що й досі лишалося в нього на шкірі чорним шрамом.

— Томмі, заспокойся.

Томас підняв очі та побачив, що поруч стоїть Ньют, склавши на грудях руки та натужно посміхаючись.

Томас знову випростався.

— Заспокоїтися? Той старий гад щойно сказав, що в тебе немає імунітету до Спалаху. Та як ти...

— Мене не колише той клятий Спалах, чуваче. Я ніколи не думав, що, блін, аж стільки проживу, а життя все одно було не таким уже й чудовим.

Томас не міг зрозуміти, серйозно говорити його друг чи просто намагається видатися крутим. Але з Ньютового обличчя сходила усмішка, тож і Томас вимушено усміхнувся.

— Якщо тобі не страшно повільно збожеволіти та хотіти жерти малих дітей, то ми за тобою не плакатимемо.

Слова здавались як ніколи порожніми.

— То й добре,— відказав Ньют; втім, усмішка зникла.

Томас нарешті звернув увагу на решту людей у кімнаті; в голові в нього досі паморочилося від думок. Один із глейдерів — хлопчина на ім'я Джексон, якого він так і не пізнав як слід,— витріщався у простір порожніми очима, а ще один намагався приховати слези. В однієї з дівчат групи «В» були червоні розпухлі очі; довкола неї скупчилася парочка її подружок, намагаючись утішити.

— Я хотів із цим розібрatisя,— сказав Щур.— Головно для того, щоб я зміг сказати вам сам і *нагадати*, що метою цієї операції став саме поступ у розробці ліків. Ті з вас, хто не має імунітету, здебільшого хворі на Спалах у ранніх стадіях, і я цілком упевнений, що про вас подбають, перш ніж він

надто сильно розвинеться. Але ваша участь у випробуваннях була необхідною.

— А що як ви не вирішите проблему? — запитав Мінхо.

Шур його проігнорував. Він підійшов до найближчого ліжка, а тоді потягнувся вгору та поклав руку на дивний металевий прилад, який звисав зі стелі.

— Ми дуже пишаємося цим приладом — досягненням наукової та медичної інженерії. Він називається Видобувач, і він виконуватиме цю процедуру. Його кластимуть вам на обличчя — і я обіцяю, що, коли все буде зроблено, ви будете такі ж гарненькі. Маленькі дротики у приладі опустяться та ввійдуть у ваші вушні канали. Крізь них вони видалять техніку у вашому мозку. Наші лікарі та медсестри дадуть вам седативний засіб, аби заспокоїти нерви, а також щось, що полегшить дискомфорт.

Він зупинився та швидко оглянув кімнату.

— Ви впадете у подібний до трансу стан, тим часом як нерви самотужки відновлюватимуться і до вас повернуться спогади, подібно до Змінної, яку пройшли дехто з вас у Лабіринті. Але це і близько не так жахливо, обіцяю. Це значною мірою мало на меті стимуляцію мозкових патернів. В нас є ще кілька таких палат, як оця, і ціла команда лікарів, які чекають можливості розпочати. Я впевнений, що зараз у вас є мільйон запитань, але на більшість із них дадуть відповіді ваші ж спогади, тож я почну відповідати на запитання знову лише після процедури.

Шур зупинився, а тоді закінчив:

— Дайте мені всього кілька секунд — я мушу пересвідчитися, що бригади медиків готові. За цей час ви можете визначитися з рішенням.

Він пройшов палатою (тишу порушував лише шурхіт його білих штанів) і зник за першими сталевими дверима, зачинивши їх за собою. Тоді палата вибухнула шумом: усі почали говорити одночасно.

Тереза підійшла до Томаса, а просто за нею опинився Мінхо. Він близько нахилився, щоб його було чути за гудінням гарячкових розмов.

— Ви, гади, знаєте й пам'ятаєте більше, ніж будь-хто інший. Терезо, я ніколи цього не приховував — ти мені не до вподоби. Але я все одно хочу почути твою думку.

Томасові було так само цікаво почути Терезину думку. Він кивнув колишній подругі та зачекав, поки вона заговорить. В ньому ще лишалася маленька частинка, що по-дурному очікувала, що вона нарешті висловиться проти дій на догоду «БЕЗУМу».

— Ми маємо це зробити,— сказала Тереза, і Томаса це геть не здивувало. Його надія померла остаточно.— Мені це здається правильним. Нам треба повернути собі спогади, щоб діяти розумно. Вирішувати, що робити далі.

Томасові від намагань зібрати все це в єдине ціле макітри-лося в голові.

— Терезо, я знаю, що ти не дурна. Але я також знаю, що ти закохана у «БЕЗУМ». Я не знаю точно, що ти хочеш зробити, але я в це не вірю.

— Я теж,— додав Мінхо.— Блін, таж вони можуть маніпулювати нами, гратися з нашими мізками! Звідки нам узагалі знати, повертають нам власні спогади чи впихають у нас нові?

Тереза зіткнула.

— Ви, хлопці, геть нічого не розумієте! Якщо вони можуть нас контролювати, якщо вони можуть робити з нами що заманеться, змусити нас робити що завгодно, то навіщо їм узагалі морочитися з цим спектаклем, нібито даючи нам вибір? І він же сказав, що приберуть також ту частину, що дозволяє їм нас контролювати. Як на мене, тут усе почесному.

— Ну, я все одно ніколи тобі не довіряв,— відповів Мінхо, повільно хитнувши головою.— І звісно, не довіряв їм. Я з Томасом.

— Як щодо Ариса? — Ньют поводився так тихо, що Томас навіть не помітив, як той підійшов до нього ззаду з Казаном. — Хіба ти не казав, що він був із вами, перш ніж ви прибули до Лабіринту? Що думає він?

Оглянувши кімнату, Томас побачив Ариса, який розмовляв із кількома друзями з групи «В». Він тусувався з ними, відколи прийшов Томас, і це, як вирішив Томас, було закономірно: Арис пройшов Лабіринг разом із тією групою. Але Томас ніколи не міг простити цьому хлопчині роль, яку він відіграв у допомозі Терезі в Пеклі, заманивши його до камери в горах і силою затягнувши всередину.

— Піду спитаю його,— сказала Тереза.

Томас і його друзі поглянули їй услід, тим часом як вона підійшла до них, і вона та її група заходилися люто перешіптуватися.

— *Ненавиджу* цю дівку,— нарешті сказав Мінхो.

— Та ну тебе, не така вона й погана,— заперечив Казан. Мінхо закотив очі.

— Якщо вона це зробить, то я — ні.

— Я теж,— погодився Ньют.— А я ж, блін, наче хворий на Спалах, тож я в цьому зацікавлений найбільше. Але я не куплюся на черговий трюк.

Томас уже визначився з цим.

— Просто послухаймо, що вона скаже. А ось і вона.

Її розмова з Арисом вийшла короткою.

— Він, здається, був іще впевненіший за нас. Вони всі за це.

— Ну, тоді я не сумніваюся,— відповів Мінхо.— Якщо Арис і Тереза за це, то я проти цього.

Томас і сам не міг би сказати краще. Чуття наполегливо підказувало йому, що Мінхо має рацію, але він не висловлював свою думку вголос. Натомість він спостерігав за обличчям Терези. Вона повернулася та поглянула на Томаса. Цей погляд він знав чудово — вона очікувала, що він стане на її бік. Але різниця полягала в тому, що тепер у нього

викликали підозру її мотиви, чому вона так сильно цього хоче.

Він пильно подивився на Терезу, постаравшись приховати емоції,— і вона розчаровано похитала головою.

— Як хочете,— вона розвернулася і пішла геть.

Гнів гнівом, а серце у Томаса стислося.

— Ой, блін,— втрутівся Казанів голос, силоміць повертуючи Томаса назад.— Ми не можемо дозволити їм класти ті штуки собі на обличчя, чи не так? Я просто був би радий повернутися до своєї кухні в Домівці, їй же Богу.

— Забув про гріверів? — спитав Ньют.

Казан помовчав секунду, а тоді сказав:

— Вони ж не зачіпали мене на кухні, хіба не так?

— Так, ну, нам просто доведеться знайти тобі нове місце для готування їжі.— Ньют схопив за руки Томаса і Мінхो та відвів їх від групи.— Чорт, я вже чув удосталь суперечок. Я на таке ліжко не ляжу.

Мінхо потягнувся та стиснув Ньютові плече.

— Я теж.

— Аналогічно,— озвався Томас. Тоді він нарешті озвучив те, що накопичувалося в ньому тижням.

— Ми будемо поруч, будемо підігрувати й поводитися члено,— прошепотів він.— Але щойно нам випаде нагода, з боєм виберемося звідси.

Розділ 7

Не встигли друзі відповісти, як повернувся Щур, і за виразом облич Мінх і Ньюта Томас зрозумів, що вони згодні. На сто відсотків.

У палату набивалося дедалі більше людей, і Томас звернув увагу на те, що відбувалося.

Всі, хто долучився до них, були вдягнені в суцільні, дещо вільні зелені костюми з написом «БЕЗУМ» на грудях. Томас несподівано усвідомив, наскільки ретельно була продумана кожна деталь цієї гри — цього *експерименту*. Чи не могла сама назва цієї організації від самого початку бути однією зі Змінних? Слово, в якому чітко звучить загроза, але на позначення організації, яка є, як їм казали, хорошою? Можливо, це був лише черговий поштовх для того, щоб побачити, як реагує їхній мозок, що вони відчувають.

Це все було грою у здогадки. Було нею від самого початку.

Кожний лікар — Томас вважав, що це були лікарі, як сказав Щур, — влаштувався поруч із одним із ліжок. Вони вовтузилися з масками, що звисали зі стелі, регулювали трубки, шаманили з невидимими Томасові ручками й перемикачами.

— Ми вже призначили по ліжку кожному з вас, — промовив Щур, опустивши погляд на папери на планшеті, який він приніс із собою. — В цій палаті залишаються... — Він відтарбанив кілька імен, назвавши також Соню та Ариса, але не назвавши Томаса чи когось із глайдерів. — Якщо я не назвав ваше ім'я, прошу йти за мною.

Вся ситуація набула дивного присмаку — почала здаватися надто невимушеною та буденною для серйозності того, що відбувалося. Наче гангстери викрикували імена в перекличці,

перш ніж вирізати групу зрадників, які ридають. Томас не зінав, що робити — хіба тільки йти далі, доки не трапиться слушна мить.

Він і інші мовчки пішли за Щуром із кімнати та подолали ще один довгий коридор без вікон, а тоді зупинилися біля чергових дверей. Їхній поводир знову зачитав свій список, і цього разу було згадано Казана та Ньюта.

— Я на це не піду, — оголосив Ньют. — Ви сказали, що ми можемо обирати, і це, блін, моє рішення.

Він зло глянув на Томаса, наче кажучи: треба швидко щось зробити, бо він збіситься.

— Нічого страшного, — відповів Щур. — Ти доволі скоро зміниш думку. Залишайся зі мною, поки ми не закінчимо розподіляти всіх інших.

— А ти як, Казан? — запитав Томас, намагаючись приховати здивування тим, наскільки легко Щур змирився з Ньютом.

Кухар раптом злякано мовив:

— Я... гадаю, я дозволю їм це.

Томас був вражений.

— Ти з глузду з'їхав? — спитав Мінхो.

Казан хитнув головою, дещо насторожившись.

— Я хочу згадати. Робіть свій вибір самі, а я хай зроблю свій.

— Ходімо далі, — промовив Щур.

Казан зник у палаті, поспіхом, мабуть, щоб уникнути подальших суперечок. Томас зінав, що має з цим змиритися — поки що він може турбуватися лише за себе та за те, як знайти вихід. Варто сподіватися, що він, зробивши це, зуміє врятувати всіх інших.

Мінхо, Терезу й Томаса Щур викликав лише тоді, коли вони стояли біля останніх дверей, разом із Гаррієт і ще двома дівчатами з групи «В». Поки що від процедури відмовився лише Ньют.

— Ні, дякую,— сказав Мінхо, коли Щур жестом запросив усіх до палати.— Але дуже вдячний за запрошення. Народ, ви там відтягнітесь.— Він жартівливо помахав рукою.

— Я теж на це не піду,— оголосив Томас. Він відчув раптовий приплив сил. Чуття підказувало: ось-ось випаде нагода діяти.

Щур довго й пильно дивився на Томаса з непроникним обличчям.

— Ви там у порядку, містере Щур? — запитав Мінхо.

— Я заступник директора Дженсон,— відповів він притишеним і напруженим голосом, неначе йому було важко зберігати спокій. Він не зводив очей із Томаса.— Навчися проявляти повагу до старших.

— А ви перестаньте поводитися з людьми, як із тваринами, і я, можливо, про це подумаю,— заявив Мінхо.— А що це ви так на Томаса вирячилися?

Щур — Дженсон — нарешті перевів погляд на Мінхо.

— Тому що необхідно чимало врахувати,— він зупинився і трохи випростався.— Але чудово. Ми сказали, що ви можете обирати самотужки, тож не перешкоджатимемо. Заходьте всі всередину, і ми розпочнемо з тих, хто готовий узяти участь.

Томас ішле раз відчув, як його тілом пройшов дрож. Їхній момент настає. Він знав це. І Мінхо, судячи з виразу його обличчя, теж. Вони ледь помітно кивнули один одному та пішли за Щуром до палати.

Вона мала точнісінько такий вигляд, як і перша — там було шість ліжок, звисали маски і все інше. Машина, що, судячи з усього, всім керувала, вже гуділа та цвіріньякала. Біля кожного ліжка стояла людина в такому ж зеленому одязі, як і в лікарів у першій палаті.

Томас розширнувся довкола та шумно вдихнув. Біля ліжка в самому кінці ряду стояла вдягнена в зелене Бренд. Вона виглядала значно молодшою за всіх інших, а її темне волосся та обличчя були чистішими, ніж будь-коли на його пам'яті.

у Пеклі. Вона швидко кивнула йому й перевела погляд на Щура; тоді, перш ніж Томас усвідомив, що відбувається, вона побігла палатою.

Вона схопила Томаса та обняла його. Він стиснув її в обіймах у відповідь, геть шокований, але не бажаючи її відпускати.

— Брендо, що ти робиш?! — заволав на неї Дженсон.— Вертайся на свій пост!

Вона притиснула губи до Томасового вуха, а тоді зашепотіла, так тихо, що він ледь її розчув:

— Не довіряй їм. *Не* довіряй їм. Лише мені та Радникові Пейдж. Завжди. Більш ні кому.

— Брендо! — мало не зарепетував Щур.

І ось вона йде, відступається.

— Вибачте,— промиррила вона.— Я просто рада бачити, що він пройшов Третю фазу. Я забулася.— Вона повернулася на свій пост і знову стала до них обличчям, яке не виражало вже нічого.

Дженсон її вилаяв.

— У нас практично немає на таке часу.

Томас не зміг відвести від неї очей, не знав, що думати чи відчувати. Він уже не довіряв «БЕЗУМУ», тож вони, зважаючи на її слова, були на одному боці. Але чому вона тоді з ними працює? Хіба вона не хвора? І хто такий цей Радник Пейдж? Це просто чергове випробування? Чергова Змінна?

Коли вони обнялися, його тілом пройшло щось потужне. Він згадав, як Бренда подумки звернулася до нього після того, як його запроторили до білої кімнати. Вона *попередила* його, що стане кепсько. Він досі не розумів, як їй це вдалося — вона справді на його боці?

Тереза, яка мовчала, відколи вони пішли з першої палати, підійшла до нього, урвавши хід його думок.

— Що вона тут робить? — прошепотіла вона з очевидною зневагою в голосі. Тепер його бентежила кожна дрібниця, яку вона робила чи казала.— Я гадала, що вона — псих.

— Не знаю,— пробурмотів Томас. Його думки заповнили згадки про той час, який він провів із Брендою у зруйнованому місті. Він дивним чином сумував за тим місцем. Сумував за часом на самоті з нею.— Можливо, вона... просто підкидає мені Змінну.

— Гадаєш, вона була частиною спектаклю, відправлена до Пекла, щоб допомагати всім керувати?

— Можливо.— Томасові всередині боліло. Бренда цілком могла належати до «БЕЗУМУ» від початку. Але тоді виходить, що вона раз за разом йому брехала. Йому страшенно хотілося, щоб щось із нею було не так.

— Вона мені не подобається,— сказала Тереза.— Вона здається... нещирою.

Томасові довелося стриматися, щоб не накричали на Терезу. Чи не засміятися. Натомість він спокійно заговорив з нею.

— Вперед, дай їм погратися твоїм мозком.— Можливо, її недовіра до Бренди найкраще вказує на те, що він *має* довіряти Бренді.

Тереза уважно глянула на нього.

— Засуджуй мене скільки завгодно. Я просто роблю те, що здається правильним.— Тоді вона відійшла, чекаючи на вказівки Щура.

Дженсон розподілив ліжка між охочими пацієнтами, тим часом як Томас, Ньют і Мінхо трималися позаду та спостерігали.

Томас позирнув на двері й замислився, чи не дати драпака. Він був уже готовий штурхнути Мінху, аж тут Щур заговорив так, неначе прочитав Томасові думки.

— Троє бунтівників, за вами стежать. Навіть не думайте щось спробувати. Поки ми розмовляємо, сюди прямує озброєна охорона.

Томасові спав на думку неприємний здогад: можливо, хтось *справді* прочитав його думки. Чи не могли витлумачити його справжні думки за мозковими патернами, які тут так ретельно збиралі?

— Та то херня,— прошепотів Мінхо, коли Дженсон зосередився на вкладанні пацієнтів на ліжках.— Я вважаю, що нам слід ризикнути й побачити, що станеться.

Томас не відповів і натомість поглянув на Бренду. Вона вдивлялася в підлогу, наче у глибокій задумі. Він усвідомив, що страшенно за нею сумує, відчуваючи зв'язок, якого геть не розумів. І не лише через те, що вона йому сказала.

З коридору долинув звук квапливих кроків. У палату ввірвалися троє чоловіків і двоє жінок у чорному одязі та з прив'язаним до спин обладнанням — мотузками, інструментами, боєприпасами. Всі вони тримали якусь громіздку зброю. Томас мимоволі не зводив погляду з цієї зброї — вона відсылала до якогось втраченого спогаду, який він ледь усвідомлював, але водночас він неначе бачив її вперше. Прилади мерехтіли блакитним світлом — прозора трубка посередині була заповнена блискучими металевими гранатами, що потріскували та шипіли від електрики,— а охоронці наставили їх на Томаса і двох його друзів.

— Ми, блін, надто довго чекали,— випалив Ньют притишеним різким голосом.

Томас знов, що можливість скоро з'явиться.

— Вони б усе одно спіймали нас там,— тихо відповів він, майже не ворушачи губами.— Просто потерпи.

Дженсон підійшов до охоронців і зупинився. Показав на один із приладів.

— Вони називаються пушками. Якщо хтось із вас почне баламутити, ці охоронці стрілятимуть із них без вагань. Зброя вас не уб'є, але повірте мені: вона подарує вам найбільш дискомфортні п'ять хвилин у вашому житті.

— Що відбувається? — запитав Томас, здивований тим, наскільки слабким був його страх.— Ви щойно сказали нам, що ми можемо зробити цей вибір самотужки. Чому тут раптом з'явилася ця армія?

— Тому що я вам не довіряю.— Дженсон зупинився, наче обережно добираючи слова.— Ми сподівалися, що ви, коли

до вас повернуться спогади, діятимете довільно. Так просто було б легше. Але я ніколи не казав, що ви нам більше не потрібні.

— Оце так сюрприз,— сказав Мінхο.— Ви знову збрехали.

— Я ні про що не збрехав. Ви прийняли своє рішення, тепер живіть із його наслідками.— Дженсон показав на двері.— Охороно, випровадьте Томаса й інших до їхніх кімнат, де вони можуть поміркувати над своїми помилками, до випробувань, що відбудуться завтра вранці. Застосуйте силу в разі необхідності.

Розділ 8

Дві охоронниці підняли зброю ще вище, наставивши широкі круглі дула на трьох хлопців.

— Не змушуйте нас це застосовувати,— сказала одна з жінок.— Ви не маєте жодного права на помилку. Один неправильний рух — і ми спускаємо курок.

Троє чоловіків закинули лямки своїх пушок собі на плечі, а тоді попрямували до непокірних глейдерів, по одному на хлопця. Томас досі відчував якийсь дивний спокій — почасти зумовлений відвertoю рішучістю битися до останку — і задоволення від того, що «БЕЗУМові» для нападу на трьох підлітків потрібні п'ятеро озброєних охоронців.

Хлоп, який схопив за руку Томаса, був удвічі кремезніший за нього й мав міцну статуру. Він жваво пройшов крізь двері у коридор, тягнучи Томаса за собою. Томас озирнувся та побачив, як інший охоронець тягне поверхом Мінхо, йдучи слідом, а Ньют марно прукається просто за ними.

Хлопців тягнули то одним коридором, то іншим, а якісь звуки видавав лише Мінхо, який бурчав, кричав і лаявся. Томас спробував наказати йому зупинитися — сказати, що він лише робить гірше, що його, ймовірно, застрелять,— але Мінхо не звертав на нього уваги, завзято прукаючись, поки група нарешті не зупинилася перед якимись дверима.

Одна з озброєних охоронниць відімкнула двері ключ-картою. Вона різко відчинила їх, і стало видно невеличку спальню з двома багатоярусними ліжками та міні-кухнею зі столом і стільцями у віддаленому кутку. Томас, звісно, очікував аж ніяк не цього — він уявляв собі буцегарню у Глейді з її земляною підлогою та одним-єдиним, майже зламаним стільцем.

— Заходьте,— сказала вона.— Ми домовимося, щоб вам принесли їжу. Радійте, що ми після того, як ви поводилися,

не будемо кілька днів морити вас голодом. Випробування завтра, тож краще поспіть сьогодні.

Троє чоловіків проштовхнули глайдерів у кімнату і рвучко зачинили двері; в повітрі пішла луна від звуку замка, що спрацював.

До Томаса негайно повернулися всі відчуття неволі, які він пережив у в'язниці з білими стінами. Він пройшов до дверей і покрутів ручку, заходився смикати і насідати всією своєю вагою. Він гупав по них обома кулаками, волаючи на все горло, щоби хтось їх випустив.

— Заспокойся,— промовив іззаду Ньют.— Ніхто, блін, не прийде підіtkнути тобі ковдру.

Томас крутнувся, але зупинився, коли побачив, що перед ним стоїть його друг. Не встиг він дібрати слів, як заговорив Мінхо.

— Гадаю, ми впустили свій шанс,— він плюхнувся на одну з нижчих койок.— Томасе, поки настане наша чарівна мить, ми постарімо чи повмираємо. Вони ж не зроблять велике оголошення: «Зараз було б чудово втекти, тому що наступні десять хвилин ми будемо зайняті». Нам треба ризикувати.

Томасові дуже не хотілося визнавати, що його друзі мають рацію, але це було так. Усі вони мусили дати драпака, перш ніж з'явилися ті охоронці.

— Вибач. Це просто ще не видавалося доречним. А коли вони наставили нам в обличчя ту зброю, витрачати сили на якісь марні спроби вже здавалося якось безглаздо.

— Так, еге ж,— тільки й промовив Мінхо. А тоді додав: — У вас із Брендою вийшла мила маленька зустріч.

Томас глибоко вдихнув.

— Вона дещо сказала.

Мінхо трохи випростався, сидячи на ліжку.

— Тобто — вона дещо сказала?

— Вона сказала мені не довіряти їм... довіряти лише їй і якомусь Радникові Пейджу.

— Що з нею в біса таке? — поцікавився Ньют.— Вона працює на «БЕЗУМ»? То що, у Пеклі вона, блін, просто грала свою роль?

— Так, здається, вона не краща за інших,— додав Мінхो.

Томас просто не погоджувався. Він не міг пояснити цього навіть самому собі, а тим більше — друзям.

— Розумієте, я теж раніше з ними працював, але ж ви мені довіряєте? Це нічого не означає. Можливо, в неї не було вибору, можливо, вона змінилась. Я не знаю.

Мінхо примружжився, наче думаючи, але не відповів. Ньют просто сів на підлогу та склав руки, набурмосившись, як малий.

Томас хитнув головою. Йому остогидло все розгадувати. Він пішов і відчинив маленький холодильник — у нього від голоду бурчало в животі. Він знайшов трохи сирних паличок і винограду та розділив їжу, мало не запхав свою порцію собі в горлянку, а потім випив цілу пляшку соку. Інші двоє теж зжерли свої порції, і ніхто не вимовив жодного слова.

Невдовзі прийшла якась жінка з тарілками, на яких лежали свинячі котлети з картоплею, і це вони теж з'їли. Згідно з Томасовим годинником, був ранній вечір, але він і уявити собі не міг, як тепер можна було заснути. Він сів на стілець обличчям до друзів, думаючи, що їм робити. Йому досі було трохи сумно, неначе це він був винний у тому, що вони нічого не спробували, але жодної ідеї не запропонував.

Першим, відколи прибула їжа, заговорив Мінхо.

— Може, нам просто слід піддатися цим гадам. Робити те, чого вони хочуть. Колись ми всі сидітимемо тут гладкі та щасливі.

Томас знов, що він зовсім так не думає.

— Так, може, ти зуміеш знайти милу кралечку, яка тут працює, осісти, одружитися й завести дітей. Саме тоді, коли світ потоне у морі божевільних.

Мінхо не вгавав.

— «БЕЗУМ» дасть собі раду з тими матрицями, і ми всі житимемо довго і щасливо.

— Це навіть не смішно,— кисло сказав Ньют.— Навіть якби вони знайшли ліки, ти бачив, що діялося в Пеклі. Перш ніж світ узагалі зможе повернутися до норми, пройде багацько часу. Навіть якщо він це зможе... ми цього так і не побачимо.

Томас усвідомив, що сидить там, витрішившись в одну точку на підлозі.

— Після всього, що вони з нами зробили, я просто зовсім цьому не вірю.— Він не міг змиритися з новиною про Ньюта — свого друга, який зробив би що завгодно заради іншої людини. Йому винесли смертний вирок — заразили невиліковною хворобою,— просто щоб подивитися, що станеться.

— Той Дженсон гадає, що все розуміє,— повів Томас далі.— Він гадає, що все зводиться до якогось вищого блага. Або дати людському роду врізати дуба, або зробити дещо жахливе і врятувати його. Навіть нечисленні люди з імунітетом, мабуть, не протягнуть довго у світі, де дев'яносто дев'ять цілих і дев'ять десятих відсотка людей перетворюються на психованих монстрів.

— Що ти хочеш сказати? — пробурчав Мінхо.

— Я хочу сказати, що, здається, вірив у всю цю маячню, перш ніж мені стерли пам'ять. Але зараз уже не вірю.

І тепер його жахало лише одне — можливо, якщо до нього повернеться якісь спогади, він змінить свою думку з цього приводу.

— Тоді не згаймо свій наступний шанс, Томмі,— сказав Ньют.

— Завтра,— додав Мінхо.— Якось воно буде.

Томас нагородив кожного з них довгим поглядом.

— Гаразд. Якось воно буде.

Ньют позіхнув, і інші двоє хлопців мимохіт зробили так само.

— Тоді краще облишити балачки і, блін, поспати трохи.

Розділ 9

Врешті-решт Томас заснув, але перед цим він понад годину витріщався у темряву. А коли заснув, йому почала снитися купа нечітких образів і спогадів.

Якась жінка сидить за столом і всміхається, пильно дивлячись над дерев'яною поверхнею просто йому в очі. Поки він стежить за нею, вона підіймає чашку з рідиною, що парує, та обережно надпиває. Знову усмішка. Тоді вона промовляє:

— Тепер їж пластівці. Молодець.

Це його мама з добрим обличчям; коли вона усміхається, її любов до нього добре видно в кожній складці на її шкірі. Вона безупинно стежить за ним, поки він не з'їдає все, а тоді, скуювавши йому волосся, несе його миску до раковини.

Далі він на встеленій килимом підлозі маленької кімнати, грається зі сріблястими кубиками, що неначе зливаються, поки він будує величезний замок. Його мама сидить на стільці в кутку і плаче. Томас одразу розуміє, чому. В його тата діагностували Спалах, і він уже демонструє симптоми. Тому немає сумніву, що його мама також заражена хворобою чи скоро заразиться. Томас, що снить, знає: невдовзі до лікарів дійде, що він-молодший — носій вірусу, але має імунітет до його впливу. На той час вони вже розроблять тест, який це розпізнає.

Далі він спекотної днини іде на своєму велосипеді. З тротуару здіймається жар, обабіч вулиці, там, де колись була трава, самі бур'яни. На його спіtnілому обличчі усмішка. Його мама пильнує неподалік, і йому видно, що вона смакує кожнумить. Вони прямують до ставка неподалік. Вода там застоялася й має гідкий запах.

Мама збирає каміння, яке він зможе кидати у каламутні глибини. Попервах він кидає його якнайдалі; потім намагається змушувати їх стрибати, так, як показав йому тато минулого літа. В нього досі не виходить. Стомлені, знесилені через задушливу погоду, вони з матір'ю нарешті виrushають додому.

Потім те, що він бачить уві сні — у спогадах,— стає похмурішим.

Він знову у приміщенні, і на дивані сидить чоловік у темному костюмі. З паперами в руці, з серйозним виразом обличчя. Томас стоїть поруч із мамою, тримаючи її за руку. Утворено «БЕЗУМ», спільне підприємство урядів світу — тих, які пережили спалахи на сонці, що сталися задовго до народження Томаса. Мета «БЕЗУМу» — вивчення того, що зараз називається зоною ураження, де спричиняє свою шкоду Спалах. Вивчення мозку.

Чоловік каже, що Томас має імунітет. Інші мають імунітет. Менш ніж один відсоток населення, здебільшого люди до двадцяти років. І світ небезпечний для них. Їх ненавидять за імунітет до жахливого вірусу, глузливо називають імуняками. З ними жахливо поводяться. «БЕЗУМ» стверджує, що може захистити Томаса, а Томас може допомогти йому в роботі над знаходженням ліків. Кажуть, що він розумний — один із найрозумніших серед протестованих. Його мама не має вибору — хіба що відпустити його. Вона, звісно, не хоче, щоб її хлопчик бачив, як вона повільно божеволіє.

Пізніше вона каже Томасові, що любить його і дуже рада, що він ніколи не пройде через те, що сталося на їхніх очах із його татом. Божевілля забрало абсолютно все те, що робило його ним — те, що робило його людиною.

А після цього сон побляк, і Томас провалився у глибоку порожнечу.

Рано-вранці наступного дня його розбудив гучний стукіт. Він ледве піднявся на ліктях, коли двері відчинилися,

і всередину зайшли вчораши п'ятеро охоронців із піднятими пушками. Просто за ними ввійшов у кімнату Дженсон.

— Підйом, хлопці,— промовив Щур.— Ми вирішили все ж таки повернути вам спогади. Хочете ви цього чи ні.

Розділ 10

Спросоння Томас нічого не тямив. Сон, спогади про дитинство забили баки. Хлопець навіть не зрозумів, що сказав Дженсон.

— Дідька лисого,— відповів Ньют. Він уже виліз із ліжка і стиснув кулаки, люто зиркаючи на Дженсона.

Томас не міг згадати, щоб коли-небудь бачив у другових очах такий вогонь. А тоді Щурові слова всією своєю силою висмикнули Томаса з туману.

Він торкнувся ногами підлоги.

— Ви сказали, що це необов'язково.

— Боюся, в нас немає особливого вибору,— відповів Дженсон.— Час брехні завершився. Якщо ви будете залишатися в пітьмі, ніщо не спрацює. Вибачте. Ми маємо це зробити. Ньюте, уже кому-кому, а тобі зрештою буде найбільша користь від ліків.

— Я вже не турбується про себе,— стишено прогарчав Ньют у відповідь.

Тоді в дію вступило Томасове чуття. Він усвідомив, що чекав саме на цю мить. Це було останньою краплею.

Томас уважно стежив за Дженсоном. Його обличчя пом'якшало, і він глибоко вдихнув, неначе відчуваючи, як у кімнаті зростає небезпека, та бажаючи її нейтралізувати.

— Слухайте, Ньюте, Мінхо, Томасе. Я розумію, як ви, напевно, почуваєтесь. Ви бачили дещо жахливе. Але найгірше вже позаду. Ми не можемо змінити минуле, скасувати те, що сталося з вами й вашими друзями. Але хіба не було б марнотратством не завершити матрицю на цьому етапі?

— Не можете це скасувати? — крикнув Ньют.— Вам більше нема чого сказати?

— Опануй себе,— попередив один із охоронців, наставивши пушку на Ньютові груди.

В кімнаті запала тиша. Томас іще ніколи не бачив Ньюта таким. Настільки розгніваним — настільки неохочим бодай удавати спокій.

Дженсон повів далі.

— В нас обмаль часу. Тепер ходімо, бо інакше повториться вчорашній день. Мої охоронці на це готові, запевняю вас.

Мінх зістрибнув з ліжка над Ньютом і безтурботним тоном сказав:

— Він має рацію. Якщо ми можемо врятувати тебе, Ньюте — і ще хтозна-скільки інших,— то ми будемо грьобаними ідіотами, як залишимося в цій кімнаті ще на секунду.— Мінх позирнув на Томаса і кивнув на двері.— Ну ж бо, ходімо.

Він пройшов повз Щура та охоронців у коридор, не оцираючись.

Дженсон поглянув, здійнявши брови, на Томаса, який ледве приховував здивування. Заява Мінха була страшенно дивною — в нього, певно, був якийсь план. Вони виграють якийсь час, якщо вдадуть, ніби на все згодні.

Томас відвернувся від охоронців і Щура та швидко підморгнув Ньютові так, щоб побачив тільки він.

— Просто послухаймо, чого вони від нас хочуть,— він постарався говорити невимушеним, щирим тоном, але це йому давалося чи не найважче в житті.— Я працював на цих людей до Лабіринту. Раптом я помиляюся?

— Ой,— Ньют закотив очі, але пішов у бік дверей, і Томас подумки всміхнувся своїй маленькій перемозі.

— Коли це закінчиться, ви всі будете героями,— сказав Дженсон, коли Томас вийшов із кімнати слідом за Ньютом.

— Ой, стуліть пельку,— відказав Томас.

Томас і його друзі знову пішли схожими на лабіринт коридорами за Щуром. Поки вони йшли, Дженсон розповідав про побачене на шляху, наче екскурсовод. Він пояснив, що в будівлі небагато вікон через те, що погода назовні часто буває жахливою, а також через напади бродячих банд

заражених. Він згадав про сильну зливу тієї ночі, коли глейдерів забрали з Лабіринту, і про те, як група психів прорвалася крізь зовнішній периметр, аби подивитись, як вони сідають в автобус.

Ту ніч Томас пам'ятав надто добре. Він досі відчував підстрибування шин, які їхали по жінці, що причепилася до нього, коли він сідав ув автобус: водій тоді навіть не сповільнився. Йому ледве вірилося, що це сталося всього кілька тижнів тому — здавалося, відтоді минули роки.

— Я був би дуже радий, якби ви просто стулили пельку,— нарешті виплюнув Ньют. І Щур *стулив пельку*, але так і не прибрав легкий усміх із обличчя.

Коли вони досягли зони, в якій побували напередодні, Щур зупинився та повернувся до них зі словами:

— Сподіваюся, ви всі сьогодні співпрацюватимете. Це — найменше, на що я розраховую.

— Де всі інші? — запитав Томас.

— Інші піддослідні відновлюються...

Не встиг він закінчити, як Ньют кинувся вперед, схопив Щура за вилоги білого піджака та стукнув його об найближчі двері.

— Як ще раз назвеш їх піддослідними, я, блін, шию тобі зламаю!

На Ньюта миттю напали двоє охоронців; вони відтягнули його від Дженсона та кинули його на підлогу, а тоді націлили йому в обличчя пушки.

— Зачекайте! — скрикнув Дженсон.— Зачекайте.— Він опанував себе та розгладив м'яту сорочку і піджак.— Не вирубайте його. Просто закінчімо з цим.

Ньют повільно звівся на ноги, піднявши руки.

— Не називайте нас піддослідними. Ми — не миши, що намагаються знайти сир. І скажіть своїм гадським друзям, хай заспокоються — я не збирався робити вам боляче. Дуже боляче.— Він кинув на Томаса запитливий погляд.

«*БЕЗУМ*» — це добре».

Ці слова з якоїсь непоясненої причини раптом спливли у Томасовій пам'яті. Майже здавалося, ніби це його колишнє «я» — те, що вірило, ніби ціль «БЕЗУМу» виправдовує будь-яке лиходійство,— намагається переконати його, що це правда. Що незалежно від того, наскільки жахливим це видається, вони мають зробити все можливе, аби знайти ліки від Спалаху.

Але тепер щось змінилося. Він не міг зrozуміти, ким був раніше. Як він міг думати, що щось із цього нормальню. Він змінився навіки... але він мав ще раз, востаннє, продемонструвати їм старого Томаса.

— Ньюте, Мінхо,— тихо сказав він, поки Щур ішле не встиг заговорити знову.— Я гадаю, що він має слухність. Я гадаю, що нам час зробити те, що ми маємо зробити. Ми ж одностайнно погодилися на це тільки минулого вечора.

Мінхо нервово всміхнувся. Ньют стиснув кулаки.

Зраз або ніколи.

Розділ 11

Томас не вагався. Він змахнув лікtem назад, б'ючи в обличчя охоронця за собою, водночас копнувши по коліну того, що стояв попереду. Обидва впали на підлогу, приголомшенні, але швидко оклигали. Краєчком ока Томас побачив, як Ньют валить охоронця на підлогу; Мінхо бив іншого. Але п'ятого — жінки — не торкнувся ніхто, і вона підіймала пушку.

Томас, пригнувшись, кинувся до неї, ударом перевів кінець зброї в бік стелі, перш ніж охоронниця змогла спустити курок, але вона розвернула зброю та тріснула його по скроні. Його щоки та щелепа вибухнули болем. Він уже втратив рівновагу та звалився — спершу на коліна, а потім просто на живіт. Поклав руки під себе, щоб підвести, але йому на спину впав величезний тягар, який прип'яв його до твердого кахлю та вибив із нього дух. У хребет йому вп'ялося коліно, і він відчув, як до його черепа притискається твердий метал.

— Накажіть мені! — заволала жінка. — Заступнику Дженсоне, накажіть мені! Я йому мізки засмагу.

Інших Томас не бачив, але звуки, які свідчили про вовтузню, вже припинилися. Він знов: це означає, що їхній бунт протривав недовго, і всіх їх, ут্রох, приборкали менш ніж за хвилину. Серце йому заболіло з відчаю.

— Що ви собі думаєте! — гарикнув Дженсон позаду Томаса. Він міг лише уявляти, який розлючений вираз повинне мати гостре обличчя чолов'яги. — Ви справді гадаєте, що троє... *дітей* можуть подолати п'ятьох озброєних охоронців? Ви, хлоп'ята, маєте бути геніями, а не дурнуватими... неадекватними *бунтівниками*. Можливо, Спалах усе ж таки забрав у вас розум!

Томас почув Ньютів крик:

— Стули пельку! Просто стули...

Решту слів щось приглушило. Уявивши, як хтось із охоронців робить Ньютові боляче, Томас затремтів від люті. Жінка ще сильніше притиснула зброю до його голови.

— Навіть... не... думай про це,— зашепотіла вона йому на вухо.

— Підведіть їх! — гарикнув Дженсон.— Підведіть їх!

Охоронниця зіг'яла Томаса на ноги, взявші ззаду за футболку й не відводячи від його голови дуло пушки. Ньюта і Мінхо також тримали під прицілами, а двоє вільних охоронців наводили зброю на трьох глейдерів.

Дженсонове обличчя, розчервонівшись, аж пашіло.

— Повний абсурд! Ми однозначно *не* допустимо такого надалі.

Він повернувся до Томаса.

— Я був лише хлопчиськом,— несподівано для самого себе промовив Томас.

— Прошу? — перепитав Дженсон.

Томас зло поглянув на Щура.

— Я був *хлопчиськом*. Мені промили мізки, аби примусити до цього — примусити допомогти.— Саме це гризло його, відколи почали вертатися спогади. Відколи в нього з'явилася можливість з'єднувати факти в єдине ціле.

— Мене там на початку не було,— відповів Дженсон спокійним голосом.— Але ти сам призначив мене на цю роботу після усунення засновників. І ти маєш знати: я ніколи не бачив таку наполегливу людину, як ти тоді — ні дитину, ні дорослого.— Він усміхнувся, і Томасові закортіло здерти його обличчя.

— Мені начхати, що ти...

— Годі! — заволав Дженсон.— Ми спершу зайдемося ним.— Він показав жестом на одного з охоронців.— Викличте сюди медсестру. Бренда всередині — вона завзято доводила, що хоче допомогти. Можливо, буде легше, якщо з ним у ролі лаборанта працюватиме саме вона. Інших відведіть до

почекальні — я волів би займатися ними по черзі. Я мушу зайнятися іншим питанням, тож зустрінуся з вами там.

Томас був настільки засмучений, що навіть не зауважив Брендіного імені. До охоронця в нього за спиною долучився ще один, і кожний із них узяв його за руку.

— Я вам цього не дозволю! — закричав Томас, у якого вже починалася істерика. Думка про те, щоб дізнатися, ким він був раніше, його жахала. — Нізащо не дам вам покласти ту штуку мені на обличчя!

Дженсон проігнорував його та заговорив безпосередньо до охоронців.

— Простежте за тим, щоб вона дала йому заспокійливо-го. — Тоді він попрямував геть.

Двоє охоронців поволочили Томаса до дверей. Він за-пручався, намагаючись звільнити руки, але здавалося, Томаса обхопили залізні лещата, і він зрештою здався, щоби зберегти сили. До нього раптом дійшло, що він, можливо, вже програв битву. Бренда — його єдина надія.

Бренда стояла поруч із ліжком усередині палати. Обличчя в неї було кам'яне. Томас поглянув їй у вічі, але прочитати її емоції було неможливо.

Ті, хто полонив його, протягнули його далі в палату. Він не міг зрозуміти, чому Бренда тут і допомагає в цьому «БЕЗУМУ».

— Чому ти на них працюєш? — кволо запитав він.

Охоронці розвернули його.

— Краще просто тримати рота на замку, — відповіла Бренда. — Мені потрібно, щоб ти довіряв мені, як довіряв у Пеклі. Так буде краще.

Він її не бачив, але в її голосі було щось таке. Незважаючи на зміст її слів, її голос звучав тепло.

Чи може вона бути на його боці?

Охоронці підтягнули Томаса до останнього ліжка в ряду. Тоді охоронниця відпустила його та націлила на нього пушку, тим часом як чоловік тримав Томаса біля краю матраца.

— Лягай,— сказав охоронець.

— Ні,— рикнув Томас.

Охоронець замахнувся та ляснув Томаса по щоці.

— Лягай! Негайно!

— Ні.

Чоловік підняв Томаса за плечі та грубо поклав його на матрац.

— Це станеться, тож можна й не опиратися.— Металева маска з її дротами і трубками нависла над ним велетенським павуком в очікуванні можливості задушити його.

— Ви не покладете цю штуку мені на обличчя.— Тепер Томасове серце билося небезпечно швидко, стрімко прийшов страх, який він стримував, і почав забирати той спокій, який міг допомогти йому знайти вихід звідси.

Охоронець узяв Томаса за обидва зап'ястки та притиснув їх до матраца, водночас нахилившись уперед і налягаючи всією вагою, щоб Томас уже точно нікуди не втік.

— Введіть йому заспокійливе.

Томас змусив себе заспокоїтися, зберегти сили для останньої спроби втекти. Бачити Бренду йому було мало не боляче — він зблизився з нею більше, ніж усвідомлював. Якщо вона допоможе присилувати його до цього, це означатиме, що вона — теж ворог. Сама вже думка про це надто сильно краяла серце.

— Прошу, Брендо,— сказав він.— Не роби цього. Не дозволяй їм цього робити.

Вона наблизилася до нього та обережно торкнулася його плеча.

— Все буде гаразд. Не всі бажають зробити твоє життя нещасним — ти ще подякуєш мені за те, що я зараз зроблю. Тепер перестань скиглити й розслабся.

Він досі геть не міг прочитати її емоції.

— Ось і все? Після всього, що було у Пеклі? Скільки разів ми мало не померли в тому місті? Ми стільки всього пережили, а ти мене просто покинеш?

— Томасе... — Вона поступово замовкла, не намагаючись приховати роздратування. — Це було моєю роботою.

— Я чув твій голос у себе в голові. Ти попередила мене, що невдовзі стане кепсько. Прошу, скажи мені, що ти насправді не з ними.

— Коли ми після Пекла повернулися до штабу, я залізла в телепатичну систему, бо хотіла попередити тебе. Підготувати тебе. Я ніколи не сподівалася, що ми потоваришуюмо в тому пеклі.

В певному сенсі вже завдяки тому, що він чув, що вона теж так почувалася, ситуація почала здаватися більш стерпною, і тепер він, у принципі, не міг стриматися.

— А *ти* заражена Спалахом? — запитав він.

Відповіла вона швидко та уривчасто.

— Я прикидалася. Ми з Хорхе маємо імунітет — ми знали це давно. Саме тому нами і скористалися. Тепер помовч. — Вона кинула погляд на охорону.

— Воруєшсь! — раптом крикнув охоронець.

Бренда суворо поглянула на чолов'ягу, але нічого не сказала. Тоді пильно глянула на Томаса і, на його подив, підморгнула.

— Коли я введу заспокійливе, ти за кілька секунд заснеш. *Розумієш?* — Вона зробила наголос на останньому слові, а тоді непомітно підморгнула ще раз. На щастя, двоє охоронців були зосереджені на своєму в'язневі, а не на ній.

Томас був спантелічений, але сповнений надії. Вона зібралася щось утнути.

Бренда пішла до стільниці позаду себе та почала готовувати те, що було їй потрібно, а охоронець продовжив налягати всією своєю вагою на Томасові зап'ястки, перешкоджаючи кро-вообігу. На чолі в охоронця виступив піт, але було очевидно, що він не відпустить Томаса, поки той не знепритомніє. Охоронниця стояла зовсім поруч із ним, націливши пушку на Томасове обличчя.

Бренда знову розвернулася, тримаючи в лівій руці шприц зі спрямованою вгору насадкою і поклавши великий палець на поршень. У маленькому віконці збоку виднілася жовтувата рідина.

— Гаразд, Томасе. Ми зробимо це дуже швидко. Готовий?

Він кивнув їй, достеменно не знаючи, що вона має на увазі, але налаштований на готовність.

— Добре,— відповіла вона.— Я на це сподіваюся.

Розділ 12

Бренді всміхнулася та пішла до Томаса, а тоді перечепилася через щось і полетіла вперед. Правою рукою вона схопилася за ліжко, але впала так, що насадка шприца впала на передпліччя охоронця, який тримав Томаса за зап'ясток. Перш ніж він відсахнувся, вона негайно натиснула великим пальцем на поршень, і швидко залунало різке шипіння.

— Якого біса! — прокричав чолов'яга, та очі в нього вже затуманилися.

Томас негайно почав діяти. Звільнившись від отих залізних кулаків, він натиснув на ліжко та замахнувся ногами на охоронницю, яка саме приходила після нетривалого заціпнення від шоку. Одна нога торкнулася її пушки, а інша — її плеча. Вона зойкнула, а невдовзі бацнула об підлогу її голова.

Томас незграбно потягнувся за пушкою, схопив її, перш ніж вона вислизнула від нього, та націлив її на жінку, яка обхопила голову руками. Бренді, оббігши ліжко, схопила зброю чоловіка й наставила її на його обм'яkle тіло.

Томас судомно задихав; його тіло пульсувало адреналіном, а груди важко здіймалися. Йому вже багато тижнів не було так добре.

— Я знат, що ти...

Не встиг він закінчити, як Бренді вистрілила з пушки.

Повітря прорізав високий звук, що якусь частку секунди гучнішав, поки зброя не розрядилася з таким віdboєм, що Бренді відкинуло назад. Одна близкуча граната вилетіла, вдарила у груди жінку та вибухнула струменями блискавки, що вигнулися над її тілом. Вона почала некеровано сіпатися.

Томас вражено дивився на те, що пушка робить із людиною і як Бренді без вагання з неї вистрілила. Якщо йому були потрібні ще якісь докази того, що Бренді не на боці

«БЕЗУМУ», він щойно їх отримав. Тоді він поглянув на неї.

Вона подивилася на нього у відповідь із леді помітною усмішкою на обличчі.

— Я вже давно хотіла щось таке зробити. Добре, що я переконала Дженсона закріпiti тебе за мною для цієї процедури.— Вона нагнулася та взяла в непритомного чоловіка ключ-карту, а тоді засунула його собі в кишеню.— З оцим ми пройдемо куди завгодно.

Томас ледве втримався від того, щоб її обійняти.

— Хутчіше,— сказав він.— Ми маємо забрати Ньюта і Мінхо. Потім — усіх інших.

Вони помчали коридорами, зробивши пару поворотів; Бренда при цьому була попереду. Це нагадало Томасу про те, як вона провела його підземними тунелями у Пеклі. Він підганяв її — знов, що будь-якої миті можуть з'явитись інші охоронці.

Вони дісталися якихось дверей, і Бренда відчинила їх змахом ключ-карти; пролунало коротке шипіння, а тоді металева плита швидко відсунулася. Томас увірвався всередину, а одразу за ним — Бренда.

Щур, який сидів у кріслі, вмить скопився на ноги. Його перекосило від жаху.

— Боже милостивий, що ви робите?

Бренда вже вистрілила двома гранатами в охоронців. Чоловік і жінка впали на землю, судомлячись у хмарі диму з крихітними блискавками. Ньют і Мінхо кинулися на третього охоронця; Мінхо скопився за його зброю.

Томас наставив свою пушку на Дженсона та поклав палець на курок.

— Давай мені свою ключ-карту, а тоді лягай на підлогу і поклади руки на голову.— Голос у нього був рівний, але серце шалено билося.

— Це абсолютне безумство,— сказав Дженсон. Він передав свою картку Томасові. Говорив він тихо, здаючись

неймовірно спокійним як на ці обставини.— У вас немає жодних шансів вибратися з цього комплексу. Сюди вже йдуть нові охоронці.

Томас знов, що шанси в них кепські, але вони більше нічого не мали.

— Після того, що ми пережили, це — дрібниці.— Усвідомивши, що це правда, він усміхнувся.— Дякую за навчання. А тепер іще слово, і вам доведеться пережити... як ви там казали? «Найгірші п'ять хвилин свого життя»?

— Як тільки...

Томас спустив курок. Кімнату заповнив високий звук, після якого полетіла граната.

Вона влучила Дженсонові у груди та вибухнула, зблиснувши електрикою. Впавши на землю в судомах, він закричав, від його волосся та одягу йшов дим. Кімната наповнилася жахливим запахом; цей сморід нагадав Томасові, як у Мінхо в Пеклі влучила блискавка.

— Відчуття точно не з приємних,— сказав Томас друзям. Він видався самому собі настільки спокійним, що це його занепокоїло. Він дивився, як їхній головний мучитель смикається, і йому майже було соромно за відсутність почуття провини. Майже.

— Теоретично це його не вб'є,— сказала Бренді.

— Шкода,— відповів Мінхо. Він підвівся, зв'язавши нешкодженого охоронця своїм паском.— Світові було би краще.

Томас перевів увагу з чоловіка, що смикається, на свої ноги.

— Ми йдемо. Негайно.

— Блін, за це треба випити,— сказав Ньют.

— Саме так я й подумав,— додав Мінхо.

Усі вони повернулися до Бренді. Вона підняла пушку й кивнула. Здається, вона була готова до бою.

— Я ненавиджу цих людей так само, як і ви,— сказала вона.— Я в ділі.

Томас удруге за останні кілька днів сповнився чужого для себе відчуття щастя.

Брендя повернулася. Він позирнув на Дженсона. Електрика, що тріщала, почала вщухати. Дженсонові очі були заплющені, і він нарешті перестав ворушитись, але ще дихав.

— Я не знаю, як довго триває ураження такою штуковою,— сказала Брендя,— а отямиться він явно в кепському гуморі. Нам краще вшиватися звідси.

— Який план? — запитав Ньют.

Томас поняття не мав.

— Вигадаємо дорогою.

— Хорхе — пілот,— зауважила Брендя.— Якщо ми якимось чином зможемо дістатись ангара, дістатись його берга...

Не встиг хтось відповісти, як із передпокою долинули крики та звуки кроків.

— Вони на підході,— сказав Томас. Він ізнову усвідомив реальність їхнього становища: ніхто не дозволить їм просто спокійно вийти з будівлі. Хто знає, скількох охоронців їм доведеться проминути.

Мінхо побіг до дверей і став під ними.

— Їм усім доведеться пройти саме тут.

Звуки з коридору гучнішали — охоронці були близько.

— Ньюте,— звернувся Томас.— Стань по інший бік від дверей. Ми з Брендою застрелимо першу парочку, що пройде. Ви, хлопці, атакуйте решту з боків, а тоді виходьте у коридор. Ми підемо просто за вами.

Вони зайняли позиції.

Розділ 13

З виразом хижого азарту на обличчі поруч застигла Бренд. Томас стояв напоготові поруч, міцно тримаючи в руках пушку. Він знов, що довіряти Бренді ризиковано. Його обвели круг пальця майже всі, хто належав до «БЕЗУМу»; він не міг недооцінювати цю організацію. Але вони зайшли настільки далеко лише завдяки їй. А якщо він збирається взяти її з собою, то він не може сумніватися в ній далі.

Прийшов перший охоронець, чоловік, одягнений у той же чорний костюм, що й усі інші, але з іншою зброєю — меншою та елегантнішою,— яку міцно тримав перед собою. Томас вистрілив, і граната на його очах торкнулася грудей охоронця; від цього він позадкував, смикаючись і судомлячись у павутинні блискавки.

Просто за ним були ще двоє людей — чоловік і жінка — з піднятими пушками.

Мінхо почав діяти раніше за Томаса. Він скопив жінку за сорочку та потягнув до себе, а тоді перекинув її через себе та гепнув нею об стіну. Вона вистрілила, але її срібляста граната розірвалася на землі, не спричинивши жодної шкоди, та коротко вибухнула на кахельній підлозі тріскучою енергією.

Бренд вистрілила в чоловіка й поцілила йому в ноги; його тіло охопили крихітні зазублені блискавки електрики, і він заволав, відступаючи в коридор. Його зброя впала на підлогу.

Мінхо вже обеззброїв жінку та примусив її стати на коліна. Тепер він тримав пушку, націливши її на голову жінки.

Крізь двері пройшов четвертий охоронець, але Ньют відбив його зброю та вдарив його в обличчя.

Чоловік звалився на коліна, піdnісши руку до скривалених вуст. Охоронець піdnяв очі, ніби бажаючи щось сказати, але Ньют відступив і вистрілив йому у груди. На такій

близькій відстані граната, вибухнувши біля чоловіка, жахливо ляслула. Коли він упав на підлогу, корчачись у павутинні чистої електрики, з його горла вирвався жалюгідний зойк.

— Отой жук-жалюк, блін, нас пасе,— сказав Ньют. Він кивнув на щось у віддаленому кінці кімнати.— Нам треба вийти звідси — вони просто надходитимуть далі.

Томас повернувся й побачив маленьку робоящірку, що притиснулася до землі, сяючи червоним вогником. Тоді озирнувся на дверний проріз, який був порожнім. Поглянув на жінку. Дуло зброї Мінхо зависнуло всього за кілька дюймів від її голови.

— Скільки вас там? — запитав у неї Томас.— Іще хтось на підході?

Вона спершу не відповідала, але Мінхо нахилився вперед так, що його пушка аж торкнулася її щоки.

— На сторожі щонайменше п'ятдесят,— швидко сказала вона.

— Тоді де вони? — запитав Мінхо.

— Не знаю.

— Не бреши мені! — прокричав Мінхо.

— Ми... Відбувається ще щось. Не знаю, що саме. Клянуся.

Томас поглянув на неї зблизька та побачив у виразі її обличчя щось більше, ніж страх. Може, роздратування? Вона ніби казала правду.

— Ще щось? Наприклад?

Вона хитнула головою.

— Я лише знаю, що групу наших викликали в інший відділ, ото й усе.

— І ти поняття не маєш, чому? — Томас виразив голосом якнайбільше сумніву.— Мені ледве в це віриться.

— Клянуся.

Мінхо схопив її ззаду за сорочку та звів на ноги.

— Тоді ми просто візьмемо цю милу дамочку в заручники. Ходімо.

Томас став перед ним.

— Бренда має йти попереду — вона орієнтується в цій будівлі. Потім я, потім ти і твоя нова подружка, а тоді, позаду, Ньют.

Бренда хутко стала поруч із Томасом.

— Я досі нікого не чую, але в нас точно обмаль часу. Вперед.

Вона вдивилася в коридор, а тоді вислизнула з кімнати.

Томас якусь мить витирає спіtnілі долоні об штані, а тоді взявся за пушку та пішов за нею. Вона звернула направо. Він чув, як інші пішли за ним; швидко озирнувшись, він побачив, що полонянка Мінхо теж біжить слідом, явно не надто вдоволена загрозою електричної ванни всього за кілька дюймів від себе.

Вони досягли кінця першого коридору та повернули направо, не зупиняючись. Їхній новий шлях на вигляд був точнісінько таким само, як і попередній; це був бежевий прохід, що простягався попереду них щонайменше на п'ятдесят футів, закінчується подвійними дверима. Чомусь цей інтер'єр нагадав йому про останній відтинок Лабіринту перед самісінським Стрімчаком, коли вони з Терезою й Чаком побігли до виходу, тим часом як усі інші бились з гріверами, прикриваючи їм спини.

Коли вони наблизилися до дверей, Томас витягнув із кишени Щурову ключ-карту.

До них закричала заручниця.

— Я б цього не робила! Б'юсь об заклад, що з іншого боку двадцять дул чекають на можливість спалити вас живцем.

Але в її тоні був якийсь відчай. Чи не міг, бува, «БЕЗУМ» стати надто самовпевненим і недбалим у питаннях безпеки? Тепер, коли залишилося всього двадцять-тридцять підлітків, вони, звісно, не виділяли більш ніж одного охоронця на кожного піддослідного — та й те ще не факт.

Томасові і його друзям потрібно було знайти Хорхе та берг, але також вони мали знайти всіх інших. Він подумав

про Казана і Терезу. Він не кине їх просто через те, що вони вирішили повернути собі спогади.

Він загальмував перед дверима та повернувся до Мінхо і Ньюта.

— В нас лише чотири пушки, і варто вважати, що по іншій бік цих дверей на нас чекають інші охоронці. Ми готові до цього?

Мінхο підійшов до панелі для ключ-карти, притягнувши з собою за сорочку охоронницю.

— Ти відчиниш це за нас, щоб ми могли зосередитися на твоїх корешах. Стій тут і не роби нічого без нашого наказу. Не жартуй зі мною.— Він крутнувся в бік Томаса.— Починай стріляти, щойно двері тріснутъ.

Томас кивнув.

— Я пригнуся. Мінхο, перегнися через моє плече. Бренд—a — наліво, Ньют — направо.

Томас опустився і тицьнув дулом зброї у двері просто посередині, між половинок. Мінхο завис над ним, роблячи так само. Ньют і Бренд зайнняли позиції.

— Відчиняй на рахунок «три»,— наказав Мінхο.— А як спробуєте щось утнути чи втечете, пані охороннице, хтось із нас до вас добереться, я це гарантую. Томасе, відлічуй.

Жінка дістала ключ-карту, але нічого не сказала.

— Раз,— почав Томас.— два.

Він зупинився на мить, щоби вдихнути, але не встиг він прокричати останнє число, як заволала сирена і вимкнулося світло.

Розділ 14

Томас швидко закліпав, намагаючись пристосуватися до темряви. Сирена звучала уривчасто, пронизливо та оглушливо.

Він відчув, як Мінхो підвівся, а тоді почув, як він вовтузиться.

— Охоронниця зникла! — крикнув його друг.— Не можу її знайти!

Щойно він вимовив останнє слово, проміжки у вищенні сирени заповнив звук електричного заряду, а тоді ляснула граната, вибухнувши від удару об землю. Кімнату освітили електричні розряди; Томас побачив, як від них біжить коридором примарна постать, поступово зникаючи в мороці.

— Це я винний,— ледь чутно промимрив Мінхо.

— Повертайся на своє місце,— сказав Томас, якому страшно було подумати, про що повідомляє сирена.— Намагай щілину там, де відчиняються двері. Я скористаюся карткою Щура. Приготуйся!

Він навпомацки знайшов на стіні потрібне місце, а тоді провів карткою; пролунало клацання, і одна половинка дверей почала відхилятися всередину.

— Стріляйте! — крикнув Мінхо.

Ньют, Бренда і Мінхо почали запускати крізь двері у темряву гранати. Томас обережно став на своє місце та зробив так, як вони, стріляючи в електрику, що несамовито танцювала, тепер уже потріскуючи з віддаленого боку дверей. Між залпами минало кілька секунд, але невдовзі вони почали засліплювати світлом і вибухами. Ніде не було жодних ознак людей, ніякого вогню у відповідь.

Томас опустив зброю.

— Годі! — прокричав він.— Не марнуйте більше боеприпасів!

Мінхो випустив наостанок іще одну гранату, але опісля всі вони застигли, чекаючи, коли енергія почести згасне, щоб можна було спокійно зайти в кімнату.

Томас повернувся до Бренді і голосно заговорив, так, щоб було чутно за шумом.

— Нам трохи не вистачає спогадів. Ти знаєш щось таке, що нам допоможе? Де всі? Чому спрацювала сирена?

Вона хитнула головою.

— Скажу чесно: тут явно щось не так.

— Б'юся об заклад, що це ще одне їхнє кляте випробування! — крикнув Ньют. — Усе це й має статись, а нас ізнову аналізують.

Томас ледве чув власні слова, а Ньют тільки заважав.

Він підняв пушку та пройшов у двері. Йому хотілося прорватися в якесь безпечніше місце, перш ніж світло від вибухів гранат остаточно згасне. З неглибокого ставка нечисленних спогадів, що повернулися до нього, він зінав, що виріс тут — от тільки шкода було, що він не міг згадати план приміщення. Він знову усвідомив, наскільки важлива Бренді для їхньої свободи. Та й Хорхе теж — якщо він готовий вивезти їх звідси.

Сирена замовкла.

— Що... — Томас заговорив надто голосно і змусив себе стихнути. — Що тепер?

— Ім, мабуть, стало зле — від шуму кров із вух пішла, — відповів Мінхо. — Те, що її вимкнули, ще нічого не означає.

Сяйво від електричних розрядів зникло, але кімната по цей бік дверей мала аварійне освітлення, що оповивало все червоновою імлою. Вони стояли у великій приймальні з диванами, кріслами й парою стільців. Не було видно нікого.

— Я ніколи нікого не бачив у цих почекальнях, — сказав Томас, якому приміщення раптом відалося знайомим. — Тут навкруги порожньо і страхітливо.

— Я не сумніваюся, що сюди вже давно перестали пускати відвідувачів, — відповіла Бренді.

— Що далі, Томмі? — запитав Ньют. — Ми не можемо просто стояти тут увесь день.

Томас на секунду замислився. Вони мали знайти друзів, але найперше, здається, треба було знайти вихід.

— Гаразд,— промовив він.— Брендо, нам дуже потрібна твоя допомога. Нам треба дістатись ангара та знайти Хорхе, попросити його підготувати берг. Ньют і Мінхо, побудьте в нього на підмозі, а ми з Брендою пошукаємо тут наших друзів. Брендо, знаєш, де можна набрати зброї?

— Сховище зброї розташоване дорогою до ангара,— відповіла Бренда.— Але воно, мабуть, охороняється.

— Бувало й гірше,— вставив Мінхо.— Ми почнемо стріляти, а тоді — або ми, або вони.

— Ми їх усіх здолаємо,— додав Ньют, мало не загарчавши.— Усіх тих гадів до останнього.

Бренда показала на один із двох коридорів, які відходили від приймальні.

— Нам туди.

Бренда повела Томаса і його друзів, повертаючи то туди, то сюди, а шлях їм освітлювали аварійні маячки. Опору вони не зустріли, хоча вряди-годи повз них пробігав якийсь жук-жалюк, швиденько клацаючи по підлозі. Мінхо спробував вистрілити в одного з них, сильно промазав і мало не обпалив Ньюта, який зойкнув і, судячи з виразу його обличчя, захотів вистрілити у відповідь.

Пробігши підтюпцем щонайменше п'ятнадцять хвилин, вони дісталися сховища зброї. Томас зупинився в коридорі, здивувавшись, що двері розчахнулися. З того, що було йому видно, поліці всередині наче були повністю за повнені.

— Ось і все,— сказав Мінхо.— Більше жодних сумнівів.

Томас достеменно знов, що він має на увазі. Пережив надто багато, щоб цього не знати.

— Хтось готове нам пастку,— пробурмотів він.

— Напевно,— додав Мінхо.— Всі раптово зникають, двері незамкнені, зброя лежить і дожидає нас. А вони, вочевидь, спостерігають за нами через отих гробаних жуків-жалюків.

— Це однозначно підозріло,— додала Брендя.

Почувши її голос, Мінхо напав на неї.

— Звідки нам знати, що *ти* в цьому не задіяна? — поцікавився він.

Вона відповіла стомленим голосом.

— Можу сказати лише одне: клянуся, що не задіяна. Я поняття не маю, що відбувається.

Томасові дуже не хотілося це визнавати, але те, на що раніше натякав Ньют — що вся ця втеча, можливо, досі була лише заздалегідь спланованим тренуванням,— видавалося дедалі ймовірнішим. Їх ізнову перетворили на мишок, що сновигають іншим лабіринтом. Томас дуже сильно сподівався, що це не так.

Ньют уже забрів до кімнати зі зброєю.

— Гляньте-но на це,— гукнув він.

Коли Томас зайшов до кімнати, Ньют сам показував на відділ із почасти голими стінами та полицеями.

— Погляньте, як лежить пил. Цілком очевидно, що недавно тут дещо взяли. Можливо, навіть десь за останню годину.

Томас оглянув зону. Товстезний шар пилу міг спричинити напад чхання, але місця, на які вказав Ньют, були геть чисті. Він таки мав рацію.

— Чому це так важливо? — спитав ззаду Мінхо.

Ньют кинувся на нього.

— Ти що, не можеш хоч раз до чогось додуматися сам, клятий ти довбню?

Мінхо відсахнувся. Судячи з вигляду, він був швидше вражений, аніж розгніваний.

— Ого, Ньюте,— промовив Томас.— Так, усе хріново, але заспокойся. Що не так?

— Я, блін, тобі скажу, що не так. Ти вдаєш із себе крутого, не маючи плану, водиш нас туди-сюди, наче курей у пошуках корму. А Мінхо, блін, і кроку не може ступити, не спитавши, на яку ногу йому стати.

Мінхо, нарешті, оговтався достатньо, щоб розлютитися.

— Слухай сюди, вилупку. Це ти тут поводишся, як геній, тому що здогадався, що якісь охоронці взяли зброю з кімнати для зброї. Я гадав, що не думатиму про тебе погано без причини, поводитимуся так, ніби ти, може, знайшов щось серйозніше. Наступного разу почухаю тебе, блін, за вушком за озвучування очевидного.

Томас озирнувся на Ньюта вчасно, щоб побачити, як змінився вираз обличчя його друга. Він здавався враженим, практично готовим заплакати.

— Вибач,— промимрив Ньют, а тоді повернувся і вийшов із кімнати.

— Що це було? — прошепотів Мінхо.

Томасові не хотілося казати, про що він думає: що Ньюто-ві поволі роз'їдає здоровий глузд. І йому, на щастя, не довелося цього казати: подала голос Бренда.

— Хлопці, ви *не* зрозуміли, що він мав на увазі.

— А що він мав на увазі? — спитав Мінхо.

— В цьому відділі мали бути два-три десятки рушниць і пушок, а тепер усі вони зникли. Зовсім недавно. Десь за останню годину, як і сказав Ньют.

— І? — поцікавився Мінхо, і саме тоді до Томаса дійшло.

Бренда витягнула руки так, наче відповідь мала бути очевидною.

— Охоронці приходять лише тоді, коли їм треба щось замінити або скористатися чимось, окрім пушки. Навіщо їм *усім* робити це одночасно? *Сьогодні?* А пушки ж такі важкі, що з них не можна стріляти, несучи ще якусь зброю. Де та зброя, яку вони мали покинути?

Розділ 15

Мінхो висловив думку першим.

— Можливо, вони знали, що щось подібне станеться, а вбивати нас їм не хотілося. Судячи з усього, якщо тобі не поцілять в голову, ці пушки просто приголомшують на якийсь час. Тож вони всі прийшли та взяли їх на додачу до звичайної вогнепальної зброї.

Бренда захитала головою ще до того, як він закінчив.

— Ні. Вони відповідно до норм постійно носять із собою пушки — тож вони просто не могли всі разом прийти по нові. Хоч що ти там думаєш про «БЕЗУМ», він не має на меті вбити якнайбільше людей. Навіть коли вдеруться психи.

— Психи вже сюди *вдиралися*? — запитав Томас.

Бренда кивнула.

— Що сильніше вони заражені, що далі від моменту перетворення на кінчених, то більш відчайдушними вони стають. Я справді сумніваюся, що охоронці...

Мінхо урвав її.

— Можливо, саме *це* й трапилося. Спрацювало стільки сирен, і якісь психи, можливо, вдерлися всередину та взяли тут якусь зброю, приголомшили когось, а тоді почали, блін, пожирати тіла жертв. Можливо, ми бачили всього кількох охоронців, тому що більшість із них загинули!

Томас бачив кінчених психів, і ці спогади його не відпускали. Психів, які жили зі Спалахом так довго, що зарахували їм мізки до повного божевілля. Майже тварин у людській подобі.

Бренда зітхнула.

— Мені дуже неприємно це казати, але, можливо, ти маєш рацію. — Вона замислилася на мить. — Серйозно. Це пояснило б ситуацію. *Хтось* увійшов сюди та взяв трохи зброї.

Томас аж захолос.

— Якщо це так, то наші проблеми значно серйозніші, ніж ми думали.

— Рада бачити, що хлопець без імунітету до Спалаху — не єдиний, у кого ще працює мозок.

Томас повернувся до Ньюта, який стояв біля дверей.

— Наступного разу просто пояснюй, що маєш на увазі, а не дуйся,— промовив Мінхо, в голосі якого не було ні тіні співчуття.— Я не думав, що ти так швидко злетиш з котушком, але радий, що ти повернувся. Можливо, нам знадобиться псих, щоб винюхати отих інших психів, якіщо вони справді вдерлися.

Почувши ущипливе зауваження, Томас скривився й поглянув на Ньюта, щоб побачити його реакцію.

Старший хлопчина не був радий — це було очевидно з його обличчя.

— Ти ж ніколи не вмів вчасно стулити писок, еге ж, Мінхо? Тобі завжди треба, щоб, блін, останнє слово було за тобою.

— Стули, блін, пельку,— відповів Мінхо. Якусь мить його голос був настільки спокійним, що Томас був готовий заприєгтися: Мінхо і сам їде з котушком. Напруга в кімнаті відчувалася майже фізично.

Ньют повільно наблизився до Мінхо й зупинився перед ним. Тоді з блискавичною швидкістю вдарив його в обличчя. Мінхо незграбно відступив і врізався в порожній стелаж для зброї. Потім кинувся вперед і повалив Ньюта на землю.

Все це відбулося так швидко, що Томасові аж не вірилося. Він підбіг до них і заходився тягнути Мінхо за футболку.

— Годі! — прокричав він, але двоє глайдерів продовжили гамселити один одного, завзято розмахуючи руками й ногами.

Бренда підійшла допомогти, і вони з Томасом врешті-решт достатньо міцно схопилися за Мінхо, щоб різко поставити його на ноги, поки він іще дико розмахував кулаками.

Неконтрольований лікоть врізав Томасові в підборіддя, викликавши в нього напад люті.

— Подуріли чи що? — заволав Томас, заламуючи Мінху руки за спину.— Ми тікаємо щонайменше від одного ворога, можливо, від двох, а ви, народ, хочете битися?

— Це він почав! — гарикнув Мінх, оббрізкавши сіною Бренду.

Вона витерла обличчя.

— Тобі що, вісім років? — запитала вона.

Мінх не відповів. Він іще кілька секунд силкувався звільнитись, а тоді здався. Томасові все це було бридко. Він не знов, що гірше: те, що Ньют уже неначе віддаляється, чи те, що Мінх — людина, яка мала б бути у змозі себе контролювати,— поводиться як повний бовдур.

Ньют звівся на ноги, боязко торкаючись червоної плями в себе на щоці, яку, певно, зачепив Мінх.

— Це я винен. Мене просто все бісить. Народ, подумайте, що нам робити — мені, блін, потрібна перерва.— По цих словах він знову вийшов.

Томас роздратовано видихнув, відпустив Мінху та поправив на собі футболку. Їм було ніколи розмірковувати над дріб'язковими суперечками. Якщо вони збираються звідси вибратися, треба зібратися та попрацювати командою.

— Мінх, знайди ще кілька пушок, які ми зможемо приструнити, а тоді візьми пару пістолетів он із тієї поліці. Брендо, не можеш напхати в коробку якнайбільше боєприпасів? Я піду по Ньюта.

— Гаразд,— відповіла вона, вже роззираючись навколо. Мінх не промовив жодного слова і просто заходився обшукувати стелажі.

Томас вийшов у коридор; Ньют сидів на землі футів за двадцять, притулившись спиною до стіни.

— Не кажи, блін, ні слова,— пробурчав він, коли Томас долучився до нього.

«Чудовий початок», — подумав Томас.

— Чуєш, відбувається щось дивне: чи то «БЕЗУМ» нас випробовує, чи то тут бігають психи, вбиваючи людей направо й наліво. Незалежно від того, що відбувається, нам потрібно знайти друзів і вибратися звідси.

— Я знаю. — Ось і все. Більш нічого.

— Тоді встань, повернися туди й допомагай нам. Це ти був геть роздратований і поводився так, ніби нам ніколи ледарювати. А тепер ти хочеш сидіти тут, у коридорі, й дутися?

— Знаю. — Та ж сама відповідь.

Томас іще ніколи не бачив Ньюта таким. Хлопчина виглядав абсолютно безнадійним, а Томас, побачивши це, відчув напад відчаю.

— Ми всі злегка божево... — Він зупинився — неможливо було висловитися гірше. — Тобто...

— Просто замовкни, — сказав Ньют. — Я знаю, що в мене в голові щось почалося. Мені якось недобре. Але тобі, блін, не потрібно хвилюватися до втрати пульсу. Дай мені секунду, і я прийду до норми. Ми виведемо вас звідси, а тоді я зможу розібратися.

— Тобто? Кого це — *vas*?

— Тобто виведемо *нас*, ну, ти зрозумів. Просто дай мені, блін, хвилинку.

Здавалося, світ Глейду не існував уже цілу вічність. Там Ньют завжди був спокійним, зібраним, а тут і тепер він роздирав групу по живому. Він, здавалося, говорив, що не має значення, чи втече він сам, якщо тільки втечуть усі інші.

— Гаразд, — відповів Томас. Він усвідомив, що може зарядити лише одним: поводячись із Ньютом так само, як і завжди. — Але ти знаєш, що ми більше не можемо марнувати час. Бренда збирає боєприпаси. Тобі доведеться допомогти їй віднести їх до ангару з бергами.

— Добре. — Ньют швидко підвівся з підлоги. — Але спершу мені треба дещо взяти — я швидко. — Він пішов геть, вертаючи до приймальні.

— Ньюте! — крикнув Томас, думаючи, що це в біса замислив його товариш.— Не будь дурнем — нам треба ворушитись. А ще нам потрібно триматися вкупі.

Але Ньют пішов далі. Він навіть не озирнувся на Томаса.

— Просто піду й візьму це! Це всього на пару хвилин.

Томас хитнув головою. Він ніяк не міг повернути того розважливого хлопчина, якого знов, — ані дією, ані словом. Він крутнувся та попрямував до сховища зброї.

Томас, Мінхо і Бренді зібрали все, що могли понести, розділивши це між собою, на трьох.

Томас причепив по пушці на кожне плече на додачу до тієї, яку тримав у руках. Запхав два заряджені пістолети в передні кишені та по кілька обойм патронів у кожну задню кишеню. Мінхо зробив так само, а Бренді тримала картонну коробку, повну синюватих гранат і куль, на яку вона покладає свою пушку.

— Здається, вона важка, — сказав Томас, показавши жестом на коробку.— Не хочеш...

Бренді урвала його.

— Я протримаюся до повернення Ньюта.

— Хто його зна, що той хлопака задумав, — промовив Мінхо.— Він іще ніколи так не поводився. Спалах уже єсть йому мозок.

— Він сказав, що скоро повернеться.— Томасові обрид настрій Мінхо — той лише робив гірше.

— І стеж за словами поряд із ним. Нам зовсім не треба, щоб ти знову його спровокував.

— Пам'ятаєш, що я казала тобі в вантажівці, у місті? — запитала Бренді Томаса.

Раптова зміна теми розмови здивувала його, а те, що вона згадала про Пустелю, здивувало ще більше. Це лише привертало увагу до того, що вона йому збрехала.

— Що? — перепитав він.— Ти маєш на увазі, що дещо з того, що ти сказала, було правдою? — Він відчував таку

близькість до неї тієї ночі. До нього дійшло: він сподівається, що вона відповість ствердо.

— Вибач, що я збрехала про причину свого перебування там, Томасе. А ще — що я сказала тобі, ніби відчуваю, як Спалах обробляє мою психіку. Але все інше було правдою. Клянуся.— Вона зупинилася, дивлячись на нього з благанням в очах.

— Хай там як, ми говорили про те, що підвищена мозкова активність насправді прискорює руйнацію — це називається когнітивною руйнацією. Саме тому отой наркотик — кайф — такий популярний серед тих, хто може його собі дозволити. Кайф сповільнює функціонування мозку. Він розтягує час до остаточного божевілля. Але він страшенно дорогий.

Думка про те, що на світі живуть люди, що не беруть участі в якомусь експерименті або переховуються в покинутих будівлях на кшталт тих, які він бачив у Пеклі, видавалася йому неправдоподібною.

— Під наркотиком люди все одно функціонують — живуть своїм життям, ходять на роботу й таке інше?

— Вони роблять те, що повинні, але ставляться до цього значно... спокійніше. Можна бути пожежником і врятувати з пекла тридцятьох дітей, але не перейматися, дорогою випадково зронивши кількох із них у полум'я.

Думка про такий світ злякала Томаса.

— Це просто... бридко.

— Мені б трохи тієї субстанції,— пробурмотів Мінхо.

— Ти не розумієш найголовнішого,— сказала Бренда.— Подумай про те пекло, крізь яке пройшов Ньют,— про всі рішення, які йому довелося прийняти. Не дивно, що Спалах так швидко ним оволодіває. Його забагато стимулювали — значно більше, ніж звичайну людину, що живе повсякденним життям.

Томас зітхнув; серце йому знову стиснулося від суму, який він уже відчував раніше.

— Ну, ми з цим нічого не вдіємо, поки не втечено в безпечніше місце.

— З чим це — з цим?

Томас повернувся і знову побачив у дверях Ньюта, а тоді на мить заплющив очі, опановуючи себе.

— Ні з чим, не зважай — куди ти ходив?

— Мені треба поговорити з тобою, Томмі. Лише з тобою.

Це всього на секунду.

«Що тепер?» — замислився Томас.

— Що це за фігня? — спитав Мінх.

— Просто дайте мені трохи свободи. Мені тут треба віддати дещо Томмі. Лише Томмі й нікому більше.

— То й добре, на здоров'я.— Мінх посунув лямки пушок у себе на плечах.— Але ми мусимо поспішати.

Томас увійшов у коридор разом із Ньютом, смертельно боячись того, що може сказати його друг і наскільки божевільно це може прозвучати. Минала секунда за секундою.

Вони відійшли на кілька футів від дверей, Ньют зупинився й повернувся до нього, а тоді простягнув невеличкий запечатаний конверт.

— Запхай це собі в кишеню.

— Що це? — Томас узяв його та перевернув; зовні він був чистий.

— Блін, та просто поклади це собі в кишеню.

Томас зробив так, як йому було сказано, збитий з пантелику, але зацікавлений.

— Тепер подивися мені в очі.— Ньют клацнув пальцями.

Коли Томас побачив у них муку, в нього всередині все урвалося.

— Що це?

— Просто зараз це тобі знати не треба. Ти *не можеш* цього знати. Але ти мусиш мені пообіцяти — і тут я не жартую.

— Що?

— Поклянися мені, що не прочитаєш те, що в тому клятому конверті, поки не настане слухній час.

Томас і не думав відкладати читання на потім — він почав витягати конверт із кишені, але Ньют схопив його за руку, щоб зупинити.

— Коли настане слушний час? — перепитав Томас.— Як я...

— Та ти, блін, зрозумієш! — відповів Ньют, перш ніж Томас встиг запитати.— А тепер поклянися мені. Поклянися в цьому! — Здавалося, з кожним словом хлопчина трусився всім тілом.

— Гаразд! — Тепер Томас більш ніж хвилювався за друга.— Клянуся, що не прочитаю це, поки не настане слушний час. Клянуся. Та чому...

— Ну, добре,— урвав його Ньют.— Як порушиш обіцянку, я тебе ніколи не прощу.

Томасові захотілося потягнутися й потрусити друга, полу-
пити по стіні від гніву. Але він цього не зробив. Він нерухо-
мо стояв, тим часом як Ньют відвернувся від нього та пішов
назад до сховища зброї.

Розділ 16

Томас мусив довіряти Ньютові. Він мусив довіряти друзів заради нього самого, але в ньому степовою пожежею палала цікавість. Щоправда, він знов, що не може марнувати час. Вони мали вивести всіх із комплексу «БЕЗУ-Му». З Ньютом він зможе поговорити ще у берзі — якщо вони зможуть дістатись ангара та переконати Хорхе їм допомогти.

Ньют вийшов зі складу зброї, самотужки несучи коробку з боєприпасами; за ним ішов Мінхо, а потім — Бренда, яка несла ще пару пушок, запхавши до кишень пістолети.

— Ходімо, знайдімо наших друзів,— сказав Томас і рушив у зворотний бік. Решта — за ним вервечкою.

Вони шукали годину, але їхні друзі наче крізь землю провалилися. Зникли Щур і охоронці, яких вони покинули, а кафетерій і всі спальні, санвузли та кімнати зібрань були порожні. Навколо — жодної людини й жодного психа. Томас страшенно боявся, що сталося щось жахливе, а наслідків цього вони ще не бачили.

Нарешті, після того, як вони нібито обшукали кожен за-капелок будівлі, йому спало дещо на думку.

— Народ, вам можна було вільно пересуватися, поки мене тримали під замком у білій кімнаті? — запитав він.

— Ви впевнені, що ми нічого не пропустили?

— Ну, я такого не знаю,— відповів Мінхо.— Але я був би шокований, якби тут не знайшлося прихованіх кімнат.

Томас був згоден, але не думав, що вони можуть дозволити собі приділити пошукам іще якийсь час. У них був лише один варіант — іти далі.

Томас кивнув.

— Добре. Попетляймо до ангара, а дорогою шукатимемо їх далі.

Минув деякий час, і Мінхо раптом завмер на місці, вказавши на вухо,— у тъмняному свіtlі червоних ламп Томас ледь розгледів цей жест.

Томас зупинився разом із іншими й постараався сповільнити дихання та послухати. Він почув це одразу.

Утробний стогін, такий, що Томас аж здригнувся. Він лунав попереду, за кілька ярдів від них, крізь одне з нечисленних вікон у коридорі, яке виглядало на якусь велику кімнату. З того місця, де стояв Томас, здавалося, ніби в кімнаті абсолютно темно. Шибка вікна була вибита зсередини — кахельна підлога під ним була всіяна скалками.

Стогін пролунав знову.

Мінхо підніс до губів палець, а тоді повільно та обережно поклав дві запасні пушки. Томас і Бренда зробили так само, тим часом як Ньют поставив на землю свою коробку з боєприпасами. Всі четверо схопились за зброю, а Мінхо вийшов уперед, і вони неквапливо поповзли на шум. Здавалося, що якась людина намагається прокинутися від жахливого кошмару. Томасове побоювання зростало з кожним кроком. Він боявся того, що зараз побачить.

Мінхо зупинився, притуливши спиною до стіни, край самісінької віконної рами. Зачинені двері до кімнати були по інший бік від вікна.

— Готуйсь,— прошепотів Мінхо.— Вперед.

Він крутнувся та націлив свою пушку в темну кімнату; цієї ж миті Томас став зліва від нього, а Бренда — справа. Обоє тримали зброю наготові. Ньют прикривав їм спини.

Томасів палець зависнув над спусковим гачком, готовий миттєво натиснути на нього, але ніякого руху не було. Він замислився над тим, що бачить у кімнаті. В червоному сяйві аварійного освітлення було видно небагато, але підлога,

здається, була повністю вкрита темними горбками. Чимось таким, що повільно рухалося. Його очі поступово пристосувались, і він почав розрізняти обриси тіл і чорного одягу. А ще — помітив якісь мотузки.

— Це ж охоронці! — зойкнула Бренда; її голос перерізав тишу.

З кімнати долинуло приглушене охання, і Томас нарешті побачив обличчя, кілька облич. Заткнуті роти та широко розплащені від панічного жаху очі. Охоронці були повністю зв'язані та розкладені на підлозі, бік у бік, займаючи всю кімнату. Дехто з них не рухався, та більшість пручалась у своїх путах. Томас усвідомив, що витріщився на них, а його розум тим часом шукав якогось пояснення.

— То от де вони всі,— видихнув Мінхо.

Ньют нахилився, щоб поглянути.

— Принаймні вони, блін, не звисають зі стелі, висолопивши язики, як минулого разу.

Томас був абсолютно згоден — надто вже яскраво він пам'ятав оту сцену, реальною вона була чи ні.

— Нам потрібно їх допитати й дізнатися, що сталося,— промовила Бренда, вже прямуючи до дверей.

Томас, не думаючи, схопив її.

— Hi.

— Чого це «ні»? А чому б ні — вони можуть усе нам розповісти! — Вона спробувала висмикнути руку з його хватки, але зачекала, поки він висловиться.

— Можливо, це пастка, або ж той, хто це зробив, може швидко повернутися. Нам просто треба забиратися звідси.

— Атож,— погодився Мінхо.— Це не підлягає оскарженню. Мені байдуже, хто тут бігає — психи, бунтівники чи горили: просто зараз ці гръбані охоронці — не наша проблема.

Бренда знизала плечима.

— Гаразд. Просто подумайте: ми могли б отримати якусь інформацію.— Вона зупинилася, а тоді показала жестом.— Ангар отам.

Підібравши зброю і боєприпаси, вони побігли далі. Дорогою в коридорах вони те й діло озиралися, чи не трапиться той, хто зумів знешкодити охорону? Нарешті Бренда зупинилася біля чергових подвійних дверей. Одна їхня половина була трохи прочинена, і крізь двері проникав вітерець, який ворував її форму.

Не чекаючи наказу, Мінхо і Ньют стали обабіч дверного прорізу, тримаючи пушки наготові. Бренда взялася за ручку дверей, націливши пістолет у щілину. З іншого боку не далило жодного звуку.

Томас міцніше стиснув у руках пушку, вдавивши приклад у плече і прицілившись поперед себе.

— Відчиняй,— сказав він під шалене биття серця.

Бренда розчахнула двері, і Томас кинувся вперед — повів зброєю ліворуч, праворуч, обернувшись кругом і побіг далі.

Судячи з вигляду, масивний ангар був розрахований на три величезні берги, але в точках завантаження стояло лише два. Вони височіли гіантськими жабами на чотирьох лапах, самий обпалений метал і потерті ребра — неначе возили солдатів на сотню жорстоких боїв. Окрім кількох вантажних ящиків і чогось подібного до робочих місць механіків, на решті території був лише відкритий простір.

Томас завзято просувався вперед, обшукаючи ангар, тим часом як інші троє розосередилися довкола нього. Ніде нічого не ворухнулося.

— Агов! — закричав Мінхо.— Отут. Хтось...— Він не договорив, але зупинився біля великого ящика та наставив зброю на щось за ним.

Томас першим став поруч із Мінхом та з подивом побачив, що по інший бік дерев'яного ящика лежить прихованій від

людських очей чоловік, який стогне, потираючи собі голову. Крові за темним волоссям видно не було, але судячи з того, як той важко підвівся, Томас був упевнений, що йому таки добряче перепало.

— Обережно, другяко,— попередив Мінхо.— Тихо, спокійно, ніяких раптових рухів, бо інакше й незчуєшся, як від тебе запахне смаженим беконом.

Чолов'яга обперся на лікоть, а коли він прибрав з обличчя руку, Бренда тоненько скрикнула та кинулася до нього з обіймами.

Хорхе. Томас відчув раптове полегшення: вони знайшли свого пілота, і він був у нормі, хоч і трохи побитий.

Бренда, здається, думала геть інакше. Ставлячи запитання за запитанням, вона оглянула Хорхе в пошуках ушкоджень.

— Що сталося? Як ти постраждав? Хто забрав берг? Де всі?

Хорхе знову застогнав і злегка відштовхнув її.

— Заспокойся, ермана*. В мене на голові наче психи потанцювали. Просто дай мені секунду — зібратися з думками.

Бренда відступила від нього й сіла; її розпашіле обличчя виражало тривогу. Томас і сам мав мільйон запитань, але добре розумів, як воно, коли людину б'ють по голові. Він подивився, як Хорхе поволі приходить до тями, і згадав, що колись боявся цього хлопця — страшенно боявся. Він ніколи не забуде, як Хорхе бився з Мінхом всередині тієї розваленої будівлі в Пеклі. Але зрештою Хорхе, як і Бренда, усвідомив, що вони та глайдери на одному боці.

Хорхе ще кілька разів кліпнув, а потім заговорив.

— Я не знаю, як їм це вдалося, але вони захопили табір, позбулись охоронців, украли берг і вилетіли звідси з іншим пілотом. Я повівся як ідіот і спробував змусити їх зачекати,

---

* Сестра (*icn.*).

поки не дізнаюся більше про те, що відбувається. Тепер за це розплачуються моя голова.

— Хто? — перепитала Бренді. — Ти про кого? Хто полетів?

Чомусь Хорхе, відповідаючи, дивився знизу вгору на Томаса.

— Ота дівка, Тереза. Вона й решта піддослідних. Ну, всі вони, крім вас, мучачос*.

---

* Хлоп'ята (*icn.*).

Розділ 17

Томас непевно ступив крок чи два вліво, взявши за важкий ящик, аби не впасті. Він думав, що, може, це все ж таки напали психи або якась інша група проникла до «БЕЗУМу» й забрала Терезу та інших. Власне, порятувала їх.

Але щоб Тереза керувала *втченою*? Щоб вони прорвалися з боєм, приборкали охоронців, полетіли геть на берзі?

Без нього та інших? У цьому сценарії була безліч елементів, і вони ніяк не сходилися в нього в голові.

— Писки стуліть! — перекричав Хорхе Мінхо та Ньюта, які галасливо його розпитували, і Томас різко повернувся до теперішнього.— Ви мені цвяхи в голову вбиваєте — просто... замовкніть на хвилину. Хто-небудь, допоможіть підвестися.

Ньют узяв його за руку та зіп'яв на ноги.

— Краще почни пояснювати, що в біса сталося. Від початку.

— І швидко,— додав Мінхо.

Хорхе відкинувся на дерев'яний ящик і склав руки на грудях, досі кривлячись від кожного руху.

— Розумієш, ермано*, я вже казав тобі, що знаю небагато. Сталося те, що я сказав. Голова в мене як...

— Так, ми зрозуміли,— пирхнув Мінхо.— Тобі болить голова. Просто розкажи нам те, що знаєш, і я, блін, знайду тобі аспірину.

Хорхе тихо розсміявся.

— Сміливо сказано, хлопче. Якщо я правильно пам'ятаю, це тобі довелося вибачитися та благати про пощаду в Пеклі.

Мінхо скривився й почервонів на виду.

— Ну, легко бути крутым, коли тебе захищає компашка божевільних із ножами. Зараз ситуація трохи інша.

---

* Брат (*icn.*).

— Та годі вже! — наказала Бренда їм обом.— Ми всі на одному боці.

— Просто розповідай далі,— сказав Ньют.— Говори, щоб ми, блін, знали, що нам робити.

Томас досі був вражений. Він стояв і слухав Хорхе, Ньюта і Мінхо, але здавалося, ніби він дивиться щось на екрані, наче це не відбувається перед ним. Він думав, що Тереза не може бути для нього ще більшою загадкою. А тепер оце.

— Дивіться,— заговорив Хорхе.— Більшу частину часу я провів у цьому ангарі, ясно? Я почав чути всілякі крики й попередження з рації, а тоді замиготіли вогники беззвучної сирени. Я пішов подивитися, що там таке, і мені мало не відбили голову.

— Принаймні вона б більше не боліла,— пробурмотів Мінхо.

Хорхе чи то не почув його коментар, чи то просто проігнорував його.

— Тоді світло вимкнулося, і я побіг сюди, щоби знайти свій пістолет. І от Тереза з компашкою ваших друзів-хуліганів вбігають так, наче ось-ось буде кінець світу, і тягнуть за собою старого Тоні, щоб він керував бергом. Я випустив із рук свій хріновий пістолет, коли мені у груди націлили сім чи вісім пушок, а тоді почав благати їх зачекати, щось мені пояснити. Але якась дівка з білявим волоссям бацнула мене по лобі прикладом своєї зброї. Я знепритомнів, а коли отямився, побачив, що на мене згори вниз дивляться ваші бридкі пики, а один берг зник. Більше нічого не знаю.

Томас засвоїв усе це, але усвідомив, що жодні деталі не мають значення. В усій цій історії виділялася лише одна з обставин, і вона не просто збивала його з пантелику — йому було важко з нею змиритися.

— Вони нас кинули,— мало не прошепотів він.— Не можу в це повірити.

— Шо? — перепитав Мінхо.

— Голосніше, Томмі,— додав Ньют.

Томас обмінявся з кожним із них довгими поглядами.

— Вони нас кинули. Ми принаймні повернулися й пошукали їх. Вони залишили нас тут, і хай «БЕЗУМ» робить із нами що хоче.

Вони не відповіли, але з їхніх очей було видно, що вони думають так само.

— Можливо, вони *шукали* тебе,— припустила Бренді.— І не змогли тебе знайти. Або, можливо, під час перестрілки стало надто важко, і їм довелося втекти.

Тут Мінх зневажливо посміхнувся.

— Блін, та всі охоронці зв'язані в отій кімнаті! В них було вдосталь часу на наші пошуки. Це відпадає. Вони нас кинули.

— Свідомо,— тихо промовив Ньют.

Усе це не подобалося Томасові.

— Щось не так. Тереза останнім часом поводилася, наче фанатка «БЕЗУМу» номер один. Навіщо їй тікати? Це, напевно, якийсь трюк. Ну ж бо, Бренді — ти казала мені не довіряти їм. Ти ж, певно, щось знаєш. Говори.

Бренді хитала головою.

— Я нічого про це не знаю. Але чому так важко повірити, що іншим піддослідним спало на думку те ж саме, що й нам? Утекти? Просто їм це краще вдалося.

Мінх видав звук, схожий на гарчання вовка.

— Зараз я б не радив нас ображати. А як ти ще раз вживеш слово «піддослідні», я тобі вріжу й не подивлюся, що ти дівчина.

— Тільки спробуй,— попередив Хорхе.— Вріж їй — і більше нічого в цьому житті не зробиш.

— Можна ненадовго припинити ці ігри в мачо? — Бренді закотила очі.— Нам треба зрозуміти, що буде далі.

Томаса все ще страшенно турбувало те, що Тереза й інші (навіть Казан!) полетіли без них. Якби всіх охоронців зв'язала його група, хіба вони б не стали шукати, поки не дошукалися б

інших своїх друзів? І чому Тереза хотіла полетіти? Невже зі спогадами до неї повернулося щось несподіване?

— Блін, та тут і розуміти нема чого,— сказав Ньют.— Вшиваємося звідси.— Він показав на берг.

Томас був абсолютно згоден. Він повернувся до Хорхе.

— Ти справді пілот?

Чолов'яга широко всміхнувся.

— Однозначно, мучачо*. Один із найкращих.

— Чому тебе тоді відправили до Пекла? Хіба ти не цінний?

Хорхе поглянув на Бренду.

— Куди Бренда, туди і я. І мені дуже неприємно про це казати, але здавалося, що краще вирушити до Пекла, ніж лишатися тут. Я сприймав це як відпустку. Вийшло трохи суворіше, ніж я...

Заревла сирена тим же вересклівим криком, що й раніше. У Томаса підскочило серце — в ангарі шум, відбиваючись від високих стін і стелі, здавався навіть гучнішим, ніж у коридорі.

Бренда великими очима поглянула на двері, крізь які вони зайдли, а Томас повернувся, щоб подивитися, що її зацікавило.

В отвір із піднятою зброєю вбігав щонайменше десяток охоронців у чорному. Вони почали стріляти.

---

* Хлопчина (*icn.*).

Розділ 18

Хтось схопив Томаса ззаду за футболку та сильно шарпнув ліворуч; він заточився та впав за вантажним ящиком саме тоді, коли ангар наповнили звуки битого скла та потріскування електрики. Довкола ящика та над ним виникли, обпаливши повітря, кілька тонких блискавиць. Щойно вони згасли, як по дереву загупали кулі.

— Хто їх випустив? — закричав Мінхо.

— Яке це в біса має значення зараз?! — крикнув Ньюту відповідь.

Товариші низько пригнулися, щільно притиснувшись один до одного. Давати відсіч із такої позиції здавалося неможливим.

— Вони будь-якої миті обійдуть нас із флангу,— гукнув Хорхе.— Починаймо відстрілюватися!

Попри те, що довкола них тривала дика атака, ця заява привернула Томасову увагу.

— Тоді ти, гадаю, з нами?

Пілот глянув на Бренду, а тоді знизав плечима.

— Якщо вона допомагає вам, то я теж. А якщо ти не помітив, вони й мене намагаються вбити!

Томас, попри жах, відчув раптове й сильне полегшення. Тепер їм просто потрібно дістатись одного з тих бергів.

Наступ на мить зупинився, і Томас почув човгання кроків і короткі різкі команди. Якщо вони збираються одержати перевагу, треба діяти швидко.

— Як нам це зробити? — спитав він Мінхो.— Тепер ти головний.

Друг уважно глянув на нього, але коротко кивнув.

— Гаразд, я стрілятиму справа, Ньют стріляє зліва. Томасе і Брендо, ви стріляйте над ящиком. Хорхе, знайди нам шлях

до твого бісового берга. Стріляйте в усе, що рухається чи одягнене в чорне. Готуйтесь.

Томас став навколошки обличчям до ящика, готовий скочити на ноги за сигналом Мінхо. Бренда була зовсім поруч із ним, замість пушки тримаючи два пістолети. Її очі палали.

— Плануєш когось убити? — запитав Томас.

— Нє-а. Я цілітимуся їм у ноги. Але хто його зна, може, я випадково влучу кудись вище.

Вона ясно йому всміхнулася; Томасові вона подобалася дедалі більше.

— Добре! — закричав Мінхо.— Вперед!

Вони зробили те, що мали. Томас устав, піднявши пушку над ящиком. Вистрілив, не ризикуючи й нічого не роздивляючись, а почувши вибух гранати, вискочив, щоб пошукати конкретну ціль.

До них із іншого боку приміщення повз якийсь чоловік, і Томас прицілився та вистрілив. Влучивши чоловікові у груди й поваливши його на землю з нападом спазмів, граната вибухнула блискавкою.

Повітря ангара заповнили постріли і крики, а також тріскотня електрики. Охоронці падали один за одним, хапаючись за рани — здебільшого вони були поранені в ноги, як і обіцяла Бренда. Інші кинулися ховатися.

— Ми змусили їх тікати! — зарепетував Мінхо.— Та це ненадовго — вони, мабуть, не думали, що у нас є зброя. Хорхе, який берг твій?

— Отой.— Хорхе показав на віддалений лівий кут ангару.— Он він, мій малюк. Готовати його до польоту доведеться недовго.

Томас повернувся туди, куди показав Хорхе. Великий люк берга, який він запам'ятав із часів утечі групи з Пекла, лежав відкритий на землі, чекаючи, коли його металевим скатом побіжать пасажири. Нішо й ніколи не здавалося таким спокусливим.

Мінхо запустив іще одну гранату.

— Добре. Спершу всім перезарядитися. Потім ми з Ньютом прикриємо Томаса, Хорхе та Бренду, які побіжать до берга. Хорхе, заводь його, поки Томас і Бренда прикриють нас за тим люком. Як вам план?

— Чи можуть пушки нашкодити бергу? — запитав Томас. Усі напихали собі зброю та кишені запасними боєприпасами.

Хорхе хитнув головою.

— Не сильно. Ці звірюги міцніші за верблюда з Пекла. Якщо вони не влучать у нас і поцілять у мій корабель, то це тільки на краще. Зробімо це, мучачос!

— Тоді вперед, вперед! — заволав Мінхो без жодного попередження. Вони з Ньютом почали запускати гранати як навіжені, розкидаючи їх по всій відкритій місцевості перед бергом, який чекав на них.

Томас відчув шалений приплив адреналіну. Він із Брендою стали ліворуч і праворуч від Хорхе, а тоді вони разом помчали з укриття за вантажним ящиком. Повітря наповнилося вихором пострілів, але електрики та диму було стільки, що прицілитися в когось було неможливо. Томас стріляв на бігу як міг, і Бренда теж. Він міг би заприсягтися, що відчував, як зовсім близько від нього пролітають кулі. Праворуч і ліворуч від них вибухали склом і світлом гранати з пушок.

— Біжіть! — крикнув Хорхе.

Томас примусив себе рухатися швидше; ноги в нього палали. Приміщення з усіх боків перетинали схожі на кінджали блискавиці; об металеві стіни ангара постукували кулі; то там, то тут, наче струмені туману, клубочився дим. Коли він зосередився на берзі, від якого його тепер відділяло лише кілька десят футів, усе злилося в єдине ціле.

Вони вже майже дісталися мети, коли Бренді у спину влетіла граната з пушки; дівчина скрикнула і впала, її тіло обплутало павутиння електрики, і вона гупнула обличчям у бетонну підлогу.

Томас загальмував і зупинився, викрикуючи її ім'я, а тоді кинувся на землю, щоб бути не такою помітною мішенню. Тілом Бренді зміїлися струмені схожої на блискавку електрики, які потім зменшилися до тоненьких ниточок, розбігаючись підлогою. Томас ліг на живіт за кілька футів від неї, ухиляючись від випадкових струменів розпеченого жару і шукаючи можливості наблизитися.

Ньют і Мінхо явно побачили, яка катастрофа сталася, й відмовилися від плану. Вони бігли до нього, не припиняючи стріляти. Хорхе дістався берга і зник за люком, але повернувшись, стріляючи з іншої пушки — її гранати під час контакту вибухали, плюючись лютим вогнем. Кілька охоронців заволали, вибухнувши полум'ям, а решта трохи відступили через нову загрозу.

Томас напружено чекав на землі поруч із Брендою, прохлинаючи свою нездатність допомогти. Він знов, що мусить зачекати, поки електрика згасне, а вже тоді схопити її й потягнути до берга, та він не знов, чи є на це час. Обличчя в ньй геть побіліло, з носа крапала кров, із рота текла цівочка слини, кінцівки судомило, а тулуб неначе підстрибував на місці. В її широко розплаощених очах застиг вираз шоку й жаху.

Ньют і Мінхо дістались його та попадали на долівку.

— Hi! — крикнув Томас. — Ідіть далі до берга. Сховайтесь за дверцятами люка. Зачекайте, поки ми підемо, а тоді прикрийте нас. Стріляйте, як навіжені, поки ми туди не дістанемося.

— Просто давай уже! — заволав Мінхо у відповідь. Він схопив Бренду за плечі, і Томасові перехопило дух, коли його приятель скривився: над його руками вигнулося кілька зазублених блискавиць. Але енергія вже помітно ослабла, і Мінхо зміг підвести та потягнути її за собою.

Томас підхопив Бренду під пахвами, а Ньют узяв її за ноги. Вони позадкували до берга. Ангар заповнився шумом, димом і спалахами світла. Томаса черкнула по нозі куля: пекучий біль, а тоді — слабкий потік крові. Дюйм туди, дюйм

сюди — і він, можливо, став би кульгавим на все життя чи сплив би кров'ю. Він люто заволав і уявив собі, що його підстрелили всі, хто в чорному.

Він крадькома глянув на Мінхо; обличчя у хлопчиська було напружене від зусилля, з яким він тягнув Бренду. Томас опанував свій шалений приплив адреналіну та ризикнув — підняв з-під себе однією рукою пушку й заходився стріляти навмання, іншою рукою допомагаючи тягнути Бренду.

Вони досягли порога люка. Хорхе негайно кинув свою величезну зброю та зісковзнув трапом, щоб узяти Бренду за руку. Томас відпустив її футбольку й дав Мінхо та Хорхе затягнути її в корабель; при цьому її п'ятирічні загупали по рельєфних валиках зчеплення.

Ньют ізнову заходився стріляти зі своєї зброї, випускаючи гранати наліво й направо, поки в нього не скінчилися боєприпаси.

Томас вистрілив іще раз, і його пушка також спорожніла.

Охоронці в ангарі явно знали, що в них ось-ось закінчиться час, і вони цілою ордою помчали до корабля, а тоді ще раз відкрили вогонь.

— Не перезаряджайте! — крикнув Томас.— Ходімо!

Ньют повернувся й незграбно поліз трапом. Томас поліз одразу за ним. Щойно його голова опинилася за порогом, щось гепнуло і тріснуло, торкнувшись його спини. За мить він відчув, як його б'є палюча сила тисячі блискавиць. Він упав назад і полетів шкереберть, доки не приземлився на долівці ангара; все його тіло корчилося, а в очах потемніло.

Розділ 19

Томас не заплющував очей, але нічого не бачив. Ні, не так. Його поле зору перетинали дуги яскравого світла, що його засліплювало. Він не міг ані кліпнути, ані зімкнути повіки, щоб від цього відгородитися. Все його тіло охопив біль, шкіра наче плавилася та стікала з м'язів і кісток. Він спробував крикнути, але ніби повністю втратив контроль над тілом: хоч як він силкувався це припинити, руки, ноги й тулуб у нього трусилися.

У вухах тріщало та клацало від розрядів, та поступово Томас зумів розчути інший звук: низький гул, від якого мало череп не розколювався. Балансуючи на краю непритомності, Томас здогадався, що то розігривається берг. Із сопел вже, напевно, б'ють снопи блакитного полум'я.

І ці кинули. Спершу Тереза й Казан, тепер — найближчі друзі та Хорхе. Чергової зради Томас не переживе. Він хотів закричати — незважаючи на голки болю, що пронизували тіло, на запах паленого. Ні, не кинуть його, він певен...

Поступово зір повертається. Білі сполохи перед очима слабшили, зменшувалися.

Томас кліпнув. Над ним стояли двоє чи троє людей в чорному. Й цілилися йому в голову. Охоронці.

Вб'ють? Чи знову повернуть до Щура для дослідів? Один з чорних заговорив, але Томас ніяк не міг розібрати його слів через тріск статики у вухах.

Аж раптом охоронців змели дві постаті, що пронеслися поруч. Друзі, сто відсотків друзі. Крізь дим Томас бачив лише високу стелю. Біль майже ущух, залишилося оніміння. Може, спробувати поворухнутися? Томас хитнувся праворуч, перекотився ліворуч і — переборовши слабкість і запаморочення — підвівся на лікті. Останні крихітні змійки

бліскавок ковзнули з нього в цементну підлогу. Мабуть, найгірше позаду.

Посунувшись ще трохи вбік, Томас озирнувся: Мінхो та Ньют повалили двох охоронців і штовхають їх, б'ють куди видно, вибиваючи дрист. Між ними Хорхе палить навсібіч із вогнемета.

Решта охоронців або сховалися, або, повалені, лежать, інакше не домогтися б глейдерам такого успіху. А, може, ті вдали відступ і перейшли в іншу фазу гри, яких, очевидчаки, «БЕЗУМ» приготував чимало.

А бодай їм всячина! Зараз Томас прагнув тільки одного — якнайшвидше втекти з лабораторії. А засіб втечі зовсім поруч, чекає.

Стогнучи, Томас перекотився на живіт, підвівся на карачки. Дзвеніло скло, тріщали розряди, гуркотіла зброя та свистіли кулі від рикошету. Томас був геть беззахисний і беспорадний — його могли знов підстрелити. Годі! Відсторонившись від усього, він поповз до пандуса берга.

Сопла корабля вивергали ревуче полум'я, саме судно віbruвало, змушуючи тримтіти підлогу. Ось він, край пандуса, ще кілька футів...

Треба всім відступати. Томас хотів гукнути друзів, але з горла вихопився слабенький хрип. Долаючи біль, мов поранений пес, Томас переповз через поріг і став піdnіматися по похилій. М'язи боліли, відчувалась нудота. У вухах стояв гуркіт перестрілки, дзвеніли натягнуті нерви — щоміті в Томаса міг поцілити електрозаряд або куля.

На півдорозі вгору Томас обернувся: всі троє друзів відступали за ним.

Мінхо зупинився перезарядитися. Ні, не можна стояти — підстрілятъ! Проте ось Мінхо закінчив, увігнав обойму в пушку і знову відкрив вогонь. Друзі досягли краю пандуса.

Намагаючись щось сказати, Томас завив по-собачому.

— Все! — вигукнув Хорхе.— Хапайте його й тяgnіть на палубу!

Латинос пронісся повз у глиб корабля. Щось голосно клацнуло, і пандус став підніматися. Томас сам не помітив, як упав обличчям просто на рельєфну поверхню. Хтось підхопив його, переніс на палубу. Нарешті люк зачинився й замкнулися наглухо замки.

— Пробач, Томмі,— пробурмотів на вухо Ньют.— Можна було й ніжніше, але...

Непритомніючи, Томас відчував шалену радість — нарешті, нарешті вони покидають «БЕЗУМ». У спробі видати щасливий крик Томас ледь чутно хрокнув, заплюшив очі й провалився в темряву.

Розділ 20

Прокинувшись, Томас побачив, як на нього згори вниз пильно дивиться Бренда. Вона здавалася стурбованою. Шкіра в неї була бліда й перемазана кров'ю, що вже запеклася, на лобі в неї чорніла сажа, а на щоці утворювався синець. Раптом він відчув, як печуть його власні рани по всьому тілу — неначе згадав про них, подивившись на неї. Він поняття не мав, як працюють оті гранати з пушок, але був радий, що в нього поцілили всього раз.

— Я сама щойно прокинулася,— сказала Бренда.— Як почуваєшся?

Томас спробував підвистися на лікті, аж поранену ногу пронизав гострий біль.

— Як мішок із дристом.

Хтось поклав його на низьке ліжко у вантажному відсіку серед різних меблів. Мінхо та Ньют насолоджувалися заслуженим відпочинком, заснувши на страшних диванах і закутавшись у пледи до підборіддя, немов діти, які ховаються під ковдрою. Мабуть, це Бренда їх вкрила.

Бренда піднялася з колін і сіла в старе крісло неподалік.

— Ми годин із десять проспали.

— Справді? — Не може бути, адже Томас щойно заснув... тобто вирубався. Однак Бренда ствердно кивнула, і він запитав: — Ми летимо так довго? І куди ж? На Місяць?

Томас сів на ліжку.

— Ні,— відповіла дівчина.— Просто Хорхе відлетів десь на сто миль і приземлився в полі. Він і сам зараз спить. Пілоти потребують більше відпочинку, ніж інші.

— Трясця, ну ми з тобою й попали... Слово честі, мені більше до вподоби самому спускати курок.

Томас потер обличчя й від дущі позіхнув, а помітивши на руках опіки, запитав:

— Шрами залишаться?

— І це тебе турбує? — розсміялася Бренд.

Томас мимоволі всміхнувся. Та й справді.

— Отже,— сказав Томас і провадив трохи повільніше: — Там, у штабі «БЕЗУМу», мені нетерпеливилось втекти. А тепер не знаю, що робити. Який він, зовнішній світ? Адже не вся ж планета перетворилася на Пекло?

— Ні,— відповіла Бренд,— тільки тропічні країни. Що-правда, в інших регіонах клімат теж не дуже. Вижити вдалося лише кільком містам. Вибір у нас невеликий, але завдяки імунітетові, може, й роботу зумімо знайти.

— Роботу,— луною повторив Томас, ніби раніше не чув такого слова.— Ти вже мрієш, як влаштуєш власне життя?

— Та ж за щось треба купувати їжу.

Томас не відповів. Усвідомлення реальності обрушилося на нього всією вагою: якщо вже бігти й ховатися в реальному світі, то й поводитися слід відповідно. Але хіба можливе нормальнє життя у світі, де лютує Спалах? Згадав друзів.

— Тереза,— промовив він.

Від несподіванки Бренд задригнулася.

— А вона тут до чого?

— Чи можна довідатися, куди вона повела інших?

— Хорхе вже з'ясував — пробив через систему відстеження берга. Вони рвонули до міста під назвою Денвер.

Томас насторожився.

— Це означає, що «БЕЗУМ» зуміє нас відшукати?

— Ти не знаєш Хорхе,— Бренд грайливо усміхнулась.—

Він такий вправний із системою стеження — замилується. Принаймні якийсь час будемо випереджати «БЕЗУМ» на крок чи два.

— Денвер,— трохи згодом промовив Томас, ніби пробуючи дивне слово на смак.— Де це?

— Високо в Скелястих горах. Гарне місце для притулку, нічим не гірше за інші. Клімат після сонячних спалахів відновився там досить швидко.

Та начхати на місцевість, головне — знайти Терезу, відновити групу. Навіщо — Томас поки й сам не знат і не був готовий обговорювати це з Брендою.

— На що схожий Денвер?

— На будь-яке інше велике місто. Вхід зараженим туди заборонений, а населення навмання і дуже часто перевіряють на вірус. Для заражених навіть побудували окреме містечко, по той бік долини. Тим, у кого імунітет, платять величезні гроші, якщо вони зголосуються наглядати за психами. Небезпечна робота. І місто, і притулок добре охороняються.

Попри те, що до Томаса поступово поверталася пам'ять, він майже нічого не знат про тих, хто наділений імунітетом. Пам'ятав тільки, що Щур говорив про них.

— Дженсон сказав, що люди ненавидять імунних. Ніби їх називають імуняками. Що він мав на увазі?

— Підчепивши болячку, ти розумієш, що помреш — рано чи пізно, це лише питання часу. Хоч би як ми старались, хоч би які карантини встановлювали, вірус однаково проникає в суспільство. Уяви себе на місці хворого та уяви ситуацію... уяви, що з імунним нічого не станеться. Спалах на них ніяк не впливає, вони навіть не переносять вірус. Як можна ставитися до таких людей спокійно? Не відчуваючи ненависті?

— Напевно, ти маєш рацію, — відповів Томас, радіючи про себе, що наділений імунітетом. Краще бути ненависним, ніж хворим. — Хіба не можна зробити нас привілейованими членами суспільства? Ми ж не боїмося хвороби? Це цінна властивість, її можна використовувати.

Бренда знизала плечима.

— А нас і використовують, а надто в уряді і в охороні. Та однаково нас ненавидить багато людей. Тому імунним і платять так багато за роботу, інакше вони б не погодилися на службу. Багато хто навіть намагається приховати свій імунітет або наймається на роботу в «БЕЗУМ», як ми з Хорхе.

— Коли ви з ним познайомилися? На роботі чи до неї?

— Зустрілися ми на Алясці, в таємному таборі, де збиралися імунні. Хорхе став мені за дядька й поклявся завжди і скрізь оберігати. На той час вже вбили моого батька, а мама вигнала мене з дому, щойно довідалася, що сама підчепила вірус.

Томас уперся ліктями в коліна.

— Ти ж казала, що твого тата застрелили охоронці «БЕЗ-УМу». І ти пішла працювати на них? Доброхіть?

— Томасе, це виживання,— погляд її потемнів.— Ти навіть не уявляєш, як добре влаштувався під опікою «БЕЗУ-Му». Зовні, в реальному світі, люди на все готові, аби протягнути ще день. У психів та імунних різні проблеми, але жити хочуть усі.

Розгублений Томас нічого не відповів. Він знов щось про життя лише з досвіду в Лабіринті й Пеклі, а ще з уривчастих спогадів про дитинство. В душі зараз утворилася порожнеча, Томас почувався зайвим на цьому світі, нікому не потрібним.

Серце раптом здавив біль.

— Цікаво, що стало з моєю мамою? — промовив він і сам здивувався питанню.

— З твоєю мамою? Ти її пам'ятаєш?

— Мені часом сняться сни про неї. Здається, повертається пам'ять.

— І що ти згадав? Якою була твоя мама?

— Ну... мама як мама. Любила мене, дбала, хвилювалася,— голос прозвучав надсадно.— До мене так ніхто не ставиться. Боляче навіть уявити, як вона божеволіє, думати про те, чим для неї все закінчилося. Стала кровожерним психом...

— Годі, Томасе. Не треба,— Брента взяла його за руку. Допомогло.— Краще подумай, як вона зраділа б, що ти досі живий і борешся. Вона померла, знаючи, що в тебе є імунітет, є шанс вирости, подорослішати. Не важливо, який жахливий світ навколо. І потім, ти дуже й дуже помиляєшся.

Весь цей час Томас дивився в підлогу, але на останніх Брендиних словах підняв голову й промовив:

— Що?

— Мінхо, Ньют, Казан — вони твої друзі й піклуються про тебе. Навіть Тереза. Тоді, в Пеклі, вона чинила так жахливо тільки тому, що вірила: іншого шляху немає.— Помовчавши трохи, Бренда тихо додала: — І Чак теж.

Біль у серці тільки посилився.

— Чак. Він... він же...— Томас замовк, не здужаючи далі говорити. Вбивство Чака — ось за що воїстину варто ненавидіти «БЕЗУМ». Яке ж благо в смерті невинного хлопчини?

Нарешті Томас заспокоївся і провадив:

— Чак помер на моїх руках із виразом дикого жаху на обличчі... Не можна так. Не можна так чинити з людьми. Мені байдуже, хто що каже. Начхати, скільки людей здохне. Нехай навіть уся наша раса вимре. Якби Чакова смерть стала єдиною ціною за вакцину, я б і тоді відмовивсь її сплатити.

— Заспокойся, Томасе. Ти собі зараз пальці переламаєш.

Хлопець і сам не помітив, як випустив Брендину руку. Глянув на занімілі зчеплені пальці й розтиснув.

Бренда сумно кивнула:

— У місті посеред Пекла я навік змінилася. Вибач, за все вибач.

Томас похитав головою:

— У тебе немає причин вибачатися переді мною. Ми по вуха вклепалися.— Застогнавши, він ліг назад на ліжко й поступився в ґратчасту стелю.

Після тривалої паузи Бренда провадила далі:

— Знаєш, може, нам і варто пошукати Терезу. Приєднатися до основної групи. Вони втекли — отже, на нашому боці. Не варто надто суворо їх судити. Ану ж як їм довелося кинути нас? Мене не дивує ні їхня втеча, ні місце, куди вони подалися.

Томас глянув на Бренду: хтозна, може, вона правду каже...

— Це означає, що нам варто рвонути до цього...

— Денвера.

Томас кивнув. Звідкись прийшла певність, і думка вже здалася йому цілком вдалою.

— Ага, до Денвера.

— Врахуй, ми летимо туди не тільки через твоїх друзів,— усміхнулася Бренда.— У Денвері на нас чекає дещо важливіше.

Розділ 21

Томас пильно подивився на Бренду — дуже кортіло почутти, що вона скаже.

— Ти знаєш, що у тебе в голові,— промовила вона.— То яка наша найбільша проблема?

Томас замислився.

— «БЕЗУМ» стежить за нами або контролює нас.

— Саме так,— погодилася Бренда.

— І тому?..— з нетерплячкою Томас мало лікті не кусав.

Бренда знову сіла на стілець і нахилилася вперед, збуджено потираючи долоні.

— У Денвері живе чоловік на ім'я Ганс. Як і ми, він імунний. За професією лікар. Колись він працював на «БЕЗУМ», але потім почалися сварки з начальством через протоколи, пов'язані з мозковими імплантатами. Ганс вважав, що імплантувати в мозок подібні пристрой не гуманно, що керівництво переходить межі дозволеного й дуже ризикує. «БЕЗУМ» не відпускати Ганса, але йому вдалося втекти.

— Кепська в них охорона,— пробурмотів Томас.

— Нам же ж краще,— усміхнулася Бренда.— Коротше, Ганс — геній. Він до останньої дрібниці все знає про імплантати. Нині він перебуває в Денвері. Встиг надіслати вісточку звідтіля по Мережі, якраз перед тим як мене відправили в Пекло. Доберемося до Ганса, і він витягне ці предмети з ваших голів. Ну чи бодай знешкодить їх. Не знаю, як вони влаштовані, але якщо хтось і може впоратися з імплантатами, то тільки цей Ганс. «БЕЗУМ» він ненавидить не менше за нас, тож охоче допоможе.

Трохи поміркувавши, Томас промовив:

— Якщо нашим мозком маніпулюють, то нам торба. Я тричі бачив, що імплантати роблять з людьми.

Альбі в Домівці, який бореться з невидимою силою; Галлі, який метає ніж у Чака; Тереза в халупі посеред пустелі, яка намагається поговорити з Томасом. Найболючіші спогади.

— Так і є, «БЕЗУМ» вміє маніпулювати людьми, примушувати до дій. Вони не бачать твоїми очима й не чують те, що чуєш ти, але знешкодити імплантат доконче треба. Якщо «БЕЗУМ» близько підбереться й вирішить, що варта справа заходу, справи твої кепські. Нам цього зовсім не потрібно.

Так, є над чим подумати.

— Причин летіти в Денвер досить. Подивимося, що скажуть Мінхо та Ньют, коли прокинуться.

Бренді кивнула:

— Добре чекаємо,— вона підійшла до Томаса й поцілуvalа в щоку. Шкіра враз покрилася мурашками.— Знаєш, у тунелях під містом я не завжди прикидалася.— Бренді помовчала, дивлячись на Томаса, потім додала: — Піду розбуджу Хорхе.

Вона вийшла, а Томас залишився сидіти, сподіваючись, що зараз не пече раків. Він згадав, як тулилася до нього Бренді тоді, в Підземеллі. Заклавши руки за голову, Томас ліг на ліжко і спробував обміркувати все почуте. Нарешті з'явилася мета, є куди рухатися. На губах заграла легка усмішка — і не тільки від поцілунку.

Нараду Мінхо назвав по-колишньому — Зборами. Під кінець від пульсуючого болю Томасова голова розколювалася, очі вилазили з орбіт. Мінхо метав у Брендін бік злісні погляди, критикував її план щодо кожного пункту. Ясна річ, треба врахувати всі вади задумки, але ж можна було дати дівчині перепочинок.

У запеклих суперечках і нескінченних прогонах плану по колу минула година. Зрештою одноголосно вирішили: у Денвер летіти треба. Берг належало посадити на приватному аеродромі й там відрекомендуватися як група імунних, які шукають роботу в урядовому транспортному управлінні. На

щастя, «БЕЗУМ» не надто афішує свої дії і корабель утікачам дістався немаркований. Хлопці поздають аналізи на вірус, і потім їх упustять до міста. Ньютові слід було залишилися на облавку й чекати на результати в Денвері.

Після нехитрої трапези Хорхе подався до пілотової кабіни. Сказав, що чудово виспався, а іншим велів спати далі — до міста ще кілька годин льоту, та й хто знає, коли наступного разу вийде знайти місце для відпочинку.

Під приводом головного болю Томас відійшов у дальній кут і влаштувався в кріслі з відкидною спинкою. Хотілося побути на самоті. Згорнувшись калачиком, спиною до решти, закутався пледом. Так затишно він вже давно не почувався. Томаса лякало майбутнє й водночас він відчував умиротворення, адже невдовзі йому допоможуть позбутися «БЕЗУМу». Назавжди.

Він згадував втечу, раз у раз прокручуючи події в голові й дедалі більше переконуючись, що втекти вдалося без «допомоги» «БЕЗУМу». Надто вже багато рішень вони обирали в останню мить, забагато було імпровізації. І охоронці бились не на жарт, навсправжки наміряючись утримати піддослідних та іхніх спільників.

Нарешті сон звільнив Томаса від думок.

Йому всього дванадцять, він сидить у кріслі навпроти сумного чоловіка. У кімнаті одне-єдине оглядове віконце.

— Томасе,— мовить чоловік.— Останнім часом ти часто відхиляєшся увагою. Зосередьмося на важливому. Ви чудово опанували телепатичне спілкування з Терезою, прогрес є і в іншому, по всіх позиціях. Ти не маєш права розкисати, зберися.

Томасові стає соромно, а потім соромно за цей сором. Отби втекти й замкнутися в спальні. Чоловік усе бачить і розуміє.

— Ми не вийдемо з цієї кімнати, поки ти не доведеш готовність і рішучість.— Слова звучать як смертний вирок з уст безсердечного судді.— Відповідай на мої питання якомога ширше. Відчуй відповідь серцем, зрозумів?

Томас киває.

- Чому ми тут? — запитує чоловік.
- Через Спалахи.
- Цього замало. Поясни.

Томас не квапиться. Нещодавно він проявив характер, недовіру до керівництва, але якщо зараз відповісти так, як того хоче сумний чоловік, Томасові все пробачать і він повернеться до роботи.

- Не мовчи,— квапить чоловік.

I Томас на автоматі видає давно завчений текст:

Сонячні спалахи спопелили більшу частину нашої планети. В результаті ослаб захист багатьох урядових установ. В одній з лабораторій військового центру контролю захворювань стався витік: на волю вихопився штучно виведений бойовий вірус. Почалася пандемія, постраждали всі густонаселені райони Землі. Хвороба стала відома під назвою Спалах. Члени урядів, які пережили катастрофу, об'єднали сили й ресурси, створивши «БЕЗУМ». Вони зібрали найобдарованіших людей, які мають імунітет. Потім почалася розробка особливої матриці: схеми функціонування мозку, ураженого вірусом, але який не піддається хворобі. Результати роботи мають...

Томас говорить і говорить, без зупинки і з ненавистю до кожного слова.

Томас — той, що спить,— розвертається й біжить геть, у темряву.

Розділ 22

Томас вирішив, що має розповісти всім більше про свої сни. Як він підозрював, то поверталися до нього спогади.

Коли вони зібралися на другій за день раді, він змусив їх усіх заприсягтися, що вони триматимуть рота на замку, поки він не закінчить. Вони поставили стільці біля кабіни пілота, щоб усе почув Хорхе. Опісля Томас розповів про кожен свій сон: про спогади дитинства, про те, як його забрав «БЕЗ-УМ», дізнавшись, що в нього імунітет, про своє тренування з Терезою. Про все.

— І як нам це допоможе? — запитав Мінхо. — Я тільки ще дужче зненавидів «БЕЗУМ». Добре, що ми втекли. Сподіваюся, Терезу більше ніколи не побачу, а то... ух!

Слово взяв Ньют, який останнім часом став дратівливим і байдужним:

— Бренда просто принцеса порівняно з цією дойдою, чорти б її вхопили.

— Гм... і що я маю сказати? Дякую? — закотила очі Бренда.

— А ти коли встигла думку змінити? — раптом випалив Мінхо.

— Що? — не зрозуміла Бренда.

— Коли це ти так зненавиділа «БЕЗУМ»? Ти ж працювала на них і допомагала дурити нас у Пеклі. Потім навіть хотіла надіти на нас маску... і ось ти знову з нами. З якого дива перебігла на наш бік?

Втомлено зітхнувши, Бренда заговорила, і голос її тремтів від гніву:

— Я не перебігала на ваш бік, бо ніколи не була на їхньому. Ніколи. Мені не подобались їхні методи, от тільки я сама — або навіть з Хорхе — нічого не змогла б удейти. Потім я зустріла вас, ми разом пройшли через Пекло, і... стало ясно — сенс боротися є.

Так, міняймо тему.

— Брендо, як ти гадаєш, чи спробує «БЕЗУМ» нами маніпулювати? — запитав Томас.— Вони втрутяться в наші справи?

— Тому я й пропоную іти до Ганса,— стенула вона племчима.— Сама можу лише здогадуватися, на що піде «БЕЗУМ». Досі вони наважувались маніпулювати людьми в полі зору операторів. Ви, хлопці, у бігах, вас не видно, невідомо, де ви, що ви робите. Управляти вами на такій відстані, насосліп — великий ризик.

— Та чому? — спитав Ньют.— Можна змусити нас підрізати собі ноги або прикувати себе до стільця, поки нас не знайдуть охоронці.

— Кажу ж, ви занадто далеко. І ви потрібні їм живими-здоровими. Закладаюся, що за вами вислали в погоню всі сили. Як навинемося на очі агентам, отоді «БЕЗУМ» і почне вами маніпулювати. Сто відсотків. Саме тому нам і треба в Денвер.

Томас для себе все давно вирішив.

— Летімо в Денвер,— сказав він.— Це більше не обговорюється. Хіба що в іншому житті.

— Чудово,— погодився Мінхо.— Я з тобою.

Двоє з трьох. Усі поглянули на Ньюта.

— Я ж псих,— відповів той.— На мою думку можна не зважати.

— У місто ми тебе не візьмемо,— ігноруючи його слова, попередила Бренді.— Зачекаєш, поки Ганс прооперує Томаса й Мінхоя. Вже ми подбаемо, щоб ти не по...

Договорити вона не встигла. Ньют різко встав і врізав кулаком по стіні.

— Та мені начхати на цю заразу в довбешці. Однаково от-от я спливу з розуму. Але не можна ж перед смертю носитися по місту, поширюючи заразу.

Томас раптом згадав про конверт у кишені. Пальці самі сіпнулися до заповітного послання.

Усі мовчали.

Ньют спохмурнів.

— Коротше, не треба мене заспокоювати! — прогарчав він нарешті. — І так зрозуміло, що чудодійні ліки «БЕЗ-УМу» не спрацюють. Та й не треба, однаково немає сенсу жити. Планета перетворилася на одну здоровезну купу дристу. Ви йдіть до міста, а я відсиджу на берзі.

І він пішов в іншу частину судна.

— Спокійно все минуло, нічого не скажеш, — зауважив Мінхо. — Гадаю, раду можна оголосити закритою.

Підвівши зі стільця, він пішов слідом за старшим другом.

Бренда хмуро подивилася на Томаса.

— Ти... тобто ми правильно робимо.

— Правильно, неправильно — таких понять вже немає, — порожнім голосом відповів Томас. Відчайдушно хотілося спати. — Вибираємо між більшим і меншим злом.

Він підвівся й пішов до друзів-глейдерів, мнучи на ходу куточок конверта. Що ж там написав Ньют? І коли настане та мить?

Розділ 23

Томасу майже ніколи було роздумувати, яким є світ, не підконтрольний «БЕЗУМУ».

Але тепер, коли вони, власне, мали з ним зіткнутися, він загорівся приємним очікуванням, а в животі у нього запурхали метелики. Він ось-ось опиниться на незвіданій території.

— Готові до цього, хлопці? — запитала Бренда. Вони вже вилізли з берга і стояли біля трапу вантажного люка, за якихось сто футів від бетонної стіни з великими залізними дверима.

Хорхе голосно пирхнув.

— Я вже й забув, як у них тут мило та привітно.

— Ти точно все розрахував? — запитав Томас.

— Мовчи, ермано, і роби як я. Імена беремо собі справжні, прізвища повідомляємо вигадані. Зрештою, головне, що в нас є імунітет. Нам у місті зрадіють: а за день чи два на нас влаштують полювання. Надто вже ми цінні для уряду. До речі, Томасе, дуже важливо менше патякати.

— Тебе це теж стосується, Мінхо,— додала Бренда.— Зрозумів? Хорхе сфабрикував для нас документи, а вже бреше він як король злодіїв.

— Еге,— відповів Мінхо.

Хорхе та Бренда першими попрямували до дверей, Мінхо — за ними. Томас, побачивши високу бетонну стіну, відразу згадав Лабіrint і всі жахи, пов'язані з ним. А надто ту ніч, коли він ховав Альбі від гріверів у густих заростях плюща. Добре хоч ці стіни голі.

Якісь там сто футів тяглися неймовірно довго, стіна і двері росли в міру того, як втікачі наближалися до них. Коли ж нарешті вони зупинилися біля входу, задзижчав електронний зумер, і жіночий голос промовив:

— Назвіть імена й мету візиту.

Хорхе дуже голосно відповів:

— Я Хорхе Галлараага. Це мої помічники: Бренді Деспейн, Томас Мерфі й Мінхо Парк. Наша мета — збір інформації та польові випробування. Я ліцензований пілот берга, маю при собі всі документи, можете перевірити.

Із задньої кишені штанів він витягнув кілька карток і підніс їх до об'єктива камери в стіні.

— Тримайте, будь ласка, не забирайте,— попросив жіночий голос.

Томас спітнів: він був упевнений, що пані по той бік стіни зараз увімкне сигнал тривоги, назовні вирветься озброєний загін, усіх скрутять і відправлять назад, у штаб «БЕЗУМу». І Томаса напевне знову замкнуть у білій кімнаті — це в найкращому разі.

По кількох хвилинах, як йому здалося, всередині стіни заклала, потім голосно стукнуло. Одна з металевих стулок, риплячи петлями, відчинилася назовні. Томас зазирнув у щілину й побачив порожній коридор, на другому кінці якого розміщувалися ще двері — значно новіші за зовнішні; праворуч від них, просто в бетонній стіні, висіли незрозумілі екрани та панелі.

— Ходімо,— покликав Хорхе й упевнено ввійшов у двері, наче щодня прилітав до Денвера на роботу.

Томас, Мінхо та Бренді пішли за ним по вузькому проходу й зупинилися біля сучасних екранів і панелей. Хорхе на найбільшій з консолей ввів імена та ідентифікаційні номери, а по завершенні вставив у широкий паз картки з особистими даними.

Чекати довелося кілька хвилин. Страх посилювався з кожною секундою, і Томас вже пошкодував, що вони сюди прiletіли. Треба було вирушити в інше, не таке захищене місце. Або проникнути в місто іншим способом. Охорона бачить їх наскрізь...

«БЕЗУМ» вже достеменно розіслав по всіх постах орієнтування на втікачів.

«Спокійно, охолонь!» — звелів собі Томас й одразу ж злякався, чи не проказав він це вголос.

Жіночий голос тим часом сповістив їх:

— З документами все гаразд. Перейдіть, будь ласка, до апарату для перевірки на вірус.

Хорхе підійшов до стіни, і перед ним відкрилася нова панель — назовні виліз металевий кронштейн з окулярами. Варто було Хорхе зазирнути в них, як збоку з маніпулятора витягнувся дротик і шпигнув його в шию. Апарат засичав, заклацав, проводок втягнувся назад, і Хорхе відійшов убік.

Панель розвернулась і зникла в стіні, поступившись місцем новій, такій самій.

— Наступний,— промовив голос.

Бренда тривожно поглянула на Томаса, потім наблизилася до приладу й зазирнула в окуляри. Її теж кольнуло в шию; апарат знову заклацав, засичав, і Бренда, полегшено зітхнувши, відійшла.

— Давно я не перевірялася,— пошепки пояснила вона Томасові.— Щоразу нервую, ніби імунітет може зникнути.

Голос знову промовив:

— Наступний.

Спочатку через процедуру пройшов Мінхо, потім настала Томасова черга.

Щойно з'явився новий апарат для перевірки, Томас пріпав до окулярів. Приготувався до болю, однак дротик ледь торкнувся шиї. В окулярах спалахнули білі й кольорові зблиски. В обличчя вдарив потік повітря, і Томас примружився, а коли розплющив очі, то побачив суцільну чорноту.

За кілька секунд утікачі знову стояли тісною групкою й чекали результати.

Нарешті пролунав жіночий голос:

— Ви успішно пройшли тест — вас виключено з групи НВЗ. У місті на вас чекають великі можливості. Втім, не кваптеся кожному стрічному розповідати, що у вас імунітет.

Населення Денвера здорове, однак велика кількість людей не надто добре ставиться до імунних.

— Ми у звичайній справі,— повідомив Хорхе.— Затримаємося на кілька тижнів, не більше. Сподіваємося, що вдастся зберегти наш маленький секрет... у секреті.

— Що ще за НВЗ? — пошепки запитав Томас у Мінхо.

— Наче я знаю,— відповів той.

Томас хотів уже запитати у Бренди, але вона випередила його:

— Небезпека вірусного зараження. Годі вже дурних питань: кожен, хто не знає подібної дрібниці, виглядає підозріло.

Томас розкрив рота, щоб заперечити, аж раптом пролунав гучний гудок. Двері відчинилися, і за ними Томас побачив наступний коридор: стіни металеві, а в кінці — ще одні по-двійні двері. Та скільки ж можна?

— Зараз, будь ласка, по одному ввійдіть до перевірної зони,— попрохала невидима жінка. Здавалося, голос її лунав звідусіль.— Перший — містер Галларага.

Хорхе увійшов до невеликої кімнатки, і двері за ним зачинилися.

— Навіщо ця перевірна зона? — запитав Томас.

— Для перевірки,— просто відповіла Бренда.

Томас скривився. Тут пролунав сигнал, і знову відчинилися двері. Хорхе за ними вже не було.

— Далі — міс Деспейн,— втомленим голосом попрохала жінка-оператор.

Бренда кивнула Томасові та увійшла до перевірної зони. За хвилину настала черга Мінхо — той глянув на Томаса й дуже серйозним тоном промовив:

— Якщо по той бік не побачимося, пам'ятай, що я тебе люблю.

Томас закотив очі, а Мінхо зник за дверима.

Незабаром пані запросила Томаса. Він ступив уперед, двері зачинилися, і його омило сильним потоком повітря,

притому кілька разів пролунало гучне бібікання. Потім відчинились останні двері, і Томас вийшов назовні.

Серце шалено калатало. Повсюди йшли люди, натовпи людей.

Заспокоївся Томас лише тоді, коли помітив товаришів. Метушня навколо вражала: чоловіки й жінки кудись поспішали, притискаючи до облич ганчірки. Томас із друзями опинивсь у великому атріумі, прозорий купол якого пропускав багато світла. За рогом здіймалися хмарочоси — геть не такі, що він їх бачив у Пеклі,— і в променях сонця виблискували, мов діаманти. Вражений Томас навіть забув про страх.

— Не так вже все й погано, еге ж, мучачо? — запитав Хорхе.

— Мені навіть сподобалося,— сказав Мінхо.

Томас мимоволі й далі озирався навсібіч, захоплено оглядаючи будівлю, до якої вони ввійшли.

— Де ми? — нарешті запитав він.— Хто всі ці люди?

Він подивився на трьох друзів — ті дивилися на нього, явно соромлячись такого попутника. Нарешті Бренда змінила гнів на милість і сумно пробурмотіла:

— Та й справді, ти ж бо в нас утратив пам'ять,— широко розкинувши руки, вона промовила: — Це місце називається «молл»; він простягається вздовж усієї захисної стіни. Тут переважно крамниці й ділові офіси.

— Я ще ніколи не бачив стільки...— він замовк, помітивши чоловіка в темно-синій куртці. Незнайомець наблизався, не зводячи очей з Томаса. Погляд його був не дуже веселий.

— Обережно,— попередив Томас друзів і кивнув у бік незнайомця.

Чоловік підійшов раніше, ніж вони встигли зреагувати. Коротко кивнувши на знак вітання, він сказав:

— Прокотилася чутка про втікачів зі штабу «БЕЗУМу». Очевидно, що це безпосередньо стосується вас, якщо судити по бергу, на якому ви прилетіли. Настійно рекомендую

дослухатись моєї поради, а саме: нічого не бійтесь, нам потрібна тільки ваша допомога. Приходьте, безпеку гарантуємо.

Він вручив Томасові записку й пішов, не чекаючи відповіді.

— Я не зрозумів, що це було? — спитав Мінхо.— Про що він?

Томас прочитав послання:

— Тут сказано: «Терміново приходьте на зустріч, я працюю на організацію «Права рука». Чекаю вас у будинку на розі Кенвуд і Брукшир, квартира 2792».

А коли Томас побачив, чиєю рукою підписано лист, у нього до горла підступив клубок. Збліднувши, Томас глянув на Мінхо й промовив:

— Це від Галлі.

Розділ 24

Як виявилося, Томасові нічого не треба було пояснювати. Бренда і Хорхе почали працювати на «БЕЗУМ» достатньо давно, щоби знати, хто такий Галлі, що у Глейді він був свого роду ізгоєм і що він із Томасом стали непримиреними суперниками через спогади Галлі про Змінну. Але Томасові згадувався лише розлючений хлопчина, що кинув ніж, який убив Чака, через який Чак сплив кров'ю на землі на руках у Томаса.

Тоді йому зірвало дах — він бив Галлі, поки не вирішив, що вбив його. Коли до нього дійшло, що це, можливо, не так (якщо ця записка справді від Галлі), він відчув дивовижне полегшення. Томасові не хотілося бути вбивцею.

— Не міг він тобі записку надіслати,— переконано заявила Бренда.

— Чому це? — запитав Томас. Хвиля полегшення поступово сходила нанівець.— Що сталося з Галлі, після того як ми пішли? Він...

— Помер? Ні. Йому тиждень у лазареті зламану щелепу відновлювали. Тільки це ще дрібниці — значно сильніше він постраждав душевно. Його ж використовували як інструмент для вбивства. Мозкоправи вирішили, що емоційний стан Галлі-вбивці дуже корисний. Вони все заздалегідь сплачували, навіть те, що Чак затулить тебе собою.

Злість на Галлі вщухла, але не зникла. Розпаливши вогонь люті, Томас спрямував його на «БЕЗУМ», зненавидівши цю організацію ще дужче. Галлі й справді виродок, але якщо Бренда каже правду, він став сліпим інструментом. І ще виходить, що Чак загинув не випадково. Зовсім не випадково...

Бренда провадила розповідь далі:

— Кажуть, мозкоправ, який придумав ситуацію з ножем, зробив чергову Змінну. Зчитувалися не тільки твої мозкові

хвилі та хвилі свідків убивства. Чак теж вніс свою частку: його мозок сканували до останнього.

Томаса охопив такий гнів, що хлопець злякався, як би не зігнати його на першому-ліпшому перехожому. Вдихнувши крізь стиснуті зуби, Томас тремтячою рукою провів по волоссю.

— Я вже нічому не дивуюся,— процідив він, не розтуляючи щелеп.

— Розум Галлі не впорався з перевантаженням,— сказала Бренда.— Хлопця відіслали подалі, вирішивши, напевно, що ніхто не повірить божевільній дитині.

— То чому тоді він не міг надіслати мені записку? — перепитав Томас.— Ану ж як він видужав? Знайшов дорогу сюди?

Бренда похитала головою.

— Слухай, можливо все, але я бачила Галлі перед випробуваннями. Він поводивсь як хворий на Спалах: гриз стільці, плювався, кричав на всю горлянку і рвав на собі волосся.

— І я його таким бачив,— додав Хорхе.— Якось Галлі прослизнув повз охорону й побіг голяка по коридорах. Горланив, що по його венах повзають жуки.

Томас спробував міркувати логічно.

— Що за «Права рука», про яку він написав?

Відповів Хорхе:

— Ходять чутки про якусь таємну організацію, завданням якої є повернення «БЕЗУМу».

— Тим паче треба зробити, як написано в записці.

— Спочатку знайдемо Ганса,— заперечила Бренда.

Томас потряс у неї перед носом клаптиком паперу.

— Ми йдемо до Галлі. Нам потрібен провідник по місту.

Чуття підказувало, що напрямок обрано правильний.

— Що як нас заманють у пастку? — припустила Бренда.

— От-от,— відгукнувся Мінхо.— Про це ти й не подумав.

— Ні,— Томас похитав головою.— Не треба більше намагатись їх перехитрити. «БЕЗУМ» часом змушує мене діяти зовсім не так, як я, на їхню думку, хотів би вчинити.

— Що? — хором перепитали всі троє і спонтанно виричалися на Томаса.

— Відтепер я чиню так, як мені підказує інтуїція,— пояснив Томас.— І зараз вона каже мені піти на зустріч із Галлі... чи бодай з'ясувати, чи від нього записка. Він глайдер, і в нього є всі підстави бути на нашому боці.

Друзі не знали, що й відповісти на таке.

— От і добре,— підсумував Томас.— Мовчання — знак згоди. Радий, що ви зі мною. А тепер — як нам швидше дістатися за адресою?

Бренда артистично зітхнула.

— Ти про таксі чув?

Нашвидку пообідавши в кав'янрі, втікачі зловили таксі. Коли Хорхе простягнув водієві картку для оплати, Томас знову злякався: «БЕЗУМ» може відстежити переказ грошей. Попшепки — щоб водій не почув — він запитав про це у Хорхе. Латинос відповів стурбованим поглядом.

— Тебе лякає обізнаність Галлі? — здогадався Томас.— Те, як він довідався про наш приліт?

Хорхе кивнув:

— Ато ж. Втім, якщо вірити тому хлопцеві в синьому, був витік інформації. Новина про нашу втечу дійшла до «Правої руки», от вони нас і чекають. Я чув, у них база в Денвері.

— Або через Терезу, група якої прибула в Денвер раніше за нас,— додала Бренда.

— Твоєю карткою справді можна розраховуватися? — досі невпевнено запитав Томас.

— Не бійся, мучачо, прорвемося. Тут «БЕЗУМОВІ» дів'ється за нами поганяти. У місті просто змішатися з натовпом. Розслабся.

Розслабитися, кажете? Томас відкинувся на спинку сидіння і став дивитись у вікно.

Від приголомшливого краєвиду перехопило дух. Зі спогадів про дитинство Томас знов про летючі коп-автомобілі — автоматичні збройні безпілотники. Однак іншу розкіш він бачив уперше: хмарочоси в сяєві рекламних голограм, нескінченний потік людей... Як можна було таке забути? Чи це «БЕЗУМ» якимсь чином маніпулює зараз зоровим нервом Томаса, змушуючи бачити неіснуюче?

То, може, світ зовсім не такий поганий? Он скільки народу поспішає у справах, підтримуючи звичний побут і життя в суспільстві. Та що далі вони їхали, то більше Томас помічав деталей. І дедалі більше посилювалася тривога: люди насторожені, старанно уникають одне одного — і не просто зувічливості. Майже кожен притискає до обличчя ганчірку.

Стіни будівель були обклеєні плакатами: десь порваними, десь зафарбованими з балончиків,— які попереджали про Спалах, повідомляли про запобіжні заходи, нагадуючи про те, як небезпечно залишати місто. Роз'яснювали, як поводитися при зустрічі з інфікованим. На деяких зображувалися портрети кінчених психів, на інших — якоїсь жінки: обличчя напружене, волосся прибране назад,— а внизу девіз: «РАДНИК ПЕЙДЖ ЛЮБИТЬ ВАС».

Радник Пейдж... Томас вмить згадав це ім'я. Бренда казала, що їй можна довіряти. Томас вже повернувся до Бренди й хотів запитати, але промовчав. Краще почекати, коли поруч не буде зайвих вух. Далі йшли ті самі плакати із зображенням Радника, тільки покриті шаром графіті: з рогами й вусиками її важко було впізнати.

По тротуарах великими групами ходили патрульні: червоні сорочки, на обличчях металеві респіратори, в руках — пістолети та мініатюрні прилади для перевірки на вірус. Що далі таксі їхало від зовнішньої стіни, то бруднішими ставали вулиці: всюди сміття, майже на кожній стіні графіті,

вікна вибиті,— і хоча сонце відбивалося від скла на верхніх поверхах будинків, місце, однак, мало страшенно темний вигляд.

Автомобіль звернув у провулок, і Томаса здивувала порожнеча, що панувала тут. Нарешті таксист пригальмував біля панельного двадцятиповерхового будинку й повернув Хорхе картку. Приїхали, пора виходити.

Ледве вся компанія вибралась назовні, таксі помчало геть. Хорхе вказав на найближчий ґанок.

— Нам туди, квартира 2792 на другому поверсі.

Мінхо свиснув і промовив:

— А тут мило.

Роззираючись на цегляні сірі будинки, помальовані графіті, Томас почав нервуватися. Підніматися сходами зовсім не хотілося. І вже тим паче не хотілося зазирати всередину.

Брендя підштовхнула його в спину.

— Ти привів нас сюди, йди.

Томас зайшов у під'їзд, піднявся на другий поверх і завмер перед дверима квартири номер 2792: подряпані, покручені, вони наче висіли на цих петлях тисячу років. Від вицвілої зеленої фарби лишилося хіба кілька пластівців.

— Божевілля,— прошепотів Хорхе.— В нас дах поїхав.

— Колись Томас вибив із Галлі дрист,— пірхнув Мінхο.— Виб’є й цього разу.

— Якщо тільки Галлі не причаївся там із пушкою.

— Może, помовчите? — гаркнув на них Томас. Нерви вже здавали. Не промовивши більше ані слова, він постукав, і за кілька нестерпно довгих секунд двері відчинили.

Перед ними стояв Галлі власною персоною. Та зміни з його обличчям відбулися разючі: моторошні шрами, подібні до тонких білих слімаків, праве око майже не розплющувалося, ніс — і без того великий і нерівний — був помітно зміщений убік.

— Приємно вас бачити,— деренчливим голосом проказав Галлі.— Ви саме вчасно, під кінець світу.

Розділ 25

Галлі відступив і відчинив двері ширше.

— Проходьте.

Коли Томас побачив, якої шкоди він завдав Галлі, його охопило почуття провини. Він поняття не мав, як поводитися та що сказати.

Він просто кивнув і змусив себе ввійти до квартири.

У темній кімнаті було чисто й пахло беконом. Меблів Томас не помітив; на широкому вікні висіло жовте простирадло, створюючи химерний і моторошний світловий ефект.

— Сідайте,— сказав Галлі.

Томасові kortilo дізнатись, як «Права рука» довідалась про їхню втечу і що вони хочуть, однак чуття підказувало, що краще проявити витримку і якийсь час пограти за правилами господарів.

Утікачі повсідалися в ряд на голій долівці, а Галлі розташувався перед ними, немов судя; страшний у притулленому свіtlі, він дивився на них налитим кров'ю, опухлим оком.

— Мінхो ти пам'ятаєш,— ніяково почав Томас. Мінхо і Галлі коротко кивнули один одному.— А це Бренда й Хорхе. Вони працювали на «БЕЗУМ», але тепер...

— Я знаю, хто вони такі,— перебив його Галлі. Голос його звучав не безумно, мляво.— Недоумки з «БЕЗУМу» повернули мені минуле. Не питайочи, додам.— Він утупив погляд у Мінхо й сповненим сарказму тоном нагадав: — Ти був дуже мілий зі мною під час останньої ради. Дякую за все.

Томас поморщився, стиснувся, коли в думці спливла картина: Мінхо хапає Галлі і, жбурнувши на підлогу, сипле погрозами.

— Важкий день видався,— відповів Мінхо.

Він серйозно? З обличчя не скажеш. І Мінхо, здається, зовсім не шкодує про скоене.

— Та й справді,— промовив Галлі.— Хто давнє пом'яне, той лиха не мине, еге?

Потім хихикнув, наче підказуючи, що за минуле ладен всі лиха наслати. Втім, Мінхо провини явно не відчував. На відміну від Томаса.

— Пробач, Галлі, за те, що я з тобою так,— дивлячись хлопцеві в очі, промовив Томас. Аби тільки той повірив і зрозумів, що «БЕЗУМ» — їхній спільній ворог.

— Пробачити тебе? Я вбив Чака. Він мертвий. З моєї провини.

Ніякого полегшення Томас не відчув, лише смуток.

— Це не твоя провина,— заспокійливо промовила Бренда.

— Дрист собачий,— відгукнувся Галлі.— Коли б я мав силу волі, то зумів би опиратися контролю. Мені здавалося, що мета — Томас, а не Чак. Того бідолаху я б у житті не зачепив.

— Дуже великодушно,— зауважив Мінхо.

— Тобто моєї смерті ти хотів? — уточнив Томас, здивований щирістю Галлі.

Той скривився.

— Тільки не ний. Тебе я ненавидів більше за будь-кого. Хоча минуле нехай лишиться в минулому. Час поговорити про майбутнє, бо на носі кінець світу.

— Е, е, зажди, мучачо,— зупинив його Хорхе.— Спершу ти розповіси все, що сталося з тобою від заслання й донині.

— Як ви дізналися про наш приїзд? — додав Мінхо.— І коли? Що за дивний чувак вручив нам записку?

Галлі знову хихикнув, і його обличчя зробилося ще страшнішим.

— Отак попрацюєш на «БЕЗУМ» і зовсім перестанеш людям вірити. Еге?

— Вони діло кажуть,— промовив Томас.— Розповідай, що з тобою сталося. Тобі ж потрібна наша допомога?

— Ваша допомога? — перепитав Галлі. — Я б не сказав. Просто у нас спільні цілі.

— Послухай, ми не можемо просто так узяти їй повірити тобі. Тож давай розповідай.

Витримавши тривалу паузу, Галлі почав:

— Того, хто вручив вам записку, звати Ричард, він член групи під назвою «Права рука». У них агенти в кожному місті, що ще існує на нашій обпаленій планеті. Головна мета «Правих» — знищити наших давніх друзів, «БЕЗУМ», пустити гроші та вплив «БЕЗУМу» на реально важливі справи. Але боротьба з такою величезною та могутньою організацією вимагає неабияких ресурсів. «Праві» жадають дії, проте їм бракує інформації.

— Про «Правих» ми чули, — призналася Бренда. — Як ти до них потрапив?

— У них у штабі «БЕЗУМу» є свої люди. Вони вийшли на мене й натякнули: мовляв, якщо вдати із себе психа, мене відішлють. Я б на все пішов, аби дати драла з лабораторії. Так сталося, що «Правим» потрібен був інформатор, який знав схему лабораторного комплексу, охоронні системи тощо. Коротше, вони напали на конвой і звільнили мене. Привезли в Денвер. Про вашу втечу ми дізналися з анонімного повідомлення в Мережі. Я думав, воно від вас, хлопці.

Томас глянув на Бренду, сподіваючись від неї пояснень. Дівчина у відповідь знизала плечима.

— Значить, лист не від вас, — виснував Галлі. — Тоді, можливо, «БЕЗУМ» розіслав орієнтування? Для мисливців за головами або ще кого? Коротше, щойно ми довідалися про втечу, відразу зламали бази даних аеродромів. Так і довідалися, де приземлиться ваш берг.

— Ти запросив нас поговорити про знищення «БЕЗУМу»? — запитав Томас. Навіть слабка перспектива війни й перемоги вселяла надію.

Галлі дуже повільно кивнув.

— Тебе послухати, то все легко й просто, та загалом нам і справді треба поговорити про війну з «БЕЗУМом». Нагальних проблем у нас аж дві.

— Які ж? — нетерпляче запитала Бренд. — Розповідай.

— Спокійно, панночко.

— Що за проблеми? — втрутився Томас.

Метнувши на Бренду злісний погляд, Галлі подивився на Томаса.

— По-перше, подейкують, ніби в місті, попри всі за побіжні заходи, лютує Спалах. Уряд усіляко замовчує цей факт, тому що саме у верхах адміністрації і засіли інфіковані. Шишки жеруть анестетики. Вони запросто спілкуються зі здоровими й тим самим поширяють вірус далі. Гадаю, те саме відбувається у всьому світі. Такого звіра під замком не втримаєш.

Шлунок звело від страху, ледве Томас уявив, як психи окупують планету. Він і уявити не міг, наскільки все серйозно. Якщо Спалах остаточно вирветься з-під контролю, імунітет не врятує.

— Є ще й друга проблема? — запитав Мінхо. — Першої мало, чи що?

— Друга біда — люди, подібні до нас.

— Люди, подібні до нас? — зніяковіло перепитала Бренд. — Імунні?

— Еге, — схилився вперед Галлі. — Їх крадуть, вони зникають у невідомому напрямку. Сорока на хвості принесла новину, ніби імунних продають у лабораторію «БЕЗУМу» як матеріал для Змінних, на той випадок, якщо доведеться почати експеримент наново. Правда це чи ні, та за останні півроку кількість імунних скоротилася вдвічі у всіх містах. І здебільшого люди пропали без сліду. Народові вони потрібні й навіть дуже, просто ніхто цього не усвідомлює. Недолік імунних вже починає негативно позначатися.

Страх посилився.

— Нас ненавидять. Люди терпіти не можуть імунних, хіба ні? Ану ж як нас убивають по одному? — Альтернатива видалася Томасові ще страшнішою: «БЕЗУМ» краде імунних і змушує їх проходити ті самі випробування, що й глейдерів.

— Малоймовірно,— відповів Галлі.— Моя сорока — джерело надійне, і від викрадень за милю несе «БЕЗУМОМ». Обидві проблеми створюють небезпечне поєднання: по місту гуляє зараза, хоч уряд щосили заперечує цей факт, і нас дедалі меншає. Хоч би що насправді діялося, зрештою Денвер вимре. Що стане з іншими містами — я не знаю.

— А ми тут при чому? — запитав Хорхе.

— Невже тобі начхати на загибель цивілізації? — здивувався Галлі.— Міста розвалюються. Невдовзі повсюди вештатимуться самі психопати, які mrіють зжерти тебе на вечерю.

— Авжеж, нам не начхати,— відповів за Хорхе Томас.— Але що від нас вимагається?

— Я знаю тільки те, що в «БЕЗУМу» одна мета — знайти ліки. Досліди приречені на провал, це й так зрозуміло. Коли б у нас були гроші та влада, як у «БЕЗУМу», ми б ресурси використовували на реально добру справу: вберегти здорових від зарази. Я думав, ти в цьому теж зацікавлений.

Певна річ. Певна річ, Томас хоче врятувати імунних. Дуже хоче.

Не дочекавшись відповіді, Галлі стенув плечима.

— Втрачати нам особливо нічого. Можемо й спробувати.

— Галлі,— заговорив Томас,— ти знаєш щось про Тerezу й тих, хто втік із нею?

Галлі кивнув:

— Так, їх ми теж знайшли. Проінформували, як і вас. Хто, по-твоєму, моя сорока?

— Тереза,— прошепотів Томас. У душі спалахнула іскора надії: ану ж як Тереза, знайшовши пам'ять, згадала про страшні діяння «БЕЗУМу»? Ану ж як після операції вона стала на Томасів бік? І заяви на зразок «„БЕЗУМ“ — це добре» нарешті лишатися в минулому?

— Правильно. Вона призналася, що не бажає повторення експериментів. І, наче, сподівається знайти тебе. До речі, є ще дещо...

— Нові проблеми? — простогнав Томас.

Галлі знизвав плечима:

— Куди без них сьогодні? Один з наших, поки шукав вас, підслухав тривожні плітки — про втікача з лабораторії. Навряд чи тебе відстежили, але про те, що ти вирушив до Денвера, «БЕЗУМ», схоже, здогадався.

— То що? — запитав Томас. — Про що плітки?

— За голову якогось Ганса дають велику нагороду. Він працював на «БЕЗУМ», і тепер його хочуть убити. Ти ж до нього прилетів?

Розділ 26

Бренда підвелася.

— Ми йдемо. Негайно. Вперед.

Хорхе та Мінхо здійнялися на ноги, а Томас, долучившись до них, зрозумів, що Бренда перед цим мала рацію. Він мусив дістати маячок у нього з голови, а якщо за Гансом женутсья, то доведеться спершу добрatisя до нього.

— Галлі, поклянися, що ти розповів нам правду.

— Клянуся, все до останнього слова — правда,— понівечний глайдер навіть не ворухнувся, не підвівся.— «Права рука» прагне діяти, просто зараз, поки ми тут теревені розводимо, вони планують одну операцію. Але їм бракує відомостей про внутрішній устрій «БЕЗУМу». Хто краще за тебе може розповісти про нього? Якщо вдасться залучити на наш бік Терезу — то буде взагалі чудово. У нас тепер кожен живий глайдер на вагу золота.

Гаразд, Галлі вірити можна. Раніше вони з Томасом не-навиділи один одного, та тепер у них спільний ворог. Час об'єднуватися в команду.

— Якщо захочемо примкнути до «Правих», що від нас потрібно? — запитав Томас.— Нам повернутися сюди? Чи шукати іншу точку?

Галлі всміхнувся:

— Повертайтесь сюди. Приймаю гостей впродовж усього наступного тижня. Щодня до дев'ятої ранку. Чекатиму. На-вряд чи за ці сім днів ми щось зробимо.

— А потім? — нетерпляче запитав Томас.

— Те, що вам потрібно знати, я вже розповів. Хочете більшого — повертайтесь, чекаю.

Томас і Галлі потиснули один одному руки.

— Я тебе ні в чому не звинувачую,— признався Томас.— Під час Змінної ти бачив, що мене змушував

робити «БЕЗУМ». Тому я б і сам собі не довірився. Знаю, Чака ти не хотів убивати, але на дружні обійми не розраховую.

— Навзаєм.

Брендя чекала біля дверей, та біля порога Галлі схопив Томаса за лікоть.

— Світ ще можна спробувати врятувати.

— Дочекайся нас,— відповів Томас і вийшов слідом за друзями. Повернулася надія, і більше він не боявся невідомості.

Ганса знайшли тільки наступного дня.

Хорхе підшукав дешевий мотель, де вони влаштувалися на ніч, попередньо купивши новий одяг і харчі. Поки Томас із Мінхо лазили в Мережі, Брендя та Хорхе обзвонювали якихось знайомих. Нарешті, за кілька годин напружених пошукув, через десяті руки вдалося роздобути Гансову адресу. Було вже пізно, і втікачі полягали спати: Мінхо з Томасом долі, решта двоє — на ліжках.

На ранок вони вмилися, поспідали і, переодягнувшись у нове, пішли ловити таксі. Водій відвіз їх за адресою — до багатоквартирного будинку трохи кращого за той, у якому мешкав Галлі.

Піднявши на четвертий поверх, вони постукали в сірі металеві двері. Їм відчинила жінка, яка вперто запевняла їх, що ніякого Ганса не знає. Хорхе не здавався, і нарешті з-за жінчиного плеча вигулькнув сивий чоловік з масивною щелепою.

— Впусти їх,— понурим голосом велів він господині.

За хвилину Томас і троє його компаньйонів вже сиділи за хитким кухонним столиком. Ганс не надто гостинно присів остронь.

— Радий бачити тебе живою-здороовою, Брендо,— промовив він нарешті.— І тебе, Хорхе. Правда, я не настроєний теревенити про життя. Викладайте, навіщо прийшли.

— Гадаю, основна причина тобі й так зрозуміла,— відповіла Бренд, киваючи в бік Томаса та Мінхо.— Ще ми дізналися, що «БЕЗУМ» призначив нагороду за твою голову. Треба поспішати: проведи операцію та відразу тікай звідси.

Останній пункт, здавалося, страшенно схвилював Ганса. Стенувши плечима, сивань поглянув на двох потенційних клієнтів.

— Хочете позбутися імплантатів?

Томас кивнув. Він нервувався й дуже квапився покінчити зі справою.

— Я тільки хочу видалити керуючий пристрій, спогади не потрібні. І ще: як саме ти проводиш операції?

Ганс гидливо скривився.

— Ні, ви тільки послухайте! Брендо, що за боягуза ти привела? У нього коліна трусяться.

— Я не боягуз,— не даючи відповісти Бренді, заявив Томас.— Просто до мене в голову хто тільки не залазив.

Ганс ухопився долонями за стільницю.

— Хто сказав, що я полізу до тебе в голову? Ти не так сильно мені подобаєшся.

— Невже гречних людей в Денвері не залишилося? — пробурмотів Мінхо.

— Даю три секунди, а потім викину вас із моєї квартири.

— Так, всі стулили пельки й негайно! — крикнула Бренд, й зашепотіла Гансові майже в саме вухо: — Справа важлива. Томас сам дуже важливий, і «БЕЗУМ» піде на все, щоб повернути його. Цих гадів не варто занадто близько підглускати до Томаса й Мінхо, бо їхнім мозком почнуть маніпулювати.

Ганс окинув Томаса пильним поглядом науковця, який розглядає зразок якоїсь субстанції.

— Звичайний хлопчик, як на мене,— похитав головою і підвівся.— Мені треба п'ять хвилин на підготовку.

Сказавши це, він вийшов через бічні двері до сусідньої кімнатки. Залишалося тільки гадати, чи впізнав він Томаса,

чи згадав, що той робив для «БЕЗУМу» до відправлення в Лабірінт.

Повернувшись у крісло, Бренда зітхнула:

— Могло бути й гірше.

Еге ж, усе найгірше ще попереду. Добре, що Ганс згоден допомогти. Правда, що більше Томас позирав у бік сусідньої кімнати, то дужче нервувався. Зараз геть незнайома людина в антисанітарних умовах розкриє йому череп.

— Шо, наклав у штанці, Томмі? — хихкнув Мінхо.

— Забуваєш, мучачо,— нагадав Хорхе,— що ти пройдеш ту саму операцію. П'ять хвилин — і сивочолий дідусь буде готовий. Тримайся.

— Та швидше б уже,— відповів Мінхо.

У скронях боляче запульсувало, і Томас, схиливши над столом, обхопив долонями голову.

— Томасе? — прошепотіла Бренда.— Тобі зле?

Томас відповів:

— Так просто...

Але слова застягли в горлі, хребет пронизав гострий біль. За мить він ущух, але потім різко, наче струна, витягнулося тіло, і, тримтячи, Томас з'їхав на підлогу. Вдаривши спиною об тверді кахлі, він скрикнув і спробував відновити контроль над тілом. Не зміг. Стопи самостійно совалися по підлозі, щиколотки билися об ніжки столу.

— Томасе! — скрикнула Бренда.— Що з тобою?

Томас розумів чітко, але не мав сили керувати власним тілом. Поруч з'явився Мінхо і спробував його заспокоїти. Хорхе, витріщивши очі, застиг мов уражений громом.

Замість слів із губ тільки летіли бризки сlinи.

— Ти мене чуєш? — голосно запитала Бренда.— Томасе, відповідай, що сталося?

Ралтово страшна судома минула, кінцівки обм'якли. Однак свідомо ними рухати Томас теж не міг, хоч би як старався. Він знову спробував заговорити — марно.

— Томасе? — покликала налякані Бренда.

Якимось чином руки й ноги знову заворушилися. Тіло всупереч волі почало піднімати себе з підлоги. Томас хотів закричати й не зміг.

— Минуло? — запитав Мінхо.

Томас діяв, не діючи, і від того запанікував. Голова розвернулася в бік дверей, у які вийшов господар квартири. Ні сіло ні впало Томас промовив:

— Я... вам... не дозволю.

Розділ 27

Томас відчайдушно боровся з цим, силкуючись опанувати власні м'язи. Але контроль над його тілом захопило щось чуже.

— Томасе, вони тебе спіймали! — кричала Брендда.— Борися!

Він безпорадно спостерігав за тим, як його ж рука відсунула Брендине обличчя, відштовхнула її так, що вона полетіла на підлогу. Хорхе кинувся її захищати, але Томас витягнув руку та швидко вдарив його в щелепу.

— Я... вам... не дозволю! — цього разу це був крик. Такий сильний, що від натуги заболіло горло. Мозок немов перетворився на машину, запрограмовану видавати одну фразу, попередження.

Брендда тим часом звелася на ноги, Мінхो незмигно дивився на друга, а Хорхе, гнівно визираючись на Томаса, витирав кров з підборіддя.

Запобіжник! Авжеж, він не дозволить від'єднати імплантат. Томас хотів крикнути друзям, щоб його приспали, і не зміг. Відштовхнувши Мінхо, він хиткою ходою попрямував до сусідньої кімнати. На півдорозі схопив ніж біля мийки. Томас намагався кинути його, але пальці тільки міцніше стискалися на руків'ї.

— Томасе! — крикнув Мінхо, вийшовши доти зі ступору.— Борися, чуваче! Жени цих виродків з голови!

Томас — ненавидячи себе за слабкість, за неможливість чинити опір — обернувся й підняв свою зброю. Говорити не виходило. Тіло повністю перетворилося на живий запобіжник, що не дає від'єднати імплантат.

— Що, вб'еш мене, баклане? — запитав Мінхо.— Заріжеш, як Чака? Ну, давай, давай! Кинь у мене ножа!

Томас устиг злякатися, що саме це й відбудеться, та наступної миті тіло розвернулося в протилежний бік — з кімнати

вийшов Ганс. Здається, він — головна мета. Томасове тіло вб'є кожного, хто здатний витягти імплантат.

— Якого біса? — промовив Ганс, здивовано глянувши на Томаса.

— Я... тобі... не дозволю.

— Цього я й боявся,— пробурмотів Ганс і крикнув іншим: — Сюди, допоможіть мені!

Томас уявив, як в його голові крихітні павучки крутять лапками крихітні коліщатка механізму — того, що керує ним зараз. Він зціпив зуби, напружені волю, та рука ще вище підняла ніж, пальці міцніше стиснули руків'я.

— Я ті...— договорити він не встиг. Хтось накинувся на нього, вибивши з руки ніж.

Томас впав, аби як вигнув шию — і побачив над собою Мінхо.

— Нікого ти тут не вб'еш,— попередив друг.

— Зліз! З мене! — заволав Томас, та не зрозуміло, з чиєї волі — «БЕЗУМУ» чи своєї.

Мінхо, пихкаючи та відсапуючись, надійно притиснув Томаса до підлоги.

— Не злізу, поки тобі не прочистять мізки!

Томас хотів посміхнутися, та напружені м'язи не виконали навіть цієї найпростішої команди.

— Томас не повернеться, поки Ганс не вимкне імплантат,— сказала Брендя.— Ганс?

Сивий опустився навколошки поруч із Томасом і Мінхом.

— Повірити не можу, що працював на цих людей. Працював на тебе.— Останнє слово, дивлячись Томасові в очі, Ганс практично виплюнув.

А Томас безпорадно спостерігав за подіями. Все нутро кипіло від безплідних зусиль, спроб розслабитися й не заважати Гансові. Наступної миті в животі розлився жар, хвиля якого рвонула вгору. Томас запручався, намагаючись вивільнити руки. Тоді, підібравши ноги, Мінхо сів йому на спину.

Запобіжник спровокував викид адреналіну, і Томас зумів скинути друга, скочив на ноги і, підібравши ніж, стрибнув на Ганса та вдарив. Однаке той передпліччям відвів лезо. Поплилася кров. І ось уже сивий і хлопець зчепилися на підлозі. Хоч би як опирався Томас, його рука й далі колола та сікла.

— Тримайте його! — крикнула десь поруч Бренда.

Томаса схопили за руки. Хтось смикнув його ззаду за волосся, і Томас, заволавши від болю, махнув, не дивлячись, ножем. Слава Богу, Мінхो та Хорхе його пересилили, почали потихеньку стягати з Ганса. Спиною Томас вдаривсь об підлогу, ніж вилетів з руки. Хтось ногою відштовхнув його в дальній кут кухні.

— Я вам не дозволю! — волав Томас. Він ненавидів себе, хоч і знав, що не керує собою.

— Запхайся! — просто в обличчя йому прокричав Мінхо. Хорхе тим часом ухопив Томаса за руки.— Ти здурів, чуваче! Вони з тебе мізки виймають!

Кортіло відчайдушно сказати: так, мовляв, ти правду кажеш, я сам собі не вірю. Мінхо ж обернувся до Ганса й крикнув:

— Давай вже прочистимо йому череп!

— Hi! — репетував Томас.— Hi-i!

Він відбивався зі звірячою люттю, але четверо були йому не по зубах, тим більше що кожен схопив його хто за руку, хто за ногу.

Вони відірвали його від підлоги й винесли в короткий коридор, де Томас примудрився збити зі стін кілька картин у рамках. Задзвеніло скло.

Томас кричав. Сили чинити опір не лишилося — всю енергію забирало повстале тіло. Кинувши спроби пересилити запобіжник, Томас боровся з друзями та Гансом, вимовляв запрограмовані слова.

— Сюди його! — крикнув Ганс.

Вони ввійшли в тісну лабораторію: всередині стояли два столи з інструментами й ліжко, над матрацом висіла груба копія маски-згадувачки.

— Покладіть його! — скомандував Ганс, і Томаса жбурнули на ліжко. Але й тоді він не затих. — Хтось, перехопіть цю ногу. Треба вирубати нашого забіяку.

Мінхо, що тримав доти Томаса за одну ногу, всією вагою наліг на обидві. Томас відразу ж згадав, як вони з Ньютом так само утримували Альбі під час Змінної.

Ганс гримів інструментами на столиках. Потім порився в шухлядах столу і, повернувшись, наказав:

— Тримайте його якомога міцніше!

Заревівши на межі можливостей горлянки, Томас здійснив останній ривок. Одну руку — ту, яку тримала Бренда, — вдалося звільнити, і Томас садонув Хорхе.

— Годі! — крикнула Бренда, намагаючись знов утримати Томаса.

Той вигнувся дугою.

— Я... вам... не дозволю! — ще ніколи він не відчував такого відчаяю.

— Прокляття, та тримайте ж його! — вигукнув Ганс.

Бренді все-таки вдалося знову схопити Томаса за руку й придавити її власною вагою.

Зненацька щось колинуло в праву ногу. Дивно було опиратись чомусь і водночас бажати цього всім серцем.

Коли нарешті в очах потемніло й кінцівки ослабли, Томас знову знайшов контроль над тілом.

— Ненавижу цих падлюк, — сказав він і впав у забуття.

Розділ 28

Загубившись у темній імлі препаратів, Томас снів.

Йому п'ятнадцять, він сидить на ліжку. Як не брати до уваги бурштинового сяйва лампи на письмовому столі, в кімнаті темно. Тереза з ним — вона витягнула стілець і сидить зовсім поруч. Обличчя в неї захурене — справжнє уособлення горя.

— У нас не було вибору,— стиха мовить вона.

Томас водночас і з нею, і не з нею. Він не розуміє, про що говорить Тереза, проте відчуває, що заплямував себе якимось жахливим діянням. Вони зробили щось нелюдське. Сплячий Томас не пам'ятає цього, але знає: хоч жертви страшного вчинку самі винесли собі вирок, та від того Томасова провина не стає менша.

— Вибору не залишилося,— повторює Тереза.

— Знаю,— неживим сухим голосом мовить він.

Бар'єр, що затуляє доступ до пам'яті, на мить стає тоншим, і в мозку прослизає страшне слово: «Чистка».

— Томе, вони самі хотіли для себе такого фіналу,— провадить Тереза.— Краще одразу загинути, ніж роками гнити й божеволіти. Їх більше немає. Вони обрали найшивидший спосіб, а нам не залишили вибору. Що зроблено, то зроблено. Ми мусимо створювати нову команду. Ми надто далеко зайшли й не можемо зупинити експеримент на півдорозі.

На мить у серці спалахує ненависть до Терези й одразу ж згасає. Тереза просто намагається бути сильною.

— Не чекай, що я прийму це з радістю, досі ще Томас ніколи на себе не злився.

Тереза мовчки киває.

Сплячий Томас тягнеться до розуму Томаса юного, хоче прочитати його думки, зазирнути в поки ще незачинену

пам'ять. Творці, чий мозок вразив Спалах, тепер мертві, проїшли Чистку. На їхнє місце прийшли добровольці. Запущено в роботу два паралельні Лабіринти, з кожним роком експеримент набирає обертів, з кожним днем дає щораз більше результатів. Повільно, але впевнено накопичуються зразки реакцій для рятівної матриці. Йде підготовка запасних учасників.

Ось вона, пам'ять юного Томаса — бери не хочу. Однак Томас сплячий змінює рішення і, розвернувшись, відходить.

Минуле нехай лишається в минулому. Тепер важливе тільки майбутнє.

Томас занурюється в темну безодню забуття.

Прокинувся він знесилений, з тупим болем в очних ямках. Сон ще жеврів у свідомості, але деталі вже розмивалися... Після Чистки та смерті Творців на їхнє місце прийшли інші. Стався витік вірусу, і Томас із Терезою змушені були знищити персонал лабораторії. Вони двоє — володарі імунітету, єдині, хто вижив. Томас поклявся собі більше ніколи про це не думати.

Поруч у кріслі, опустивши голову на груди, спав Мінхо.

— Мінхо,— пошепки покликав Томас.— Агов, Мінхо.

Прокинься.

— Га? Що? — друг повільно підняв повіки й закашлявся.— Що таке? Що сталося?

— Заспокойся, я тільки хочу знати, як все пройшло. Ганс від'єднав маячки? Ми вільні?

Мінхо кивнув, позіхаючи на весь рот.

— Ага, нас обох від'єднали. Принаймні Ганс каже, що вирубав імплантати. Чуваче, ти нам такий концерт влаштував! Усе пам'ятаєш?

— Ще б пак! — Томас навіть почервонів од сорому.— Мене наче паралізувало, я не міг керувати собою.

— Справжній ти б ніколи не намагався відвалити мені спадок!

І вперше за тривалий час Томас розсміявся.

— Це чому? Треба ж скорочувати популяцію майбутніх Мінхонят.

— Коротше, ти мені завинив.

— Нічого не маю проти,— тепер Томас завинив усій компанії.

До лабораторії увійшли Бренд, Хорхе та Ганс. Поглянувши на їхні серйозні обличчя, Томас ураз перестав усміхатися.

— Пропоную ще раз навідати Галлі, щоб він вас підбадьорив промовами,— намагався невимушеного говорити Томас.— Друзі, вигляд у вас щось аж надто пригнічений.

— Невже є привід радіти, мучачо? — запитав Хорхе.— Кілька годин тому ти нас мало ножем не попроштрикав.

Томас розкрив рота, збираючись вибачитись, але Ганс звелів замовкнути. Посвітив йому в очі ліхтариком і сказав:

— Ти швидко видужуєш. Біль невдовзі вгамується. Через той запобіжник довелося з тобою поморочитися.

Томас повернувся до Бренди.

— То я вже здоровий? Вільний?

— Операція пройшла успішно,— відповіла дівчина.— Ти вже не намагаєшся нас убити, отже, імплантат знешкоджено. І...

— І що?

— Ну, ні від Терези, ані від Ариса сигналів відтепер ти не одержуватимеш.

Ще вчора Томас пошкодував би про втрачений «дар», однак зараз зітхнув із полегшенням.

— Хай їй всячина, тій телепатії. Погані новини є?

Бренда похитала головою:

— Ні, але Ганс і його дружина пакують речі. Вони мусять покинути цю оселю — занадто великий ризик. Правда, спершу Ганс дасть тобі настанови.

Щоб не заважати, Ганс стояв біля дальньої стіни, а тепер, опустивши очі, знову підійшов до Томаса.

— Я б пішов із вами й допоміг, та в мене дружина, єдина близька людина. Я мушу спершу піклуватися про неї. Зичу успіху, нехай у тебе вийде те, на що в мене бракує мужності.

Томас кивнув. Ставлення Ганса до нього помітно змінилося. Видно, старий лікар згадав, на що здатний «БЕЗУМ».

— Дякую,— сказав Томас.— Якщо вийде зупинити «БЕЗУМ», ми по тебе повернемося.

— Там видно буде,— пробурмотів Ганс.— Багато що розв'яжеться.

Він відійшов назад до стіни. Видно було, що з собою сивий хірург носить важкий тягар похмурих спогадів.

— Що далі? — запитала Бренда.

Часу на відпочинок немає, пора діяти.

— Знайдемо наших друзів і переконаємо розпочати війну. Потім повернемося до Галлі. Єдине, що мені вдалося в житті, це запустити експеримент — катівню для групи підлітків. Пора відкривати список доброго діла. Зупинимо «БЕЗУМ», поки вони не почали наступні Змінні, вже з іншими людьми.

— Зупинимо? — вперше подав голос Хорхе.— Ти про що це, ермано?

Відчуваючи, як міцніє впевненість, Томас глянув на латиноса.

— Приєднаємося до «Правої руки».

Ніхто не відповів.

— Ок,— порушив мовчанку Мінхо.— Тільки спершу пропоную щось змагелити.

Розділ 29

Вони пішли до кав'ярні неподалік, яку порекомендували Ганс і його дружина.

Томас іще ніколи не був у такому закладі. Принаймні він такого не пам'ятав. Клієнти стояли в черзі біля рундука, брали каву й випічку, а тоді прямували до якогось столика чи виходили з дверей. Він бачив, як знервована старша жінка знов і знов піdnімає марлеву пов'язку, щоб відпити трохи свого гарячого напою. Біля дверей стояв вартовий у червоній сорочці й десь раз на пару хвилин навмання перевіряв людей на Спалах портативним приладом; рот і ніс у нього були закриті якимось дивним металевим апаратом.

Хорхе пішов по їжу та напої, Бренд, Томас і Мінхо зайняли столик. Поруч на лавці біля широкої вітрини розташувався чоловік середнього віку. До кави він так і не торкнувся: напій давно охолонув, навіть пара не йшла. Дивний відвідувач сидів, упершись ліктями в коліна, і дививсь у стінку навпроти.

Пустий вираз на його обличчі відразу не сподобався Томасові. Очі незнайомця наче плавали в очницях, відображаючи слабкі проблески блаженства. Вказавши на дивного чоловіка, Томас пошептався з Брендою. Та відповіла: мовляв, чоловік, очевидячки, приймає анестетики. Якщо його схоплять патрульні — покарання йому не минути. Томас засовався на місці.

Швидше б цей дивак пішов.

Повернувшись Хорхе з тацею: купив по сандвічу для кожного. Втікачі їли мовчки, запиваючи бутерброди паруючою кавою. Їм треба поспішати, але Томас радів, що можна бодай трохи посидіти, відновити сили.

Коли всі впоралися з обідом і почали збиратися, Бренда залишилася сидіти на місці.

— Хлопці,— звернулася вона до Хорхе та Мінхо,— почекаєте нас надворі?

— Не зрозумів,— втомлено обурився Мінхо.— Знову секрети?

— Ні, більше ніяких таємниць, обіцяю. Просто треба дещо сказати Томасові.

Здивований Томас повернувся на місце.

— Іди,— сказав він Мінхо.— Сам знаєш: у мене від тебе секретів немає. Бренда теж у курсі.

Буркочучи, Мінхо таки вийшов слідом за Хорхе. Удвох вони стали на тротуарі біля найближчої вітрини. Дивлячись на Томаса крізь скло, Мінхо зобразив на обличчі тупу посмішку й помахав ручкою. Знущається... Томас махнув рукою у відповідь і обернувся до Бренди.

— Ну, викладай, у чому річ.

— Розумію, треба поспішати, але в нас із тобою не так часто виходить усамітнитися. Просто знай: у Пеклі я не завжди прикидалась. Я полетіла в пустелю із завданням і повинна була простежити за ходом тестів, проте... завдяки твоїй команді по-новому подивилася на речі. Я тепер інша. Ти заслужив право дізнатися ще дещо — про мене, про Радника Пейдж, про...

Томас жестом урвав її.

— Будь ласка, годі.

Бренда здивовано відскочила.

— Як? Чому?

— Не хочу нічого знати. Ні-чо-го. Мене цікавить лише те, що ми робитимемо далі. Минуле — твоє та «БЕЗУМУ» — мене не турбує. Проїхали. Пора рухатися.

— Страйвай...

— Годі, Брендо, я серйозно. Ми тут, у нас є мета. Розмови тільки відвertaють увагу.

Витримавши Томасів погляд, вона опустила очі, подивилася на свої руки.

— Тоді так: я просто вірю в тебе. Ти рухаєшся в правильному напрямку. Можеш розраховувати на мою допомогу.

Образи образами, але рухатись далі й справді вже час, Томас говорив з усією серйозністю. Бренді кортить розказати якусь таємницю, і Томас, міркуючи, що б відповісти, подивився вбік. Погляд його знову спинився на диваку, що сидів на лавці. Незнайомець вийняв із кишені якийсь предмет і притиснув до згину ліктя. Зажмурився на де-кілька секунд, а потім подивився поперед себе затуманеним поглядом і закинув голову, торкнувшись потилицею вітрини.

Цієї миті увійшов патрульний і попрямував до одурманеного наркотиком чоловіка. Той, ні про що не підозрюючи, сидів собі на місці. Біля патрульного метушилася балакуча жінка невисокого зросту.

Томас, бажаючи краще роздивитися, що відбувається, нахилився вперед.

— Томасе? — окликнула Бренді.

Притиснувши палець до губ, Томас кивнув у бік наркомана й патрульного. Назрівала буря.

Червоний штовхнув у ногу чоловіка на лавці, і той очутився. Двоє чоловіків про щось заговорили, однак через шум і метушню в кав'янрі Томас їх не чув. Нещодавно розслаблений і умиротворений, незнайомець раптово зі страхом глянув на патрульного.

— Пора вшиватися звідси,— сказала Бренді.— І негайно.

— Навіщо? — повітря в приміщенні неначе згустилося. Томасові кортіло побачити, чим усе закінчиться.

— Ходімо! — Бренді підвела з-за столу і швидко попрямувала до виходу. Томас збирався піти за нею, аж раптом патрульний дістав пістолет і прицілився в наркомана. Хотів протестувати його, але наркоман кинувся на

червоного. Вибив і прилад, і пістолет — зброя сковзнула кудись під стійку. Двоє зчепилися і, перекинувши стіл, упали на підлогу.

Червоний закричав. Його голос, проходячи крізь металевий респіратор, здавався механічним, як у робота.

— У нас заражений! Всім покинути приміщення!

У залі зчинилася паніка, і люди скопом побігли до єдиного виходу.

Розділ 30

Томас пошкодував, що завагався. Він мусив бігти, поки мав таку можливість. Купа тіл у тисняві перла вперед, загороджуючи двері. Бренда не змогла би повернутися, навіть якби спробувала.

Томас застриг за столиком і дивився у приголомшеному мовчанні, як борюкаються на підлозі двоє чоловіків, б'ючи, хапаючи та намагаючись узяти гору.

Утім, бігти немає сенсу — Томас імунний. Єдине, чого йому варто боятись, це переляканого натовпу. У безпосередній близькості від психа народ збожеволів. Не дивно — є ризик, що хтось та заразиться. Треба лише триматися подалі від людей, щоб не затоптали.

Томас обернувся на стук у вітрину: Бренда, яка стояла разом із Мінхо та Хорхе на тротуарі, відчайдушно махала йому рукою, кликала назовні. Але Томас хотів додивитися, чим усе закінчиться.

Червоний тим часом поборов психа і притиснув до підлоги.

— Все скінчено! Я викликав підкріплення,— попередив він моторошним металевим голосом.

Заражений обм'як і впав в істерику. Тільки зараз Томас зрозумів, що крім нього та Червоного з психом у кав'яrnі більше нікого не залишилося. Повисла зловісна тиша.

Червоний глянув на Томаса.

— Чого встав, хлопче? Смерті хочеш? — не даючи Томасові відповісти, патрульний велів: — Раз вже ти тут, зроби послугу, подай пістолет.

Він знову звернув усю увагу на полоненого психа.

Всі ці події видавалися Томасові сном. Багато він побачив насильства, але щоб з людьми отак поводилися... Томас побрів до стійки, під яку ковзнув пістолет.

— Я... імунний,— затинаючись, промовив він, опустився навколошки й, витягнувши пістолет, повернувся зі зброєю до патрульного.

Червоний, навіть не подякувавши Томасові, забрав пістолет і, схопившись на ноги, прицілився психові в лоб.

— Кепсько, дуже кепсько. Це стається дедалі частіше. Відразу бачу тих, хто під кайфом.

— Так він брав кайф,— пробурмотів Томас.

— Ти бачив? — запитав Червоний.

— Коли я ввійшов до кав'янрі, він уже сидів тут такий... дивний.

— І ти нікого не попередив? — обличчя, не прикрите респіратором, прибрало відтінку сорочки.— З глузду з'їхав?

Чого це Червоний так розсердився?

— П-пробачте... я не зрозумів, у чому річ. Чесно.

Заражений лежав, скорчившись на підлозі, і схлипував. Червоний нарешті відійшов від нього й пильно подивився на Томаса.

— Як це не зрозумів? Що за... Звідки ти?

Трясця, от і вклепався.

— Я... просто Томас. Я ніхто, так...— Що сказати? Яке виправдання зміркувати? — Я не місцевий, сер.

Червоний прицілився вже в Томаса.

— Ану біgom сідай! — він вказав пістолетом у бік найближчого стільця.

— Стійте! Клянусь у мене імунітет! — серце калатало в грудях.— Я тільки тому...

— Опусти зад на стілець! Біgom!

Коліна підігнулися, і Томас гепнувся на вказане місце. Серце раптом пропустило удар, коли Томас побачив у дверях Мінхो, а за ним — Хорхе та Бренду. Їх не можна втягувати, не можна піддавати ризикові. Томас похитав головою, даючи друзям на розум, щоб трималися від нього подалі.

Червоний проігнорував їх, зосередивши всю увагу на Томасові.

— Якщо ти певен, що в тебе імунітет, то не заперечуєш проти тесту?

— Ні,— полегшено відповів Томас. Може, патрульний перевірить його й відразу відчепиться? — Тестуйте.

Сховавши зброю в кобуру, Червоний дістав тестер і підніс прилад до Томасового обличчя.

— Очі не заплющувати, дивитися в окуляр,— велів він.— Пара секунд — і готово.

Бажаючи якнайшвидше зарадитися з непорозумінням, Томас виконав наказ. Знову він побачив кольорові спалахи, знову в обличчя вдарило стисненим повітрям і колинуло в шию — все як тоді, біля міських воріт.

Прибравши прилад і прочитавши свідчення на невеликому екрані, патрульний вимовив:

— Ні, ви тільки погляньте! Чорт його бери, імунний. Тепер поясни, як ти попав у Денвер і чому не знаєш закону про нелегальне вживання кайфу. Як це ти не розпізнав наркомана?

— Я працую на «БЕЗУМ»,— Томас незчувся, як слова вихопилися самі собою. Йому нетерпеливилось скоріше звільнитися від настирливого патрульного.

— Я вірю тобі не більше, ніж цьому психові. Він бреше, ніби в нього немає Спалаху. Ніби він приймає кайф просто так. Поки сиди смирно й не рипайся, інакше стрілятиму.

Томас не стільки злякався, скільки розлютився на себе — за дурість. Ото вже вклепався в таку безглуздзу історію!

— Зрозумів,— відповів він.

Патрульний його вже не чув — прибула «кавалерія»: четверо в захисних комбінезонах зеленого кольору, великих окулярах і горезвісних залізних респіраторах. Перед очима замиготіли образи: точнісінько такий захист мали ті, хто врятував Томаса від інфекції, занесеної іржавою кулею.

— Що сталося? — механічним голосом запитав один із карантинників.— У тебе двоє затриманих?

— Не зовсім,— відповів патрульний.— Он той на стільці — імуняка. Хотів, як у цирку, на затримання подивитися.

— Імунний? — недовірливо перепитав другий карантинник.

— Саме так. Всі побігли, а він залишився. Каже, хотів подивитися, що буде далі. І це ще півбіди. Він свідомо не видав психа, який просто тут вживав кайф. Бачив зараженого й пив собі спокійно каву.

Всі нараз вирячилися на Томаса. Той, не знаючи, що сказати, просто знизав плечима.

Псих тихенько схлипував, згорнувшись калачиком. Патрульний відступив убік, даючи дорогу чотирьом карантинникам. Один з них стискав у руках щільний синій предмет. У цієї штуковини була трубка, і карантинник спрямував її на хворого, як зброю. Томас спробував пригадати, навіщо потрібен цей загрозливий на вигляд предмет,— не вийшло.

— Випрямтеся, будь ласка, сер,— попросив карантинник.— Лежіть і не ворушіться. Постараїтесь розслабитися.

— Я не знав! — завив шиз.— Звідки мені було знати!

— Все ти чудово знав! — grimnuv на нього Червоний.— Просто так для задоволення кайф не вживають.

— Мені подобається, як він діє! — жалібним голосом виправдовувався затриманий.

— У місті повно дешевих наркотиків. Годі скімлiti, замовкни.— Червоний махнув рукою, ніби проганяючи настирливу муху.— Всім начхати на тебе. Пакуйте цього слиманка, хлопці.

Заражений згорнувся на підлозі, підтягнувши руками коліна до грудей.

— Так не можна. Я не знав! Просто виженіть мене з міста. Обіцяю, я не повернуся. Слово честі! — він вибухнув новою порцією схлипів.

— О, не хвилюйся, з міста тебе випнуть,— пообіцяв Червоний і чомусь глянув на Томаса. Він наче усміхався під

маскою. Очі патрульного блищали азартом.— Дивись, дивись, імуняче. Тобі сподобається.

— Ну й гад цей патрульний! Томас відвів погляд і простежив, як четверо в зеленому обережно наближаються до психа.

— Витягніть ноги! — повторив один з карантинників.— Інакше вам буде дуже боляче. Витягніть ноги. Швидко!

— Не хочу! Дайте мені просто піти!

Відштовхнувши карантинників, патрульний став над хворим і підніс до його голови пістолет.

— Витягни ноги або я пущу тобі кулю в мозок. Так всім буде простіше. Ну, витягай, швидко!

Томас дивився на патрульного й не вірив власним очам. Хіба може людина не відчувати співчуття?

Тремтячи від страху, чоловік усе-таки витягнув ноги. Червоний, вручивши його карантинникам, відійшов убік і склав пістолет у кобуру.

Карантинник із синім предметом одразу ж став над психом і приставив йому до потилиці трубку.

— Постарайтесь не рухатися,— порадив він... тобто вона. Це була жінка, і її голос, спотворений респіратором, був навіть ще неприємніший за голос її колег-чоловіків.— Бо залишишся без якоїсь частини тіла.

«Що б це означало?» — встиг подумати Томас, і жінка натиснула на кнопку. З трубки потік синій гель. В'язкий, він огорнув, не давши закричати, спочатку голову зараженого, обличчя, потім шию та плечі. Рухаючись вниз по тілу, гель застигав, і утворювалася напівпрозора шкаралуша. Усього за кілька секунд вона покрила половину тулуба, заповнивши кожну складку на шкірі й одязі та скувавши руки хворого.

Червоний весь цей час дивився на Томаса.

— Що? — промовив той у відповідь на погляд патрульного.

— Вражає, еге ж? — спитав Червоний.— Дивись і насолоджуйся. Коли шоу закінчиться — підеш зі мною.

Розділ 31

Томасові обірвалося серце. В очах Червоної Сорочки було щось садистське, і він відвернувся, знову зосередившись на інфікованому. Тієї ж миті синій гель дійшов до його ніг і затвердів довкола них. Тепер хлоп лежав геть нерухомий, загорнутий у тверде, схоже на пластик покриття. Жінка з гелем підвелася, і Томас побачив, що тепер від нього лишився хіба що порожній пакет. Вона згорнула його та запхала в кишеню зеленої спецівки.

— Забираїмо його,— сказала жінка.

Коли затриманого підняли з підлоги, Томас знову подивився на патрульного. Той стежив за виносом живого вантажу. Що, чорт би його взяв, він мав на увазі? Куди він поведе Томаса? Навіщо? Коли б не пістолет, Томас давно б утік.

Коли карантинники нарешті пішли, прийшов Мінхо. Він вже майже переступив поріг кав'яні, аж тут Червоний вихопив пістолет.

— Стій де стоїш! Не заходь!

— Та він з нами,— вказав Мінхо на Томаса.— Нам пора йти.

— Нікуди він не піде.— Патрульний раптом замовк, глянув на Томаса, потім знову на Мінхο й запитав: — Стривай. То ти теж імуняка?

Не встиг Томас злякатися за друзів, як Мінхо, вмить зметикувавши, що до чого, кинувся бігти.

— Стій! — наказав Червоний і рушив до дверей.

Схопившись з місця, Томас припав до вітрини: Мінхо, Брэнда й Хорхе, перебігши вулицю, зникли за рогом. Червоний здався, не захотів переслідувати їх, а повернувся назад до кав'яні й знову націлився на Томаса.

— За поведінку твого дружка мені слід продірявити тобі глотку, і ти б повільно стік кров'ю. Дякую Богові за те, що ви,

імуняки, такі цінні. Кепський сьогодні день; я б міг пристрілити тебе задля розваги.

Подумати тільки, Томас пройшов неймовірні випробування і зрештою припустився такої ганебної помилки. Він навіть не боявся — радше був злий на себе самого.

— І в мене день був не мед,— пробурмотів Томас.

— За тебе мені відкотять купу грошенят. Нічого особистого, хоч ти мені з першого погляду не сподобався. Це я так кажу, щоб ти знов.

Томас посміхнувся:

— Навзаєм.

— Смішний ти хлопак — любиш гумор, як я зрозумів. Що ж, побачимо, якої ти далі заспіваєш. Іди,— патрульний вказав дулом пістолета в бік дверей.— Запам'ятай, я не надто терплячий і не жартую. Смикнешся — і я вистрелю тобі в потилицю, а в поліції доповім, що ти був хворий і поводився агресивно. У нас політика нульового допуску. Це означає, що ти навіть косо на мене поглянути не смієш. Я за таке вб'ю і як звати не спитаю.

Томас подумав: ото вже іронія долі — втік від охоронців «БЕЗУМу» тільки для того, щоб попастися в руки звичайному муніципальному працівникові.

— Не люблю повторювати двічі,— попередив Червоний.

— Куди ви мене поведете?

— Невдовзі довідаєшся. А я розбагатію. Давай совайся.

У Томаса вже двічі стріляли, і він пам'ятав — куля завдає пекельного болю. Піти з патрульним — єдиний спосіб не нарватися на третє поранення. Спідлоба глянувши на Червоно-го, він нарешті вийшов за поріг і зупинився. Запитав:

— У який бік?

— Ліворуч. Спокійно пройдемо три квартали й знову повернемо ліворуч. Там на мене чекає машина. Сподіваюся, не треба нагадувати, що буде, якщо ти надумаєш хитрувати?

— Ви пристрілите беззбройного підлітка. Що тут незрозуміло?

— Знав би ти, як я ненавиджу вас, імуняків. Пішов, пішов,— він тицьнув Томаса в спину дулом.

Вони мовчки пройшли три квартали. Повернули ліворуч. Було душно, Томас весь покрився потом, та варто було втерти з чола піт, як патрульний стукнув його по потилиці руків'ям пістолета.

— Годі сіпатись. Боронь Боже, я занервуюсь і продірявлю тобі голову.

Тільки неймовірним зусиллям волі Томас змусив себе мовчати. Повсюди валялося сміття, стіни будинків на рівні людського зросту були обклесні постерами: попереџення про Спалах, портрети Радника Пейдж, покриті багатошаровими графіті. На перехресті — поки не спалахнуло зелене світло — Томас устиг прочитати напис на ще свіжому, не зафарбованому плакаті:

Звернення муніципальної влади

Зупинімо пандемію Спалаху!!!

Дізнайтесь про симптоми хвороби, щоб не заразити своїх близьких і сусідів.

Вірус Спалаху (VC321xb47) — штучно виведений — вирвався з військової лабораторії під час глобальної катастрофи. Він викликає прогресуючу деградацію мозку, що проявляється в спонтанних рухах, емоційних і розумових розладах.

Застосовуючи найсучасніше обладнання й технології, наші вчені проводять клінічні випробування, однак стандартні методи лікування не допомагають. Хвороба смертельна й передається повітряно-крапельно.

Громадянам належить всіма силами боротися з поширенням зарази. Пам'ятайте про симптоми хвороби, стежте за собою, не ставайте джерелом небезпеки вірусного зараження. Спостерігайте за тими, хто оточує вас. Це перший крок на шляху до перемоги над вірусом.

Про людей з підозрами на Спалах слід негайно повідомити представника влади.

Далі йшлося про інкубаційний період тривалістю п'ять — сім днів, серед ранніх симптомів називалися дратівливість і неврівноваженість, за якими настають слабоумство, параноя та крайня агресивність. Усі ці прояви хвороби Томас неодноразово бачив на власні очі, коли перетинався із психами.

Червоний підштовхнув Томаса в спину, і вони пішли далі. Томасові ніяк не йшов із голови страшний зміст плаката. Та частина, в якій повідомлялося про людську природу Спалаху, викликала розплівчасте відчуття, ніби Томас знає, про що йдеться. Прямим текстом нічого сказано не було, проте між рядків він щось побачив, і на мить захотілося повернути собі пам'ять.

— Майже прийшли.

Голос патрульного повернув Томаса в реальний світ. Побачивши зовсім недалеко, в кінці кварталу, білу машину, Томас став відчайдушно міркувати, як викрутитися з халепи. Навряд чи поїздка з патрульним закінчиться добром. Але й на кулю нариватися не хочеться.

— Зараз ти тихо сядеш на заднє сидіння,— промовив Червоний.— У мене там є наручники. Ти їх сам на себе надішов. Упораєшся? Обійтися без дурниць?

Томас не відповів, чіпляючись за надію: ану ж як товариші десь поблизу й думають про його порятунок? Треба відвернути увагу патрульного, потягнути час.

Нарешті вони підійшли до білої машини. Патрульний, тримаючи Томаса на мушці, приклав до вікна з боку водія ключ-карту. Клацнули замки, і він відчинив задні двері.

— Лізь усередину й давай без дурниць.

Томас крадъкома озорнув вулицю — нікого й нічого, тільки... що це? Краєм ока він вловив якийсь рух. Неподалік, гудучи, у повітрі пролетів апарат завбільшки з легковик, розвернувся й попрямував у Томасів бік.

Коп-автівка.

— Я сказав, лізь усередину,— повторив патрульний.— Браслети в бардачку посередині.

— Узагалі, до нас летить коп-машина.

— То й що? Вона просто робить обліт, пильнує порядку. Оператор на моєму боці, тобто сьогодні не твій день, юначе.

Томас важко зітхнув. Спроба відвернути патрульного не вдалася.

Де ж друзі? Озирнувшись востаннє, Томас заліз у салон машини. Наступної миті пролунав звук кулеметної черги. Патрульний скрився й позадкував. Кулі рвали його на шматки й висікали іскри з металевого респіратора. Червоно-голубе притиснуло до стіни найближчого будинку, пістолет випав з рук, маска злетіла.

Патрульний сповз і завалився набік. В очах його застигли подив і жах.

Гуркіт стих. Томас завмер, очікуючи, що його розстрілять наступним. Коп-автівка тим часом опустилася біля відчинених дверцят.. З динаміка на даху безпілотника пролунав голос:

— Вилазь, Томасе.

Хлопець затремтів. Цей голос він упізнав би де завгодно. До нього звертався Дженсон Щур.

Розділ 32

Томас страшенно здивувався, тож не одразу виліз із машини. Всього за кілька футів зупинилася поліцейська автівка. В її боці відкрилася якась панель, за якою виявився екран, із якого на нього витріщилося Дженсонове обличчя.

Йому вмить відлягло від серця. Це справді Щур, але не в поліцейській машині — це всього лише відеотрансляція. Томас міг тільки припускати, що Щур теж його бачить.

— У чому річ? — запитав нарешті Томас, досі під враженням. На мерця він намагався не дивитись. — Як ви мене знайшли?

— Повір, пошуки були не з легких, — як завжди пафосно промовив Дженсон. — До речі, я щойно врятував тебе від мисливця за головами. Та не дякуй.

Томас гиготнув.

— Від вас він і чекав нагороди! Чого ви хочете?

— Буду відвертим, Томасе. Єдина причина, з якої ми не приїхали по тебе в Денвер, — це неймовірно високий ризик зараження. Я змушений триматися подалі звідси. Раджу тобі повернутися до лабораторії та завершити тести.

З якого дива? Знайшов дурня! Втім, кричати і сперечатися не слід. Труп патрульного — доволі красномовна демонстрація сили, поводитися слід щонайменше не зухвало.

— Навіщо мені повернатися?

Зберігаючи безпристрасний вираз, Дженсон відповів:

— Обробивши дані, ми нарешті вибрали Останнього Кандидата. Це ти, Томасе. Ти потрібен нам, від тебе залежить майбутнє.

«Чорта з два!» Але цими словами від Дженсона не звільнишся, тому Томас закинув голову, прикинувшись, ніби думає.

— Треба поміркувати,— відповів він.

— Розраховую на тебе,— витримавши паузу, Щур додав: — Не можу не повідомити однієї деталі. Головним чином тому, що вона вплине на твоє рішення. Змусить усвідомити важливість нашого прохання.

Томас сперся на дах білої автівки. Він стомився, фізично й душевно.

— Ну?

Дженсон скривився, чим ще більше став схожий на щура. Такі люди кайфують, повідомляючи погані звістки.

— Справа стосується твого друга Ньюта. Боюся, йому загрожує жахлива небезпека.

— Небезпека? — передчуваючи недобре, Томасові звело шлунок.

— Ти ж у курсі, що він хворий на Спалах, і навіть бачив перші його прояви?

Томас кивнув і згадав раптом про записку в конверті.

— Так.

— Що ж, Ньютів організм доволі мляво чинить опір вірусові. Ще до втечі з ним ставалися напади. Невдовзі Ньют почне божеволіти.

Серце неначе стиснула невидима рука. Ньют позбавлений імунітету, і Томас прийняв цей факт, однак думав, що спливуть тижні, як не місяці, перш ніж хвороба проявиться вповні. Втім, Дженсон не бреше: стрес і навантаження спровокували пришвидшення хвороби. А Ньют сам-один, за містом...

— Ти б міг врятувати його,— тихо промовив Дженсон.

— Кайфуєш, еге ж? Тобі подобається знущатися з нас.

Дженсон похитав головою.

— Я лише виконую свої обов'язки, Томасе. І знайти ліки мрію більше за інших. Ну, хіба що за винятком тебе. Ти просто не пам'ятаєш цього.

— Згинь.

— Сподіваюся, ти приймеш запрошення. У тебе є шанс здійснити великий подвиг, Томасе. Шкода, що ми з тобою такі різні. Не забувай, час спливає, поквапся.

— Треба поміркувати,— Томас змусив себе повторити цю фразу.

Не хочеться погоджуватися зі Щуром, та інакше час не розтягнути. Якщо Дженсон роздратується, то Томасові не позаздриш. Досить згадати патрульного — розстрілять з кулемета, та й по тому.

Щур посміхнувся:

— Про більше прохати не смію. Сподіваюся, повернешся.

Екран почорнів, панель зачинилася, і коп-автівка полетіла геть. Томас дививсь, як вона зникає за рогом. Коли ж гул її двигунів стих, Томас нарешті глянув на патрульного й одразу відвернувся, щоб не розглядати мерця.

— Он він!

Томас різко обернувся — до нього по тротуару біг Мінхо. Слідом за ним Бренда й Хорхе. Ще ніколи Томас так не радів друзям.

Угледівши мерця, Мінхо різко зупинився.

— Чорт... хто його так? — він подивився на Томаса.— З тобою все гаразд? Не зачепило? Це ти стріляв?

Томас мало не розсміявся.

— Ага, я вийняв з кишені автомат і зрешетив чувака.

Мінхо явно не оцінив сарказму. Він хотів уже щось сказати, але Бренда його випередила:

— Хто стріляв?

Томас тицьнув пальцем у небо.

— Прилетіла коп-автівка й почала палити. Потім у неї збоку відчинилася панель з екраном, а на екрані — Щур. Намагався переконати мене повернутися.

— Чуваче,— промовив Мінхо,— ти ж не...

— Вислухай мене! — крикнув Томас.— Я б і не подумав до них повернатись, але я їм потрібен. Це можна

використовувати. Треба про Ньюта подумати. Йдемо до берга, провідаємо його. Дженсон сказав, що Ньют занадто швидко піддається Спалахові.

— Так і сказав?

— Еге ж,— Томас уже шкодував, що накричав на Мінхо.— Я йому вірю. Ти ж бачив, як Ньют поводиться останнім часом.

Мінхо глянув на друга очима, сповненими болю. Воно й справді, він знає Ньюта на два роки довше, ніж Томас, і прив'язався до нього дужче.

— Коротше, треба його провідати,— повторив Томас.— Допомогти чимось.

Кивнувши, Мінхо відвернувся, а Томас раптом відчув неїмовірну спокусу прочитати Ньютову записку. Ні, ще не час.

— Пізно,— сказала Бренда.— Якщо вдень влада хоч якось ішле контролює ситуацію, то на ніч просто відмежовується від зовнішнього світу. Ворота міста замикають.

Тільки зараз Томас помітив, що надворі темніє, а небо прибрало жовтогарячого відтінку.

Озвався Хорхе, який досі мовчав:

— Слід серйозніше підготуватися до проблем. Коїться щось дивне, мучачос.

— Тобто? — спитав Томас.

— З вулиць неначе повипаровувалися всі люди. Самі підохрілі типи вештаються.

— Люди перелякалися через інцидент у кав'янрі,— нагадала Бренда.

Хорхе стенув плечима:

— Не знаю, не знаю... У мене від цього міста мороз по шкірі, ермана. Воно наче живе і готове нам неприємний сюрприз.

По спині в Томаса пробігли мурашки. Думками він повернувся до Ньюта.

— Якщо поквапимося, встигнемо до зачинення воріт? Звідси є ще один вихід?

— Можна спробувати,— відповіла Бренда.— Добре 6 таксі зловити. Ворота на іншому кінці міста.

— Тоді вперед.

І вони побігли вниз по вулиці. Завваживши похмурий ві-раз обличчя Мінхо, Томас широко сподівався, що друг не ви-кине коника у найбільш невдалу мить.

Розділ 33

Вони проходили цілу годину й не побачили жодної машини, не кажучи вже про таксі. Їм трапилося лише кілька окремих людей, а поліційні машини з моторошним гудінням пролітали повз них то тут, то там. Раз на кілька хвилин вони чули вдалини звук, який навівав Томасові спогади про Пекло — хтось надто гучно говорить, крик, смішок. Коли стемніло, він почав чимраз сильніше боятися.

Нарешті Бренда зупинилася.

— Треба перечекати до ранку. Транспорт не дістати, а йти занадто далеко. Завтра рушимо з новими силами.

Не хотілося визнавати, однак Бренда мала слухність.

— Має ж бути інший спосіб вибратися з міста,— заперечив Мінхο.

Хорхе поклав руку йому на плече.

— Марно, ермано. До аеродрому миль із десять, дорою нас можуть пограбувати або просто підстрелити. Бренда слушно каже: зараз краще відпочити. Ньютові допоможемо завтра.

Здавалося, Мінхο от-от наскочить на мексиканця, аж ні, погодився. Хорхе його переконав. Зорієнтуватися втікачам у чужому величезному місті річ не проста.

— Чи далеко до нашого мотелю? — запитав Томас. Хоч би Ньют іще ніч протягнув.

— Кілька кварталів,— вказавши ліворуч, відповів Хорхе й повів товаришів за собою.

До мотелю було вже близесенько, аж раптом Хорхе зупинився. Притиснувши палець до губ, другу руку він звів догори. Відчуття небезпеки залоскотало нерви.

— В чому річ? — шепнув Мінхο.

Хорхе повільно озирнувся. Томас теж обвів очима оклиці, щоб побачити, що ж стравожило старшого товариша. Темряву розсікало світло ліхтарів, і Томас бачив навколо світ, зітканий зі страшних тіней. І за кожною з них причайлося щось жахливе.

— Що таке? — спитав Мінхо.

— Позаду нас наче хтось шепочеться. А так нічого...

— Он там! — скрикнула Брендя.— Бачили?

Вона вказувала ліворуч. Томас напружив зір, але нічого не помітив. Лише порожню вулицю.

— Через он ті будинки хтось вийшов і відразу прослизнув назад. Присягаюсь, я бачила.

— Агов! — окликнув Мінхо.— Покажись!

— З глузду з'їхав? — прошепотів Томас.— Гайдя в мотель!

— Не бійся, чуваче. Якщо нас хочуть пристрелити, тоді чому зволікають?

Томас утомлено зітхнув. Добром це не закінчиться.

— Треба було відразу вас попередити,— сказав Хорхе.— Тільки-но я почув цей шепіт.

— Може, нічого страшного? — припустила Брендя.— Якщо нам загрожує небезпека, то можна стояти посеред вулиці. Ходімо.

— Гей! — Знову крикнув Мінхо, і Томас аж підстрибнув на місці.— Покажись!

Томас вдарив його в плече.

— Годі вже, я не жартую.

Друг не звернув на нього уваги.

— Ми чекаємо, виходь давай!

Хоч би хто ховався в тіні, на заклик він не відповів. Мінхо зібрався перетнути вулицю, однак Томас ухопив його за руку.

— А це вже ні. І не думай. Повсюди темінь, ану ж як це пастка або щось гірше? Виспімось, а завтра поводитимемось дуже обережно.

Мінхो навіть сперечатися не став.

— Гаразд, дівчинко. Тільки я сплю на ліжку.

У номері Томас довго крутився, не міг заснути. Подумки він повсякчас аналізував, хто б міг їх переслідувати. І щоразу Томасові згадувалася Тереза та глайдери. Де вони? Може, це Тереза шпигувала за четвіркою, що відбилася від основної групи? Або ж Галлі й «Праві»?

Шкода гаяти стільки часу — ніч. Ньют там сам — ану ж як з ним щось сталося?

Нарешті хід думок сповільнився, гул питань затих, і Томас занурився в сон.

Розділ 34

Наступного ранку Томас здивувався, наскільки бадьоро почувається. Він півночі перевертався з боку на бік, однак потім поринув у глибокий цілющий сон. Після тривалого гарячого душу та сніданку з торгівельного автомата він був готовий до нового дня.

Мотель покинули десь о восьмій годині. Втікачі міркували над тим, що на них чекає. Подекуди їм траплялися перехожі, але їх було набагато менше, ніж у переддень. Ніяких підозрілих звуків і криків Томас не чув.

— Щось назріває, нутром відчуваю,— попередив Хорхе, коли всією групою втікачі шукали таксі.— Народу на вулицях обмаль.

Томас вглядався в обличчя перехожих: усі вони дивилися собі під ноги, притримуючи рукою марлеву пов'язку, наче її могло зірвати раптовим поривом вітру. Люди старались обходити одне одного стороною, а як хтось надто близько підходив — одразу ж відскакували. Одна жінка вивчала плакат, достоту такий, якого Томас розглядав учора ввечері дорогою до патрульної машини. І знову він трохи не згадав щось дуже важливе... але що? Що? Так і збожеволіти можна.

— Ходімо швидше,— пробурмотів Мінхо.— У мене від цього довбанутого міста мурашки по шкірі.

— Здається, нам туди,— вказала напрямок Бренда.— Біля тих офісів зазвичай стоять таксі.

Утікачі перетнули вулицю й вийшли на іншу, вужчу. З одного боку простягалося пустынє, на протилежному стояла напівзруйнована будівля. Мінхо нахилився до Томаса й прошепотів:

— Чуваче, в мене така мішанина в голові. Перед очима спливають усі жахи, коли думаю, що буде, як ми побачимо Ньюта.

Томас не хотів признаватися, що й сам боїться.

— Не хвилюйся. От побачиш, Ньют нікуди не подівся, чекає на нас.

— Вірю. Як і в те, що ти почнеш пердіти ліками проти Спалаху.

— Хтозна, ану ж як почну. Сподіваюсь, аромат усім сподобається.

Мінхо не зрозумів гумору.

— Послухай, поки ми не доберемося до Ньюта, нічим йому не допоможемо. Не треба наперед хвилюватися.

Прозвучало до болю логічно й нелюдяно, та їхні справи й без того кепські. Не можна дозволяти емоціям брати гору над розумом.

— Дякую за підтримку,— буркнув Мінхо.

На пустиріщі були руїни цегляної будівлі, порослі плющем. Усередині здіймалася частина стіни — за нею Томас раптом постеріг якийсь рух, машинально зупинився й жестом звелів зупинитися Мінхо. Той уже зібрався запитати, що сталося, та Томас шикнув на нього.

Бренда й Хорхе теж зупинилися. Томас указав на руїни й сам постарається роздивитися як слід те, що помітив: спиною до дороги сидів чоловік. Голий по пояс, він порпався в землі, наче шукав щось загублене. Плечі незнайомця вкривали незвичної форми шрами, а середину спини спотворював довгий струп. Томасові здалося, що він намагався рухатись, але натомість у нього виходило тільки смикатися. Висока трава заважала роздивитися, що він робить.

Бренда шепнула:

— Ходімо далі.

— Цей тип хворий,— так само пошепки відповів Мінхо.— Здоровий до такого не опуститься.

Томас відповів не відразу.

— Ходімо,— нарешті сказав він.

Група пішла далі, але Томас не міг відірвати погляду від дивного видовища. Що ж робить той чоловік?

Проминувши квартал, Томас обернувся — обернулися і його супутники. Побачене нікого не залишило байдужим. Усім кортіло наостанок подивитися на дивного чоловіка. Раптом той підскочив на місці й подивився на них. Нижню половину його обличчя вкривала кров. Здригнувшись, Томас позадкував і наскочив на Мінхо. Чоловік оголив зуби в бридкому оскалі та махнув закривленими руками, наче проганяючи непроханих гостей. Томас мало не скрикнув, та вже за мить страшний незнайомець повернувся до свого заняття. Слава Богу, висока трава приховала його.

— Слушна нагода піти,— зауважила Бренда.

По спині та плечах дряпонули невидимі крижані кіті. Справді, слушна нагода. Точніше не скажеш. Група зупинилася тільки тоді, як подолала два квартали.

Таксі знайшли приблизно через півгодини. Уже в салоні Томас хотів обговорити побачене на пустырі, та слова ніяк не йшли, на саму думку про незнайомця хотілося блювати. Слава Богу, першим заговорив Мінхо:

— Той ненормальний напевно єв людину.

— Можливо...— почала Бренда й запнулася.— Може, він тільки бродячого пса зловив? — Судячи з тону, вона сама собі не вірила.— Утім, і собак їсти — остання річ.

Мінхо пирхнув.

— Ми побачили те, чого не мало б бути посеред білого дня в карантинному місті. Я вірю Галлі. Денвер кишиє психами й невдовзі люди тут почнуть жерти одного.

Ніхто не відповів. До аеродрому всі мовчали.

Охорону пройшли без проблем. Здавалося, чергові на воротах тільки раді були позбутися гостей.

Берг стояв там, де його й залишили,— величезний, подібний до порожнього хітину комахи за пеленою марева від нагрітого бетону. Довкола панувала цілковита тиша.

— Бігом відчиняй, швидше,— поквапив Мінхο латиноса.

Командний тон аж ніяк не обурив Хорхе. Той вийняв з кишені пульт управління та натиснув кнопку — віко вантажного люка повільно опускалося, скрегочучи петлями. Нарешті нижній край пандуса вдарився об бетон. Томас вже подумки бачив, як Ньют вибігає до них і на обличчі його світиться радісна усмішка...

Проте назустріч ніхто не вийшов, і на серці в Томаса похолонуло.

Мінхο все зрозумів.

— Щось не так.

Томас іще стояв, а товариш рвонув угору по пандусу.

— Нам краще прикрити його,— сказала Бренда.— Може, Ньют вже зовсім збожеволів.

Важко визнавати, але Бренда має слухність. Не кажучи нічого, Томас побіг за Мінхο. Всередині було темно й душно — хтось вирубав всі системи: вентиляцію, світло.

Слідом за Томасом піднявся Хорхе:

— Я ввімкну живлення, бо спаримося й перетворимося на висушені мумії.

Латинос попрямував до пілотової кабіни.

Бренда залишилася з Томасом у напівтемряві при слабковому свіtlі ілюмінаторів. Десь усередині корабля Мінхο кликав Ньюта — друг не відповідав. У Томасових грудях неначе утворилася невелика чорна діра й почала всмоктувати в себе всю надію.

— Я ліворуч,— мовив Томас, показуючи на вузький прохід до загальної кімнати.— Ти йди до Хорхе, і разом пошукайте там. Мабуть, так буде швидше. Щось явно сталося. Коли б усе було гаразд, Ньют зустрів би нас.

— Я вже мовчу про світло й вентиляцію,— додала Бренда і, кинувши на Томаса тривожний погляд, пішла шукати Хорхе.

Томас попрямував до головного приміщення. Мінхο сидів на дивані, дивлячись на аркуш паперу. Побачивши кам'яне

обличчя друга, Томас відчув, як зростає у грудях чорна діра, як витікає в неї остання крапля надії.

— Агов,— покликав Томас.— Що знайшов?

Мінхो і далі мовчки витріщався на аркуш.

— Що сталося?

Товариш звів голову і промовив, простягнувши Томасові записку:

— На ось, сам прочитай,— Мінхо згорбився, здавалося, готовий розплакатися.— Ньюта немає.

Томас узяв аркуш і прочитав послання, написане чорним маркером:

Вони якось зуміли проникнути на облавок. Забирають мене, хочуть відправити до інших психів. Так краще, дякую за дружбу.

Прощаюте.

— Ньют,— пошепки промовив Томас, і ім'я друга повисло в повітрі, як страшний смертний вирок.

Розділ 35

Невдовзі всі вони сиділи разом. Треба було обговорити, що буде далі, але насправді їм нічого було сказати. Всі четверо мовчки вступилися у підлогу. Чомусь Томасові не йшов із голови Дженсон. Чи справді Ньюта можна врятувати, повернувшись? Усе в ньому протестувало проти думки про повернення до «БЕЗУМУ», але якщо він справді повернеться і зможе пройти випробування...

Траурнутишу порушив Мінхो:

— Коротше, ви троє, слухайте мене,— обвівши кожного очима, він провадив: — Відтоді як ми втекли, я тільки й роблю, що мируся з вашими тупими рішеннями. І навіть не скаржуся.— Мінхо криво посміхнувся Томасові.— Зараз я оголошу своє рішення, і вам залишається тільки прийняти його. Не хочете — чорт з вами.

До чого хилить друг, Томас зрозумів. І зрадів.

— Перед нами стоїть велике завдання,— говорив Мінхо.— Примкнути до «Правих» і разом з ними врятувати планету... ну, і так далі в такому ж дусі. Тільки спочатку знайдемо Ньюта. Це навіть не обговорюється. Всі вчотирох полетимо хоч світ за очі і врятуємо його.

— Його відправили до Будинку психів,— сказала Бренда, дивлячись у порожнечу.— Я так думаю. На облавок, певно, проник один із червоних патрульних, перевірив Ньюта і, дозволивши йому лишити записку, забрав до Будинку. Майже впевнена, що так і було.

— Цікаво,— відповів Мінхо,— ти була в Будинку?

— Ні, але така установа передбачена в кожному великому місті. У Будинках психів доглядають доти, доки вони не переходять межу. Поки не стають непроторенними. І байдуже, хто ти,— в таких Будинках всім не з медом. Боюся навіть уявити жахіття, що там відбуваються. Працюють

у Будинках імунні й одержують за службу величезні гроші. Ті, хто позбавлений імунітету, не хочуть ризикувати здоров'ям. Якщо збираємося в Будинок психів, то спершу треба як слід обміркувати план дій. Боєприпаси в нас закінчилися, підемо беззбройними.

Попри страшні перспективи в очах Мінхо спалахнув вогнік надії.

— Годі вже базарити. Знаєте, де найближчий Будинок?

— Еге ж, я знаю,— відповів Хорхе.— Ми пролітали над ним. Він по той бік долини, біля західних гір.

Мінхо пласнув у долоні.

— Туди й летімо. Хорхе, піdnімай своє корито з дристом у повітря.

Томас гадав почути бодай якісь заперечення, та ніхто не став заперечувати.

— З радістю, мучачо, вирушу в невеличку пригодницьку мандрівку,— підводячись, проказав пілот.— На місці будемо за двадцять хвилин.

Хорхе не обдурив і в обіцянний час приземлився на узлісі біля незвично зеленого схилу пагорба. Частина дерев були мертві, однак решта ніби ожила після тривалої посухи. Томасове серце мліло на саму думку, що незабаром природа воскресне та оговтається від катастрофи... однак без людей.

Група спустилася по пандусу. За кількасот футів од берга проходив дерев'яний паркан. Відчинилися найближчі ворота, і назовні вийшли двоє з великими пушками напоготові. Хоч вони й мали виснажений вигляд, однак були пильні і, судячи з усього, добре володіли зброєю. Звісно, їх сполосив приліт берга.

— Не найкращий початок,— зауважив Хорхе.

Один з охоронців щось гукнув, але Томас не розчув слів.

— Ходімо поговоримо з ними,— запропонував Томас.— Це імунні, інакше б пушок у них не було.

— Якщо тільки психи не влаштували бунт і не захопили Будинок,— сказав Мінхο і, загадково всміхнувшись, глянув на Томаса.— Будь-що-будь нам треба всередину. Без Ньюта ми не полетимо звідси.

Високо піднявши руки й намагаючись не робити різких рухів, утікачі повільно пішли назустріч охоронцям. Найменше зараз хотілося дістати ще один розряд із пушки.

Охоронці мали доволі кепський вигляд: брудні, спітнілі, всі в синцях і подряпинах. Коли четверо гостей зупинилися біля воріт, один виступив їм назустріч.

— Звідки приперлися? — спитав вусатий брюнет, він був на добрих кілька дюймів вищий за напарника.— Ви не надто скидаєтесь на вбивць у білих халатах, які часом сюди навідаються.

Відповів за всіх Хорхе — як і тоді, біля воріт Денвера.

— А ми, мучачо, нікого й не попереджаємо про свої візити. Працюємо на «БЕЗУМ». Одного з наших взяли помилково й відправили до вас. Ось прилетіли його забрати.

Дивина та й годі, як Хорхе перекрутів правду, практично не збрехавши.

Втім, охоронця не надто вразили його слова.

— Та начхати мені на вас, ваші справи та «БЕЗУМ». Тут вже були вершки суспільства, як ти викаблучувались... Як хочеш поспілкуватись із психами — будь ласка. Дуже вже весело в нас тут зробилось останнім часом.— І охоронець відійшов, театральним жестом запрошуючи всередину.— Зичу вам приємної прогуллянки по нашему Будинку психів. Якщо залишитесь без руки чи очей — нарікайте на себе.

Здавалося, повітря від напруги згустилося, хоч ножем ріж. Аби Мінхο не викинув коника й не розсердив охоронців... Томас, від гріха подалі, вирішив змінити тему:

— До речі, що у вас останнім часом діється?

Вусань знизвав плечима:

— Будинок психів — не атракціон, це все, що ви маєте знати,— проказав і замовк.

Ситуація не з найкращих.

— Що ж,— промовив Томас.— Скажіть, будь ласка, а нових...— Він мало не сказав «психів».— Нових людей не привозили? Вчора чи позавчора? У вас є якийсь облік прибулих?

Другий охоронець, голомозий жилавий куцан, відкашляється і сплюнув.

— А кого шукаєш? Хлопця? Дівку?

— Хлопця,— відповів Томас.— Ім'я — Ньют. Трохи вищий за мене, довге світле волосся. Накульгує.

Охоронець знову сплюнув.

— Та ніби бачив. Але між «бачив» і «розповім» є різниця. Мені здається, що у вас є чимало грошенят. То, може, поділитеся?

Томас із надією подивився на Хорхе — від гніву обличчя пілота зробилося кам'яним,— та не встиг той відповісти, як заговорив Мінхो:

— Є в нас гроші, баклане. Кажи вже, де наш друг.

Розлючений охоронець тицьнув у його бік пушкою.

— Показуй картку, або кінець розмові. Моя відповідь варта не менш як тисячу.

— Він у нас касир,— Мінхо великим пальцем ткнув за спину, вказуючи на Хорхе.— Щоправда, скнара ще той.

Діставши картку, Хорхе помахав нею в повітрі.

— Живий я тобі гроші не віддам, а без моїх відбитків пальців їх із карти не знімеш. Матимеш ти свою частку, ермано, тільки спершу проведи до нашого друга.

— Гаразд,— відповів охоронець.— Ходіть за мною. Запам'ятайте, якщо раптом перетнетесь з психом і втратите якусь частину тіла, раджу кинути її і бігти щодуху... якщо, звісно, вам не повідривають ноги.

Розвернувшись, він пройшов у відчинені ворота.

Розділ 36

Будинок психів був жахливим зачуханим місцем. Невисокий охоронець виявився дуже балакучим, і поки вони йшли крізь хаос цього страхітливого царства, він надав стільки інформації, скільки Томас би ніколи не зажадав.

Територію для заражених він описав як велику систему кіл: у центрі — іdalня, лазарет, рекреація, а навколо них — концентричні кільця вбогих осель. Виходить, Будинки психів — щось схоже на прощальний подарунок інфікованим, як акт милосердя. Це своєрідні притулки для психів, місце очікування кінця, смерті розуму. Потім їх переправляють у віддалені куточки країни, найбільш уражені сонячними спалахами. Автори проекту хотіли надати хворим шанс по-людськи провести залишок розумного життя, і незабаром майже в кожному місті з'явився свій притулок.

Однак шляхетна ідея завершилася провалом. Місця, переволнені людьми, які вже не мають шансів і усвідомлюють, що невдовзі стануть ходячими трупами, незабаром стали розсадниками анархії та свавілля. Приречені творили жахливі речі, не боячись покарання навіть за найтяжчі злочини.

Група проминала розвалені дерев'яні будинки — тут ніхто не пильнував порядку. Життя в притулку для психів і справді жахливе. Один з охоронців указав на розбиті вікна й поскаржився, що, мовляв, не треба було їх узагалі склити — бите скло тут — перше знаряддя вбивства. Усюди валася сміття. І хоч тут нікого не було, Томас відчував, що за ними спостерігають. Удалини хтось брудно вилася, після чого з іншого боку донеслися крики. Томас іще більше насторожився.

— Чому б не закрити це місце? — запитав він. — Адже тут так погано...

— Погано? — перепитав охоронець. — Це поняття відносне. Життя іде. Що тут вдієш? Не залишати ж психів у містах зі здоровими людьми. І не можна залишати нещодавно заражених із кінченими психами — зжеруть заживо. Уряди ще мають надії, а тому не дають наказу розстрілювати на місці новоприбулих. Такі от справи. Та й до всього, раз ніхто не хоче возитися з притулками, у нас, імунних, є шанс непогано заробити.

Томасові було тяжко на душі. Світ котиться в провалля. Може, пора перестати думати тільки про себе й допомогти «БЕЗУМові» завершити тести?

Нарешті заговорила Бренд, з обличчя якої не сходила гримаса відрази:

— Скажіть вже, як є: ви все дозволяєте інфікованим доти, доки люди остаточно не божеволіють, а потім з чистою совістю позбуваєтесь цих нещасних.

— Можна й так сказати,— буденно відповів охоронець.

Важко його ненавидіти. Томас майже співчував охоронцям.

Група рухалася вперед, проминаючи будинок за будинком — самі руїни.

— Де всі? — запитав Томас.— Мені здавалося, що доведеться відбиватися від хворих. І що ви там казали про нещодавні події?

До розмови приєднався вусань — хоч якесь розмаїття.

— Щасливчики поховалися по домівках — сидять на кайфи. Решта — а це більшість — сидить у Центральній зоні. Жеруть, розважаються або готують якусь капость. Надто вже багато й часто стали доправляти хворих. Не встигають відвезти старих, як прибувають нові. А ще гірше, що останнім часом стали зникати імунні. День по дню нас дедалі меншає. Певно, що так далі тривати не може. Коротше, гірше нікуди.

— Нас дедалі меншає? — перепитав Томас. Здається, «БЕЗУМ» терміново нарощує ресурси для змінних, ігноруючи наслідки.

— Еге ж. За останні кілька місяців пропала більш як половина місцевих наглядачів. Безслідно. Були — і немає. А хтось же має виконувати роботу.

Томас застогнав.

— Тоді пропоную не наблизатися до натовпу. Або, ще краще, залиште нас десь у безпечному місці, поки знайдете Ньюта.

— Згоден,— приєднався Мінхो.

Охоронець стенув плечима:

— Що завгодно, ви ж платите.

Нарешті охоронці підвели групу до другого від Центру кола й веліли чекати. Томас із друзями сховався в тіні найближчої хатини. З кожним пройденим колом ставало дедалі галасливіше, і ось тепер, поблизу Центральної зони, наче, за рогом, коїлося щось неймовірне. Томасові гидко було сидіти й чекати, слухаючи божевільний галас хворих і гадаючи, чи повернуться охоронці та чи приведуть Ньюта.

Хвилин десять по тому з невеликої хатини по той бік стежки вийшло двоє, чоловік і жінка. Томас готовий був схопитися й кинутись навтьоки, аж помітив, що пара тримається за руки й має зовсім не агресивний вигляд.

Підійшовши, жінка запитала:

— Ви коли приїхали?

Поки Томас думав, що б відповісти, заговорила Бренда:

— З останньою групою. Ми, до речі, друга шукаємо, він з нами приїхав: білявець, кульгає. Звати Ньют. Не зустрічали?

Чоловік відповів так, ніби йому поставили найбезглазіше запитання:

— Та тут кишить білявими. Як їх відрізниш? І що за ім'я дивне — Ньют?

Мінхо розкрив був рота, коли раптом галас із Центру посилився. Пара стривожено перезирнулася й щодуху помчала до своєї хатини. Вони замкнулися — Томас чув, як клацнув замок. Затуливши вікно дерев'яним щитком, вони вибили останні рештки скла.

— Здається, цим двом так само весело, як і нам,— зауважив Томас.

Хорхе гмикнув.

— Тут і справді мило. Треба буде ще раз у гостину заїхати.

— Ті двоє тут недавно,— сказала Бренда.— Не уявляю, як це — почути свій діагноз, відправитися до психів і щодня бачити тих, ким ти неодмінно станеш.

Томас повільно похитав головою. Яке ж убоге місце цей Будинок психів.

— Де ж охоронці? — не витримав Мінхо.— Невже потрібно так багато часу, щоб знайти людину й сказати їй, мовляв, по тебе друзі приїхали?

Минуло ще десять хвилин і охоронці повернулися. Томас і компанія аж підскочили на місці.

— Що дізналися? — не даючи охоронцям віддихатися, запитав Мінхо.

Куцан неспокійно стріляв очима на всі боки. Де й ділося нахабство. Певно, так на нього подіяв похід до Центральної зони.

Заговорив вусань:

— Ми попитали і, здається, знайшли вашого приятеля. За описом схожий і навіть на ім'я відгукнувся. От тільки...

Охоронці якось ніяково перезирнулися.

— Що тільки? — не витримав Мінхо.

— Ваш друг дуже чітко дав зрозуміти, що не бажає вас бачити.

Розділ 37

Томасові від цих слів стало боляче, а як почувається Мінхо, він і гадки не мав.

— Покажіть нам, де він,— коротко звелів його друг.

Охоронець підняв руки.

— Ви що, не чули, що я тільки-но сказав?

— Ви свою частину угоди ще не виконали,— нагадав Томас, згідний із Мінхо. Якщо вже вони так близько підібралися до Ньюта, то не поїдуть звідси, не поговоривши з ним.

Куцан рішуче похитав головою:

— А це вже ні. Ви прохали знайти вашого дружка — ми знайшли. Женіті бабки.

— Хіба він зараз із нами? — запитав Хорхе.— Поки ми його не побачимо, ніхто з вас і долара не отримає.

Бренда мовчки кивнула на знак згоди. От і славно: всі вирішили йти до кінця, попри Ньютове прохання.

Явно незадоволені, охоронці перешіптувалися.

— Агов! — grimнув на них Мінхо.— Потрібні гроші — ведіть.

— Гаразд,— нарешті відповів вусань, і напарник метнув на нього втомлений роздратований погляд.— Ходімо.

Охоронці розвернулись і пішли, Мінхо з товаришами — за ними.

Томас гадав, що вже вдосталь побачив бруду й жахіть, та близче до Центральної зони був справжній кошмар: старезні брудні будинки, запущені вулиці; на тротуарах лежать люди, підклавши під голови складений одяг, дивляться в небо порожніми очима й ловлять кайф.

Охоронці наводили дула пушок на будь-кого, хто наблизився бодай на десять кроків. Ралтом один кінчений псих, тіло якого всуціль було покрите висипом, накинувся на одурманеного наркотиком підлітка й почав його гамсетити.

Треба було втрутитись, і Томас зупинився.

— Навіть не думай,— попередив охоронець, не даючи рота розкрити.— Іди собі далі.

— А як ваші обов'язки...

— Стули пельку й не вчи нас жити,— урвав його другий охоронець.— На втручення в кожну сварку не вистачить ні часу, ані сили. Та ще й життям можна наложити. Ті двоє самі зарадяться.

— Ведіть нас до Ньюта,— спокійно нагадав Мінхо.

Вони пішли далі, і Томас постарається не оберватися на крики. Нарешті зблизилися до високої стіни з проходом-аркою на відкритий залюднений майданчик. Напис величими яскравими літерами над аркою ще здаля сповіщав, що це Центральна зона. За стіною панувало бурхливе пожвавлення, втім, незрозуміла була його причина.

Вусань зупинився й сказав:

— Востаннє вас питаю: ви й справді хочете увійти?

— Так,— швидко й за всіх одразу відповів Мінхо.

— Гаразд. Ваш приятель в залі для боулінгу. Щойно вкажемо на нього — віддасте нам гроші.

— Веди вже,— сказав Хорхе.

Слідом за охоронцями група поминула арку та ввійшла до Центральної зони.

На думку відразу спало слово «психіатрична лікарня». Влучне визначення, майже буквальне.

Повсюди були психи. Переповнений ними майданчик у діаметрі мав кількасот футів, по периметру тяглися занедбані крамниці, ресторани й розважальні салони. Майже всі заклади були зчинені. В принципі ніхто з присутніх тут не глядівся по-справжньому божевільним — принаймні не так, як чоловік, який напав на підлітка,— однак у повітрі витав дух божевілля. Спілкуючись, люди висловлювали свої почуття, емоції якось... надто відкрито, перебільшено. Хтось істерично сміявся, дико зблискуючи очима й сильно ляскавчи сусіда по плечу. Хтось безупинно ридав, сидячи долі на

самоті або намотуючи кола та ховаючи обличчя в долонях. То тут, то там спалахували бійки, а хтось міг раптом зупинитися та загорлати на всю горлянку — до почервоніння, до випуклих вен на ший.

Подекуди психи збивалися в моторошні групи. Як і за межами Центральної зони, тут були й ті, хто приймав кайф, — наркомани сиділи або лежали, блаженно всміхаючись і не зважаючи на хаос, що панував довкола. Кілька наглядачів походжало по майданчику зі зброєю напоготові. Та коли щось і подіється, то навряд чи стане їм сил придушити бунт.

— Нагадайте, щоб я не придавав тут нерухомість, — по-прокав Мінхо.

Томас не засміявся — його охоплював страх. Кортіло як-найшвидше забратися звідси геть.

— Де тут боулінг? — запитав він.

— Он там, — відповів куцан.

Він звернув ліворуч, намагаючись триматися біжче до стіни. Бренда йшла поруч із Томасом і, ступаючи, щоразу зачіпала його пальцями. Хотілося взяти її за руку, але Томас вирішив не привертати до себе уваги. Там, де не можна нічого передбачити, краще обійтися без зайвих жестів.

Коли група проходила повз, від свого заняття відривалися майже всі психи. Хворі проводжали нежданих гостей поглядами. Томас намагавсь дивитися собі під ноги, резонно побоюючись, що як зустрінеться з якимось психом очима, то той нападе або причепиться, щоб зайти в розмову. А люди свистіли, грубо жартували й викрикували образливі слова в бік незнайомців. Проходячи повз занедбану нічну крамницю, Томас зазирнув у розбиту вітрину — всі полиці були порожні.

Без світла були також і кабінет лікаря, і закусочна.

Хтось скопив Томаса за рукав і смикнув. То була жінка, розпатлана брюнетка з подряпиною на підборідді. На вигляд вона була цілком здорова. Раптом вона насупилася

й роззявила рота, показавши Томасові рівні білі зуби, що-правда, не чищені, і розпухлий безбарвний язик.

— Хочу поціувати тебе,— сказала жінка.— Що скажеш, імуняко?

Вона розсміялась, а потім стала кудахкати й рохкати. Далі провела легенько рукою по Томасових грудях.

Він одсахнувся й пішов далі. Охоронці навіть не зупинилися.

Нахилившись до Томаса, Бренда прошепотіла:

— Ти мало не пережив найстрашнішу мить у своєму житті.

У відповідь Томас мовчки кивнув.

Розділ 38

У боулінгу не було дверей — судячи з товстого шару іржі, яким були вкриті оголені петлі, їх уже давно зняли й викинули. Над входом висіла чимала дерев'яна табличка, але слів на ній уже давно не було — зосталися тільки зблляклі кольорові подряпини.

— Він там,— сказав вусань.— Тепер платіть.

Мінхो підійшов до дверної пройми і, витягнувши шию, зазирнув усередину. Потім обернувся до Томаса й стривожено промовив:

— Він укінці. Всередині темно, але я впевнений — це Ньют.

Томас так поспішав знайти друга, що й не подумав про майбутню розмову. І навіщо Ньют сказав, щоб вони пішли?

— Давайте вже грошики,— зажадав охоронець.

Хорхе незворушно відповів:

— Одержаніте вдвічі більше, якщо допоможете нам повернутися до берга.

Наглядачі порадились, і куцан відповів:

— Нагороду доведеться потроїти. Половину давай вперед — щоб ми були певні, ти нас не нагрієш.

— Окей, мучачо.

Хорхе вийняв картку з кишені і приклав її до карти охоронця — гроши пішли з рахунку на рахунок. Внутрішньо Томас навіть радів: добре спустошити рахунки «БЕЗУМу» задля шляхетної справи.

— Чекаємо вас тут,— попередив охоронець.

— Ходімо,— покликав Мінхо й першим ступив у темряву.

Бренда насупилася.

— Щось не так? — запитав Томас. Неначе взагалі на цій території щось «так»!

— Не знаю,— відповіла Бренді.— Лихе передчуття.

— Так, у мене теж.

Вона всміхнулась і взяла Томаса за руку; разом вони увійшли в ігрову залу. Хорхе — слідом за ними.

Навіть зі стертою пам'яттю Томас багато чого пам'ятав зі звичного життя. Наприклад, про те, що таке «боулінг» і як у нього грають. Не пам'ятав він тільки, як сам грав у цю гру. Місцева зала для боулінгу не тішила око: доріжки розламані, обшивка з них здерта, повсюди спальні мішки та ковдри, люди дрімають або витріщаються в стелю. Бренді казала, що тільки багаті можуть дозволити собі анестетики. Наскільки ж тутешні наркомани втратили пильність, раз відкрито вживають наркотики в такому місці? Втім, безтурботні довго не живуть. Рано чи пізно хтось спробує відібрati у них наркотик.

Там, де колись стояли кеглі, тепер палали вогнища. Небезпечно розводити вогонь у закритому приміщенні... хоча біля кожного багаття сидів хтось, підкидаючи в полум'я дрова. Пахло горілим деревом, у повітрі висів дим.

Мінхо вказав на крайню ліву доріжку. Людей там було не так вже й багато — більшість тулилася до середини. Попри погане освітлення, Ньюта Томас помітив одразу: упізнав по довгому світловому волоссу та згорблений фігуру, — той сидів спиною до входу.

— Боюся знову напартачити,— признався він Бренді.

До Ньюта дійшли без пригод, старанно обходячи сонних психів, що позагорталися в простирадла. Томас пильнував, щоб не наступити на когось, а то ще за ногу вкусяль.

Коли до Ньюта залишалося не більш як десять кроків, він раптом промовив гучним голосом, що аж від стін відбилося дзвінке відлуння:

— Що я вам, шлапакам довбанутим, сказав? Забирайтесь геть!

Мінхо зупинився, і Томас мало не наскочив на нього. Бренді вчепилася Томасові в руку, а він лише зараз зрозумів,

як сильно спітнів. Усе вирішено, все скінчено. Їхній друг вже ніколи не стане колишнім. Попереду в нього лише темрява й горе.

— Треба поговорити,— Мінхо наблизився до Ньюта ще на кілька кроків, переступивши через кощаву жінку.

— Не наближайся,— відповів Ньют тихим загрозливим тоном.— Мене сюди не просто так запроторили. Спершу виродки патрульні вирішили, що я імунний і просто перевозуюся в берзі, а коли довідалися, що Спалах роз'їдає мій мозок, у них очі рогом полізли. Потім вони все торочили, що, мовляв, виконують громадянський обов'язок — і запхали мене до цієї щурячої нори.

Мінхо не відповів, і тоді заговорив Томас — намагаючись стримувати емоції:

— Ньюте, скажи, будь ласка, з якою метою ми сюди прибули? Мені шкода, що тебе засікли, шкода, що відправили сюди. Але ми можемо тебе визволити. Охороні начхати, хто приходить і хто йде.

Ньют повільно обернувся, і на серці в Томаса похололо. У руках друг стисав пушку й мав такий вигляд, ніби три дні вряд літав по горах і відстрілювався від ворогів. У його очах палав гнів, але то було не безумство.

— Е-ге-гей, стривай! — позадкував Мінхо, трохи не наступивши на кощаву жінку.— Ми ж просто балакаємо, і нема чого в мене цілитися з пушки. До речі, де ти її роздобув?

— Потягнув,— промовив Ньют.— Забрав в охоронця. Він мене... трішечки засмутив.

У нього ледве третіли руки. Помітивши, що вказівний палець Ньют тримає на спусковому гачку, Томас занервувався.

— Мені... дуже погано,— признався Ньют.— Ви молодці, шлапаки, що прилетіли, дякую, але... тут я й лишуся. Для мене це фінал. Ви зараз повернетесь на берг і полетите звідсіля геть. Зрозуміли?

— Ніякого чорта ми не зрозуміли, Ньюте!— заперечив Мінхо, підвищивши голос.— Ми сюди йшли, важачи

власним життям, ти наш друг, і ми тебе забираємо. Хочеш ридати, пускаючи соплі? Будь ласка, але тільки в колі друзів. А не цих психів...

Ньют скочив на ноги, та так різко, що Томас позадкував.

— Я сам псих! — крикнув він, цілячись в Мінхо.— Я сам псих! Як ти, тупа твоя довбешка, не можеш втамити цього?! Ти б, бувши мною, захотів, щоб друзі бачили, на що ти обертаєшся?! Га?! Чи захотів би?!

Ньют вже кричав, його трусило.

Мінхо мовчав. Це й не дивно, втім, Томас і сам не міг добрati слів для відповіді.

— А ти, Томмі,— знизивши голос, промовив Ньют,— сміливець, реальний сміливець, раз прийшов сюди і просиш повернутися. Дивитися на тебе нудно.

Томас застиг, мов пришиблений. Його ще ніколи так не ображали. Ніколи й ніхто.

Розділ 39

Томас не зінав, чим можна пояснити таку заяву.

— Ти про що? — запитав він.

Ньют не відповів, а лише продовжив витріщатися на нього жорстокими очима; руки в нього трусилися, а пушку він наставив на Томасові груди. Але потім він застиг і його обличчя пом'якшало. Він опустив зброю та подивився на долівку.

— Я нічого не розумію, Ньюте, — тихо й наполегливо промовив Томас. — Навіщо ти так з нами?

Ньют знову звернув очі на Томаса — вже без колишньої гіркоти в погляді.

— Пробачте, хлопці. Вам і справді краще мене кинути. Мені щогодини гіршає. От-от геть із глузду скручуся. Прохаю вас, ідіть.

Томас розкрив був рота, щоб заперечити, але Ньют жестом змусив його мовчати.

— Ні! Годі балачок. Просто... ідіть, прохаю. Благаю. Як ніколи й нікого прошу: виконайте останнє прохання. Я зустрів тут компанію: хлопці, такі, як я, планують сьогодні потрапити в Денвер. Я з ними.

Томас мало не скрикнув: навіщо шизам у Денвер?

— Я й не чекаю, що ви зрозумієте, але з вами мені більш не по дорозі. І так кепсько, а буде ще гірше, якщо ви дивитеесь, як я пряду на останню. Або, крий Боже, я когось пораню. Тож краще прощаймося. Біжіть звідси.

— Так не можна, — відповів Мінхо.

— Та йди ти до дідька! — скрикнув Ньют. — Ти не в'являєш, як мені важко панувати над собою! Я все сказав, гайнуйте! Чого ви ще не втямили? Ідіть!

Томаса тицьнули в плече, і він розвернувся — позаду стояло кілька психів. Той, що тицьнув його — патлатий, — був високий, широкий у плечах. Він промовив:

— Наш новий друг просив вас піти,— псих облизав губи.

— Не пхай свого носа,— огризнувся Томас. Чхати на небезпеку. Серце сповнилося горем.— Передусім він наш друг.

Псих пригладив сальні патли.

— Тепер він один з нас. Тепер це й наша справа. Дайте йому... спокій.

Мінхो випередив Томаса:

— Ти, дібілойд напатраний, болячка слух пошкодила? Справа стосується тільки нас і Ньюта. А сам забираїся звідси.

Патлатий спохмурнів і показав Мінхо довгий осоколок скла. З-під пальців у психа капала кров.

— Нарешті ти розлютився. Бо ж мені нудно було.

Він розітнув осоколком повітря, цілячись Томасові в обличчя: той присів і руками спробував відвести удар, Бренда вмить вибила осоколок з руки психа. Мінхо кинувся на кривдника й повалив його. Разом вони впали на кощаву жінку, і та заволала: «Вбивці! Вбивці!» За мить долі качалося вже три тіла.

— Годі! — крикнув Ньют.— Годі!

Томас сидів, вичікуючи слушної миті, щоб кинутись на допомогу Мінхо. Ньют прицілився в гурт. Очі його палали люттю.

— Вгамуйтесь, або я стріляю! Начхати, в кого поцілю!

Патлатий першим звівся на ноги: для годиться штовхнув кощаву по ребрах, і та заволала,— потім підвівся подряпаний Мінхо.

У повітрі загуло, запахло озоном — Ньют пальнув у патлатого. Той закричав і впав на підлогу, скорчившись і обливаючись слиною.

Ось як усе обернулось. То й слава Богу. Добре ще, що Ньют не вистрілив у друзів.

— Я ж казав йому «годі»,— прошепотів Ньют, а потім розвернув зброю в бік Мінхо. Ствол тремтів.— Хлопці, вибачте, вам пора звалювати.

Мінхो підняв руки.

— Вистрілиш у мене? Га, друже?

— Іди, — сказав Ньют. — Я прохав по-доброму, тепер на-казую. Мені важко стримуватися.

— Ньюте, ходімо з нами...

— Ідіть! — Ньют підійшов і зручиніше взяв пушку. — За-бирайтесь!

Ньюта страшенно тряслось, очі палали божевіллям і злістю. Вони втратили Ньюта. Шкода, до болю шкода...

— Ходімо, — покликав Томас. Ще ніколи у власному го-лосі він не чув стільки печалі.

Мінхо з болем подивився на Томаса.

— Жартуєш?..

Томас лише похитав головою.

Мінхо зсупулився й опустив очі.

— І куди котиться світ? — тільки й спромігся він промо-вити. Його згорьований голос прозвучав дуже тихо.

— Мені шкода, — промовив Ньют і заплакав. — Якщо ви зараз не підете... я стрілятиму. Швидше!

Довше Томас чекати не міг. Схопивши Бренду за руку, а Мінхо — за плече, він швидкою хodoю попрямував до виходу. Тільки б Хорхе все зрозумів і не відстав. Мінхо не пручався, і Томас не смів поглянути на нього. Просто йшов, переступаючи через психів, до дверної пройми, до Централь-ної зони та юрм божевільних.

Томас ішов, залишаючи позаду Ньюта. Друга, розум яко-го майже згас.

Розділ 40

Охоронців, які провели їх туди, і слід прохолос, зате психів стало навіть більше, ніж коли вони зайдли у боулінг. І більшість із них, здавалося, чекали на новоприбулих. Мабуть, почули звуки пушки та крики хлопа, якого підстрелили. Або, можливо, хтось прийшов їх повідомити. В усякому разі Томас почувався так, ніби всі, хто на нього дивився, вже були кінченими і бажали людського м'ясця на обід.

— Тільки подивіться на цих клоунів! — крикнув хтось.

— Хіба вони не милі? — відповіли йому.— Ходіть-но, побавтеся з психами. Чи ви такі самі, як ми?

Томас не зупинявся і йшов далі до арки. Він відпустив Мінхо, але Бренду й досі тримав за руку. Пробираючись крізь натовп, Томас зрештою зупинився й подивився людям в очі, в яких побачив лише жадобу крові, заздрість, безумство... Тікати? Ні, тоді вони всі кинуться на них, як зграя вовків.

Так, ходою, друзі досягли арки й вийшли через неї. Ну, нарешті! Тепер — по головній вулиці. Центральна зона знов ожила, зашуміла: почулися крики та сміх. Що далі від притулку йшов Томас, то спокійніше ставало на серці. Він не важився спитати, як почувається Мінхо. Та воно й без слів було зрозуміло.

Аж раптом пролунав чийсь крик. Почулася хода. Хтось крикнув:

— Біжіть! Біжіть!

Томас зупинився. Коли ж із-за рогу показалося двоє охоронців, куцан і вусань. Неозброєні, вони кинулися до виходу — до берга.

— Агов! — окликнув їх Мінхо.— Верніться!

Вусань обернувся і крикнув у відповідь:

— Біжіть же, недоумки! Біgom за нами!

Не роздумуючи ані миті, Томас кулею кинувся вперед. Мінхо, Бренда й Хорхе не відставали. За ними гналася юрба психів — і всі немов знавісніли. Неначе хто клацнув перемикачем, і вони враз перейшли межу, всі подуріли.

— Що сталося? — задихаючись, запитав Мінхо.

— Психи вигнали нас із Центральної зони! — відповів куцан. — Їй-бо, вони хочуть нас зжерти!

— Не зупиняйтесь! — крикнув вусань.

Обидва охоронці різко звернули в ледь помітний провулок.

Томас із друзями бігли до виходу, де на них чекав берг. Із-за спини чулись покрики, свист, і Томас ризикнув обернутися: лахмання замість одягу, брудні обличчя, скуйовдане волосся... Натовп біг уперед, але не мав шансів наздогнати втікачів.

— Вони не встигнуть! — крикнув Томас, побачивши зовнішні ворота. — Швидше, швидше, ми майже на місці!

І Томас сам додав ходу — так швидко він навіть по Лабіринту не бігав. Страх бути впійманим психами надавав сили. Нарешті вони проминули ворота й, не збавляючи темпу, побігли далі. Хорхе на ходу дістав пульт і натиснув кнопку відкриття люка.

Першим по пандусу злетів Томас, за ним решта. Сповзаючи по стінках на долівку, вони озирнулися. Люк вже зачинявся, а психи були ще далеко. Хворі не здалися, продовжили погоню. Вони плакали й плювались, один навіть кинув камінь, але той не долетів до мети футів із двадцять.

Ледве люк зачинився, Хорхе підняв берг у повітря й завис за декілька десят футів над землею, дав собі й супутникам час віддихатися. Психи більше не становили для них загрози, бо ті, хто вирвався за ворота, при собі не мали серйозної зброї.

Томас, Мінхо та Бренда визирнули в ілюмінатор. Унизу койлося щось нереальне: оскаженілій натовп більше скидався на плід хворої уяви.

— Ви тільки погляньте на них,— сказав Томас.— Хто знає, чим ці нещасні трудилися з півроку тому. Може, працювали в престижній фірмі, в офісі, а тепер ось ганяються за людьми, як дикуни.

— Я тобі скажу, чим вони трудилися з півроку тому,— відповіла Бренда.— Вони божеволіли від страху підхопити Спалах. Розуміючи, що рано чи пізно однак захворіють.

Мінх махнув рукою.

— Нащо вони вам здалися? Невже я сам ходив до цієї божевільні? Сам провідував свого друга? До речі, його звати Ньют.

— Ми не можемо йому допомогти! — крикнув з кабіни Хорхе.

Томас скривився. Ані крихти співчуття.

— Крути мовчки кермо, баклане! — відповів Мінх.

— Намагаюсь,— зітхнув Хорхе й став клацати важелями на пульті. Берг знявся з місця.

Мінх осунувся на підлогу, як сніговик, що тане.

— Що буде, коли в Ньюта закінчаться заряди в пушці? — пробурмотів він, уп'явшись в одну точку на стіні.

Що на це відповісти? У Томасових грудях розлилася така їдка гіркота, що він більше не міг стояти й опустився біля Мінха. Тим часом берг набрав висоту й полетів геть від Будинку психів.

Назавжди залишивши Ньюта.

Розділ 41

Зрештою Томас і Мінхо пішли до загальної зони й сіли на диван, тим часом як Бренді допомагала Хорхе в кабіні.

Вже було коли пороздумувати, і до Томаса остаточно дійшло, що сталося насправді. Було боляче, наче важкою каменюкою вдарило. Відколи Томас увійшов до Лабіринту, Ньют був поруч із ним. Томас лише зараз усвідомив, як міцно вони подружили. Заболіло серце.

Ньют наче ще живий, не мертвий, та, напевно, ліпше б помер. Він має зануритися в глибини божевілля, провести свої останні дні в оточенні кровожерних психів. Стати одним з них. Про таке думати дуже боляче.

Нарешті Мінхо промовив замогильним голосом:

— Навіщо він так? Чому не повернувся з нами? Ще й цілився мені просто в лоб...

— Він би не вистрілив. Ні за яких обставин,— відповів Томас й одразу ж засумнівався у власних словах.

Мінхо похитав головою.

— Ти бачив його очі? Та ж у них і краплі глузду не було. Якби я вперся, Ньют напевне б спустив курок. Чуваче, та він геть здурів. Став психом кінченим.

— Може, воно й на краще...

— Що? — Мінхо обернувся до Томаса.

— Може, разом із розумом гине й особистість. Ану ж як кінчений псих не розуміє, що з ним діється? І Ньют, якого ми пам'ятаємо, навіть не мучиться?

— Непогана спроба заспокоїтися,— ображено промовив Мінхо.— Я з тобою не згоден. Ньют ще там, замкнений у голові божевільного. Кричить і не має сили повернутися. Це наче його поховали живцем.

Уявивши таку картину, Томас більше не захотів розвивати тему, вп'явся очима в долівку й так і просидів аж до посадки на аеродромі біля Денвера.

Томас розтер обличчя долонями.

— Приїхали.

— Здається, я трохи перейнявся ідеями «БЕЗУМу», — глухо проказав Мінхо. — Зазирнув у ці очі й побачив у них безум. Я багатьох друзів утратив, але вони загинули, а не звихнулися. Коли бачиш у такому стані когось дуже близько-го... майже рідного... і в нього Спалах... Якби в нас вийшло знайти ліки...

Мінхо не доказав, однак Томас чудово розумів, про що той думає. Він на мить заплющив очі. Життя перестало бути простим і зрозумілим, більше немає чорного та білого.

Нарешті з кабіни вийшли Брендя й Хорхе.

— Мені шкода, — пробурмотіла дівчина.

Мінхо буркнув у відповідь щось нерозбірливе. Томас кивнув і подивився Бренді в очі, намагаючись поглядом передати увесь біль, що випікав його зсередини. Хорхе присів поруч і втупився в підлогу.

Відкашлявшись, Брендя нагадала:

— Розумію, вам важко, але треба подбати про майбутнє.

Що робитимемо?

Схопившись на ноги, Мінхо тицьнув пальцем у її бік.

— Панно Брендя, ви можете чим завгодно перейматись, однаке ми щойно кинули друга самого посеред натовпу добанутих психопатів.

Він пішов із приміщення, і Брендя поглянула на Томаса.

— Мені й справді шкода.

Томас стенув плечима:

— Пусте. Коли я з'явився в Лабіринті, Мінхо вже знав Ньюта два роки. Дай йому час — оговтається.

— Нам усім кепсько, мучачос, — промовив Хорхе. — Треба декілька днів відлежатися й усе як слід обмізкувати.

— Та й справді,— пробурмотів Томас.

Бренда взяла його за руку.

— Щось придумаємо.

— Перший крок сам напрошується,— відповів Томас.—

Починати треба з Галлі, ідімо до нього.

— Я згодна,— сказала Бренда й стиснула дужче Томову

руку.— Ходімо, Хорхе,— покликала вона обертаючись.—
Щось придумаємо на обід.

Дівчина та латинос вийшли, залишивши Томаса самого.

Після жахливого обіду, під час якого хлопці лише зрідка перекидалися короткими фразами, всі розбрелися по бергуму. Томас повсякчас думав про Ньюта. Що станеться із кинутим другом? Як мало від нього лишилося... Лишилося? Лишилося!

Записка!

Очутившись від потрясіння, Томас побіг до вбиральні. Він зовсім забув про записку. Прочитати її треба було ще там, у тому гнидному притулку. Здається, він упustив ту мить, про яку казав Ньют.

Томас замкнувся, вийняв конверт із кишені й розкрив. Лампи по краях дзеркала відкидали на аркуш листа м'яке тепло світло. У записці було всього два коротких речення:

Убий мене. Якщо ти й справді мій друг — убий мене.

Томас знову й знову перечитував лист, наївно сподіваючись, що суть його зміниться. На саму думку, що його друг настільки злякався Спалаху та заздалегідь попрохав про жахливу послугу, його занудило. Недарма Ньют зливсь, а надто коли його знайшли в залі для боулінгу. Він просто не хотів ставати кінченим психом, а Томас... Томас його підвів.

Розділ 42

Томас вирішив не казати іншим про послання від Ньюта. Він не розумів, чому це взагалі може допомогти. Час іти вперед, і він ішов уперед із несподіваною для себе холодністю.

Два дні команда провела на облавку берга, відпочиваючи й складаючи плани. Ніхто як гоже не знав Денвер, і тому раз по раз розмови зводились до Галлі та «Правої руки». Вони прагнуть зупинити «БЕЗУМ», і якщо корпорація має намір перезапустити тести — з новим складом імунних, то доведеться працювати у згоді з «правими».

Галлі. Треба до нього.

Вранці третього дня Томас прийняв душ і приєднався до решти за сніданком. Було видно: після дводенного простою всі хочуть діяти. План склали такий: знайти Галлі й домовитися про співпрацю. Їх турбувало Ньютове попередження про те, що група психів збирається напасті на Денвер, однак з повітря на підступах до міста нікого вони не помітили.

Нарешті всі зібралися біля вантажного люка.

— Говорити знов буду я,— попередив Хорхе.

Бренда кивнула.

— Щойно потрапимо до міста, відразу ловимо таксі.

— От і добре,— буркнув Мінхо.— Годі язиками пlessкати, ходімо.

Що й сказати, Томас краще б не придумав. Рух — от що допоможе притлумити біль від утрати друга, забути про жахливу записку.

Хорхе натиснув кнопку, і кришка люка стала опускатися вниз. Тільки-но вона відчинилася наполовину, крізь щілину Томас побачив трьох невідомих. Коли ж пандус опустився повністю, стало зрозуміло, що їх не делегація зустрічає.

Двоє чоловіків і одна жінка, в металевих респіраторах. У чоловіків у руках пістолети, у жінки — пушка. Спінілі обличчя вкривав пил і бруд, одяг подекуди був роздертий, наче цим трьом довелося прориватися сюди з боями. Залишалося тільки сподіватися, що вони — додаткові сили охорони на воротах.

— Це що таке? — спитав Хорхе.

— Стули пельку, імуняко,— відповів один із чоловіків у респіраторі. Спотворені маскою слова прозвучали ще більш загрозливо.— Усі четверо спускайтесь на землю, тільки спокійно. Станете пручатися — буде тільки гірше. І не хитруйте.

Глянувши їм за спини, Томас із жахом завважив, що ворота розчинені навстіж і у вузькому проході валяються два мертвих тіла.

Першим відповів Хорхе:

— Відкриєш стрілянину, ермано, і ми тебе розчавимо, як бульдозер. Може, тобі й удасться одного завалити, однаке решта нараз покладе й тебе, і твоїх відморозків.

Блефує, явно блефує.

— Нам нічого втрачати,— відповів чоловік у респіраторі.— Давай, якщо сміливий, іди сюди. Двох я вмить покладу — і не моргнете.

Він прицілився Хорхе в голову.

— Ясно,— відповів латинос і підняв руки.— Один — нуль на твою користь.

Мінхо застогнав.

— Ах ти, недоумок довбанутий,— промовив він і теж підняв руки.— А ви тут майтесь на осторозі. Ще згадаєте мої слова.

Томас також, піднявши руки, спустився по пандусу. Незнайомці відвели групу до старого мікроавтобуса, що торохтів на холостих обертах. За кермом сиділа жінка, на задньому сидінні — ще двоє чоловіків із пушками.

Один із конвоїрів відчинив бічні двері й кивком велів полоненим заходити всередину.

— Залазьте. Один зайвий рух — і я стріляю. Кажу ж, нам втрачати нема чого. Невелика біда завалити одного-двох імуняків.

Томас зайшов у пасажирську частину салону, на ходу прикидаючи шанси. Четверо проти шістьох. Проти шістьох озброєних.

— Хто платить за викрадення імунних? — запитав Томас, поки в салон сідали його друзі. Він думав, хоч хтось підтверджить Терезин здогад, що імунними торгують як рабами.

Йому не відповіли.

Нарешті ті троє сіли в машину, зачинили за собою двері та взяли полонених на мушку.

— У кутку лежать чорні мішки на голову,— сказав вата-жок викрадачів.— Надівайте. Попереджаю: мені дуже не сподобається, якщо хтось підглядатиме дорогою. Свої секрети ми звикли надійно зберігати.

Томас зітхнув. Неввічливо сперечатися з господарем становища. Він надів мішок на голову й поринув у пітьму.

Мікроавтобус, ревучи, рушив у путь.

Розділ 43

Поїздка була спокійна, але надто вже довга. Томас мав доволі часу на роздуми про те, що все складається не зовсім так, як треба. Особливо тяжко було нічого не бачити. Поки вони нарешті зупинилися, він уже знудився.

Щойно бічні двері фургона відчинилися, Томас мимохіть підняв руку, щоби зняти мішок.

— Не знімай, поки тобі не дозволять,— попередили його.— Повільно, без різких рухів входимо з салону. Велике прохання: не змушуйте вас убивати.

— А ти й справді недоумок довбанутий,— пролунав поряд голос Мінхо.— Легко бути крутим, коли вас шестеро й у всіх пушки. Може, ви...

Мінхो не доказав: почувся звук удару й зойк.

Томаса схопили чиєсь руки й силоміць висмикнули з салону. Він мало не впав, та не встиг поновити рівновагу, як його потягнули далі. Томас ледь устигав перебирати ногами.

Він не смів скаржитися, коли його вели вниз сходами, потім — по довгому коридору. Нарешті зупинилися. Хтось провів ключ-картою по панелі електронного замка, клацнуло — і з рипінням відчинилися двері. Їх завели до приміщення, в якому одразу ж почулося стоголосе бурмотіння. Тут вже чекали.

Жінка штовхнула Томаса в спину, і він, мало не впавши, ступив кілька кроків уперед. Ледве встиг зірвати мішок з голови, як двері за спиною зачинилися.

Їх замкнули у великій кімнаті. Бліде світло осягало обличчя десятків людей, які сиділи на долівці та стояли. Брудні, подряпані, вкриті синцями.

Уперед виступила жінка.

— Що там зовні? Ми тут усього кілька годин. Коли нас викрали, у місті коїлося щось жахливе. Як там тепер? Гірше?

Люди попідводилися з долівки та оточили Томаса.

— Ми відлітали з Денвера,— відповів він.— А сьогодні повернулися. Нас схопили біля воріт. А що відбувається в місті? У чому річ?

Жінка опустила погляд.

— Уряд запровадив надзвичайний стан. Поліція, копавтівки, патрульні — їх раптом не стало. Наче всі враз зникли. Ми намагались дістати роботу на будівництві, аж тут нас зловили. Ми й нічого не встигли зрозуміти.

— А ми працювали охоронцями в Будинку психів,— промовив якийсь чоловік.— Раз у раз пропадали наші, ну, ми й подалися до міста. Нас схопили просто на аеродромі.

— Як же все вмить розвалилося? — запитала Брендна.— Ми тут днів зо три тому були...

Чоловік різко й гірко розсміявся.

— У Денвері жило дуже багато недоумків, які вірили, ніби вірус під контролем. Нарив зрів довго й ось лопнув, заливши місто гноєм. Світ приречений, шансів немає. Вірус його погубить, це вже давно було ясно.

Томас оглянув зібраних у підвалі людей... і завмер, побачивши Ариса.

— Мінхо, ти глянь,— сказав він, штовхнувши друга лікtem у бік.

Хлопчина з групи «В» вже помітив новоприбулих і впізнав. З широкою усмішкою він кинувся їм назустріч, а слідом за ним рушило ще кілька дівчат з паралельного Лабіринту. Хоч би хто звозив сюди імунних, своє діло він знає.

Здалося, Арис навіть хотів обійняти Томаса, але стримався і просто простягнув руку.

— Радий бачити вас живими.

— Ми тебе теж,— де й ділися всі кривди, що їх завдав у Пеклі Арис.— Де інші?

Арис тут-таки спохмурнів.

— Майже всі пропали. Їх злапав інший загін мисливців.

Не встиг Томас обмізкувати почуте, як підійшла Тереза. Хлопець відкашлявся, намагаючись проковтнути клубок, що враз виник у горлі.

— Тереза? — ледь вичавив він, перебуваючи під дією найрізноманітніших суперечливих емоцій.

— Здоров будь, Томе,— сумно дивлячись на нього, вона зблизилася ще на крок.— Добре, що ти живий.

На очах у неї виступили слізки.

— Радий, що й ти не постраждала,— Томас і ненавидів її, і водночас дуже скучив за нею. Хотілося накричати на неї за те, що кинула його в лабораторії.

— Ви куди поділися? — запитала нарешті Тереза.— Як попали в Денвер?

— Що значить — куди ми ділися? — не зрозумів Томас.

Кілька секунд Тереза мовчки дивилась на нього, потім сказала:

— Нам треба багато чого обговорити.

Томас примружився.

— Про що ти зараз думаєш?

— Я не....— у неї перехопило горло.— Ми не зрозуміли одне одного. Послухай, більшу частину нашої групи вчора скопили мисливці за головами і вже, напевно, продали в лабораторію «БЕЗУМУ». Мені шкода, Казана теж відвезли.

Перед очима враз постав образ нещасного кухаря. Вони втратили ще одного друга...

У розмову втрутився Мінхो:

— Дивлюся, ти не сумуєш. Утім, як завжди. Я такий щасливий знов опинитися в промінні твоєї благословенної аури.

Тереза, здавалося, не чула цієї шпильки.

— Томе, нас теж невдовзі відправлять до лабораторії. Треба побалакати віч-на-віч. Терміново.

Томас не бажав визнавати їй показувати, що й сам хоче поговорити з нею.

— Щур вже зі мною розмовляв. Скажи, що ти з ним не згодна. Не станеш благати мене повернутися до «БЕЗУМу»?

— Гадки не маю, про що ти,— Тереза замовкла. Здавалось, вона намагається опанувати гординю та гнів.— Прошу тебе.

Томас дивився на Терезу, силкуючись зрозуміти свої почуття до неї. Тим часом підійшла Бренда. Терезина присутність її явно нервувала.

— Ну, що скажеш? — поквапила Тереза й обвела рукою приміщення.— Тут не повоюєш, доведеться чекати. Сподіваюся, ти не дуже заклопотаний? Приділиш мені хвилинку?

Томас мало не закотив очі. Вказавши на кілька стільців у кутку, він запросив Терезу жестом.

— Поговорімо. Тільки швидко.

Розділ 44

Томас сів, притулившись головою до стіни та склавши руки. Тереза сіла обличчям до нього, підібгавши ноги. Мінхो вже попереджав, що не слід вірити жодному її слову.

— Отже,— почала дівчина.

— Отже,— наче передражнюючи її, повторив Томас.

— З чого почнемо?

— Побалакати — твоя ідея, от ти й починай. Якщо тобі нічого сказати, розійдімось.

Важко зітхнувші, Тереза відповіла:

— Може, хоч на мить відкинеш сумніви й перестанеш блазнювати? Так, у Пеклі я коїла жахливі речі, але зрештою все обернулося на благо. Я рятувала тебе й гадки не мала, що жорстокість — частина змінних. Повір мені хоч ненадовго та побалакай зі мною як зі звичайною людиною.

Витримавши невелику паузу, Томас нарешті відповів:

— Гаразд, побалакаймо. Але ти кинула мене в лабораторії «БЕЗУМ», а це означає...

— Томе! — скрикнула Тереза так, ніби їй дали ляпаса.— Ми не кидали тебе! Що ти таке кажеш?

— Це ти що кажеш? — щиро обурився Томас.

— Не ми кинули тебе! Ти кинув нас! Ми відлітали останніми. Тільки й розмов було про те, як ви з Ньютом і Мінхо вирвалися на волю й зачайлися десь поблизу в лісі. Ми шукали вас, але не знайшли. Я навіть почала вірити, що ви якимось чином дісталися до цивілізації. Чому, думаєш, я так зраділа зустрічі?

У Томасових грудях знову закипів гнів.

— І ти гадаєш, я повірю в цю маячню? Ти ж знаєш, що Щур наплів: типу я потрібен «БЕЗУМові», я Останній Кандидат...

Тереза зсупулилася.

— Ти вважаєш мене всьогосвітнім злом? — не чекаючи відповіді, вона провадила далі: — Якби ти повернув собі пам'ять, як того вимагала процедура, то переконався б, що я та сама Тереза, яку ти знав. Так, я жорстоко поводилася з тобою в Пеклі й відтоді намагаюсь загладити провину.

Томас раптом зрозумів, що більше не може на неї злитися. Тереза поводиться цілком широко.

— Я не можу вірити тобі, Терезо. Не можу.

Вона подивилась на нього очима, повними сліз.

— Клянусь, я нічого не знаю про Останнього Кандидата.

Цю частину розробили вже після того, як ми вирушили в Лабіринт. Достеменно скажу одне: «БЕЗУМ» не зупиниться, поки не одержить матрицю. Готується друге коло змінних, «БЕЗУМ» збирає імунних для випробувань. Я більше не можу братися до тих звірств, от і втекла. Хотіла знайти тебе.

Томас не відповідав. Якась частина його свідомості дуже хотіла повірити Терезі.

— Пробач,— важко зітхнувши, сказала вона, відвернулась і пригладила волосся. Почекавши кілька секунд, знов поглянула на Томаса.— Я розриваюся, розумієш? Мене ніби розриває на дві частини. Спочатку я й справді вірила, що знайти ліки реально та що ти дуже потрібний для дослідів. Тепер усе інакше. Навіть повернувши собі пам'ять, я більше не можу брати участі в експерименті. Він ніколи не закінчиться.

Томас придивився пильніше до Терези. Біль в очах свідчив лише про одне — вона не бреше.

Не дочекавшись відповіді, Тереза провадила:

— Довелось укласти угоду з собою. Я на все була готова, аби виправити помилку. Спочатку думала врятувати друзів, потім, якщо вийде, допомогти іншим імунним... Результат сам бачиш.

Подумавши, Томас відповів:

— Ну, ми просунулися в цій справі не далі за вас.

Тереза здивовано запитала:

— Ти хотів зупинити «БЕЗУМ»?

— Нас от-от продадуть у лабораторію, яка тепер різниця?

Тереза відповіла не відразу. Томас багато чого віддав би, аби розуміти, що відбувається в її голові — і не колишнім, телепатичним, способом. На якусь мить йому зробилося сумно: колись вони з Терезою вкупці проводили багато часу, були кращими друзями. А Томас нічого цього не пам'ятає.

— Мені здається, Томасе, що ти знов мені віритимеш, якщо ми зробимо щось разом. Ариса та інших переконати неважко, вони зі мною згодні.

Треба пильнувати, бо ж дуже підозріло Тереза озлобилася на «БЕЗУМ», щойно повернула собі пам'ять.

— Там видно буде,— сказав нарешті Томас.

Тереза насупилася.

— Ти все одно мені не довіряєш?

— Там видно буде,— повторив Томас.

Він підвівся й пішов геть, намагаючись забути вираз болю на її обличчі. Хоча з якого дива він має перейматися Терезиними почуттями? Після того, як вона з ним поводилася.

Розділ 45

Томас побачив, що Мінхо сидить із Брендою та Хорхе, і Мінхо, здається, не був радий його бачити. Він кинув на Томаса лихий погляд.

— То що змогла сказати та бісова зрадниця?

Томас опустився на підлогу поруч із ними. До їхньої групки почали стягуватися люди, явно дослухаючись до розмови.

— Ну? — поквапив Мінхо.

— Тереза втекла з лабораторії, щойно з'ясувала, що «БЕЗ-УМ» готується провести другий етап Змінних і для цього відловлює імунних. Усе як розповідав Галлі. А ще Тerezі навіяли, наче ми втекли першими,— а вони, нібито, рвонули за нами.— Томас зробив паузу. Те, що він скаже зараз, Мінхо явно не буде до сподоби: — Вона готова допомогти нам, чим зможе.

Мінхо похитав головою.

— Довбень ти, довбень. Нічого було з нею взагалі розмовляти.

— Ну, дякую,— Томас потер обличчя долонями. Мінхо правду каже.

— Не хочу втрутатися в розмову, мучачос,— промовив Хорхе,— але ви одне зрозумійте: можна день ляси точити, а вибиратися звідсіля однаково треба. І вже байдуже, хто на чиєму боці.

Цієї миті відчинилися двері й зайшло троє мисливців за головами. В руках вони несли великі мішки. Слідом ішов четвертий — озброєний пушкою, він водив нею з боку в бік. Перші троє тим часом почали роздавати з мішків... хліб і пляшки води.

— Ускочили ми по самі вуха,— пробурмотів Мінхо.— Раніше ж бо хоч можна було в усьому «БЕЗУМ» звинуватити, а тепер — самі винні.

— Чому це? — відповів Томас. — Тепер теж на них можна звалити провину.

Мінхो посміхнувся:

— Чудово. Придивися до цих недоумків.

У кімнаті повисла гнітюча тиша: отримавши порцію води та булочки, бранці одразу ж узялися за їжу. Щоб не привертали уваги охоронців, говорили доведеться пошепки.

Мінхо тицьнув Томаса лікtem у бік.

— Зброя тільки в одного здохляки. Ти його одразу ж завалиш.

— Можливо,— так само пошепки відповів Томас.— Тільки в цього дохляки, окрім пушки є ще й пістолет. Повір, дістати кулю — не надто приємний життєвий досвід.

— Зрозумів, але зараз ти повір мені. Тобто в мене.

Мінхо підморгнув Томасові, але той лише важко зітхнув: шанси, що бунт пройде непоміченим, практично нульові.

Ось викрадачі підійшли до групки Мінхо, Томаса, Брэнди та Хорхе. Томас спокійно взяв булочку та пляшку води, тоді як Мінхо свою порцію відкинув — і дуже різко вдарив охоронця по руці.

— Не треба мені твоїх подачок. Ще отруїш...

— Голодуй, чорт з тобою.

Тільки охоронець відвернувся, як Мінхо кішкою стрибнув угору й повалив його озброєного приятеля. В того впала пушка й вистрілила сама по собі. Заряд удариив у стелю. Збліснула блискавка. Не встиг викрадач отяmitись, як Мінхо вже гамселив його, вільною рукою намагаючись відібрati пістолет.

Мить — і в кімнаті неначе вибухнула бомба. Троє охоронців, покидавши мішки з харчами, кинулися до Мінхо, але не ступили й кроку, як на них одразу ж повисло шестero бранців. Хорхе допомагав Мінхо: схопив охоронця за руку з пістолетом і бив нею об долівку доти, доки пальці того не розтиснулися. Мінхо ногою відштовхнув пістолет убік, і його

підібрала якась жінка. Бренд тим часом схопила пушку й крикнула, прицілившись у викрадачів:

— Здавайтесь!

Мінхо піднявся, залишивши закриваленого супротивника лежати. Решту мисливців за головами люди поклали поруч на видноті.

Події розвивалися дуже стрімко. Коли все скінчилося, Томас неначе ожив і почав діяти.

— Треба їх допитати,— сказав він.— І краще до приходу підкріплення.

— Та қулю їм в голову, і край на тому! — вигукнув хтось.— Пристрелити гадів — і тікаймо.

Знайшлися й прихильники такого рішення. Треба негайно допитати викрадачів, поки натовп не перетворився на банду холоднокровних убивць. Томас переконав жінку, яка схопила пістолет, віддати зброю і присів поруч з охоронцем, який до цього роздавав хліб.

Приставивши дуло до його скроні, Томас попередив:

— Рахую до трьох. Кажи, що з нами хотів зробити «БЕЗУМ» і де мав відбутися обмін. Раз.

Мисливець за головами відповів без роздумів:

— «БЕЗУМ»? Вони тут взагалі ні при чому!

— Брешеш. Два.

— Ні-ні, клянусь! Ми не зв'язані з «БЕЗУМОМ». Я справді про них нічого не знаю.

— Он як? Тоді навіщо тобі імунні?

Метнувши очима в бік односправців, охоронець відповів:

— Ми працюємо на «Праву руку».

Розділ 46

— Як це ти працюєш на «Праву руку»? — перепитав Томас. Маячня якась.

— Що значить «як це»? — промовив чоловік, не зважаючи на пістолет біля голови.— Я, блін, працюю на «Праву руку». Чому це так важко зрозуміти?

Спантелічений, Томас прибрав пістолет і сів.

— Тоді навіщо ви відловлюєте імунних? — повторив він запитання.

— Ми так хочемо,— відповів охоронець, поглядаючи на пістолет.— Більше ти все одно не дізнаєшся.

— Кінчай його й переходь до наступного! — крикнули з натовпу.

Томас знову приставив пістолет до скроні охоронця.

— Не забувай, що зброя в мене, а ти поводишся надто хоробро. Отже, ще раз рахую до трьох, і ти кажеш, навіщо викрадаєш імунних. Інакше я вважатиму твої слова брехнею. Вперед. Раз.

— Ти ж знаєш, що я не брешу, хлопче.

— Два.

— Ти мене не вб'єш, з очей бачу.

В точку, бо Томас і справді просто так не пустить незнайомцеві кулю в голову. Прибравши пістолет, він сказав:

— Якщо ти працюєш на «Правих», то ми з тобою маємо діяти спільно. Викладай, у чому річ? Що відбувається?

Охоронець повільно сів, слідом за ним сіли і його односправці.

— Хочете знати все — звертайтесь до боса. Нам подробиці невідомі, правду кажу.

— Еге ж,— додав іще один охоронець.— Ми пішаки.

Підійшла Бренда.

— Як нам дістатися до цього вашого боса?

Охоронець знизав плечима:

— Гадки не маю.

Застогнавши, Мінхо вихопив пістолет із Томасових рук.

— Годі вже з мене цього дристу,— прицілився в ногу охоронцеві.— Убити ми тебе не вб'ємо, але можеш попрощатися з пальцями. Кажи, або я справді стріляю. Раз.

— Сказав уже: нам нічого не відомо,— розлютився допитуваний.

— Ясно,— Мінхо спустив курок.

На очах у враженого Томаса охоронець схопився за ногу й завив від болю. Мінхо поцілив точно в мізинець — крізь дірку в черевику юшила кров.

— Що ж ви робите? — вигукнула жінка. Вона вийняла з кишені пачку серветок і почала затискати рану на нозі в приятеля.

Неймовірно, Мінхо здатен вистрілити в людину. Водночас Томас відчув до нього повагу: сам би він нізащо не спустив курок, а відповіді конче потрібні, зараз або ніколи. Томас озирнувся на Бренду — та знизала плечима. Отже, згодна з Мінхом. Тереза спостерігала за подіями здалеку, і з дівочого обличчя Томас не міг зрозуміти, що в неї на думці.

— Чудово,— вимовив Мінхо.— Поки пані шляхетно пі-клується про ногу цього бідолахи, раджу іншим почати говорити. Якщо не скажете, що відбувається, відстрелю ще палець.

Він помахав пістолетом перед носом у жінки й двох інших охоронців.

— Навіщо «Права рука» викрадає людей?

— Сказано вам: ми не знаємо,— відповіла жінка.— Нам платять, і ми не ставимо запитань. Просто виконуємо роботу.

— А ти що скажеш? — Мінхо навів пістолет на одного з мисливців.— Збережи пальчик.

Охоронець підняв руки.

— Мамою клянусь, нічого не знаю. Але...

Останнє слово в нього вискочило мимоволі, і він уже пошкодував про це. Глянувши на своїх приятелів, він зблід.

— Що — але? Кажи, не соромся. Я ж бачу, тобі є чим поділитися.

— Ні.

— Втомивсь я в партизанів грати,— Мінхо спрямував пістолет охоронцеві в ногу.— Та й просто втомився.

— Стій! — скрикнув охоронець.— Я скажу, скажу... слухай. Можемо відвести когось із вас до боса, самі з ним поговорите. Якщо тільки бос забажає розмовляти. Просто так я не хочу втрачати палець.

— А це вже інша річ,— сказав Мінхо і, відступивши на крок, жестом велів охоронцеві підвести.— А ти боявся. Зраз ты, я і мої друзі поїдемо до цього вашого боса.

Натовп вибухнув невдоволенням: ніхто не хотів залишатися.

Охоронниця скочила на ноги й заволала на полонених:

— Ви тут в безпеці! — ті відразу принишкли.— Повірте мені. Якщо поїдемо всі, половина не добереться до місця призначення. Ці хлопці хочуть ризикнути, нехай ризикують головами. Зовні пістолет і пушка мало чим допоможуть, а тут — міцні стіни й жодного вікна.

Варто було їй це договорити, як знову посипалися нарікання. Жінка обернулася до Томаса та Мінхο і, намагаючись перекричати гамір, попередила:

— Зовні й справді дуже небезпечно. Раджу вам узяти з собою кількох друзів. Що більше вас буде, то швидше вскочите в халепу. Вас помітять,— вона оглянула кімнату.— На вашому місці я б поквапилася висунутися. Народ ось-ось геть оскаженіє. Стримувати їх буде неможливо, тоді як зовні...

Щільно стиснувши губи, вона помовчала й закінчила:

— Зовні всюди психи. Вбивають усе, що рухається.

Розділ 47

Томас аж підстрибнув, коли Мінхо вистрілив, спрямувавши пістолет у стелю. Гамір юрби вщух.

Мінхо не потрібно було казати ні слова. Він жестом звелів жінці говорити.

— Зовні — реальний кошмар,— сказала вона.— Заворушення почалися дуже швидко. Юрми психів раптово з'явилися на вулицях, немов чекали сигналу атакувати. Поліція була безсила перед ними, ворота тепер відчинені. До міських психів приєдналися хворі з притулку. Місто захоплено.

Вона мовчики обвела поглядом присутніх.

— Повірте, зовні страшно. Ми не бажаємо вам зла. Я не знаю напевне, що задумали «Праві», але за планом нас разом із вами мають евакуювати з Денвера.

— Тоді навіщо з нами поводяться як із в'язнями? — вигукнув хтось із натовпу.

— Особисто я просто відпрацьовую гроші,— повернувшись до Томаса, жінка провадила: — Повторю ще раз: іти звідси нерозумно, та якщо вже вирішили, то йдіть удвох плюс провідник. Психи відразу помічають велику групу людей. Озброєний ти чи ні — психи бачать у тобі лише ходяче м'ясо. Бос не зрадіє візитові натовпу — як його охоронці побачать фургон, повен-повнісінський незнайомців, одразу ж відкриють вогонь.

— Підемо я і Брэнда,— на автоматі відповів Томас.

— Нізащо,— заперечив Мінхо.— Ідемо ми з тобою.

Тягнути з собою Мінхо — великий ризик, він не вміє стримуватися. Брэнда, навпаки, обмірковує кожен крок. І взагалі Томас не хотів іти без неї. Тож усе просто.

— Ідемо я і Брэнда,— повторив він.— У Пеклі ми вдвох непогано справлялися. Впораємось і цього разу.

— Еге! — образився Мінхо.— Не можна розділятися. Йти треба разом, учотирьох.

— Мінхо, хтось має залишитися й глядіти порядку,— широ промовив Томас. Правильно, гріх втрачати таку велику групу імунних, яких можна нацькувати на «БЕЗУМ».— І... боюся наврочити, та що як з нами станеться нещастя? Тоді ти, Мінхо, доведеш нашій справі кінця. «БЕЗУМ» схопив Казана й невідомо кого ще. Одного разу ти висунув мою кандидатуру на пост Наглядача бігунів. Так от, сьогодні я твій Наглядач, слухайся мене. Можливо, ця пані має рацію: що менше нас буде, то більше шансів не наскочити на психів.

Томас дивився другові в очі. Мінхо зволікав із відповідлю.

— Згоден,— сказав він нарешті.— Хоча... якщо ти загинеш, я не зрадію.

Томас кивнув:

— От і чудово.

Чудово, що Мінхо досі вірить у Томаса. Головне — вчасно розбуркати в ньому мужність.

Мисливець на ім'я Лоренс — той, що пропонував відвести їх до боса,— зголосився бути за провідника. Йому нетерпеливилось забратися геть із кімнати, де, як оселедців, набито розлюченого народу. І байдуже, які небезпеки чигають зовні. Відімкнувши великі двері, Лоренс жестом підізвав Томаса й Бренду — ті, озброєні пістолетом і пушкою, пішли слідом.

Утрьох проминули довгий коридор і зупинилися біля вхідних дверей будинку. У блідому свіtlі ламп на Лоренсовому обличчі було видно занепокоєння.

— А зараз визначмося,— промовив він.— Якщо підемо пішки, то на місці будемо за кілька годин. Пішим легше ходити завулками й ховатися. На фургоні дойдемо набагато швидше, але нас напевно викриють.

— Швидкість проти скритності,— вимовив Томас і глянув на Бренду.— Що скажеш?

— Ідемо на фургоні.

— Так,— погодився Томас. Його їй досі переслідував образ психа із закриваленою мордою.— Мене лякає думка, що доведеться йти серед скажених людожерів. Тож краще фургон. Ідьмо.

Лоренс кивнув:

— Зрозумів, фургон то хай і фургон. Тепер замовкаймо та готовимо зброю. Насамперед треба потрапити в машину й замкнутися в ній. Машина біля виходу. Ідемо?

Томас запитально глянув на Бренду, і разом вони кивнули — мовляв, веди.

Лоренс вийняв з кишені стопочку ключ-карт і, один по одному відімкнувши численні електронні замки, повільно прочинив двері, натиснувши на них плечем.

Надворі в цілковитій темряві світив вуличний ліхтар. Цікаво, на скільки ще вистачить електрики, перш ніж місто порине в пітьму та помре? Щонайбільше — на кілька днів.

Кроків за двадцять від під'їзду, у вузькому провулку стояв припаркований фургон. Лоренс, швиденько вигулькнувши назовні, подивився праворуч-ліворуч і знову сховався за дверима.

— Наче нікого. Ходімо.

Всі троє вислизнули надвір. Томас і Бренда рвонули до машини, а Лоренс нашвидку замкнув двері. Від страху Томасові нерви гули, як оголені дроти. Він раз по раз озирався, чекаючи, що на нього кинеться псих, але не бачив нікого. Чувся тільки божевільний регіт удалини.

Лоренс відімкнув замки у дверцях і прошмигнув у салон. Бренда — за ним, третім на переднє сидіння вліз Томас. Що-йно Лоренс зачинив дверцята, одразу ж замкнув їх. Завів двигун і тільки-но намірився стартувати, як раптом згори пролунав глухий удар, машину різко хитнуло. Зависла тиша, потім хтось кашлянув.

На дах зістрибнув «заєць».

Розділ 48

Фургон полетів уперед, а Лоренс міцно вчепився в кермо. Томас повернувся й визирнув із задніх вікон, але позаду нічого не було. Людина на даху фургона чомусь досі нікуди не поділася.

Над лобовим склом повисла жінка, яка на повній швидкості намагалася спуститися з даху. Поглянувши на Томаса, вона всміхнулася, оголивши два ряди ідеально рівних білих зубів.

— І за що вона тримається? — крикнув Томас.

— Гадки не маю,— напружене відповів Лоренс.— Однаково довго не протягне.

Дивлячись Томасові в очі, жінка лупила кулаком по лобовому склу. Бам-бам-бам! Вишкірені зуби блищають у світлі фар.

— А можна її скинути? — голосно попросила Брэнда.

— Зробимо,— Лоренс різко натиснув на гальма.

Жінка вилетіла вперед, наче ядро гармати. Розмахуючи руками, вона вдарилася об землю, і Томас заплющив очі. Коли нарешті вистало сміливості їх розплющити, він побачив, що жінка повільно підводиться на тремтячі ноги. Ось вона відновила рівновагу й подивилася на машину. У світлі фар жінку було добре видно.

Божевільна більше не всміхалася — губи її скривилися в огидній гримасі, пів обличчя обдерлося під час падіння. Поглянувши Томасові в очі, вона затремтіла.

Лоренс втопив педаль газу, і машина помчала на хвору. Жінка присіла, немов приготувалась стрибнути на фургон і зупинити його, та останньої миті відскочила вбік. Фургон промчав повз.

Томас до останнього дивився її в очі. І у вирішальну мить, коли зіткнення здавалося неминучим, жінка насупилася,

на обличчі з'явився сумнів. Вона немов подумала: «Що це я кою?»

Моторошно...

— Здається, неначе в ній безум із розумом борються.

— Подякуй, що вона одна була,— пробурмотів Лоренс.

Бренда міцно стиснула Томасову руку.

— Важко на таке дивитись. Я розумію, що ви відчуваєте з Мінхो через втрату Ньюта. І як воно було бачити його в Будинку психів...

Томас мовчки накрив її долоню своєю.

Наприкінці провулка Лоренс звернув праворуч — на широку вулицю. Попереду Томас помітив групу людей: хтось бився, інші порпалися в сміттєвих баках, котрийсь просто ів, а деято, мов привид, стояв остронь, проводжаючи невидющим поглядом машину.

У салоні всі мовчали, неначе боялися, що розмовами привернуть увагу психів.

— Неймовірно, як швидко все сталося,— нарешті промовила Бренда.— Гадаєте, психи спланували захоплення міста? Чи здатні вони взагалі планувати щось подібне?

— Важко сказати,— відповів Лоренс.— Ознаки кінця ми помітили давно: пропадали мешканці міста, члени адміністрації, більшало заражених... хоча, мені здається, ці виродки просто дожидали слушної нагоди напasti.

— Та ѿй справді,— сказала Бренда.— На вигляд усе так, ніби хворих стало більше ніж здорових. Якщо баланс порушенено, то це серйозно.

— Байдуже, як все сталося,— промовив Лоренс.— Головне — що нам робити. Ви тільки погляньте: Денвер став справжнім пеклом.

Він пригальмував і круто повернув праворуч, заїхав у довгий провулок.

— Майже на місці. Тепер придивляймося пильно.— Лоренс погасив фари й наддав газу.

Томас вже нічого не бачив у пітьмі. Йому лиш увижалися рухливі тіні, що от-от кинуться на машину.

— Може, збавити газу? — запропонував він.

— Не бійсь. Я сюдою сотню разів проїжджав, дорогу знаю як свої...

Томаса за інерцією рвонуло вперед і відразу ж відтягнуло назад паском безпеки. Під колеса попало щось велике й тверде. Машина двічі підстрибнула та зупинилась.

— Що там? — прошепотіла Бренда.

— Не знаю, — ще тихіше відповів Лоренс. — Мабуть, сміттєвий контейнер чи ще щось... Чорт, я так злякався!

Він рушив з місця. Знову заскргеготало, стукнуло, гrimнуло. Тиша.

— Прорвалися, — з явним полегшенням пробурмотів Лоренс і поїхав далі, трішки збавивши швидкість.

— Та ввімкни бодай фари, — порадив Томас. Серце досі гупало в грудях. — Я взагалі нічого не бачу.

— Еге ж, — підтакнула Бренда. — Цей гуркіт тільки глухий не почув.

— Може, й так, — відповів Лоренс, увімкнувши передні фари.

Блакитно-біле світло залило дорогу. Томас примруживсь, а коли розплющив очі, то мало не зомлів од жаху: путь перепинила стіна із трьох десятків людей. Обличчя в усіх були бліді, виснажені, вкриті подряпинами та синцями. Одяг давно перетворився на брудне лахміття. Наче трупи, що повстали з могил, психи безстрашно визиралися на яскраві вогні фургона.

Томас затремтів від холоду, що скував тіло.

Враз натовп став розступатися, утворюючи прохід. Один із психів — очевидячки, головний — жестом велів пропустити фургон далі.

— Ти глянь, які ввічливі, — прошепотів Лоренс.

Розділ 49

— Може, вони ще не кінчені? — припустив Томас у відповідь, хоча це твердження здавалося дурнуватим навіть йому самому. — Чи просто не хочуть, щоб їх переїхав великий фургон?

— Та тисни на газ,— сказала Бренда.— Поки вони не передумали.

На щастя, Лоренса не довелося двічі прохати. Він натиснув на педаль газу і рвонув в утворений живий коридор. Психи, поприлипавши до стін будинків обабіч провулка, зазирали в обличчя пасажирів. Томас ізнову здригнувся, побачивши садна, кров, синці та божевільні очі.

Машина майже проминула живий коридор, аж раптом пролунала серія гучних ударів. Фургон занесло праворуч, просто на стіну будинку, і декількох психів буквально розмазало. Волаючи від болю, вони стукали закривавленими кулаками по капоту машини.

— Якого дідька? — заревів Лоренс, здаючи назад.

Машину сильно хитало. Двоє розчавлених психів упали, і на них миттю накинулися свої ж. Томас поквапився відвернутися, йому занудило від страху. Від ударів корпус увесь гудів, машина зі скрипом ледве повзла. Довкола діялось жахіття.

— Що сталося? — крикнула Бренда.

— Вони нам шини прокололи! Або колеса пошкодили.

Не знаю...

Лоренс сникав важіль перемикання швидкостей, і щоразу вдавалося зрушити на якісь кілька футів. Праворуч до машини підійшла розпатлана жінка з лопатою. Перехопивши держак обіруч, жінка з усього дуру гепнула ним у бокове вікно — скло витримало.

— Вибираємося звідси, хутко! — крикнув Томас. У такій ситуації годі було вигадати щось розумніше. І треба ж було попастися в таку примітивну пастку.

Лоренс не здавався й перемикав швидкості, натискав на педаль газу, але фургон тільки смикається. Хтось стрибнув на дах. Психи лупили в борти і скло палицями, руками, а то й головою. Жінка з лопатою і не думала здаватися, тож після п'ятого чи шостого удару в склі таки з'явилася тріщина застовшки з волосину.

Від дедалі сильнішої паніки перехопило горло, забило дух.

— Зараз лусне! — крикнув Томас.

Одночасно з ним закричала Бренда:

— Вивези нас звідси!

Машину посунулася на кілька дюймів, і жінка з лопатою схибила, зате згори хтось кувалдою вдарив у лобове скло — і в цьому місці з'явилося мереживо тріщин.

Фургон смикнувся, і псих з кувалдою спершу злетів на капот, а потім на землю. До нього одразу ж підскочив побратим з довгою рваною раною на лобі і, відібравши кувалду, встиг двічі гунтути по лобовому склу, допоки знавіснілі психи не кинулися на нього з наміром відібрати таку ефективну іграшку. У цей момент задзвеніло скло в задній частині салону. Томас обернувся й побачив, як крізь дірку у вікні лізе закривалена, посмугована скалками рука.

Він відщебінув пасок безпеки і, перелізши назад, схопив інструмент для прибирання снігу: з одного кінця щітка, з другого — лезо. Потому, подолавши другий ряд сидінь, імпровізованою зброєю замахнувся на руку. Удар, ще удар, ще... Невидимий псих верескнув і відсмикнув руку.

— Дати пушку? — крикнула Бренда.

— Hi! З нею важко розвернутися в салоні. Краще пістолет!

Фургон знову смикнуло, і Томас боляче вдарився щелепою об спинку сидіння. Повернувшись голову, він побачив,

як чоловік і жінка виривають рештки скла в розбитому вікні. Діра збільшувалася, кров струменіла обабіч задніх дверцят.

— Тримай! — крикнула за спиною Бренда.

Схопивши пістолет, Томас двічі пальнув у розбите вікно. Уражені кулями психи попадали, і крики агонії потонули в загальному шумі: ревів перевантажений мотор, гудів корпус під ударами.

— Майже вирвалися! — крикнув Лоренс.— Трясця, що вони зробили з машиною?

Водій обливався потом. Посеред мережива тріщин уже зяв невеликий отвір. Психи мало не полягали на вікна, тож більше нічого не було видно. Бренда схопила за пушку.

Фургон смикнувся назад, вперед, знову назад. Трясле не так сильно, і здавалося, що от-от Лоренс упорається з керуванням. Крізь діру в задньому вікні просунулося дві пари рук, і Томас двічі пальнув. Почулись крики. У вікно заглянула жінка: дикий вищир, зуби вимашені сажею.

— Просто впусти нас, хлопче,— попросила вона.— Нам би пожерти. Жерти хочемо. Впусти нас!

Останні слова вона прокричала. Потім спробувала просунути голову в отвір. Томас підняв пістолет. Стріляти він не хотів, та про всякий випадок приготувавсь оборонятися. Фургон знову рвонуло вперед, і жінку ніби висмикнуло назовні, зірвало із закривальних осколків скла.

Томас гадав, що Лоренс здасть назад, аж ні — фургон знову рушив уперед. Проїхав кілька футів, розвернувся в потрібний бік. Проїхав ще трохи.

— Виходить! — крикнув Лоренс.

Цього разу проїхали з десять футів. Психи не відставали, бігли назирці. Тільки на якусь мить ущухли крики. В розбиті задні вікно просунулась рука з ножем — псих розтинає повітря. Томас вистрілив.

Скількох він уже вбив? Трьох? Чотирьох? Чи вбив він узагалі когось?

Оглушливо завищали покришки, і фургон рвонув уперед. Двічі підстрибнувши — очевидячки, хтось попав під колеса, — він набрав швидкість і помчав далі. Ті, хто встиг вилізти на дах, попадали на дорогу. Погоня відстала.

Томас повалився на сидіння і глянув на пром'ятій дах. Глибоко вдихаючи, він намагався заспокоїтись, а тому не помітив, як Лоренс вимкнув уцілілу фару, ще двічі повернув і вїхав у гараж. Ворота за ними відразу ж зачинилися.

Розділ 50

Коли фургон зупинився і Лоренс вимкнув мотор, у Томасовому світі запала тиша. Тільки було чути, як стрімко біжить, пульсуючи, кров у нього в голові. Він заплющив очі та спробував дихати повільніше. Пару хвилин двоє його супутників не казали нічого, потім тишу порушив Лоренс.

— Вони там, оточують нас, чекають, поки ми вилізemo.

Зусиллям волі Томас змусив себе сісти й поглянути вперед, крізь лобове скло — у непроглядну пітьму.

— Хто чекає? — запитала Бренда.

— Босові охоронці. Вони впізнали фургон, машина належить їм. Тепер треба вийти і здатися. Для впізнання... У наш бік явно із двадцять стволів спрямовано.

— І що нам робити? — запитав Томас, аж ніяк не готовий до ще однієї сутички.

— Тихо й спокійно вилазимо з машини. Мене впізнають одразу.

Томас перебрався на переднє сидіння.

— Виходимо всі разом чи ти перший?

— Так, я піду першим, скажу, що ви не становите загрози.

Чекайте моого сигналу: я постукаю по борту. Готові?

— Мабуть,— відповів Томас.

— Буде дуже шкода, якщо нас пристрелять,— зауважила Бренда.— Проривалися, проривалися... Я зараз напевне схожа на психа.

Відчинивши дверці зі свого боку, Лоренс вибрався з машини. Томас, затамувавши дух, чекав сигналу, а тому не дуже злякався, почувши гучний стукіт по борту.

Бренда відчинила двері зі свого боку й покинула салон, Томас вийшов за нею, щосили напружуючи зір, намагаючись бодай щось розгледіти в непроглядній темряві.

Голосно клацнуло, і в обличчя вдарив промінь сліпучого світла. Томас машинально прикрив очі рукою. Помалу розплющивши очі, він побачив спрямований на нього прожектор на штативі-триніжку, обабіч — темні силуети. Озирнувшись, Томас нарахував ще з десяток озброєних людей, як, власне, і попереджав Лоренс.

— Лоренсе, ти? — гукнув чоловічий голос, і луна відбілася від бетонних стін. Хто ж із них це сказав? Чорт його знає.

— Я, я.

— Ти що з нашим фургоном зробив? І кого привіз? Тільки не кажи, що хворих.

— В одному з провулків ми наскочили на засідку психів, а це — імуняки, їм треба до боса.

— Навіщо?

— Їм...

Не давши йому договорити, невидимий співрозмовник промовив:

— Ні, хай самі скажуть. Назвіться й відповідайте: навіщо взяли в заручники нашу людину й розбили фургон? Їх і без того мало залишилося. Сподіваюсь, причина вагома?

Томас і Бренда перезирнулися, ніби запитуючи одне одного, кому говорити. Бренда кивнула Томасові.

Схоже, питав той, хто стояв праворуч від прожектора. До нього Томас і повернувся.

— Мене звати Томас, а це Бренда. Галлі — наш друг, ми разом були в Лабірінті. Кілька днів тому він розповів нам про «Праву руку». Хочемо допомогти вам, але не так. Розкажіть про ваші плани і з якою метою викрадаєте імунних. Я гадав, що то «БЕЗУМ» викрадає наших.

Чоловік раптово розсміявся.

— Треба провести тебе до боса. Хоча б для того, щоб ти позбувся ідіотської думки, ніби ми — другий «БЕЗУМ».

Томас стенув плечима:

— Чудово, ведіть.

Презирство до «БЕЗУМу» охоронець висловив цілком широко. Правда, однаково незрозуміло, навіщо «Права рука» викрадає імунних.

— Не здумай викручуватися, хлопче,— попередив охоронець.— Тобі ж гірше буде. Лоренс, відведи їх. Хтось, перевірте фургон на наявність зброї.

Томас і Бренд мовчки пройшли за Лоренсом униз по двох прогонах іржавих металевих сходів, потім через пошарпані дерев'яні двері й далі — по брудному коридору з облізлими шпалерами на стінах і єдиною лампочкою на стелі. Нарешті Лоренс завів їх у велике приміщення. Либонь, із півстоліття тому тут була чудова перемовна, від якої залишився обшарпаний стіл і безладно розставлені по кімнаті пластикові стільці.

По той бік столу сиділо двоє. Праворуч — Галлі. Побачивши Томаса, втомлений і розпатланий, він усе-таки кивнув і ледь усміхнувся (якщо можна назвати усмішкою ледь помітний на понівеченому обличчі вигин губ). Ліворуч сидів оглядний чоловік, що заледве вміщався в тісному для нього кріслі.

— То це і є штаб «Правої руки»? — запитала Бренда.— Я розчарована.

Враз з обличчя Галлі зникла усмішка.

— Ми стільки разів переїжджали, що й з ліку збилися. Та однак дякую за комплімент.

— Ну і хто з вас бос? — запитав Томас.

Галлі кивнув у бік здоровання.

— Томасе, не гальмуй. Тут Вінс головний, тож прояви повагу. Вінс заради ідеї порядку ризикує життям.

Томас примирливо звів руки.

— Я нікого не хотів образити. Минулого разу ти поводивсь як головний.

— Бос не я — Вінс.

— А Вінс хіба без'язикий? — поцікавилася Бренда.

— Годі вже! — розкотистим басом заревів гладун.— Наше місто захопили психи, і я не маю часу дивитись, як ви тут випендрюєтесь. Що вам треба?

Томас придушив спалах гніву.

— У мене одне питання: з якою метою ви нас викрали? І навіщо взагалі крадете людей? Галлі нас обнадіяв: ми вирішили, що знайшли союзника,— а виявилося, все навпаки й навіть гірше — ті, на кого ми сподівалися, діють не гуманніше за ворога. Скільки ви хотіли виручити з продажу імунних?

— Галлі,— тільки й промовив гладун, наче й не чув жодного Томасового слова.

— Що?

— Ти довіряєш цим двом?

— Так,— промовив той, старанно уникаючи Томасового погляду, і кивнув.— Їм можна вірити.

Впершись п'ястуками в стіл, Вінс нахилився вперед.

— Тоді не гаймо часу, хлопче. Ми просто імітуємо дії «БЕЗУМу», такий план. Ніхто не продаст викрадених в лабораторію. Ми збираємо імунних і ховаємо.

— Навіщо? — запитав Томас.— Навіщо нас збирати?

— З вашою допомогою ми плануємо пробратися в штаб «БЕЗУМу».

Розділ 51

Томас кілька секунд пильно дивився на нього. Якщо «БЕЗУМ» і справді стоїть за зникненням інших імунних, то це майже сміховинно просто.

— Це цілком може спрацювати.

— Радий, що тобі подобається,— мовив гладун, однак із виразу його обличчя Томас не зрозумів, жартує співрозмовник чи говорить серйозно.— Контакт із «БЕЗУМОМ» є, зустріч призначено. Продати «полонених» — наш єдиний спосіб проникнути на територію ворога й зупинити його, завадити знищенню таких цінних ресурсів на свідомо провальний експеримент. Краще спрямувати всі сили на збереження здорових, знайти правильний спосіб порятунку людства.

— Як ви гадаєте, чи зможе «БЕЗУМ» знайти ліки від Спалаху? — Запитав Томас.

Вінс розкотисто розсміявся.

— Якби ти сам хоч трохи вірив в успіх «БЕЗУМу», тут би не стояв. Бо навіщо тоді втікати з лабораторії з метою помститися? Ти ж mrієш помститись, еге? Галлі розповів, через що тобі довелося пройти.— Вінс зробив паузу.— Ми перестали вірити... в ліки. Вже дуже давно.

— Ні, ми не помсти шукаємо,— сказав Томас.— Річ не в нас. Ви хочете використовувати ресурси «БЕЗУМу» більш осмислено, і мені це до душі. Що ви знаєте про лабораторії? Що там відбувається?

Гладун відкинувся на бильце, і стілець під ним застогнав.

— Я щойно розкрив тобі страшну таємницю. Деято з наших пожертвував життям заради її збереження. Тепер твоя черга відплатити довірою. Якби Лоренс і його люди знали, хто ти такий, то відразу б привезли тебе до нас. Перепрошую за холодний прийом.

— Я не потребую вибачень,— відповів Томас, хоча насправді це його зачепило. Вперше з ним поводяться людськи.— Тільки розкажіть про свої плани.

— Я мовчатиму, доки ти сам не поділишся інформацією. Маєш якісь пропозиції?

— Скажи,— шепнула Бренда, лікtem тицьнувши Томаса в бік.— Ми ж саме по це приїхали.

Та й справді. Ще з початку, коли Томас отримав записку від Галлі, чуття підказувало, що «Правим» можна вірити. Настав час діяти за інтуїцією. До того ж без допомоги назад до берга вони не дістануться.

— Гаразд,— промовив Томас.— «БЕЗУМ» уважає, що ліки вже майже готові. Залишивсь останній елемент — я. Вони присягаються, ніби це правда, але досі так часто й витончено брехали, що я вже не можу визначити, коли вони ширі, а коли ні. Я не розумію їхніх справжніх мотивів. Не знаю, в якому вони нині стані.

— Скільки вас лишилося на волі? — запитав Вінс.

Томас прикинув і відповів:

— Ще четверо в укритті, куди звозив імунних Лоренс. Нас мало, але ми багато чого знаємо. До речі, у вас наче велика група, ні?

— Складне запитання. Якщо рахувати тих, хто приєднався до нас за кілька років, тоді нас більш як тисяча. А як рахувати людей, готових іти до кінця, то... боюся, всього кількасот.

— Серед вас є імунні? — запитала Бренда.

— Майже немає. Мені самому не пощастило. Після денверського... апокаліпсису я майже впевнений, що в мене Спалах. На щастя, велика частина наших людей поки що здорова, однак у цьому вмираючому світі здоров'я — доволі нестабільна перевага. Ми лише хочемо забезпечити порятунок залишків дивовижної раси під назвою людство.

Томас вказав на кілька вільних стільців.

— Ми сядемо?

— Авжеж.

Сівши, Томас став засипати Вінса питаннями.

— То що конкретно ви запланували?

Гладун знову зайшовся розкотистим сміхом.

— Охолонь, синку. Спершу доведи, що в тебе є інформація для обміну.

Томас аж підвісся з нетерплячки. Знову сівши, він промовив:

— Ми багато знаємо про внутрішню будову лабораторії. Серед нас є й ті, хто повернув собі пам'ять. Головне, що «БЕЗУМ» чекає на моє повернення. Це наша перевага і нею треба скористатися.

— І все? — запитав Вінс. — Тобі більше нічого сказати?

— Я не казав, що ми зможемо воювати без допомоги. Чи бодай без зброї.

Галлі з Вінсом красномовно перезирнулися. Томас зачепив їх за живе.

— То й що?

Вінс глянув на Бренду, потім на Томаса й промовив:

— Ми маємо щось краще за зброю. Значно краще.

Томас знову нахилився вперед.

— І що ж?

— Будь-яку зброю ми можемо зробити марною.

Розділ 52

Не встиг Томас заговорити, як Бренда спитала:

— Як?

— Нехай Галлі пояснить.— Вінс жестом показав на хлопчину.

— Отже. Уявіть собі склад «Правої руки»,— почав Галлі, підвівши із-за столу.— Ці люди не солдати. Вони бухгалтери, прибиральники, сантехніки, вчителі... «БЕЗУМ» має свою невеличку армію найманців, озброєних за останнім словом військової техніки. І до того ж чудово вишколених. Навіть якби нам вдалося захопити найбільший у світі арсенал зброї та боєприпасів, армія «БЕЗУМу» однаково б здолала нас. Умінням, досвідом.

— Який же план? — запитав Томас, не розуміючи, до чого веде Галлі.

— Єдиний спосіб битися з найманцями на рівних — це роззброїти їх. Тоді є шанс на перемогу.

— Хочете пограбувати арсенал? — запитала Бренда.— Зірвати поставку зброї? Чи що?

— Ні-ні, нічого такого,— похитав головою Галлі, й одразу ж на його обличчі засяяла пустотлива усмішка.— Не важливо, скільки людей у тебе в армії, головне — хто вони. «Права рука» має в своїх лавах унікального кадра.

— І хто це? — запитав Томас.

— Її звати Шарлотта Чізвел. Вона працювала провідним інженером у найбільшій компанії з виробництва зброї — зброї другого покоління, такої, на яку покладаються найманці. Їм подавай пушки, пістолети, гранати — коротше, озброєння з хитромудрим електронним начинням і передовою комп’ютерною технологією керування. Шарлотта знає, як можна знешкодити всю цю зброю.

— Справді? — із сумнівом запитала Бренда.

Томасові розповідь Галлі теж видалася неймовірною, однак він хотів дослухати.

— Усі види зброї забезпечені одним чипом. Останні кілька місяців Шарлотта шукала спосіб перепрограмувати його дистанційно. І знайшла. На заміну коду їй потрібно кілька годин, а наше завдання — підкинути в штаб «БЕЗУМу» ретранслятор. Це можна зробити під час передачі імунних у лабораторію. Якщо план спрацює, ми теж залишимося беззбройними, але зрівняємо шанси.

— Може, навіть дістанемо перевагу, — додав Вінс. — Для найманця сучасна зброя то немов продовження тіла — така плата за прогрес, однаке в реальному рукопашному бою ці вояки не становлять загрози. Вони не зможуть битись на ножах, кийках, лопатах і навкулачках або з каменюкою в руці.

Вінс дозволив собі підступну посмішку.

— Ми їх здолаємо в старій добрій бійці. Якщо не вдасться відрубати їх зброю, то ми загинемо, так і не розпочавши штурм.

Томас здригнувся, згадавши, як вони билися в Лабіринті з гріверами. Приблизно такого бою сподівається Вінс. Що ж, це краще, ніж голіруч кидатися на пушки. Ану ж як і справді вийде вимкнути зброю... Томас відчув прилив адреналіну.

— Який план диверсії?

Вінс помовчав.

— Ми маємо три берги. На зустріч полетить загін чисельністю вісімдесят осіб, найсильніших у групі. Передамо імунних контактній особі в лабораторії, встановимо «глушилку» — це найважча частина операції, — і коли знешкодимо зброю, підірвемо одну зі стін комплексу. Крізь отвір увійдуть інші члени загону, і тільки-но захоплять лабораторію, Шарлотта забезпечить нас діючою зброєю — щоб мати змогу втримувати захоплену будівлю. Пан або пропав: ми або візьмемо штаб ворога, або всі поляжемо в бою. Як треба буде, все розгромимо до бісової матері.

Томас і його група в такій операції просто безцінні, особливо ті з глайдерів, що повернули собі пам'ять,— вони ж знають план будівлі.

Вінс ніби прочитав Томасові думки.

— Якщо вірити Галлі, ти зі своїми друзями можеш допомогти — ви знаєте план лабораторії. До того ж кожен боєць лічений — і байдуже, старий він чи молодий.

— У нас є свій берг,— додала Бренда.— Якщо тільки психи не встигли порозбирати його на гвинтики. Корабель стоїть біля північних воріт Денвера. Пілот залишився в укритті з іншими нашими друзьями.

— А де ваші берги? — запитав Томас у Вінса.

Той махнув рукою в дальній кінець кімнати.

— Там. СтояТЬ під замком, цілі й неушкоджені. Нам би ще тиждень-два на підготовку, однак Шарлотта вже закінчила ретранслятор. Готові й вісімдесят бійців. Даємо день-два на обмін знаннями, а потім збираємося і вперед. Годі вже намарафечуватися, час брати бика за роги.

Томас вже почувався впевненішим.

— Які шанси на успіх?

— Ех, юначе, юначе,— скрушно промовив Вінс.— Роками ми тільки й чули, що про місію «БЕЗУМУ»: мовляв, усі гроші до останнього цента, всі живі й матеріальні ресурси слід присвятити справі, знайти ліки від Спалаху. «БЕЗУМ» запевняв, що знайшов імунних, залишилося тільки з'ясувати, чому їхній мозок не піддається хворобі, і тоді можна врятувати весь світ! А тим часом міста руйнуються, освіта, безпека, медицина, боротьба з іншими відомими хворобами, благодійність, гуманітарна допомога — все це вмирає. Цивілізація летить к бісу, «БЕЗУМ» стає господарем планети.

— Я знаю,— відповів Томас.— Чудово знаю.

Але Вінса вже важко було зупинити, він виливав усе, що накипіло за багато років.

— Набагато ефективніше було б не шукати ліки, а зупинити поширення хвороби. «БЕЗУМ» привласнив усі гроші,

забрав цвіт людства, а ще дав нам хибну надію. Люди вуха розвісили, повірили, що нарешті знайдеться чарівний засіб, порятує нас від Спалаху. Якщо ми зволікатимемо, рятувати буде нікого.

Вінс замовк і втомлено подивився на Томаса, чекаючи на відповідь. Кімната поринула в тишу. З гладуном не посперечавшися — він правду сказав, щиру правду.

Вінс провадив:

— Наши диверсанти можуть установити «глушилку», та краще, якщо вона працюватиме до нашого прильоту. Імунні на облавку бергів — пропуск у повітряний простір «БЕЗ-УМу» та на посадку, але...

Вигнувши брови, гладун глянув на Томаса так, ніби ідея проста й очевидна.

Той кивнув:

— Тут я маю приєднатися до справи.
— Так,— усміхнувся Вінс.— І саме тут ти й приєднаєшся до справи.

Розділ 53

Томас дивним чином заспокоївся.

— Мене можна висадити за кілька миль від лабораторії, щоб я зайшов сам, пішки. Я прикинуся, ніби повернувся, щоб завершити випробування. Судячи з того, що я бачив і чув, мені будуть страшенно раді. Тільки покажіть, як встановити цей прилад.

На Вінсовому обличчі знову з'явилася щира усмішка.

— Хай Шарлотта і пояснить.

— Можете розраховувати на допомогу моїх друзів: Терези, Ариса та інших. Та й Бренда багато знає про облаштування лабораторії.

Томас вирішив це швидко й остаточно. Ризикована на нього чекає справа, однак може бути й таке, що він більше не матиме шансу перемогти.

— Галлі,— запитав Вінс,— що далі? Як піде далі операція?

Колишній ворог підвівся й поглянув на Томаса.

— Шарлотта навчить користуватися «глушилкою», потім тебе відведуть в ангар і на берзі доправлять якомога ближче до лабораторії. Поки готоватиметься штурмова бригада, ти проникнеш у штаб і ввімкнеш ретранслятор. І поквапся — щоб усе гляділось природно. Ми за декілька годин привеземо імунних на продаж.

— Я впораюся,— пообіцяв Томас, намагаючись заспокоїтися й дихати глибоко.

— От і добре. Коли підеш, ми підтягнемо сюди Терезу й інших товаришів. Сподіваюся, ти не проти ще раз проїхатися містом?

Шарлотта — мініатюрна й надзвичайно ділова сіра мишка — коротко й доступно пояснила принцип дії «глушилки». Прилад легко вміщався в наплічнику разом із їжею й теплим

одягом. Увімкнений, він одразу вловить сигнали від чипів і, проникнувши по них до системи керування зброєю, вже за годину виведе її з ладу.

Все дуже просто... Залишилося тільки непомітно вставити прилад і активувати.

Галлі вирішив, що Лоренс відвезе Томаса з пілотом в ангар, звідки вони полетять поблизче до лабораторії. Це означає, що попереду — ще одна поїздка по захопленому психами місту. Щоправда, цього разу вибрали прямий маршрут. До того ж, уже розвиднялося й Томас почувався значно ліпше.

Коли він набивав наплічник припасами, підійшла Бренда. Томас кивнув їй і ледь усміхнувся:

— Сумуватимеш?

Хоч це й було сказано жартома, та дуже хотілося почути ствердну відповідь.

Бренда закотила очі.

— Ич, надумав. Уже здаєшся? Та ти й оком не встигнеш змігнути, як ми повернемося на базу, а потім довго з усмішкою згадуватимемо бойове минуле.

— Я знаю тебе всього лише місяць,— знов усміхнувся Томас.

— То й що? — Бренда обняла його й прошепотіла на вухо: — Мене й справді підіслали в Пекло, щоб я здобула твою довіру, але ти став мені справжнім другом. Головне...

Томас відхилився й подивився Бренді в очі. Йому не вдалося в них нічого прочитати, тому він просто запитав:

— Що?

— Просто... не дай себе вбити.

Томас не зінав, що відповісти на таке.

— Ну?

— Ти теж будь обережна,— це все, що зміг промовити Томас.

Бренда поцілуvala його в щоку.

— Нічого милішого від тебе ще не чула,— знову закотивши очі, вона всміхнулася.

Просто чудово — Томасові стало ще легше.

— Дивися, щоб цей рух опору не утнув чогось,— сказав Томас.— І щоб не провалився їхній план.

— Не переживай. Все буде під контролем. Побачимося взавтра.

— До зустрічі.

— Обіцяю: якщо тебе не вб'ють, я теж уцілію.

Томас обійняв її.

— Домовилися.

Розділ 54

«Права рука» надала їм новіший фургон. Лоренс сів за кермо, а жінка-пілот влаштувалася на пасажирському сидінні поруч.

Вона мовчала і була не надто товариською, в основному трималась о стороњ. Лоренс теж був не в найкращому настрої, можливо, через те, що з роботи роздавача їжі на об'єкті під замком перейшов на службу черговим водієм у місті психів. Двічі.

Сонце вже піднялося й виблискувало на будівлях міста, яке здавалося зовсім не таким, як попередньої ночі. Чомусь у цьому світлі світ видавався трішки безпечнішим.

Томасові повернули пістолет, повністю заряджений, і він засунув його за пояс джинсів. Він зізнав, що черга з дванадцяти куль не надто допоможе, якщо на них знову нападуть із засідки, однак пістолет таки його заспокоював.

— Добре, згадай план,— сказав Лоренс, нарешті порушивши тишу.

— А яким був план? — запитав Томас.

— Дістатись ангара й не загинути.

Як на Томаса, план був добрий.

Вони знову стихли — чуть було тільки ревисько двигуна та гупання машини об каміння на дорозі. В такий момент Томас просто не міг не замислитися про всі жахіття, що можуть статися за наступний день або два. Він постарався відкинути лихі думки геть і зосередитися на переможеному місті, що минало зовні.

Поки що він лише оддалік бачив кількох людей. Очевидчики, містяни всю ніч не спали, боячись тих, що може вискочити на них з темряви... або ж самі кидалися на перехожих.

Сонце виблискувало у горішніх вікнах хмарочосів — височезних будівель, які неначе прохромлювали небо. Фургон проїхав просто крізь серце міста широкою дорогою, всіяною покинутими машинами. Томас побачив кількох психів, які переховувались у транспорті, визираючи з вікон так, неначе вони порозставляли пастки і чекали на жертву.

За милю чи дві Лоренс звернув, а тоді поїхав довгим прямим шосе, що вело до одного з воріт обнесеного стінами міста. Дорогу обрамляли барикади — мабуть, зведені у кращі часи, щоб шум від незчисленних машин не турбував тих містян, чиї домівки стояли неподалік від магістралі. Здавалося неможливим, що такий світ узагалі колись існував. Світ без щоденного страху за власне життя.

— Так ми проїдемо аж до кінця,— пояснив Лоренс.— Ангар — це, мабуть, наш найбільш захищений об'єкт, тож потрібно лише дістатися туди. За годину ми будемо в повітрі, щасливі та в безпеці.

— То й добре,— сказав Томас, хоча після попередньої ночі здавалося, що це звучить надто вже просто. Пілот мовчала й далі.

Коли вони проїхали милю зо три, Лоренс пригальмував.

— Що таке? — пробурмотів він.

Томас ізнову звернув увагу на дорогу попереду, щоб подивитися, що той має на увазі, і побачив, як їздить колами декілька машин.

— Мабуть, я просто спробую проїхати повз них,— сказав Лоренс, практично говорячи до самого себе.

Томас не відповів, оскільки знову заспокоївся, що всі присутні у транспорті чудово розуміють: те, що відбувається, може свідчити лише про біду.

Лоренс ізнову набрав швидкість.

— Їхати назад і пробувати інший шлях нам доведеться цілу вічність. Я просто спробую прорватися.

— Тільки не роби дурниць,— гарикнула пілот.— Ми точно туди не дістанемось, якщо доведеться йти.

Поки вони наближалися, Томас нахилився вперед, не полишаючи сидіння, й витягнув шию, щоб побачити, що відбувається. Натовп десь із двадцяти людей чубився через велику купу чогось такого, чого він геть не міг розгледіти; люди кидалися сміттям, пхалися та штовхалися. Футів за сто від них були машини — вони розверталися, буксували та врізалися одна в одну. Те, що на дорозі ще нікого не збили, було дивом.

— Що ти плануєш? — запитав Томас. Лоренс анітрохи не сповільнився, а вони майже дісталися цілі.

— Зупинися! — прокричала пілот.

Лоренс проігнорував наказ.

— Ні. Я йду на прорив.

— Ти ж нас уб'еш!

— У нас усе буде добре. Просто стули пельку на секунду!

Вони наблизилися до групи людей, які досі кидались одне на одного та на те, що було в тій величезній купі. Томас ковзнув до борта фургона і спробував роздивитися краще. Психи розривали на шматки величезні мішки сміття — витягували старі пакунки з їжею, напівзогниле м'ясо та злиденні недоїдки, — але жоден із них не міг утримати щось у руці, перш ніж хтось намагався це вкрасти. Летіли удари, шкребли і дряпали пальці. В одного чолов'яги був величезний поріз під оком, і його обличчям, наче червоні слози, скrapувала цівка крові.

Фургон із вереском повернув, і Томас звернув увагу на те, що було попереду. Водії машин (старих моделей, із пом'ятими корпусами, фарба з яких здебільшого злізла) зупинились, і троє з них вишикувалися обличчям до фургона, що насувався. Лоренс не сповільнився. Натомість він повернув, прямуючи до більшого проміжку між машиною справа та машиною посередині. Тоді машина зліва блискавично рвонула вперед і різко повернулася, перепинивши шлях фургону.

— Тримайтеся! — закричав Лоренс і додав газу.

Коли вони помчали до просвіту, Томас скопився за сидіння під собою. Дві бокові автівки стояли нерухомо, але третя машина пішла у віраж, сунучи просто на них. Томас бачив, що в них жодних шансів, йому майже ставало часу на те, щоби про це закричати, але було вже запізно.

Капот фургона щойно заїхав у просвіт, аж тут третя машина врізалася в його лівий бік іззаду. Томас полетів наліво і вдарився об панель між двома бічними вікнами, які з жахливим тріском розбилися. Навсібіч полетіло скло, і фургон закрутівся по колу. Томас судомно намагався за щось вхопитися. Повітря наповнили звуки вересклівих шин і брязкуту металу об метал.

Коли фургон нарешті вдарився об бетонну стіну, все стихло.

Томас, побитий, у синцях, стояв навкарачки на підлозі. Він підвівся саме вчасно, щоб побачити, як усі три машини їдуть геть, а звуки їхніх двигунів затихають, тим часом як вони зникають на довгій прямій дорозі, повертаючись туди, звідки приїхали Томас і інші. Він позирнув на Лоренса і пілота; з ними обома все було гаразд.

Тоді сталося дещо зовсім дивне. Томас визирнув із вікна і побачив, що за двадцять футів стойть покоцаний псих і витріщається на нього. Лише згодом він усвідомив, що цей псих — його друг.

Ньют.

Розділ 55

Ньют мав жахливий вигляд. Волосся в нього було вирване пучками, так, що залишилися червоні рубці-лисини. Його обличчя було вкрите подряпинами та синяями; футболка подерта і ледве трималася на худому тілі, а штани забрьохані брудом і кров'ю. Виглядало на те, що він остаточно здався психам, повноцінно вступив до їхніх лав.

Але він витрішився на Томаса, наче здогадавшись, що випадково натрапив на друга.

Лоренс перед цим щось говорив, але Томас осягнув його слова лише тепер.

— Ми в порядку. Машина розбита к бісу, але сподіваємося, що вона провезе нас іще пару миль до ангару.

Лоренс перейшов на задній хід, і фургон непевно від'їхав від бетонної стіни; в повній тиші, що запала перед цим, вибухнув тріск побитого пластику й металу та вереск шин. Тоді він почав від'їжджати, і тут у Томаса в голові наче щось увімкнулося.

— Стій! — крикнув він.— Зупини фургон! Негайно!

— Що таке? — перепитав Лоренс.— Ти про що?

— Блін, та просто зупини фургон!

Лоренс шалено натиснув на гальма, тим часом як Томас сяк-так звівся на ноги й пішов до дверей. Він почав відчиняти їх, аж тут Лоренс скопив його за футболку ззаду й потягнув назад.

— Що ти в біса, по-твоєму, робиш? — заволав на нього Лоренс.

Тепер Томас нікому не дозволить себе зупинити. Він висмикнув із штанів пістолет і наставив його на Лоренса.

— Пусти мене. Пусти мене!

Лоренс відпустив його і здійняв руки високо в повітря.

— Отакої, малий. Заспокойся! Що з тобою *takе?*

Томас позадкував від нього.

— Я побачив там свого друга — хочу побачити, чи все в нього добре. Як почнеться якась халепа, я побіжу назад до фургона. Просто будь готовий витягнути нас звідси, коли я побіжу.

— Гадаєш, ота істота — досі твій друг? — холодно запи-
тала пілот.— Оті психи вже давно кінчені. Тобі що, не ви-
дно? Твій друг тепер — усього-на-всього тварина. Гірше, ніж
тварина.

— Тоді прощання буде коротким, хіба ні? — відказав То-
мас. Він відчинив двері й вийшов надвір.— Прикрийте мене
за потреби. Я мушу це зробити.

— Я надеру тобі дупу, перш ніж ми сядемо в той берг, обі-
цяю,— загарчав Лоуренс.

— Поквапся. Якщо ті психи біля купи сміття підуть сюди,
ми почнемо стріляти. Мені начхати хто там — хоч твоя мату-
ся і дядько Френк.

— Гаразд.— Томас відвернувся від них і знову засунув
пістолет у джинси. Він неквапом пішов до друга, який сто-
яв сам-один, на відалі від зграї психів, які досі порпались
у своїй купі відходів.

Поки що вони видавалися задоволеними цим — він їх
наче не цікавив.

Томас наполовину пройшов відстань до Ньюта, а тоді зу-
пинився. Найстрашніше, що було в його другові — дикість
у його очах. У них крилося божевілля, дві гнійні калюжі хво-
рості. Як це сталося настільки швидко?

— Здоров. Ньюте. Це я, Томас. Ще пам'ятаєш мене, так?

Тут Ньютові очі раптово проясніли — Томас аж мало не
відступив від подиву.

— Чорт, Томмі, та я тебе пам'ятаю. Ти ж буквально вчо-
ра навідався до мене в Будинку, нагадав, що проігнорував
мою записку. Я ж не можу остаточно збожеволіти за кіль-
ка днів.

Від цих слів серце в Томаса заболіло навіть сильніше, ніж від жалюгідного вигляду друга.

— Тоді чому ти тут? Чому ти з... ними?

Ньют поглянув на психів, а тоді знову на Томаса.

— Це в мене напливами, друсяко. Я не можу цього пояснити. Часом я нездатен контролювати себе, ледве розумію, що роблю. Але зазвичай мені просто наче свербить мозок, усе виходить із рівноваги саме настільки, щоб мене бентежити — щоб мене розілити.

— Зараз ти наче нормальній.

— Так, є таке. Я з цими дурбеликами з Будинку, лише тому що не знаю, чим ішле зайнятися. Вони чубляться, але вони при цьому згуртовані. Як ти сам-один, то не маєш, блін, жодного шансу.

— Ньюте, тепер їдь зі мною, просто зараз. Ми можемо перевезти тебе в безпечніше місце, краще для...

Ньют засміявся, а його голова при цьому пару разів дивно сіпнулася.

— Вали звідси, Томмі. Геть.

— Просто їдь зі мною,— заблагав Томас.— Якщо тобі так буде краще, я тебе зв'яжу.

Ньютове обличчя раптом посуворішало, відобразивши гнів, і він, шаленіючи, різко заговорив.

— Просто стули пельку, грьобаний ти зраднику! Ти хіба не читав мою записку? Не можеш зробити для мене якусь дурницю настанок? Тобі, як завжди, треба бути героєм? Я тебе ненавиджу! Завжди тебе ненавидів!

«Він це ненавмисне»,— твердо сказав самому собі Томас. Але це були тільки слова.

— Ньюте...

— Це все твоя провина! Ти міг би зупинити їх після смерті перших Творців. Ти міг би знайти якийсь спосіб. Але ні! Ти мусив це підтримати, спробувати врятувати світ, бути героєм. І ти прийшов до Лабіринту й так і не зупинився. Тобі не начхати лише на себе! Визнай це! Тобі треба,

щоб тебе пам'ятали, обожнювали! Треба було викинути тебе у шахту!

Ньютове обличчя стало темно-червоним, а з його рота, поки він репетував, бризкала слина. Стиснувши кулаки, непевним кроком він ступив уперед.

— Я його вколошкою! — заволав із фургона Лоренс.— Геть з дороги!

Томас повернувся.

— Не треба! Це наше з ним особисте діло! Нічого не робіть! — Він ізнову повернувся до Ньюта.— Ньюте, облиш. Просто послухай мене. Я знаю, що ти в нормі. Достатньо, щоб мене вислухати.

— Ненавиджу тебе, Томмі! — Він стояв лише за кілька футів, і Томас відступив на крок; його біль за Ньюта перетворювався на страх.— Ненавиджу, ненавиджу, ненавиджу! Після всього, що я для тебе зробив, після всієї тієї грьобаної фіgnі, яку я, блін, витримав у Лабіринті, ти не можеш виконати те єдине, про що я тебе коли-небудь просив! Блін, та навіть пику твою бачити не хочу!

Томас відступився ще на два кроки.

— Ньюте, краще зупинися. Тебе застрелять. Просто зупинись і послухай мене! Лізь у фургон, дозволь мені тебе зв'язати. Дай мені шанс! — Він не міг убити друга. Просто не міг.

Ньют закричав і кинувся вперед. Із фургона вистрілила аугою блискавиця з пушки, заковзала і затріскотіла тротуаром, але не влучила у нього. Томас застиг на місці, і Ньют повалив його на землю, вибивши з нього дух. Він силкувався наповнити легені, тим часом як його старий друг заляз на нього і прип'яв до землі.

— Я маю вирвати тобі очі,— сказав Ньют, оббризкавши Томаса слиною.— Провчити тебе за дурість. Чому ти сюди прийшов? Чекав на обнімашки чи що? Га? На милу бесіду про гарні часи у Глейді?

Томас хитнув головою, охоплений жахом, і дуже повільно потягнувся вільною рукою до пістолета.

— Хочеш знати, чому я так кульгаю, Томмі? Я тобі коли-небудь казав? Ні, здається, ні.

— Що сталося? — запитав Томас, тягнучи час. Він обхопив зброю пальцями.

— Я спробував убити себе в Лабіринті. Видерся до половини на одну з отих клятих стін і зіскочив. Альбі знайшов мене і затягнув назад у Глейд за мить до того, як зачинилася брама. Я ненавидів те місце, Томмі. Ненавидів кожну секунду кожного дня. І в цьому всьому був... винен... *ти!*

Ньют раптом крутнувся і скопив Томаса за руку, що тримала пістолет. Смикнув її до себе, тягнучи вгору, поки кінець пістолета не притиснувся до Ньютового лоба.

— Тепер спокутуй це! Убий мене, перш ніж я стану одним із тих чудиськ-канібалів! Убий мене! Я ж *тобі* довірився щодо записки! Більше ні кому! Тепер уперед!

Томас спробував відвести руку, але Ньют був надто сильний.

— Не можу, Ньюте, не можу.

— Спокутуй! Покайся у скоеному! — Слова виривалися з нього, він трусився всім тілом. Потім його голос стих до наполегливого грубого шепоту.

— Вбий мене, бісів ти боягузе. Доведи, що можеш вчинити так, як треба. Звільни мене від нещастя.

Ці слова перелякали Томаса.

— Ньюте, може, нам вдасться...

— Заткнися! Просто заткнися! Я тобі довіряв! А тепер зроби це!

— Не можу.

— Зроби це!

— Не можу!

Як Ньют міг просити його про щось подібне? Як він узагалі міг убити одного зі своїх найкращих друзів?

— Убий мене, бо інакше я вб'ю тебе. Вбий мене! Зроби це!

— Ньюте...

— Зроби це, поки я не став одним із них!

— Я...

— УБИЙ МЕНЕ! — Ньютові очі пояснишали, неначе в нього ледь-ледь, востаннє, просвітліло в голові, і його голос стишився.— Будь ласка, Томмі. Будь ласка.

Томасове серце полетіло в чорну прірву, і він звів курок.

Розділ 56

Томас зробив це з заплющеними очима. Він чув звук від удару кулі об плоть і кістку, відчув, як Ньютове тіло смикнулось і впало на тротуар. Томас перевернувся на живіт, а тоді зіп'явся на ноги й розплющив очі, лише почавши бігти. Він не міг дозволити собі побачити, що зробив із другом. Жах цього, скорбота, почуття провини й огіда від усього цього мало не пожирали його й наповнювали його очі слізми, поки він біг до білого фургона.

— Залізай! — крикнув йому Лоренс.

Двері ще були відчинені. Томас заскочив у них і зачинив. Тоді фургон поїхав.

Ніхто не говорив. Томас отетеріло витрішився в переднє вікно. Він вистрілив у голову найкращому другові.

Байдуже, що його про це попросили, що Ньют цього захотів, що він про це благав.

Томас же все одно звів курок. Він опустив очі й побачив, що в нього трусяться руки та ноги, і раптом йому стало зимно.

— Що я накоїв? — пробурмотів він, але інші не сказали жодного слова.

Решта мандрівки минула для Томаса наче в тумані. Вони проминули ще якихось психів, пару разів навіть доводилося стріляти з пушок. Тоді вони проїхали крізь зовнішню стіну міста, крізь огорожу невеличкого аеропорту, крізь величезні двері ангару, який стеріг чималий контингент членів «Правої руки».

Говорили небагато, і Томас просто робив те, що йому казали, й ходив туди, куди мав ходити. Вони зайдли у берг, і Томас пішов за ними. Але він так і не вимовив жодного слова. Пілот пішла заводити двигун великого корабля, Лоренс

десь зник, а Томас знайшов диван у кают-компанії. Ліг і витрішився на металеву гратку стелі.

З часу вбивства Ньюта він жодного разу не подумав про свій план. Нарешті звільнився від «БЕЗУМУ» — і тепер добровільно повертається.

Йому вже було начхати. Хай буде те, що буде. Він знов, що його до скону переслідуватиме побачене. Як Чак задихався, спливаючи кров'ю, а тепер — ще й як Ньют кричав на нього в абсолютному, страхіливому шаленстві. А ще — та остання мить ясного розуму, очі, що благають про милосердя.

Томас заплющив очі, а образи нікуди не поділися. Заснув він нескоро.

Розбудив його Лоренс.

— Привіт, хлопче, підйом. Ми прибулимо за кілька хвилин. Висадимо твою дупу, а тоді вшиємося звідти. Звініяй.

— Без образу,— Томас застогнав і скинув ноги з дивана.— Скільки мені туди йти пішки?

— Кілька миль. Не хвилюйся, на мою думку, тобі не доведеться мати справу з купою психів — на природі вже холодно. Втім, можна побачити кількох злих лосів. Можливо, вовки спробують відгризти тобі ноги. Нічого особливого.

Томас поглянув на чоловіка, очікуючи на широку усмішку, але той вовтузився в кутку, наводячи лад.

— Біля вантажного люка на тебе чекають пальто і твій наплічник,— повідомив Лоренс, поставивши на полицю невеликий прилад.— У тебе є їжа і вода. Ми хочемо бути впевненими, що твій похід вийде гарним і приємним — ти насолодишся радощами природи і все таке.— Досі без усмішки.

— Дякую,— промимрив Томас. Він відчайдушно намагався не повернутись у темну яму смутку, в якій заснув. Чак і Ньют ніяк не йшли йому з голови.

Лоренс припинив своє заняття і повернувся до нього.

— Я поставлю тобі це запитання лише раз.

— Що?

— Ти в цьому впевнений? Я знаю про цих людей лише погане. Вони займаються викраденнями, тортурами, вбивствами — роблять що завгодно, щоб отримати те, що хочуть. Здається, відпустити тебе туди самого-самісінького — це безумство.

Томас чомусь більше не боявся.

— Зі мною нічого не станеться. А от ти постараїся повернутися.

Лоренс хитнув головою.

— Ти або найсміливіший шкет, якого я коли-небудь зустрічав, або геть навіжений. Хай там як, піди прийми душі візьми собі свіжий одяг — він має бути у шафках.

Томас не знов, як тепер виглядає, але здогадувався, що схожий на блідого безжivного зомбі з мертвими очима.

— Гаразд,— сказав він і пішов геть, щоби спробувати змити трохи того жаху.

Берг пішов у піке, і Томас схопився за перекладину на стіні, коли корабель наблизився до землі. Двері, які також правили за трап, почали відчинятися з брязкотом, пори-пуючи петлями, коли вони ще перебували за сто футів над землею, і всередину ввірвалося прохолодне повітря. Звук від горіння двигунів раптом залунав гучніше. Томас бачив, що вони над невеличкою галявиною в великому лісі з присипаних снігом сосон — настільки численних, що берг не зможе приземлитися. Томасові доведеться стрибати.

Корабель спустився, і Томас відновив рівновагу.

— Щасті тобі, хлопче,— промовив Лоренс, кивнувши на землю, коли вони наблизились.— Я сказав би тобі бути обережним, але ти не ідіот, тому я цього не казатиму.

Томас усміхнувся йому, сподіваючись на усмішку у відповідь. Йому здавалося, що він потребує її, але не отримав нічого.

— Тоді добре. Я встановлю прилад одразу після проникнення. Не сумніваюся, що все вийде без проблем. Так?

— Якщо в нас не буде проблем, то з моїх ніздрів полетять маленькі ящірки,— відповів Лоуренс, але в його голосі вчувалася доброта.— Тепер уперед. Як зіскочиш, прямуй туди.

Він показав ліворуч, туди, де був край лісу.

Томас натягнув на себе пальто, просунув руки в лямки наплічника, а тоді обережно пройшов великою металевою плитою вантажного люка і сів навпочіпки на його краю. До засніженої землі лишалося всього фути з чотири, але він усе одно муситиме діяти обережно. Він зіскочив і приземлився на м'якому місці — у свіжому заметі. Тим часом усередині в нього все змертвіло.

Він убив Ньюта.

Він вистрілив у голову власному другові.

Розділ 57

Галевина була всіяна стовбурами давно повалених дерев. Томаса оточували високі товсті сосни лісу, що тягнулися до неба стіною величних веж. Він прикрив очі від немилосердного вітру, тим часом як берг розігрів двигуни й піднявся в повітря, і Томас подивився, як він зникає в небі на південному заході.

Повітря було свіже і прохолодне, а ліс видавався свіжим, неначе він стояв у зовсім новому світі — в місці, яке не зачепили хвороби. Він був певен, що мало кому випало побачити сьогодні щось подібне, і відчув себе везунчиком.

Він підтягнув наплічник і пішов у напрямку, вказаному Лоренсом, рішучо налаштований дістатися туди якнайшвидше. Що менше часу в нього буде на роздуми про те, що він зробив із Ньютом, то краще. Та він знову, що тут, у цій глухині, в нього буде доволі часу на роздуми. Він пройшов ще кілька кроків засніженою галевиною та вступив у п'ятьму щільних сосон. Дозволив їхньому приємно запаморочливому запаху огорнути себе і з усіх сил постарається знову вимкнути розум, та й узагалі перестати думати.

Він упорався з цим непогано, зосередившись на своєму шляху, на птахах, білках і комахах, яких бачив і чув, на чудових запахах. Його чуття не були призвичаєні до такого, позаяк більшу частину життя, яке він пам'ятав, він провів у приміщеннях. Якщо не брати до уваги Лабіrint і Пекло. Пробираючись лісом, він зрозумів: йому ледве віриться, що на тій же планеті може існувати настільки несхоже місце — Пекло. Він відволікся. Замислився, яким було б життя для всіх цих тварин, якби люди справді зникли назавжди.

Він ішов годину з лишком, поки нарешті досягнув краю лісів і широкої смуги безплідної скелястої землі. Безлісий обшир там, де сніг здув вітер, був всіянний острівцями темно-

брунатної багнюки, позбавленої рослинності. Земля була вкрита нерівним камінням усіх розмірів і хилилася до крутого урвища — величезної кручі. За нею лежав океан, темна блакить якого закінчувалася на виднокраї, де різкою лінією перетворювалася на світлу блакить блискучого неба. А на краю кручі, десь за милю від нього, стояв штаб «БЕЗУМу».

Комплекс був величезний і складався з широких пов'язаних між собою корпусів без оздоблення; їхні стіни були всіяні вузькими щілинами в білому цементі, де вряди-годи траплялися вікна. Одна заокруглена будівля здіймалася серед інших, наче вежа. Жахлива погода в цьому регіоні разом із вологою з моря кепсько вплинули на фасади корпусів — зовні стіни комплексу були вкриті павутинням тріщин, — але здавалося, що ці конструкції існуватимуть вічно, не піддаючись жодному випробуванню людини чи погоди. Мимоволі згадувався майже забутий спогад про вичитане у книжках казок — якусь божевільню з привидами. Це місце було ідеальним для організації, що намагається вберегти світ від перетворення на таку ж божевільню. Від комплексу простягалася довга вузька дорога, що щезала в лісі.

Томас пішов ділянкою землі, закиданою камінням. Над землею запала майже тривожна тиша.

Крім тупання власних кроків і власного дихання, він чув лише звук далеких хвиль, що розвивались об піdnіжжя кручі, але навіть той звук був слабкий. Томас не сумнівався, що люди з «БЕЗУМу» вже встигли його помітити — охорона вже точно була пильною й численною.

Почувши якийсь звук, що швидко віддалявся, схожий на клацання металу по каменю, він зупинився і глянув направо. Неначе приваблений думкою про охорону, на одній брилі стояв жук-жалюк, а його червоне око мерехтіло, дивлячись на Томаса.

Він згадав, як уперше побачив одного з них у Глейді, змить до того, як він утік до невеличких тамтешніх лісів. Здавалося, це було в минулому житті.

Він помахав рукою жукові-жалюкові, а тоді пішов далі. За десять хвилин він уже стукатиме у двері «БЕЗУМу», вперше просячи, щоб його впустили. Не випустили.

Він пройшов останньою ділянкою схилу й вийшов на заledенілу доріжку, що оточувала територію комплексу. Здавалося, ніби колись територію намагалися зробити трохи симпатичнішою за безплідну землю довкола, але кущі, квіти й дерева вже давно скорилися зимі, а на клаптиках сірого ґрунту, які він бачив серед снігу, росли хіба що бур'яни. Томас пішов вимощеною доріжкою, думаючи, чому досі ніхто не вийшов із ним привітатися. Можливо, всередині сидить Щур, спостерігає і здогадується, що Томас нарешті перейшов на їхній бік.

Його увагу привернуло ще двоє жуків-жалюків; обидва блукали вкритими снігом бур'янами на клумбах, байдоро чимчикуючи й поглядаючи то наліво, то направо своїми червоними променями. Томас підняв очі на найближчу групу вікон, але побачив лише темряву: скло було сильно затемнене. Почувши ззаду якийсь гуркіт, він повернувся. Насувалася буря з темними важкими хмарами, але вона ще залишалася на відстані кількох миль. Поки він дивився, сірістю промайнули зигзаги кількох блискавиць, і він думками повернувся до Пекла, до того жахливого дощу з блискавиць, що заскочив їх, коли вони наблизилися до міста. Він міг лише сподіватися, що так далеко на північ погода не настільки кепська.

Він ізнову пішов доріжкою та сповільнився, наблизившись до парадного входу. На нього очікували великі скляні двері, і в нього в голові раптово, майже болісно забились яскраві спогади. Втеча з Лабіринту, біг коридорами «БЕЗУМу», вихід із цих дверей під зливу. Він глянув праворуч і побачив невеличку парковку, на якій поруч із рядом машин стояв старенький автобус. Це, напевно, той самий, який переїхав оту нещасну жінку, заражену Спалахом, а тоді помчав їх до тих спалень, де з їхньою психікою погралися, і врешті-решт прямтранс доправив їх до Пекла.

А тепер, після всього пережитого, він із власного вибору стояв на порозі «БЕЗУМу». Він потягнувся й постукав по холодному темному склу перед собою. З іншого боку не було видно нічого.

Майже негайно один за одним відімкнулися кілька замків; потім розчахнулась одна половинка дверей.

Дженсон — який завжди буде для Томаса Щуром — простягнув руку.

— З поверненням, Томасе,— сказав він.— Мені ніхто не вірив, але я весь час казав, що ти повернешся. Я радий, що ти зробив правильний вибір.

— Можна просто одразу до діла? — поцікавився Томас. Він це зробить — він зіграє свою роль,— але бути милим йому при цьому не потрібно.

— Гадаю, це чудова ідея.— Дженсон відступив і злегка кивнув.— Після тебе.

З холодком на спині, незгіршим за мороз надворі, Томас проминув Щура і ввійшов до штабу «БЕЗУМу».

Розділ 58

Томас увійшов у білий вестибюль із кількома диванами та кріслами, а також із великим порожнім письмовим столом попереду. Вестибюль відрізнявся від тих, які він бачив, коли був тут востаннє. Меблі були барвистими й яскравими, але це аж ніяк не пожвавлювало безрадісну атмосферу приміщення.

— Я гадав, що ми проведемо кілька хвилин у моєму кабінеті,— сказав Дженсон і показав на коридор, що відходив від вестибюлю направо. Вони попрямували туди.— Нам страшенно прикро через те, що сталося у Денвері. Гірко втратити місто з таким потенціалом. Тим потрібніше нам завершити це, до того ж завершити це швидко.

— А що вам потрібно зробити? — видувшив із себе він.

— Ми обговоримо все в моєму кабінеті. Наша провідна група там.

Прилад, скований у Томасовому наплічнику, сильно обтяжував його думки. Він якимось робом мусив встановити його якнайшвидше і запустити годинниковий механізм.

— Чудово,— сказав він,— але мені спершу дуже треба до вбиральні.— Це було найпростіше, до чого він зміг додуматись. І це був єдиний певний спосіб побути хвилинку на самоті.

— Вбиральня трішечки далі,— відповів Щур.

Вони завернули за ріг і пішли ще тъмянішим коридором, який вів до чоловічої вбиральні.

— Я зачекаю тут,— сказав Дженсон, кивнувши на двері.

Томас без слів зайшов усередину. Витягнув прилад із наплічника й розширнувся довкола. Над раковиною була дерев'яна шафка для зберігання туалетного начиння, а на ній був бортік, висоти якого було якраз достатньо, щоб Томас міг заховати там прилад. Він змив унітаз, а тоді відкрив кран

над раковиною. Активував прилад, як його навчили, скривившись від почутого негучного писку, а тоді сягнув угору та розмістив його на шафці. Вимкнувши воду, він заспокоївся, поки працювала сушарка для рук.

Тоді він повернувся у коридор.

— Ти закінчив? — запитав Дженсон із докучливою ввічливістю.

— Я закінчив,— відповів Томас.

Вони пішли далі, проминувши кілька криво повішених портретів радника Пейдж, дуже схожих на портрети з плакатів у Денвері.

— Мені коли-небудь випаде зустрітися з радником? — нарешті запитав Томас, якого цікавила ця жінка.

— Радник Пейдж дуже зайнята,— відповів Дженсон.— Ти маєш пам'ятати, Томасе: завершення матриці й остаточне створення ліків — це лише початок. Ми досі займаємось організацією їх розповсюдження серед мас — поки ми розмовляємо, більшість команди важко працює.

— Чому ви настільки впевнені, що це спрацює? Чому тільки я?

Дженсон позирнув на нього, зблиснувши усмішкою гризуна.

— Я знаю, Томасе. Я вірю в це всім своїм єством. І я обіцяю, що ти здобудеш визнання, на яке заслуговуєш.

Томас одразу чомусь подумав про Ньюта.

— Не хочу ніякого визнання.

— От ми й прийшли,— відповів Дженсон, проігнорувавши Томасові слова.

Вони досягли дверей без жодних позначок, і Щур провів його всередину. Навпроти письмового столу сиділи двоє людей — чоловік і жінка. Томас їх не впізнав.

Жінка була у темному брючному костюмі й мала довге руде волосся, а на носі в неї були окуляри в тонкій оправі. Чоловік був лисий, кутастий і кощавий; одягнений він був у зелену медичну форму.

— Це мої колеги,— сказав Дженсон, який уже сідав за стіл. Він жестом наказав Томасові зайняти третє місце між двома його відвідувачами. Томас так і зробив.

— Доктор Райт,— він показав на жінку,— наш головний психолог, а доктор Крістенсен — наш головний лікар. Нам є що обговорити, то ж вибач, що я так швидко всіх рекомендую.

— Чому я — Останній Кандидат? — запитав Томас, переходячи одразу до суті справи.

Дженсон опанував себе, без потреби порозставлявши все на столі, а тоді знову сів і склав руки на колінах.

— Чудове питання. На початку в нас було кілька, вибач за термін, піддослідних, обраних для... змагання за цю честь. Нещодавно залишилися тільки ти й Тереза. Проте вона вміє виконувати накази так, як не вмієш ти. Твоя схильність до вільнодумства зрештою й забезпечила тобі роль Останнього Кандидата.

«Розіграли до кінця», — гірко подумав Томас. Його власні намагання бунтувати виявилися саме тим, чого вони хотіли. Весь його гнів до останку був спрямований на чоловіка, що сидів перед ним. На Щура. В очах Томаса Дженсон став уособленням геть усього «БЕЗУМУ».

— Просто доведімо це до кінця,— сказав він. Йому у власному голосі вчувалася лють, хоч він і намагався з усіх сил її приховати.

Дженсон, здається, був нітрохи не збентежений.

— Прошу трохи терпіння. Це ненадовго. Не забувай, що збір патернів зони ураження — операція делікатна. Ми працюємо з твоєю психікою, і найменша проблема з тим, що ти думаєш, тлумачиш або сприймаєш, може позбавити одержані результати будь-якої цінності.

— Так,— додала доктор Райт, заправивши волосся собі за вухо.— Я знаю, що заступник Дженсон говорив тобі про важливість повернення, і ми раді, що ти прийняв це рішення.— Голос у неї був м'який і приємний

і чомусь вселяв упевненість у тому, що його власниця дуже розумна.

Доктор Крістенсен прокашлявся, а тоді заговорив тонким високим голосом. Томасові лікар одразу не сподобався.

— Я не знаю, як ти міг би прийняти якесь інше рішення. Весь світ на межі загибелі, а ти можеш посприяти його порятунку.

— Принаймні ви так кажете,— відповів Томас.

— Саме так,— промовив Дженсон.— Ми так кажемо. Все готово. Але тобі ще треба дещо сказати, щоб ти зміг зрозуміти рішення, яке прийняв.

— Мені ще треба дещо сказати? — перепитав Томас.— Хіба вся суть Змінних не в тому, що я не знаю всього? Хіба ви не збираєтесь закинути мене у клітку з горилами чи щось таке? Може, змусите мене пройти полем із протипіхотними мінами? Закинете мене в океан, щоб подивитися, чи зможу я доплисти до берега?

— Просто розкажіть йому все інше,— відповів доктор Крістенсен.

— Інше? — перепитав Томас.

— Так, Томасе,— сказав Дженсон, водночас зітхнувши.— Все інше. Після всіх випробувань, після всіх досліджень, після всіх зібраних і ретельно вивчених патернів, після всіх Змінних, які ми змусили пройти тебе і твоїх друзів, справа зводиться до цього.

Томас нічого не сказав. Він ледве дихав через якесь дивне передчуття, одночасно бажаючи знати і *не* знати.

Дженсон нахилився вперед, із похмурим обличчям поставивши лікті на стіл.

— Ще дещо наостанок.

— І що саме?

— Томасе, нам потрібен твій мозок.

Розділ 59

Томасове серце прискорилося, загримівши й загупавши у грудях. Він знов, що Дженсон його не випробовує.

Аналізуючи реакції та мозкові патерни, вони пройшли як найдалі. Тепер вони обрали людину, що найбільше підходить для... розтину в рамках спроби створити ліки.

Раніше стало зрозуміло, що «Правій руці» вже давно пора бути тут.

— Мій мозок? — видушив він із себе.

— Так,— відповів доктор Крістенсен.— Останній Кандидат містить у собі те, без чого не є повними дані для матриці. Але ми зрозуміли це, лише проконтрлювавши патерни за допомогою Змінних. Вівісекція забезпечить нас остаточними даними; поки ми не юз зійматимемося, твій організм працюватиме належним чином. Ні, ти не відчуєш ніякого болю — ми дамо тобі велику дозу заспокійливого, і...

Закінчувати йому було не потрібно. Його слова поступово затихли, і троє вчених із «БЕЗУМу» почали чекати на Томасову відповідь. Але він не міг заговорити. За ту частину свого життя, яку він пам'ятав, він безліч разів поглянув у вічі смерті, та при цьому він завжди відчайдушно намагався вижити, роблячи все, що було в його силах, аби витримати ще один день. Але тут ситуація була інакшою. Він не просто мусив терпіти якесь випробування до прибуття рятівників. Із цього він не повернеться. Якщо вони не прибудуть, це — кінець.

Йому несподівано спало на думку дещо жахливе: чи не знала про це Тереза?

Він здивувався тому, наскільки йому було боляче від цієї думки.

— Томасе,— звернувся Дженсон, урвавши хід Томасових думок.— Я знаю, що це, напевно, є для тебе чималим шоком.

Мені потрібно, щоб ти зрозумів: це не випробування. Це не Змінна, і я тобі не брешу. Ми вважаємо, що можемо завершити матрицю для ліків, проаналізувавши тканину твоого мозку й те, як його будова в поєднанні з зібраними нами патернами дозволяє йому опиратися силі вірусу Спалаху. Всі випробування були створені для того, щоб нам не довелося різати всіх. Ми мали на меті лише рятувати життя, а не марнувати їх.

— Ми роками збиралі й аналізували патерни, а твої реакції на Змінні однозначно були найпотужнішими,— продовжила доктор Райт.— Ми давно знаємо — і приховування цього від піддослідних було найвищим пріоритетом,— що зрештою нам доведеться обрати для останньої процедури найкращого кандидата.

Далі доктор Крістенсен у загальних рисах розповів про процес, а Томас тим часом слухав у мертвотному мовчанні.

— Ти маєш бути живим, але не при свідомості. Ми дамо тобі заспокійливе та позбавимо чутливості твою зону надрізу, але в мозку немає нервів, тому цей процес відносно безболісний. На жаль, ти не відновишся після наших досліджень мозку — ця процедура смертельна. Проте результати будуть безцінними.

— А якщо вона не спрацює? — запитав Томас. Перед очима в нього були тільки останні секунди життя Ньюта. А що, як Томас *міг* запобігти такій жахливій смерті безлічі інших людей?

В очах психолога промайнула тінь ніяковості.

— Тоді ми... займатимемося цим далі. Але ми цілком упевнені...

Томас урвав її, не маючи змоги стриматися.

— Проте ви не впевнені, хіба не так? Ви платили за викрадення інших невразливих для хвороби... *піддослідних*, — це слово він промовив із шаленою зневагою,— щоб можна було почати спочатку.

Попервах не відповідав ніхто. Тоді Дженсон вимовив:

— Ми зробимо все, що потрібно, аби лиш знайти ліки. Втративши якнайменше життів. Поки що з цього питання не потрібно казати більш нічого.

— Та чому ми взагалі балакаємо? — запитав Томас.— Чому б не просто схопити мене і не зв'язати, не вирвати в мене мозок?

Відповів доктор Крістенсен.

— Тому що ти — наш Останній Кандидат. Ти був частиною містка між нашими засновниками та нинішнім персоналом. Ми намагаємося шанувати тебе так, як ти заслуговуєш. Ми сподіваємося, що вибір ти зробиш сам.

— Томасе, дати тобі хвилину? — спітала доктор Райт.— Я знаю, що це складно, і запевняю тебе, що ми ставимося до цього серйозно. Ми просимо про величезну жертву. Чи по-жертвуюеш ти свій мозок науці? Чи дозволиш ти нам скласти головоломку до кінця? Зробити ще один крок до ліків на благо людського роду?

Томас не здав, що сказати. Йому не вірилося в такий поворот. Хіба після всього, що сталося, могло бути так, що їм ще потрібна всього одна смерть?

«Права рука» наблизжалася. Йому палив розум образ Ньюта.

— Мені треба побути на самоті,— нарешті вимовив він.— Будь ласка.— Він уперше справді почали захотів здатися, дозволити їм це зробити. Навіть якщо шанс на те, що це спрацює, невеликий.

— Ти вчиниш правильно,— сказав доктор Крістенсен.— І не турбуйся. Ти зовсім не відчуєш болю.

Томас не хотів чути більше ні слова.

— Мені просто потрібно трохи часу, перш ніж усе це почнеться.

— Це нормально,— промовив Дженсон і підвівся.— Ми проведемо тебе до медичного блоку та тимчасово запустимо тебе до окремого приміщення. Щоправда, нам невдовзі потрібно буде розпочати.

Томас нахилився вперед і поклав голову на руки, витріщившись на підлогу. План, який він виснував разом із «Правою рукою», здавався безмірно дурним. Навіть якщо він може втекти від цієї групи — навіть якщо він *хоче* цього тепер,— як він протримається до прибуття друзів?

— Томасе,— нагадала про себе доктор Райт, простягнувши руку та поклавши її йому на спину.— Ти в порядку? Маєш ще якісь запитання?

Томас випростався та змахнув її руку.

— Просто... ходімо туди, куди ви сказали.

З Дженсонового кабінету раптом неначе зникло повітря, а Томасові стиснуло груди. Він підвівся та пішов до дверей, відчинив їх і вийшов у коридор. Це було занадто.

Розділ 60

Томас пішов за лікарями, але думки в нього плуталися. Він не знов, що робити. Зв'язатися з «Правою рукою» було неможливо, а здатність подумки спілкуватися з Терезою — чи Арисом — він утратив.

Вони пару разів завернули за ріг, і це ходіння зигзагами нагадало Томасові про Лабірінт. Йому мало не закортіло повернутися туди: тоді все було набагато простіше.

— Отам, зліва, є кімната,— пояснив Дженсон.— Я вже залишив там записувальний пристрій на той випадок, якщо тобі хотілося б залишити якісь послання друзям. Я знайду спосіб їх доправити.

— Також я подбаю про те, щоб тобі було що поїсти,— гукнула ззаду доктор Райт.

Їхня ввічливість дратувала Томаса. Він пам'ятав історії про те, як у старі часи позбавляли життя вбивць.

Їм теж завжди давали поїсти наостанок. Будь-які страви.

— Я хочу стейк,— заявив він, відвівши від неї погляд.— І креветок. І лобстера. І млинців. І шоколадний батончик.

— Вибач — доведеться тобі вдовольнитися парочкою бутербродів.

Томас зітхнув.

— Я й не сумнівався.

Томас сів у м'яке крісло, витріщившись на записувальний пристрій, що лежав на столику перед ним. Він аж ніяк не збирався писати комусь записку, але не знов, чим іще зайнятися. Ситуація виявилася значно складнішою, ніж він міг собі уявити. Він не знов, на що чекав, але йому ніколи не спадало на думку, що його розійтнуть живцем. Він вирішив, що, хоч що вони робитимуть, він зможе просто танцювати під їхню дудку до прибуття «Правої руки».

Але тепер ці танці будуть несумісні з життям.

Зрештою він набрав прощальні послання до Мінхо та Бренді на той випадок, якщо все-таки загине; потім поклав голову на руки і просидів так до прибуття їжі. Він неквапливо поїв, а тоді знову відпочив. Можна було тільки сподіватися, що його друзі прибудуть вчасно. Хай там як, він точно не піде з цієї кімнати без нагальної потреби.

Він так довго чекав, що аж задрімав.

Ралтом його розбудив стук у двері.

— Томасе,— долинув приглушений голос Дженсона.— Нам дуже треба розпочати.

Від цих слів Томас запанікував.

— Я... ще не готовий.— Він знов, що каже дурницю.

Після тривалої паузи Дженсон промовив:

— Боюся, в нас майже немає вибору.

— Але ж...— розпочав Томас, але не встиг він зібратися з думками, як відчинилися двері і Дженсон зайшов усередину.

— Томасе, від зволікання буде тільки гірше. Нам треба йти.

Томас не знов, що робити. Він був здивований, що з ним досі так спокійно поводилися. Він усвідомлював, що дійшов тут до межі і що в нього закінчився час. Він глибоко вдихнув.

— Покінчімо з цим.

Щур усміхнувся.

— Йди за мною.

Дженсон повів Томаса до підготовчої кімнати з ліжком на коліщатах в оточенні всіляких моніторів і кількох медсесстер. Там був доктор Крістенсен, з ніг до голови зодягнений у медичну форму і вже з хірургічною маскою на обличчі. Томасові було видно лише його очі, але виглядало на те, що він дуже хоче розпочати.

— Оце ѿсе? — поцікавився Томас. Ним швидко заволадів панічний жах — так, неначе щось намагалося прогристи йому груди.— Час мене розрізати?

— Вибач,— відповів лікар.— Але ми маємо починати.

Щур уже був готовий заговорити, але тут уся будівля вибухнула гучною сиреною.

В Томаса підскочило серце і розслабилося все тіло. Це точно була «Права рука».

Розчахнулися двері, і Томас повернувся саме вчасно, щоб побачити, як збентежена на вигляд жінка оголошує:

— Прибув берг із вантажем, але це був обман для того, щоб запустити всередину людей — просто зараз вони намагаються захопити основний корпус.

Дженсон відреагував так, що в Томаса мало не зупинилося серце.

— Здається, нам треба поквапитись і розпочати цю процедуру. Крістенсене, введіть йому наркоз.

Розділ 61

Томасові здушило груди, а горло неначе розпухло. На кону опинилося все, та його неначе паралізувало.

Дженсон різко вигукував накази.

— Докторе Крістенсен, швидко. Хто знає, що ці люди задумали, але ми зараз не можемо змарнувати ні секунди. Я піду скажу робочому персоналу, хай роблять своє, незважаючи ні на що.

— Зачекайте,— нарешті прохрипів Томас.— Я не знаю, чи здатен на це.— Слова видавалися порожніми: він знов, що тепер вони не зупиняться.

Дженсонове обличчя розчервонілося. Замість відповісти Томасові, він повернувся до лікаря.

— Робіть що завгодно, тільки розійтніть цього шкета.

Щойно Томас відкрив рота, щоб заговорити, щось гостре вколою йому руку, по його тілу кількома хвилями розповсюдився жар, і він обм'як, а тоді звалився на ліжко на коліщатах. Він заціпенів, починаючи з шиї, і ним оволодів жах. Доктор Крістенсен схилився над ним і передав використаний шприц медсестрі.

— Мені дуже шкода, Томасе. Ми мусимо це зробити.

Лікар і медсестра посунули його далі на ліжко й підняли йому ноги так, щоб він рівно ліг на спину. Томас міг злегка ворушити головою з боку в бік, але на цьому і все. Усвідомивши наслідки цього несподіваного повороту подій, він був вражений. Він ось-ось помере. Якщо «Права рука» якимось чином не добереться до нього негайно, він помере.

Дженсон увійшов у його поле зору. Схвально кивнувши, Щур поплескав лікаря по плечу.

— Зробіть це.— Тоді він повернувся і зник; перш ніж двері зачинилися, Томас почув, як хтось кричить у коридорі.

— Мені тільки потрібно провести кілька тестів,— пояснив доктор Крістенсен.— Потім ми повеземо тебе до операційної.— Він повернувся й почав вовтузитися з якимись інструментами. Здавалося, ніби лікар звернувся до нього з відстані у сотню миль. Томас лежав безпорадний, плутаючись у думках, поки лікар брав у нього кров і вимірював йому череп. Він працював мовчкі, майже не кліпаючи. Але намистинки поту в нього на чолі показували, що він відчайдушно поспішає. У нього на це година? Кілька годин?

Томас заплющив очі. Замислився, чи спрацював прилад, що виводить із ладу зброю. Замислився, чи знайде його хтонебудь. Тоді подумав: а він узагалі цього хоче? Чи справді можливо, що «БЕЗУМ» майже знайшов ліки? Він примусив себе дихати розмірено та зосередитися на спробах ворушити кінцівками. Але нічого не сталося.

Лікар раптом випростався та посміхнувся Томасові.

— Здається, ми готові. Зараз перевеземо тебе до операційної.

Він пройшов у двері, і Томасове ліжко виштовхали у коридор. Не маючи змоги рухатися, він лежав і витріщався вгору, на світильники у стелі, які минав, катячись коридором. Врешті-решт йому довелося заплющити очі.

Його присплять. Світ померкне. І він помре.

Він знову раптово розплющив очі. Заплющив. Серце йому гупало, руки спіtnіли, і до нього дійшло, що він стиснув кулаки, тримаючи обома руками постільну білизну на ліжку. Здатність до руху поступово поверталася.

Знову розплющаються очі. Несеться повз нього світло. Ще один поворот, а тоді — ще один. Відчай був такий, що він міг би витиснути з Томаса життя раніше за лікарів.

— Я... — заговорив він, але більш нічого не вимовилося.

— Що? — перепитав Крістенсен, уважно дивлячись на нього згори вниз.

Томас з усієї сили спробував заговорити, але не встиг він видушити з себе якісь слова, як коридор затрусився

від громоподібного гуркоту, і лікар заточився; коли він незграбно спробував уберегтися від падіння, його вага потягнула ліжко вперед. Ліжко кинулося направо та врізалося у стіну, а тоді відскочило та закружляло, поки не врізалося в інший бік. Томас спробував ворухнутись, але він досі був паралізований, безпорадний. Він подумав про Чака і Ньюта, і його серце охопила така печаль, якої він іще ніколи не зінав.

З боку вибуху долинув чийсь зойк. Після цього пролунали крики; потім усе знову стихло, і лікар зіп'явся на ноги та поквапився до ліжка, поставив його як слід і ще раз почав штовхати, зі стукотом подолавши стулчасті двері. У білій операційній на них чекала юрба людей у медичній формі.

Крістенсен почав різко роздавати накази.

— Нам треба поквапитися! Всі по місцях. Лайзо, загальний наркоз. Негайно!

Відповіла невисока жіночка.

— Ми не виконали всі приго...

— Байдуже! Наскільки нам відомо, вся ця будівля згорить.

Він поставив ліжко біля операційного столу; не встигло ліжко бодай зупинитись остаточно, як кілька пар рук уже підняли Томаса та заходилися його переносити. Він лежав горілиць, вслухаючись у гудіння лікарів і медсестер (наче у вулику), яких було щонайменше дев'ять чи десять. Він відчув поколювання у руці, ненадовго опустив очі та побачив, як невисока дамочка вводить йому у вену голку від крапельниці. При цьому йому вдавалося рухати лише руками.

Просто над ним розмістили світильники. Ще щось устроили у його тіло в різних місцях; забібікали монітори; загуділа якась машина; на зміну одним людям приходили інші; палата заповнилася гарячковим рухом, схожим на поставленний танець.

А ще освітлення, таке яскраве. Кімната оберталася, хоча він лежав зовсім нерухомо. На нього хвилюю нахочив панічний жах. Він знов: це закінчується саме тут і зараз.

— Сподіваюся, це спрацює,— врешті-решт видушив із себе він.

За кілька секунд ліки нарешті його здолали, і все зникло.

Розділ 62

Тривалий час Томас не знав нічого, крім темряви. Розкол у порожнечі його думок був лише вузесенькою тріщинкою — якраз достатньою для того, щоби вказати йому на саме існування порожнечі. Він ледь-ледь усвідомлював, що повинен спати, а життя в ньому мають підтримувати лише для того, щоб можна було оглянути його мозок. Розрізати його, можливо, шматочок за шматочком.

Тож він іще не помер.

Якось, пливучи у цій незрозумілій масі чорноти, він почув голос. Він кликав його на ім'я.

Почувавши слово «Томас» кілька разів, він нарешті вирішив піти за ним, знайти його. Змусив себе рухатися в бік голосу.

Назустріч своєму імені.

Розділ 63

— Томасе, я вірю в тебе,— сказала йому якась жінка, коли він постарався прийти до тями. Томас не впізнав голосу, але той чомусь був м'який і владний водночас. Томас продовжив боротися, почув власний стогін і відчув, як совається на ліжку.

Нарешті він розплющив очі. Покліпавши на яскраве світло над головою, він помітив двері, що зчинялися за людиною, яка прийшла сюди його будити.

— Зачекайте,— сказав він, але в нього вийшов лише сухий шепіт.

Зусиллям волі він зіп'явся на лікті й підтягнувся. Він був сам у приміщенні; зі звуків було чути лише далекі крики та періодичний гуркіт, наче від грому. В голові у нього почало прояснятись, і він усвідомив, що почувається нормально, як не брати до уваги легке сп'яніння. Це означало, що, якщо чудеса науки не просунулися дуже далеко, його мозок також досі при ньому.

Його увагу привернув манільський конверт на столі біля його ліжка. На ньому спереду великими червоними літерами було написано «Томас». Він перекинув ноги, щоб сісти на краю матраца, та взявся за теку.

Всередині було два папірці. Перший був мапою комплексу «БЕЗУМу» з накресленими чорним маркером кількома маршрутами, що пролягали крізь будівлю. Він швидко проглянув другий. Це був лист, адресований йому та підписаний радником Пейдж. Він поклав мапу та заходився читати листа спочатку.

Любий Томасе,

Мені здається, що випробування завершилися. Ми маємо більш ніж удосталь даних для створення матриці. Мої колеги

незгодні зі мною в цьому питанні, але мені вдалося зупинити цю процедуру та врятувати тобі життя.

Тепер наше завдання — працювати з даними, які ми вже маємо, та створити ліки від Спалаху. У твоїй участі, а також участі інших піддослідних, більше немає потреби.

Тепер на тебе чекає велике завдання. Ставши радником, я усвідомила, наскільки важливо створити для цієї будівлі свого роду чорний хід. Цей чорний хід я розмістила в технічному приміщенні, що не використовувалося.

Прошу тебе покинути це місце, забравши звідси друзів і значну кількість імунних, яких ми зібрали. Часу обмаль, і я впевнена, що ти це усвідомлюєш.

На доданий мною мапі позначені три шляхи. Перший показує, як покинути цю будівлю через тунель — опинившиесь назовні, ти зможеш знайти місце, в якому «Права рука» розмістила власний вхід до іншої будівлі. Там ти зможеш приєднатися до її членів. Другий маршрут показує, як знайти імунних. Третій показує, як знайти чорний хід. Це прямтранс, який перенесе тебе туди, де ти, сподіваюся, зможеш розпочати нове життя. Забери їх усіх і йди геть.

*Ава Пейдж,
радник*

Томас витрішився на папірець; думки в нього запуталися. Десь далеко знову пролунав гуркіт, який рвучко повернув його до реальності. Він довіряв Бренді, а вона довіряла радникові. Тепер він міг лише вшитися.

Він згорнув листа і мапу та засунув їх у задню кишеню, а тоді повільно підвівся. Здивувавшись тому, наскільки швидко до нього повернулися сили, він побіг до дверей. Визирнувши у коридор, він побачив, що там порожньо. Він вислизнув туди, і тієї ж миті його швидко проминули двоє людей, що вибігли ззаду. Вони й не позирнули на нього, і Томас зрозумів: можливо, його зрештою врятував саме хаос, який виник через атаку «Правої руки».

Він дістав мапу та обережно її переглянув, простеживши за чорною лінією, що вела до тунелю. Дістatisя туди можна буде дуже швидко. Він запам'ятав шлях і підгопцем побіг коридором, на ходу проглядаючи два інші шляхи, які позначила на мапі радник Пейдж.

Пройшовши всього кілька ярдів, він зупинився, приголомшений побаченим. Він наблизив мапу до себе, щоб уточнити: може, він неправильно її читає? Але було абсолютно очевидно, що на ній показано.

«БЕЗУМ» сховав імунних у Лабіринті.

Розділ 64

На мапі, звісно, були два лабіринти: для групи «А» та для групи «В». Обидва, напевно, були заглиблені у скельну породу, що лежала під основними корпусами штабу «БЕЗУМу».

Томас не розумів, до якого має йти, але він мав повернутися до Лабіринту в будь-якому випадку. Він із нудотним жахом побіг до тунелю радника Пейдж.

Дотримуючись вказівок мапи, він біг то одним коридором, то іншим, поки не дістався довгих сходів, які спускалися в підвал. Шлях повів його порожніми кімнатами, а потім врешті-решт привів до невеличких дверей, за якими виявився тунель. У тунелі було темно, але, як із полегшенням побачив Томас, не зовсім чорно. Зі стелі вузького коридору, яким він біг, звисало кілька лампочок без світильників. Футів за двісті він дістався драбини, яка була позначена на мапі. Він поліз угору, а на вершині знайшлися круглі металеві двері з замком-вентилем, який нагадав йому вхід до Картосховища у Глейді.

Він крутнув замок і з усієї сили наляг на нього. Коли Томас підняв люк, полилося тъмяне світло, а коли люк відчинився, піднявшиесь на петлях, на нього повіяло потужним струменем холодного повітря. Він вийшов, ступивши на землю неподалік від великої каменюки на безплідній засніженній землі між лісом і штабом «БЕЗУМу».

Він обережно пересунув люк до тунелю, щоб зачинити його знову, а тоді пригнувся за каменем.

Ніякого руху він не помітив, але ніч була надто темна для доброї видимості. Він підняв очі на небо, а побачивши ті ж важкі сірі хмари, які помітив, коли дістався комплексу, він усвідомив, що поняття не має, скільки часу відтоді минуло. Він провів у будівлі всього кілька годин чи пролежав там цілу добу?

Записка радника Пейдж повідомляла, що «Права рука» зробила власний вхід до корпусів, можливо, за допомогою вибухів, які Томас чув раніше, і саме туди він мав піти най-перше. Він розумів, чому варто об'єднатися з групою: разом безпечніше. А ще він мав повідомити їх, де були сховані імунні. Судячи з мапи, найкращим варіантом для Томаса було побігти до скupчення будівель, найдальшого від того місця, де він вийшов, і обшукати навколоишню місцевість.

Він пішов туди, обійшовши брилу зблизька та чурнувшись до найближчого корпусу. Біг він пригнувшись, намагаючись бути якомога непомітнішим. У небі промайнула блискавка; вона освітила бетон комплексу та збліснула на білому снігу. Невдовзі пролунав грім, який прогуркотів землею та забряж-чав у нього глибоко у грудях.

Він досяг першої будівлі та пробіг крізь рядок неохайніх кущів під стіною. Прокрався уздовж будівлі, але нічого не знайшов. Діставшись першого рогу, він зупинився та зазир-нув за нього: у проміжку між корпусами було кілька подвір'їв. Але він усе одно не бачив ніякого входу.

Наступні два корпуси він оминув, але наблизившись до четвертого, почув голоси й негайно кинувся на землю. Він якомога тихіше кинувся замерзлим ґрунтом до зарослих кущів, а тоді зазирнув за них, шукаючи джерело шуму.

А ось і воно. На подвір'ї безладно лежали величезними купами камінці, а за ними у бічній стіні корпусу була про-бита чимала дірка. Це означало, що вибух стався всередині. З отвору сяяло ледь помітне світло, що відкидало на землю ламані тіні. На краю однієї з цих тіней сиділи двоє людей у цивільному одязі. «Права рука».

Томас почав підводитись, аж тут йому міцно затиснула рота крижана рука, і його смикнуло назад. Іще одна рука об-вилася круг його грудей і потягнула його по землі; його ноги при цьому прокладали борозну у снігу. Томас пручався і хви-цався, намагаючись звільнитись, але ця людина була надто сильною.

Завернувши за ріг корпусу, вони потрапили на інше невеличке подвір'я, і Томаса кинули долілиць на землю. Людина, що захопила його, перевернула його на спину та знову затиснула Томасові рота рукою. Це був якийсь чоловік, якого він не впізнавав. Інша постать також схилилася над ним.

Дженсон.

— Я дуже розчарований,— промовив Щур.— Здається, все ж не всі в моїй організації належать до однієї команди.

Томасові залишалося хіба що опиратися людині, що прип'яла його до землі.

Дженсон зітхнув.

— Гадаю, нам доведеться діяти по-поганому.

Розділ 65

Дженсон витягнув довгий тонкий ніж, підняв його та оглянув примруженими очима.

— Скажу тобі ось що, хлопче. Я ніколи не вважав себе жорстокою людиною, але ти і твої друзі точно довели мене до краю. Терпець мені практично урвався, але я продемонструю витримку. Я, на відміну від тебе, думаю не тільки про себе самого. Я працюю заради порятунку людей, і я завершу цей проект.

Томас постарався повністю розслабитися, не ворушитися. Опором він геть нічого не добився; до того ж він мусив берегти сили до слухного моменту. Було очевидно, що Щурові зірвало дах, а судячи з того ножа, він був рішучо налаштований будь-якою ціною повернути Томаса до операційної.

— Хороший хлопчик. Цьому не треба опиратися. Ти маєш пишатися. Саме ти та твій розум врятують світ, Томасе.

Потім заговорив той, хто утримував Томаса — приземкуватий чорнявий хлоп.

— Зараз я приберу руку з твого рота, хлопче. Писнеш хоч раз — і заступник Дженсон добряче пирне тебе отим своїм ножакою. Зрозумів? Ти потрібен нам живим, але це не означає, що ти не можеш отримати кілька бойових поранень.

Томас якнайспокійніше кивнув, і чолов'яга відпустив його й сів.

— Розумничок.

Тут Томас усвідомив, що треба діяти. Він шалено хвищнув ногою направо і вдарив Дженсона по обличчю.

Його голова сіпнулася назад, а тіло повалилося на землю. Брюнет спробував повалити Томаса, але Томас вибрався з-під нього та знову кинувся на Дженсона, цього разу копнувши руку, що тримала ніж. Ніж вилетів із його руки та покотився по землі, поки не вдарився об бічну стіну корпусу.

Томас перевів увагу на ніж, а приземкуватому тільки цього й було треба. Він кинувся на Томаса, а той горілиць повалився на Дженсона. Поки вони борюкалися, Дженсон пручався під ними, і Томас відчув, як його охоплює відчай, а тілом поширюється сплеск адреналіну. Він кричав і штурхався, хвицався, з боем видирався з-поміж цих двох чоловіків. Шкрябаючись і дряпаючись руками та ногами, він звільнився та кинувся, пригнувшись, до корпусу, щоб узяти ніж. Він зупинився біля ножа, скопив його та розвернувся, очікуючи негайної атаки. Обоє напасників лише зводилися на ноги, явно приголомшенні цим раптовим припливом сили.

Томас теж підвівся, витягнувши ніж перед собою.

— Просто відпустіть мене. Просто відійдіть і відпустіть мене. Присягаюсь: якщо ви від мене не відчепитеся, мені зірве дах, я скористаюся цією штukoю і перестану колотися лише тоді, як ви обое будете мертві. Присягаюсь.

— Ти зараз один проти двох, хлопче,— сказав Дженсон.— Мені начхати, є в тебе ніж чи нема.

— Ви бачили, на що я здатен,— відповів Томас, стараючись здаватися таким само небезпечним, як він почувався.— Ви стежили за мною в Лабіринті й Пеклі.— Йому мало не закортіло посміятися з іронії ситуації. З нього зробили вбивцю... заради порятунку людей?

Коротун посміхнувся.

— Якщо ти думаєш, що ми...

Томас відступив і метнув ніж, так як це робив на його очах Галлі: руків'я вгорі, лезо внизу. Ніж, обертаючись, подолав простір між ними та врізався чолов'язі в шию. Крові спершу не було, але він, перемінившись на лиці від шоку, потягнувся вгору та скопився за ніж, що застяг у ньому. Тоді й полилася кров — забила фонтаном у ритмі його серцебиття. Він роззвив рота, але повалився на коліна, не встигнувши заговорити.

— Ах ти ж малий...— прошепотів Дженсон із великими від жаху очима, витріщившись на колегу.

Томас був шокований своїм учинком і закляк на місці, але коли Дженсон повернув голову, знову поглянувши на нього, все змінилося. Томас помчав геть із подвір'я й забіг за ріг корпусу. Він мусив повернутися до дірки в корпусі, мусив пролізти всередину.

— Томас! — крикнув Дженсон; Томас почув, як той женеться за ним.— Вертай сюди! Ти геть не розумієш, що робиш!

Томас не зупинився ні на мить. Він проминув кущі, за якими ховався, та на всіх парах помчав до дірки, що зяла в корпусі збоку. Неподалік досі сиділи чоловік і жінка, пригнувшись до землі так, що їхні спини торкались одна одної. Побачивши Томаса, обое підхопилися на ноги.

— Я Томас! — закричав він їм, щойно вони розсявили роти для запитань.— Я на вашому боці!

Вони обмінялися поглядом, а потім, саме тоді, коли він загальмував перед ними, знову звернули увагу на Томаса. Важко дихаючи, він повернувся до них і розгледів у тіні футів за п'ятдесят постать Дженсона, який біг до них.

— Тебе шукали по всіх усюдах,— сказав охоронець-чоловік.— Але ти маєш бути там.— Він тицьнув пальцем на дірку.

— Де всі? Де Вінс? — важко видихнув Томас.

І він, говорячи, усвідомлював, що Дженсон досі женеться за ним. Томас повернувся обличчям до Щура, чиє лице було спотворене неприродною люттю. Томас уже бачив такий вираз обличчя. Це був такий же безумний гнів, який він бачив у Ньюта. Щур захворів на Спалах.

Дженсон заговорив, важко при цьому дихаючи.

— Цей хлопець... власність... «БЕЗУМУ». Здайте його.

Жінка й оком не змігнула.

— Старий, мені на «БЕЗУМ» начхати. Бувши тобою, я б звалила, але всередину б теж не поверталася. Там із твоїми друзями зараз станеться дещо погане.

Щур не відповів, а просто запихав далі, кидаючи погляд то на Томаса, то на інших. Нарешті він почав неквапом відступати.

— Ви не розумієте. Ваша самовдоволена зарозумілість погубить усе. Сподіваюся, ви міритиметеся з цим, гниючи в пеклі.

Тоді він повернувся й, побігши геть, зник у мороці.

— Що ти такого утнув, щоб розлютити *його*? — запитала жінка.

Томас спробував перевести дух.

— Це довга історія. Мені треба знайти Вінса — чи хто там зараз за старшого. Мені треба знайти своїх друзів.

— А ну охолонь, хлопче, — відповів чоловік. — Зараз усе наче спокійно. Люди займають позиції, закладають що треба, все в такому дусі.

— Закладають? — перепитав Томас.

— Закладають.

— А що саме?

— Вибухівку, дурбелику. Зараз ми підірвемо весь цей корпус. Покажемо старому «БЕЗУМу», що у нас серйозні наміри.

Розділ 66

Тієї миті Томасові все стало очевидним. Вінсові був властивий фанатизм, якого він досі не помічав. А ще слід було згадати, як «Права рука» поводилася з Томасом і його друзями у фургоні, захопивши їх у заручники біля берга. До того ж чому в неї стільки вибухівки, але жодної справжньої зброї, такої як треба? Це було логічно лише в тому разі, якщо її метою була руйнація, а не захоплення території. «Права рука» мислила не зовсім так, як він. Можливо, вона і вважала свої мотиви шляхетними, але до Томаса починало доходити: ця організація має страшнішу мету.

Він мусив діяти обережно. Зараз було потрібно лише врятувати друзів, а також знайти та випустити інших полонених.

У Томасові думки втрутivся голос жінки.

— Щось ти завис.

— Так... вибачте. Коли, на вашу думку, приведуть у дію вибухівку?

— Гадаю, доволі скоро. Її закладають уже не одну годину. Хочуть, щоб уся вона вибухнула одночасно, але мені здається, що ми далеко не такі вправні.

— А як же люди всередині? А як же ті, кого ми прийшли рятувати?

Парочка перезирнулась, а тоді знизала плечима.

— Вінс сподівається всіх вивести.

— Сподівається? Що це означає?

— Сподівається.

— Мені треба з ним поговорити.— Насправді Томас хотів знайти Мінх та Бренду. Він знов, що потрібно зробити, незалежно від намірів «Правої руки»: дістатися Лабіринту та вивести звідти всіх до прямтрансу.

Жінка показала на дірку у стіні корпусу.

— Тут якраз можна пройти до зони, яку вже практично захопили. Ймовірно, там ти знайдеш Вінса. Тільки обережно. «БЕЗУМ» повсюди заховав тут охоронців. А вони ще ті злюки-кусаки.

— Дякую за попередження.— Томас повернувся, всім серцем бажаючи зайти всередину. Дірка височіла над ним, а всередині чекала запорошена темрява. Більше жодних сирен і жодних червоних мигалок. Він ступив крок усередину.

Попервах Томас нічого не бачив і не чув. Далі він ішов утиші — стерігся того, що може чигати за кожним поворотом. Що далі він ішов, то яскравішим ставало освітлення, і зрештою він помітив у кінці коридору відчинені й підперті чимось двері. Він підтюпцем побіг туди, а зазирнувши всередину, побачив велику кімнату зі столами, що стояли боком, наче щити. За ними ховалося кілька людей.

Люди дивилися на великі подвійні двері на іншому боці кімнати, і ніхто не помітив, як він притиснувся до дверного отвору, майже повністю склавши усередині. Він нахилив голову вперед, щоб краще було видно. За одним зі столів він помітив Вінса та Галлі, але більш нікого не впізнав.

Зліва на протилежному боці кімнати був невеличкий кабінет, і він здогадувався, що там з'юрмилися щонайменше дев'ятеро чи десятеро людей. Він напружив очі, але не розрізнив жодного обличчя.

— Привіт! — прошепотів він так голосно, як тільки на важувався.— Привіт! Галлі!

Хлопчина негайно повернувся, але Томаса розгледів лише за кілька секунд. Галлі примружився, неначе гадав, що очі, можливо, його обманюють.

Томас помахав рукою, щоб Галлі точно його побачив, і Галлі жестом підклікав його до себе.

Томас іще раз розширнувся довкола, щоб пересвідчитися в тому, що це безпечно; потім він пригнувся, підбіг до

столу та звалився на долівку поруч зі своїм давнім ворогом. У нього було стільки запитань, що він не знав, із чого почати.

— Що сталося? — запитав його Галлі. — Що з тобою зробили?

Вінс люто на нього поглянув, але нічого не сказав.

Томас не знав, що й відповісти.

— Вони... провели кілька випробувань. Розумієш, я дізнається, де тримають імунних. Тут нічого не можна підривати, доки ми їх не виведемо.

— То піди знайди їх, — сказав Вінс. — У нас тут лише одна спроба, і я її марнувати не збираюсь.

— Ви ж привезли сюди декого з них! — Томас поглянув на Галлі, сподіваючись на підтримку, але той у відповідь лише знизав плечима.

Томас залишився сам.

— Де Брендя, Мінхо, всі інші? — запитав він.

Галлі кивнув на суміжну кімнату.

— Вони всі там, сказали, що нічого не робитимуть, поки ти не повернешся.

Томасові раптом стало шкода пошрамованого хлопчину біля себе.

— Йди зі мною, Галлі. Ці хлопці хай роблять що хочуть, але піди допоможи нам. Хіба тобі б не хотілося, щоби хтось зробив те ж саме для нас, коли ми були у Лабіринті?

Вінс накинувся на них.

— Навіть не думай про це, — гарикнув він. — Томасе, ти знав, які в нас цілі, коли прийшов сюди. Якщо ти покинеш нас зараз, я вважатиму тебе зрадником. Ти будеш під прицілом.

Томас не відволікся від Галлі. Він побачив у очах хлопця такий смуток, від якого серце кров'ю обливалось. А ще він побачив те, чого ще ніколи там не бачив: довіру. Справжню довіру.

— Йди з нами, — промовив Томас.

На обличчі його давнього ворога з'явила усмішка, і Томас почув від нього відповідь, на яку ніколи б не сподівався.

— Гаразд.

Томас не став чекати на реакцію Вінса. Він схопив Галлі за руку, і вони помчали від столу разом, а тоді побігли до кабінету і чкurnули всередину.

Мінхо кинувся до нього першим і міцно обійняв, тим часом як Галлі зніяковіло спостерігав за цим збоку.

Потім надійшли інші. Бренда. Хорхе. Тереза. Навіть Арис. Томасові ледь не закрутило голову від швидкого обміну обіймами, словами полегшення та привітаннями. Особливо він був радий побачити Бренду, і її він не відпускав довше за всіх інших. Але хоч як приємно це було, він знов: вони не мають на це часу.

Він відступив.

— Я не можу пояснити всього просто зараз. Ми маємо піти по імунних, яких забрав «БЕЗУМ», а потім знайти такий собі запасний прямтранс, про який я дізнався. До того ж ми мусимо поспішати, поки «Права рука» не підірвала це місце.

— Де імунні? — запитала Бренда.

— Так, що ти довідався? — додав Мінхо.

Томас ніколи не думав, що скаже те, що сказав після цього.

— Нам треба повернутися до Лабіринту.

Розділ 67

Томас показав їм листа, якого знайшов біля себе в післяопераційній палаті, і всього за кілька секунд усі вони — навіть Тереза і Галлі — погодилися кинути «Праву руку» та рушити власною дорогою. Рушити до Лабіринту.

Бренді подивилася на Томасову мапу і сказала, що точно знає, як туди дістатися. Вона дала йому ніж, і він міцно стиснув його у правій руці, замислившись, чи не залежатиме врешті-решт його виживання від одного тоненького леза. Вони нишком вийшли з суміжної кімнати та попрямували до подвійних дверей, тим часом як Вінс та інші репетували на них, обзываючи божевільними та кажучи їм, що вони уб'ються за кілька хвилин. Томас пропустив повз вуха все до останнього слова.

Двері досі були трохи прочинені, і Томас вийшов першим. Він пригнувся, готовий до атаки, але в коридорі було порожньо. Інші пішли за ним, і він вирішив пожертвувати непомітністю заради швидкості, а тоді помчав тим першим довгим коридором. Через тъмяне світло він мав моторошний вигляд, неначе там по кутках і нішах чекали духи всіх людей, смерть яких допустив «БЕЗУМ». Але Томасові здавалося, що вони на його боці.

Бренді вказувала дорогу, і вони завернули за ріг і спустилися сходами. Скоротили шлях, проїхавши старою коморою та ще одним довгим коридором. Потім знову сходи. Направо, а тоді наліво.

Томас крокував швидко, постійно шукаючи можливу небезпеку. Він жодного разу не спинився, жодного разу не перевів дух, жодного разу не поставив під сумнів Брендіні вказівки. Він знову став Бігуном, і це, попри все, було приємно.

Вони наблизилися до кінця одного з коридорів і повернули направо. Коли Томас ступив ще якихось три кроки, на

нього раптом щось кинулося, схопивши його за плечі й поваливши на землю.

Томас упав і покотився, спихаючи цю людину з себе. Він почув, як інші кричать і борюкаються. Було темно, і Томасові було ледве видно, з ким він б'ється, проте він бив кулаками й ногами, рубав ножем, відчував, як ніж торкається чогось і щось рве. Закричала жінка. Їй у праву щоку вдарив кулак, щось тверде врізaloся йому у верхню частину стегна.

Томас зупинився, опановуючи себе, а тоді з усієї сили штовхнувся. Його нападник врізався у стіну, а тоді знову скочив на нього. Вони покотилися та врізалися в іншу пару посеред бійки. Він максимально зосередився на тому, щоб не загубити ніж, і рубав далі, але настільки близько до нападника це було нелегко. Він ударив лівим кулаком, влучивши нападникovi під бороду, а тоді скористався секундним затишям, аби вгородити ножа цій людині у живіт. Іще один крик — знову жіночий, і це явно кричала людина, що атакувала його. Він відіпхнув її остаточно.

Томас підвівся й розширнувся, шукаючи, кому можна допомогти. В убогому свіtlі він побачив, як Мінхо сидить на якомусь чоловікові й лупить без жодного опору з його боку. Бренда і Хорхе згуртувалися проти іншого охоронця, і варто було Томасові на це поглянути, як він зіп'явся на ноги і втік. Тереза, Гаррієт і Арис притулилися до стіни, відсапуючись. Усі вони вижили. Вони мусили бігти.

— Ну ж бо! — закричав він. — Мінхо, облиш його!

Його приятель про всякий випадок зробив іще парочку ударів, а тоді підвівся, копнувши свою жертву настанок.

— Я все. Можна йти.

І група повернулася та побігла далі.

Вони пробігли ще одними довгими сходами та один за одним непевно зайшли у кімнату на початку цих сходів. Томас вражено застиг, коли усвідомив, де опинився. Це була та кімната, де були розташовані капсули гріверів,

кімната, де вони опинилися після втечі з Лабіринту. Вікна оглядової кімнати досі були розбиті — підлога була захаращена скалками. Десь із сорок видовжених капсул, у яких відпочивали та заряджалися грівери, мали такий вигляд, неначе їх загерметизували після того, як тут кілька тижнів тому пройшли глайдери. Поверхня, що виблискувала близиною, коли Томас бачив їх востаннє, була затемнена шаром пилу.

Він знов, що, будучи членом «БЕЗУМу», провів тут під час роботи над Лабіринтом безліч годин і днів, і йому знову стало страшенно соромно за все це.

Бренда показала на драбину, що вела вгору, туди, куди їм було потрібно. Томас здригнувся, згадавши, як їм під час утечі довелося спускатися слизьким жолобом для гріверів — вони могли просто злізти драбиною.

— Чому тут нікого нема? — запитав Мінхо. Він розширнувся.— Якщо тут тримають людей, то чому нема охоронців?

Томас замислився про це.

— Нащо утримувати їх за допомогою солдатів, коли це робить Лабіrint? Ми доволі довго не могли знайти вихід.

— Я не знаю,— промовив Мінхо.— Тут щось не так.

Томас знизав плечима.

— Ну, сидіти тут марно. Якщо ти не можеш запропонувати нічого помічного, то лізьмо туди й почнімо їх виводити.

— Помічного? — перепитав Мінхо.— Та нічого.

— Тоді вгору.

Томас видерся драбиною та виліз у ще одне знайоме приміщення — те, де були розташовані консолі й де він ввів кодові слова для вимкнення гріверів. Чак був тут, і він був переляканий, але сміливий. А менш ніж за годину по тому він був мертвий. Томасові знову наповнив груди біль від втрати друга.

— Рідна оселя,— пробурмотів Мінхо. Він показував на круглий отвір над ними. Цей отвір і виходив на

Стрімчака. Коли Лабіrint іще працював повноцінно, його приховувала голограма, що маскувала його під шматочок фальшивого безкрайого неба за кам'яним краєм урвища. Зараз усе це, звісно, було вимкнене, і Томас бачив крізь отвір стіни Лабіrintу. Просто під ним була поставлена драбина.

— Аж не віриться, що ми сюди повернулися,— сказала Тереза, підійшовши до Томаса. Голос у неї був збентежений, і він виражав його відчуття.

І чомусь після цієї простої заяви Томас усвідомив, що вони, стоячи тут, нарешті опинилися на рівних умовах. Вони намагалися врятувати чужі життя, намагалися компенсувати свою роль у початку всього цього. Йому всією душою хотілось в це вірити.

Він повернувся до неї.

— Божевілля, еге ж?

Вона вперше усміхнулася, відколи... він уже й не пам'ятав, відколи.

— Божевілля.

Томас досі не пам'ятав дуже багато чого — про самого себе і про неї,— але вона була тут і допомагала, а більшого він і не міг просити.

— Тобі не здається, що нам варто туди вилізти? — запитала Бренда.

— Так.— Томас кивнув.— Варто.

Він пішов останнім. Після того, як інші пролізли всередину, він видерся драбиною, підтягнувся на борт, а тоді пройшов двома дошками над проміжком до кам'яної долівки Лабіrintу, на край Стрімчака. Під ним була всього-на-всього робоча зона з чорними стінами, що раніше завжди була схожа на бездонне провалля.

Він ізнову підняв очі на Лабіrint і мимоволі зупинився, щоб оглянути його.

Там, де колись виблискувало яскраве синє небо, тепер була лише тьмяна сіра стеля. Голограма біля Стрімчака повністю

вимкнулася, і запаморочливий колись краєвид перетворився на просту чорну штукатурку. Але коли він побачив масивні вкриті плющем стіни, що тягнулися від Стрімчака, йому перехопило дух. Вони були височезні навіть без допомоги ілюзій, і тепер вони здіймалися над ним стародавніми монолітами, зелено-сірі та потріскані. Неначе вони простоять там тисячу років величезними надгробками, що нагадуватимуть про смерть безлічі людей.

Він повернувся.

Розділ 68

Цього разу попереду був Мінхо, який біг із розправленими плечима, всім своїм виглядом показуючи, наскільки він пишається тими двома роками, коли він правив коридорами Лабіринту. Томас був просто за ним і витягував шию, щоб роздивитися зарослі плющем стіни, які велично здіймалися до сірої стелі. Дивно було повернутися сюди після всього, що вони пережили з моменту втечі.

Під час бігу до Глейду всі говорили мало. Томас замислився, що думають про Лабірингт Бренда і Хорхе: він знов, що Лабірингт має видаватися величезним. Жук-жалюк аж ніяк не міг передавати такі розміри під час трансляцій для оглядових кімнат. І він не знов, які кепські спогади лізуть до голови Галлі.

Вони завернули за останній ріг, вийшовши у широкий коридор за Східною брамою Глейду. Підійшовши до тієї частини стіни, де він зв'язав Альбі у плющі, Томас подивився на те місце й помітив сплутані й порубані лози. Стільки сил пішло на порятунок колишнього лідера глайдерів, а він загинув усього кілька днів по тому: його психіка так і не відновилася після Змінної.

У Томасових жилах раптово запалав рідким жаром гнів.

Вони дісталися величезного проміжку у стінах, де була Східна брама, і Томас перевів дух і сповільнівся. Глейдом сновигали сотні людей. Побачивши, що серед натовпу було навіть декілька немовлят і малих дітей, він жахнувся. Море імунних за мить зашепотіло, але за кілька секунд усі очі були звернені на новоприбулих, і у Глейді запала цілковитатиша.

— Ти знов, що їх так багато? — запитав Томаса Мінхо.

Люди були повсюди — їх було однозначно більше, ніж коли-небудь було глайдерів. Але Томасові відібрало мову через те, що він знову побачив сам Глейд. Криву будівлю, яку

вони називали Домівкою; жалюгідний гайок; повітку Різниці, поля, де тепер були тільки старі бур'яни. Обгоріле Карточковище, металеві двері якого почорніли та досі були відчинені. Йому було видно навіть буцегарню. В ньому мало не розривалася бульбашка почуттів.

— Чуєш, мрійнику,— заговорив Мінхо, клацнувши пальцями.— Я до тебе з запитанням звернувся.

— Шо? А... Їх так багато — то роблять так, щоб місце виглядало меншим, ніж будь-коли за нашої присутності.

Невдовзі їх помітили друзі. Казан. Клінт, медак. Соня й деякі інші дівчата з групи «В». Вони всі побігли, а далі була коротка низка возз'єднань і обіймів.

Казан ляслув Томаса по руці.

— Уявляєш? Мене повернули сюди! Мені навіть куховари-ти не давали — просто надсилали нам трохи їжі в пакунках у Ящику тричі на день. Кухня навіть не працює — електрики немає, та й нічого немає.

Томас засміявся, його гнів пом'якшився.

— Гадаєш, ти кепсько куховарив на п'ятдесятьох? Спробуй прогодувати цю армію.

— Смішна ти людина, Томасе. Ти — смішна людина. Радий тебе бачити.— Тоді він вибалувшив очі.— Галлі? Галлі тут? Галлі живий?

— Я теж радий тебе бачити,— сухо відповів хлопчина.

Томас поплескав Казана по спині.

— Це довга історія. Тепер він хороший.

Галлі пирхнув, але не відповів.

До них підійшов Мінхо.

— Гаразд, досить радіти. Як ми взагалі це зробимо, чуваче?

— В цьому начебто нічого страшного,— відповів Томас. Насправді йому страшенно не подобалася думка про спробу провести всіх цих людей не лише самим Лабіринтом, а ще й усім комплексом «БЕЗУМу» до прямтрансу. Тим не менше, це було необхідно зробити.

— Не свисти мені,— сказав Мінхो.— Очі в тебе не брешуть.

Томас усміхнувся.

— Ну, нам точно є з ким битися.

— Ти взагалі *дивився* на тих нещасних здихликів? — спітав Мінхо з відразою в голосі.— Там половина молодших за нас, а інша половина має такий вигляд, наче ніколи не боролася, не кажучи вже про бійки навкулачки.

— Іноді має значення лише кількість,— відповів Томас.

Він помітив Терезу і підклікав її, а тоді знайшов Бренду.

— Який у нас план? — запитала Тереза.

Якщо Тереза справді з ними, то вона потрібна Томасові саме зараз — як і всі спогади, які вона собі повернула.

— Гаразд, розділімо їх на групи,— сказав він усім. Тут, напевно, чотириста чи п'ятсот душ, отже... по п'ятдесят на групу. Тоді поставимо в них старшими по одному глейдерові чи людині з групи «В». Терезо, знаєш, як дістатися цього технічного приміщення?

Він показав їй мапу, а вона, оглянувши її, кивнула.

Томас повів далі.

— Тоді я допоможу повести людей, а ви з Брендою ідіть попереду. Всі інші мають вести по одній із груп. Окрім Мінхо, Хорхе та Галлі. Ви, гадаю, маєте прикривати тили.

— Як на мене, нормально,— сказав Мінхо, знизвавши племчима. Він, як не дивно, видавався знудженим.

— Як скажеш, мучачо,— додав Хорхе. Галлі просто кивнув.

Наступні двадцять хвилин вони розділяли всіх на групи та вишикували у довгі вервечки. Особливу увагу вони приділяли тому, щоб у групах було порівну людей певного віку та з певними силами. Зрозумівши, що новоприбулі прийшли їх рятувати, імунні почали виконувати накази.

Після того, як їх організували у групи, Томас і його друзі вишикувалися перед Східною брамою.

Томас замахав руками, щоби привернути загальну увагу.

— Послухайте! — заговорив Томас. — «БЕЗУМ» планує використати вас у наукових цілях. Використати ваші тіла — ваш мозок. Він вивчає людей уже багато років, збираючи дані для розробки ліків від Спалаху. Тепер він хоче використати вас, але ви заслуговуєте на більше, ніж життя лабораторних щурів. Ви, та й ми всі — це майбутнє, а майбутнє буде не таким, як хоче «БЕЗУМ». Саме тому ми тут. Для того, щоб вивести вас звідси. Ми пройдемо кілька корпусів у пошуках прямтрансу, який перевезе нас у безпечне місце. Якщо нас атакують, нам доведеться битися. Тримайтеся своїх груп, а найсильніші мають робити все, що потрібно, для захисту...

Під кінець слова Томаса урвав різкий, сильний тріск — неначе то розкололося каміння. А тоді — нічого. Лише луна, що відбивалася від величезних стін.

— Що це було? — прокричав Мінх, оглядаючи небо в пошуках джерела звуку.

Томас оглянув Глейд; за ним здіймалися стіни Лабіринту, але нічого дивного не було.

Він уже був готовий заговорити, коли знову пролунав тріск, а тоді ще раз. Глейдом прокотився громоподібний гуркіт, що починався тихо, а тоді нарощував глибину та гучність. Земля задрижала, і здавалося, ніби світ ось-ось розпадеться.

Люди роззиралися в пошуках джерела шуму, і, як помітив Томас, почала ширитися паніка. Невдовзі він утратить контроль. Земля затрусила сильніше, звуки — грім і дроблення каміння — посилились, і тепер маса людей, що стояла перед ним, вибухнула криками.

Раптом до Томаса дійшло.

— Вибухівка.

— Що? — крикнув йому Мінх.

Томас поглянув на друга.

— «Права рука»!

Глейд затрусило від оглушливого гуркотіння, і Томас крутнувся та поглянув угору. Зліва від Східної брами відламався

чималий кавалок стіни, і повсюди розліталися величезні уламки каменю. Здоровезний уламок неначе завис під нерельсним кутом, а тоді впав, полетівши на землю.

Прокричати попередження Томас не встиг — масивний шмат каменю впав на групу людей, розколовся надвое та розчавив їх. Він оніміло стояв якусь мить, тим часом як із-під каміння витікала кров, яка збиралася в калюжі на підлозі.

Розділ 69

Поранені заволали. Гуркіт грому та звук, із яким розколювалося каміння, поєдналися в жахливому хорі, а земля під ногами в Томаса продовжувала труситися. Лабірінт навколо них розпадався — треба було вибиратися.

— Біжи! — закричав він Соні.

Вона не завагалася — повернулася і зникла в коридорах Лабірінту. Люди, що стояли у вервечці за нею, побігли за нею без жодних наказів.

Томас зашпортився, відновив рівновагу та підбіг до Мінхо.

— Стань останнім! Ми з Терезою та Брендою маємо очолити натовп!

Мінхо кивнув і штурхнув його вперед. Томас озирнувся саме вчасно, щоб побачити, як Домівка розколюється посередині, наче тріснутий жолудь, і половина її благенької конструкції валиться на землю у хмарі трісок і пилу. Його погляд метнувся до Картосховища, чиї бетонні стіни вже кришилися.

Вільного часу вже не було. Він оглянув цей хаос і зрештою розшукав Терезу. Він підхопив стару подругу, а вона пішла за ним до прогалини, що вела у Лабірінт. Там була Бренда, що разом із Хорхе з усіх сил намагалася домовитися про те, хто піде наступним, щоб усі не пішли одночасно, зчинивши штовханину, в якій половина людей неодмінно уб'ється.

Згори ще раз пролунав тріск — щось розколювалося; Томас підняв очі та побачив, як частина стіни падає на землю біля полів. Ударившись, вона вибухнула; під нею, на щастя, нікого не було. Раптово вжахнувшись, він усвідомив, що зрештою обвалиться сам дах.

— Іди! — крикнула йому Бренда. — Я одразу за тобою!

Тереза схопила його за руку, потягнула вперед, і вони утвоюх пробігли повз нерівний лівий край Брами до Лабіринту, петляючи довкола натовпу, що простував у тому ж напрямку.

Томасові довелося швидко бігти, щоб наздогнати Соню: він поняття не мав, була вона Бігункою в Лабіринті групи «В» чи пам'ятала план Лабіринту так само добре, як він, якщо він, звісно, був таким само.

Земля й далі трусилася та хилилася з кожним далеким вибухом. Люди повсюди спотикалися, падали, підводилися й бігли далі. Томас ухилявся та нагинався, біжучи, а одного разу перестрибнув чоловіка, що впав. Зі стін летіло каміння. На його очах одна каменюка влучила в голову якогось чоловіка, збивши його на землю. Люди схилилися над його безжivним тілом, спробували його підняти, але крові там було стільки, що Томас здогадувався: було вже запізно.

Томас догнав Соню та пробіг повз неї, ведучи всіх поворот за поворотом.

Він знов, що вони наближаються. Можна було тільки сподіватися, що Лабіринт став першою мішенню, а решта табору неушкоджена — що в них іще буде час, якщо вони зуміють просто вибратися. Земля під ним раптом підскочила, і повітря розколох оглушливий тріск. Він упав долілиць і незграбно підвівся. Футів за сто перед ним посунулася вгору частина кам'яної підлоги. Половина її вибухнула в нього на очах, щедро засипавши все навколо камінням і пилом.

Він не зупинився. Між землею, що виступала, та стіною, був вузький простір, і він пробіг ним, а Тереза і Бренда хутко пробігли за ним слідом. Але він знов, що через це вузьке місце все сповільниться.

— Покваптеся! — заволав він через плече. Він сповільнився, щоб озирнутися, та побачив у всіх в очах відчай.

Соня вийшла з прогалини, а тоді зупинилася, щоб допомогти вийти іншим, хапаючи людей за руки, тягнучи та

штовхаючи. Вийшло швидше, ніж Томас міг сподіватись, і він побіг далі до Стрімчака на повній швидкості.

Він ішов Лабіринтом, світ трусився, довкола них повсюди кришилося й падало каміння, люди кричали та плакали. Він міг хіба що вести тих, хто вижив, уперед. Наліво, а тоді направо. Знову направо. Потім вони опинилися в довгому коридорі, що закінчився біля Стрімчака. За його краєм він бачив кінець сірої стелі біля чорних стін, круглу дірку виходу — і велику тріщину, що перетинала навскіс фальшиве колись небо.

Він повернувся до Соні та інших.

— Швидше! Ворушіться!

Коли вони підійшли ближче, Томас сповна оцінив їхній жах. Люди з білими, спотвореними жахом обличчями падали на землю та знову вставали. Він побачив хлопчика, явно не старшого за десять років, який майже тягнув за собою якусь жіночку, поки в неї зрештою не підкосилися ноги. З верхньої частини стіни звалилася брила завбільшки з невеликий автомобіль і влучила у старшого чоловіка, що відлетів на кілька ярдів, а тоді впав на землю та повалився, як мішок із піском. Томас був нажаханий, але біг далі, при цьому постійно підбадьорюючи криками всіх навколо себе.

Нарешті він дістався Стрімчака. Дві дошки лежали як треба, і Соня жестом наказала Терезі пройти імпровізованим містом та пролізти у стару гріверську нору. Опісля перейшла Брендя з вервекою людей, яку очолювала.

Томас чекав на краю Стрімчака, жестом женучи людей уперед. Було боляче, майже нестерпно, бачити, як люди настільки повільно виходять із Лабіринту, коли він увесь, здавалося, готовий щоміті обвалитися. Вони один за одним перебігали дошки та кидались у дірку. Томас замислився, чи не спрямовує їх Тереза у жолоб, а не на драбину, щоб справи йшли швидше.

— Давай! — крикнула Томасові Соня. — Вони мають знасти, що робити, опинившись там.

Томас кивнув, хоча йому було страшенно соромно йти: під час першої втечі він вчинив так само — покинув бійку на глейдерів, а сам заходився вводити код. Але він знов, що вона має рацію. Він востаннє поглянув на Лабіринт, що здригався: від стелі відірвалися цілі шматки, а з землі, що колись була гладенькою, стирчало каміння. Він не знов, як вони всі прорвуться, і йому стало боляче за Мінхо, Казана та інших.

Він заліз у потік людей і перейшов дошки, що вели до дірки, а тоді відійшов від натовпу біля жолоба й побіг до драбини. Якомога швидше подолав її сходинки та з полегшенням побачив унизу, що цієї частини руїнація ще не досягла. Там була Тереза, що допомагала людям підводитися після приземлення й казала їм, у якому напрямку йти.

— Я цим займуся! — крикнув він їй.— Стань на чолі юрби! — Він показав на той бік подвійних дверей.

Вона хотіла була відповісти, аж тут побачила щось у нього за спиною. Її очі зі страху округлились, і Томас розвернувся.

Декілька запорошених контейнерів із гріверами почали відкриватися; їхні верхні половинки здіймалися на петлях, наче віка трун.

Розділ 70

— Слухай мене! — закричала Тереза. Вона схопила його за плечі й розвернула, щоб поглянути йому в обличчя.— На хвості у гріверів,— вона показала на найближчий контейнер,— як казали Творці, у бочці, серед жиру є вимикач, схожий на ручку. Треба запустити руку під шкуру й витягнути його. Якщо тобі вдастся, вони поздихають.

Томас кивнув.

— Добре. А ти веди людей далі!

Контейнери й далі розкривалися зверху, а Томас тим часом помчав до найближчого з них. Коли він добіг, кришка вже припіднялася, і він пильно вдивився всередину. Величезна, схожа на слімака, туша грівера трусилася та крутилася, всмоктуючи вологу та паливо з трубок, під'єднаних до нього з боків.

Томас побіг до віддаленого кінця контейнера та, підтягнувшись, заліз на його бортик, а тоді розтягнувся та нахилився до гріверових нутрощів. Пробив рукою слизьку шкуру, шукаючи те, що описала Тереза. З натужним гарчанням він пропихував руку, поки не знайшов тверду ручку, а тоді потягнув її з усієї сили. Вона відірвалась, і грівер упав на дно контейнера безвільною драглистою масою.

Він кинув ручку на підлогу та побіг до наступного контейнера, де кришка опускалася на землю. Всього за кілька секунд він підтягнувся й перехилився через бік, запхав руку в масну плоть і висмикнув ручку.

Біжучи до наступного контейнера, Томас ризикнув і швидко позирнув на Терезу. Вона досі підіймала з долівки людей, які прослизнули жолобом, і вказувала їм на двері. Вони надходили швидко, падаючи одне на одного. Там з'явилася Соня, потім Казан, а тоді Галлі. На його очах пролетів Мінхо. Томас досяг контейнера, кришка якого

вже повністю відкрилася, і трубки, що з'єднували грівера з контейнером, одна за одною від'єдналися. Він підтягнувся й перехилився, проник рукою під шкуру істоти й вирвав ручку.

Томас зіскочив на землю й повернувся до четвертого контейнера, але грівер ворушився; допомагаючи собі лапами, почвара вилазила назовні.

Томас ледве встиг до нього, підстрибнув та звісився з контейнера збоку. Проліз рукою в масну шкуру, схопився за ручку. На його голову замахнулася пара лез, схожих на ножиці, він пригнувся, водночас видерши ручку з тіла істоти, і вона померла, під власною вагою впавши назад у подібний до труни контейнер.

Томас знав, що вже немає часу зупинити останнього грівера, перш ніж він вийде з контейнера. Він повернувся, щоб оцінити ситуацію, і грівер на його очах із чваканням повністю виліз на землю. Він уже оглядав місцевість крізь невеличкий окуляр спереду; далі істота, як вони вже безліч разів робили на його очах, згорнулася в шпичастий клубок. Істота помчала вперед під гучне дзвижання мотора у своєму череві. Гріверові шипи вгризлися в долівку, і в повітря полетів бетон, а Томас безпорадно дивився, як істота врізалася в невеличку групу людей, які пролетіли крізь жолоб. Вилізли клинки, грівер перерубав кілька людей, які навіть не усвідомили, що відбувається.

Томас роззирнувся довкола, шукаючи чогось, що можна було б використати як зброю. Від чогось у стелі відламався шматок труби завбільшки десь із його руку; він побіг до нього й підняв. Повернувшись назад до грівера, він побачив, що Мінхо вже добрався до істоти. Хлопчина копав її з майже страхітливою люттю.

Томас кинувся на чудовисько, гукнувши іншим, щоб відступилися. Грівер крутнувся до нього, ніби почув наказ, а тоді став дібки, всівши на округлий задній кінець. З боків істоти вилізло два придатки, і Томас загальмував; задзижчала

циркуляркою нова металева рука, на іншій була страхітлива клешня з чотирма наконечниками, на яких були леза.

— Мінхо, просто дай мені його відволікти! — заволав він. — Виведи усіх звідси і скажи Бренді, щоб повела їх до технічного приміщення!

При цьому він побачив, як якийсь чолов'яга намагався відповзти з гріверової дороги. Не встиг він відірватися від істоти на кілька футів, як із неї вилетів якийсь стрижень і вдарив його у груди; чолов'яга впав на підлогу, харкаючи кров'ю.

Прибіг Томас і підняв трубу, готовий дати відсіч при��кам, добрatisя до ручки.

Йому це майже вдалося, аж тут раптом праворуч від нього вискочила Тереза й кинулася всім тілом на грівера.

Він негайно скрутися клубком, а всі його металеві руки втягнулися, притискаючи її до його шкіри.

— Терезо! — заволав Томас, різко зупинившись і не знаючи, що робити.

Вона озирнулася на нього.

— Просто йди! Виведи їх! — Вона почала хвищатися та дряпатися; її руки губилися в драглистій плоті. Поки що їй, здається, вдалось уникнути тяжких ушкоджень.

Томас підібрався ближче, міцніше схопившись за трубу й шукаючи слабкого місця, щоб можна було атакувати, не влучивши по Терезі.

Тереза знову помітила його.

— Виходь...

Але її слова затихли. Грівер всмоктав її обличчя у драглис-ту шкіру, втягуючи її чимраз далі й душачи.

Томас на мить спантеличено завмер. Надто багато людей загинуло. Надто багато. А він не стоятиме тут, дозволяючи їй жертвувати собою заради порятунку його життя та інших. Він не міг цього допустити.

Він заволав, а тоді чимдуж побіг і, підскочивши в повітря, врізався у грівера.

До його грудей полетіла циркулярка, і він ухилився вліво, водночас замахнувшись трубою. Вона сильно гепнула, і пила відламалася, полетіла геть. Томас почув, як вона впала на землю та забряжчала. Скориставшись рівновагою, він замахнувся назад і вгородив трубу в тушу істоти зовсім поряд із Терезиною головою. Він напружився з усієї сили, щоб витягнути її, а тоді вгородив трубу ще раз і ще.

Придаток із клешнею затиснув його, підняв у повітря й кинув. Він гепнувся на тверду бетонну підлогу й покотився, а тоді підскочив на ноги. Тереза знайшла сяку-таку точку опори на туші істоти, піднялася на коліна та заходилася бити грівера по металевих руках. Томас знову кинувся в атаку, підскочив і вчепився у його слизьку плоть. Він лупив трубою все, що опинялося поблизу.

Тереза билася та пручалася знизу; істота схилилася набік, а потім крутнулася, кинувши Терезу так, що вона пролетіла щонайменше десять футів.

Томас схопився за металеву руку та відбився ногами від клешні, коли та замахнулася на нього ще раз. Став на тіло почвари, проштовхнувся вниз під її боком і розтягнувся. Занурив руку в обвислу плоть, намацуючи ручку. Щось рубонуло його по спині, і все його тіло прорізав біль. Та він продовжив пошуки ручки — що глибше він проникав, то більше плоть істоти скидалася на щільну грязюку.

Нарешті кінчики його пальців торкнулися твердого пластику, і він просунув руку ще на дюйм уперед, схопився за ручку, потягнув із усієї сили та зіскочив із грівера. Підняв очі й побачив, як Тереза відбивається від пари лез усього за кілька дюймів від свого обличчя. А тоді раптом запала тиша: машинне ядро істоти зашипіло й вийшло з ладу. Істота повалилася, перетворившись на плоску видовжену купу слизу та механізмів, а придатки, що стирчали з неї, безвільно впали на землю.

Томас поклав голову на підлогу та шумно задихав, набираючи повні легені повітря. А тоді до нього підбігла Тереза

і допомогла йому перекотитися на спину. Він побачив біль на її обличчі, подряпини, розпашілу спіtnілу шкіру. Але тут вона усміхнулася.

— Дякую, Томе,— сказала вона.

— Будь ласка.

Непогано отак завалити противника й полежати трохи, перепочити.

Вона допомогла йому зіп'ястися на ноги.

— Виходьмо звідси.

Томас помітив, що з жолоба вже ніхто не виходить, а Мінх щойно провів останніх кількох людей крізь подвійні двері. Тоді він повернувся до Томаса й Терези.

Він зігнувся, щоб перевести дух, упершись руками в коліна.

— Це всі,— він зі стогоном випростався.

— Принаймні всі, що добралися. Гадаю, ми тепер знаємо, чому нас так легко впустили — нас збиралися порубати на шматочки за допомогою клятих гріверів, якщо ми виберемося. Хай там як, вам треба чапати вперед і допомогти Бренді всіх вести.

— То вона в порядку? — запитав Томас. Полегшення, яке він відчув, було неймовірним.

— Еге ж. Вона вже там.

Не встиг Томас двох кроків ступити, як зусібіч воднораз пролунав гуркіт. Декілька секунд комплекс трусило, а потім знову стало тихо.

— Краще поквапитися,— сказав він і помчав за іншими.

Розділ 71

З Лабіринту вибралося щонайменше двісті людей, і всі вони з незрозумілої причини зупинилися.

Пробираючись крізь натовп у коридорі, Томас силкувався вийти вперед.

Він оминав чоловіків, жінок і дітей, поки нарешті не помітив Бренду. Вона проштовхалася до нього, обійняла його та поцілуvala в щоку. Він усім серцем захотів, щоб все це могло скінчитися тієї ж миті — щоб вони могли бути у безпеці й не мусили йти кудись іще.

— Я пішла через Мінхо,— пояснила вона.— Він мене примусив, пообіцяв допомогти, якщо тобі буде треба. Сказав мені, що вивести всіх надто важливо, а ви можете дати собі раду з грівером. Я мала залишитися. Вибачте.

— Це я йому наказав,— відповів Томас.— Ти вчинила правильно. Зробила єдине, що можна було зробити. Скороми звідси вийдемо.

Вона злегка його штурхнула.

— Тоді поквалмося та подбаймо про це.

— Гаразд.— Він стиснув її руку, і вони долучилися до Терези, а тоді знову пішли вперед, щоб очолити групу.

В коридорі було навіть темніше, ніж до цього: ті світильники, які взагалі працювали, були тъмяними та миготіли. Люди, повз яких вони проходили, мовчки збилися докупи у стривожному очікуванні. Томас побачив Казана, який не сказав нічого, але з усієї сили постараався підбадьорливо всміхнутися; ця усмішка, як завжди, більше скидалася на посмішку. Вдалині пролунав гуркіт вибуху, і будівля здригнулася. Вибухи, здавалося, були ще далеко, але Томас зінав, що це ненадовго.

Опинившись попереду вервечки, вони з Брендою зрозуміли, що група зупинилася біля сходів, не знаючи напевне, вгору йти чи вниз.

— Нам угору,— сказала Бренда.

Томас не сповільнював темпу. Він жестом наказав групі йти за ними та побіг, а поруч із ним побігла Бренда.

Він не збирався піддаватись утомі. Чотири просвіти, п'ять, шість. Він зупинився на майданчику, щоб перевести дух, поглянув униз і побачив, що інші наближаються. Бренда провела його за двері, ще одним довгим коридором, наліво, а тоді направо, ще на один сходовий просвіт угору. Ще один коридор, а тоді *вниз* сходами.. Томас лише сподівався, що радник не брехала щодо прямтрансу.

Десь над ним пролунав вибух, який трусонув увесь корпус і збив його на підлогу.

Повітря наповнилося порохом, а йому на спину посыпалися маленькі уламки кахлів на стелі. Щось гучно заскреготіло й посыпалося. Нарешті, за кілька секунд, усе знову затихло.

Він потягнувся до Бренди, аби впевнитися, що вона не постраждала.

— Все добре? — крикнув він у коридор.

— Так! — озвався хтось.

— Рушайте далі! Ми майже там! — Він допоміг Бренді підвєстись, і вони продовжили; Томас при цьому молився, щоб корпус бодай трішки постояв.

Томас, Бренда й ті, хто йшли за ними, нарешті дісталися тієї частини корпусу, яку радник обвела на мапі,— дісталися технічного приміщення. Здетонувало ще кілька бомб, кожна нова близче за попередню. Але їх не могло зупинити ніщо, а тепер вони вже майже дісталися цілі.

Технічне приміщення було розташоване за величезною складською зоною. Вздовж правої стіни стояли охайні ряди металевих стелажів, заставлених ящиками, і Томас пішов на той бік кімнати, а тоді почав жестом запрошувати всіх усередину.

Він хотів, щоб усі зібралися докупи, перш ніж доведеться мати справу з прямтрансом. У віддаленому кінці приміщення

були одні двері — вони, напевно, вели до того приміщення, яке вони шукали.

— Заводь їх далі та підготуй, — сказав він Бренді, а тоді чкурнув до дверей. Якщо радник Пейдж збрехала щодо прямтрансу чи якщо хтось із «БЕЗУМу» чи «Правої руки» здогадався, що вони роблять, їм каюк.

Двері вели до невеличкого приміщення, заставленого столами, що були закидані інструментами, металобрухтом і деталями машин. На віддаленому боці біля стіни хтось повісив великий шматок полотна. Томас побіг до нього та зірвав. За ним він знайшов сіру стіну, що тъмяно мерехтіла, оточена блискучо-срібним прямокутником, а біля неї — пульт керування.

Ось він, прямтранс.

Радник сказала правду.

Подумавши про це, Томас засміявся. Йому допоміг «БЕЗУМ» — допоміг *лідер* «БЕЗУМу».

Хіба що... Він усвідомив, що має дізнатися ще дещо. Він має випробувати його, щоб побачити, куди він веде, а вже тоді всіх переправити. Томас шумно вдихнув. Ось і все.

Він змусив себе пройти крізь крижану поверхню прямтрансу. А вийшов він у просту дерев'яну повітку, двері якої стояли розчахнуті перед ним. Далі він побачив... зелень. Безліч зелені. Траву, дерева, квіти, кущі. Йому сподобалося.

Він повернувся до технічного приміщення веселим. Вони це зробили — вони майже опинилися в безпеці.

Він вибіг у складську зону.

— Вперед! — прокричав він. — Запускайте всіх сюди — воно працює! Хутко!

Стіни та металеві стелажі здригнулися від вибуху. Зі стелі дощем посыпалися порох і сміття.

— Хутко! — повторив він.

Люди вже побігли під проводом Терези, яка повела їх до Томаса. Він стояв біля самісінських дверей технічного

приміщення, а коли перша людина переступила через поріг, він узяв новоприбулу за руку та повів до сірої стіни прямтрансу.

— Ви ж знаєте, що це, так? — запитав він її.

Вона кивнула, сміливо намагаючись приховати палке бажання скористатися прямтрансом і піти звідси.

— Я дещо бачила в житті, хлопче.

— Ви можете постояти тут і простежити за тим, щоб усі пройшли?

Вона спершу злякалась, але потім кивнула.

— Не хвилюйтесь,— заспокоїв її Томас.— Просто залишайтесь тут, скільки зможете.

Щойно вона погодилася, він побіг назад до дверей.

В невеличкому приміщенні з'юрмилися інші, і Томас відступив.

— Зараз пройдемо. Як опинитеся на іншому боці, звільніть місце!

Він проштовхався крізь тісний натовп і повернувся на склад. Усі вишикувалися в чергу та вервечкою заходили до технічного приміщення. А позаду юрби стояли Мінхо, Бренда, Хорхе, Тереза, Арис, Казан і кілька учасників групи «В». Був там і Галлі. Томас пробрався до друзів.

— Сподіваюся, вони там швидко впораються,— сказав Мінхо.— Вибухи дедалі ближче.

— Тут усе обвалиться,— додав Галлі.

Томас оглянув стелю, неначе очікував, що це станеться тієї ж миті.

— Знаю. Я сказав їм поквапитися. Ми всі підемо звідси за...

— Так-так, що *тут* у нас? — прокричав голос із віддаленого боку приміщення.

Довкола Томаса, коли він повернувся, щоб побачити, хто заговорив, охнуло декілька людей. У двері щойно пройшов із коридору за порогом Щур, і він був не сам. Довкола

нього стояли охоронці «БЕЗУМУ». Всього Томас нарахував сімох, а це означало, що перевага все одно за ним і його друзями.

Дженсон зупинився та склав руки човником, щоб перевірити гуркіт від чергового вибуху.

— Дивна схованка як на той момент, коли все от-от обвалиться! — Зі стелі полетіли шматки металу і забряжчали по підлозі.

— Ви знаєте, що тут! — крикнув Томас у відповідь.— Надто пізно — ми вже йдемо!

Дженсон витягнув той самий довгий ніж, який був при ньому надворі, та показав його. А інші, наче за командою, дістали подібну зброю.

— Але ми можемо забрати кількох,— запевнив Дженнсон.— І виглядає на те, що тут, просто перед нами, стоять найсильніші й найрозумніші. Навіть не хто інший, як наш Останній Кандидат! Той, хто потрібен нам найбільше, однак відмовляється від співпраці.

Томас і його друзі вже стали шеренгою між дедалі меншою юрбою полонених і охоронцями. Інші Томасові товарищи шукали на підлозі щось таке, що можна було б використати як зброю — труби, довгі палі металевої сітки. Томас помітив перекрученій шмат товстого кабелю, що закінчувався колючими й жорсткими дротами, на вигляд не менш убивчий за спис. Він скопився за нього, і тієї ж миті приміщення сколихнув іще один вибух, через який полетів на підлогу величезний масив металевих стелажів.

— Ніколи не бачив такої страхітливої купки головорізів! — прокричав Щур, але обличчя в нього було ошаліле, а вуста скривилися в дикому усміху.— Мушу визнати, що я перелякався!

— Просто стули писок, і покінчімо з цим! — крикнув Мінхо йому у відповідь.

Дженсон сфокусував холодний божевільний погляд на підлітках навпроти.

— Залюбки,— промовив він.

Томасові страшенно кортіло помститися за всі ті страх, біль і страждання, що так довго були визначальними у його житті.

— Вперед! — крикнув він.

Дві групи пішли в наступ одна на одну; їхні бойові кличі заглушив раптовий удар. То здетонувала вибухівка, трусонувши корпус, у якому вони були.

Розділ 72

Томас якимось робом зберіг рівновагу, попри те, що все приміщення трусилося від серії вибухів — наразі найближчих. Попадала більшість стелажів, і приміщенням полетіли різні предмети. Він ухилився від нерівного шматка дерева, а тоді перестрибнув круглу деталь від машини, що пролетіла повз нього.

Галлі, який був поруч із Томасом, заточився і впав; Томас допоміг йому підвистися. Вони продовжили атаку.

Брендя послизнулась, але відновила рівновагу.

Вони врізалися в інших, неначе перша шеренга солдатів у стародавньому пішому бою. Томас сам пішов на Щура, який був вищий за нього щонайменше на півфута й розмахував своїм клинком; він полетів дугою до Томасового плеча, але Томас ударив вгору своїм жорстким кабелем і торкнувся пахви Щура. Дженсон зарепетував і зронив зброю, а з рани заструменіла кров; він затиснув її іншою рукою й відступився, втелюючи в Томаса сповнені ненависті очі.

Праворуч і ліворуч від нього всі билися. Томасова голова наповнилася звуками ударів металу об метал, лементом, криками та гарчанням. Дехто нападав удвох на одного; Мінх зрештою довелося битися з жінкою, що здавалася вдвічі сильнішою за будь-кого з чоловіків. Брендя лежала на землі й боролася з худорлявим чолов'ягою, намагаючись вибити в нього з руки мачете. Томас швидко глянув і побачив усе це, але тоді перевів увагу на власного супротивника.

— Мені не страшно спливти кров'ю, — сказав, скривившись, Дженсон. — Головне — померти після того, як я поверну тебе в лабораторію.

Новий вибух струсонув комору, і Томаса кинуло на Дженсона. Упустивши кabel, він повалився на ворога, і разом вони впали на підлогу, і Томас з усієї сили заходився відпихати

чолов'ягу однією рукою, водночас духопелячи його. Він удавив Дженсона кулаком по лівій щоці, і голова Щура смикнулася набік, а з рота в нього бризнула кров. Томас відвів руку для чергового замаху, але Щур шалено вигнув тіло і скинув його; хлопчина приземлився на спину.

Не встиг він ворухнутись, як Дженсон застрибнув на нього та обхопив ногами його тулуб, прип'явши Томасові руки до землі колінами. Томас запружався, а Щур тим часом гам-селив його кулаками, знову та знову б'ючи Томаса по незахищенному обличчю. Ним заволодів біль. Потім тіло наповнилось адреналіном. Він не помре тут. Він упер ноги у підлогу та щосили рвонув угору.

Він піднявся над землею всього на кілька дюймів, але цього вистачило, щоби звільнити руки від Щурових колін. Наступний удар він заблокував обома передпліччями, а тоді викинув обидва кулаки вгору і вдарив Дженсона в обличчя.

Щур утратив рівновагу; Томас зіпхнув його з себе, а тоді копнув його, зігнувши обидві ноги та врізавши підошвами Дженсонові у бік, а потім — і знову, ще раз і ще. З кожним ударом Щурове тіло потроху обм'якало. Та коли Томас після цього прибрав ноги, Дженсон раптом перевернувся й напав на нього, схопивши Томаса за ноги й відкинувши їх набік. І він знову застрибнув на Томаса.

Томас збісився; він хвицався, лупив і пручався, щоб вибратися з-під Щура. Вони качалися, здобуваючи перевагу лише на частку секунди, перш ніж повалитися знову. Літали кулаки, хвицалися ноги — Томасове тіло обсипали кулі болю; Дженсон дряпався й кусався. Вони все качалися, побивши один одного майже до непритомності.

Нарешті Томас опинився під добрым кутом для того, щоби врізати лікtem Дженсонові в ніс; йому від цього забило памороки, і він обома руками схопився за обличчя. Томас відчув раптовий приплив сил; він застрибнув на Дженсона та обхопив пальцями його шию, а тоді почав стискати. Дженсон

хвицався, розмахував руками, але Томас тримався з дикою люттю, вчепившись у нього, хилячись уперед і душачи його всією вагою, водночас стискаючи руки дедалі сильніше. Він відчув, як щось ляснуло, потягнулося і зламалося. Дженсон вирячив очі, висолопив язика.

Хтось ляснув його по голові долонею; він здогадувався, що йому щось кажуть, але не чув конкретних слів. Перед його обличчям з'явилось обличчя Мінхо. Він щось кричав. Томасом остаточно заволоділа жага крові. Він витер очі рукавом і ще раз зосередився на обличчі Дженсона. Той уже давно помер; він лежав нерухомо, блідий і побитий. Томас іще раз поглянув на Мінхο.

— Він мертвий! — волав його друг. — Він мертвий!

Томас змусив себе відпустити, похитуючись, облишив чолов'ягу й відчув, як Мінхο здіймає його на ноги.

— Ми їх усіх вивели з ладу! — крикнув Мінхο йому у вухо. — Нам треба йти!

Складське приміщення одночасно струсонули з обох боків два вибухи, і самі стіни повалилися всередину, розкидаючись навсібіч уламками цегли й бетону. На Томаса та Мінхο посыпалося сміття. Повітря наповнилося пилом, і Томаса оточили розплівчасті постаті, що хиталися, падали та знову вставали. Томас був на ногах і рухався, прямуючи до технічного приміщення.

Від стелі відпадали шматочки, що вибухали під час падіння. Звуки були жахливі, оглушливі. Земля шалено трусилася; знов і знов детонували бомби, неначе повсюди водночас. Томас упав; Мінхο різко зіп'яв його на ноги. За кілька секунд упав Мінхο; Томас сникав і тягнув його, поки вони обое не побігли знову. Раптом перед Томасом з'явилася Бренда з жахом у очах. Йому здавалося, що неподалік він бачив і Тerezу, і всі вони силкувалися зберегти рівновагу, просуваючись уперед.

Щось розкололося, розбилося — так гучно, що Томас аж озирнувся. Він мимоволі підняв очі та побачив, що вгорі

відпала чимала частина стелі. Він зачаровано спостерігав, як вона падає на нього.

В куточку його поля зору опинилася Тереза; її постать було ледь видно крізь забруднене повітря. Її тіло врізалося в його тіло, штовхаючи його до технічного приміщення. В голові у нього стало порожньо, він хитнувся назад і впав, а тієї ж миті величезний шмат корпусу впав на Терезу, прип'явши її тіло до долівки; з-під нього виглядали тільки її голова та рука.

— Тerezо! — закричав Томас диким голосом, що якимось чином перекрив усі інші звуки. Він незграбно поліз до неї. По її обличчю струменіла кров, а рука, судячи з усього, була розчавлена.

Він прокричав її ім'я знову та уявив собі Чака, коли той падав на землю, залитий кров'ю, а також Ньюотові вирячені очі. Троє найближчих його друзів за все життя. I «БЕЗУМ» забрав у нього їх усіх.

— Прошу, вибач,— прошепотів він їй, знаючи, що вона не чує.— Прошу, вибач.

Її вуста заворушилися, намагаючись щось сказати, і він нахилився, щоб почути те, що вона намагалася вимовити.

— I ти... мене,— прошепотіла вона.— Я завжди переймалася... тільки...

А тоді Томаса зіп'яли на ноги й відірвали від неї. Він не мав ні сил, ні бажання цьому опиратися. Її більше немає. Його тіло було охоплене болем, серце кололо. Бренда і Мінхो підняли його, поставили на ноги. Утрьох вони непевною ходою попрямували вперед, посунули далі. В зяючій дірці, що лишилася від вибуху, запалав вогонь; здіймався й нуртував густим пилом дим. Томас закашлявся, але почув лише якийсь гуркіт.

Повітря знову розбилося від звуку лунного удару; Томас на бігу повернув голову й побачив, як віддалена стіна складського приміщення вибухає, падає уламками на долівку, а крізь проміжки проривається полум'я. Частина стелі, що ще

залишилася над ним, почала валитися, вже позбавлена будь-якої опори. Корпус остаточно та безповоротно руйнувався.

Вони дісталися дверей до технічного приміщення і протиснулися всередину саме вчасно, щоб побачити, як Галлі зникає у прямтрансі. Всі інші вже зникли. Томас, хитаючись, пішов разом із друзями коротким проходом між столами. За кілька секунд вони загинуть. Звуки, з якими все розбивалося та кришилося в Томаса за спиною, тріск, рипіння та скрегіт металу і глухий шум полум'я ставали неможливо гучними. Все це набуло неймовірно високої тональності; Томас не захотів на це дивитися, хоча відчував, як усе це падає, так, неначе стояв усього за кілька футів, а передній край цього дихав йому у спину. Він проштовхнув Бренду у прямтранс. Світ довкола нього та Мінхо завалювався.

Вони разом застрибнули у крижану сіру стіну.

Розділ 73

Томас ледве дихав. Він кашляв і плювався. Серце в нього шалено билося, геть не бажаючи сповільнюватися. Він приземлився на дерев'яну підлогу повітки, а тепер повз уперед, бажаючи відійти від прямтрансу на той випадок, якщо крізь нього пролетить якесь страшне сміття. Але краєчком ока він помітив Бренду. Вона тиснула на якісь кнопки на панелі керування, а потім сіра площа мигнула і зникла, відкриваючи кедрові дошки стіни повітки за собою. «Де вона цього навчилася?» — замислився Томас.

— Виходь разом із Мінхо,— сказала вона з такою наполегливістю в голосі, що Томас не зрозумів наказу. Вони тепер у безпеці. Хіба ні? — Я ще мушу дещо зробити наостанок.

Мінхо вже звівся на ноги і підійшов, щоб допомогти встати Томасові.

— Блін, мій мозок не може задуматися ні на секунду. Просто дай їй зробити, що вона хоче. Вперед.

— Добре,— погодився Томас. Обидва вони часто дихали, відсапуючи й немовби наново переживаючи пройдені разом випробування. На якусь мить хлопці знову відчули біль утрати від смерті близьких і з нею ж — полегшу. Здається,— можливо, тільки здається,— все скінчилося.

Та найгостріше Томас відчував біль утрати. Дивитись, як гине Тереза — рятуючи його життя,— було майже нестерпно. Тепер, пильно дивлячись на людину, яка стала його справжнім найкращим другом, він мусив стримувати сльози.

Тієї миті він поклявся ніколи не казати Мінхо, що він зробив із Ньютом.

— Звісно, що добре, дурбелику,— нарешті відповів Мінхо. Але його фіrmової усмішки не було. Замість неї був погляд, який казав Томасові, що він розуміє. І що вони нестимуть із

собою скорботу своєї втрати до кінця життя. Потім він повернувся й пішов геть.

Минула довга мить, і Томас пішов за ним.

Після виходу надвір довелося зупинитися й роззирнути-ся. Вони прибули у місце, яке, як йому казали, вже не існу-вало. Розкішне, зелене та сповнене буйного життя. Він стояв на вершині пагорба над полем із високою травою та дикими квітами. Довкола блукали десь із двісті людей, яких вони врятували; дехто з них навіть бігав і стрибав. Праворуч від нього схил пагорба спускався в долину височезних дерев, які, здавалося, розтягнулися не на одну милю, закінчуючись стіною скелястих гір, які тягнулися до безхмарного синього неба. Ліворуч від нього трав'янисте поле повільно перетво-рювалося на жорсткі кущі, а далі — на пісок. А ще далі був океан, із великими темними хвилями з баранцями, що роз-бивались об берег.

Рай. Вони прибули до раю. Він міг лише сподіватися, що колись його серце відчує радість цього місця.

Він почув, як зачиняються двері повітки, а тоді — як за-шумів вогонь у нього за спиною. Повернувшись, він побачив Бренду; вона обережно відпихнула його ще на кілька кроків від будівлі, яку вже охопило полум'я.

— Просто для певності? — запитав він.

— Просто для певності, — повторила вона та усміхнулась йому настільки щиро, що він трохи розслабився, відчуваючи зовсім незначну втіху. — Мені... шкода, що так сталося з Терезою.

— Дякую. — Більше жодного слова на думку не спадало.

Вона більше нічого не сказала, і Томас вирішив, що їй і не треба говорити багато. Вони пішли та долучилися до групи людей, які брали участь в останньому бою з Дженсоном і іншими; всі вони були з ніг до голови вкриті подряпинами та синцями. Він зустрівся поглядом із Казаном так само, як раніше з Мінхо. Потім усі вони повернулися до повітки й по-дивились, як вона згоріла дощенту.

Кілька годин по тому Томас сидів на кручі над океаном, звісивши ноги з краю. Сонце вже майже опустилося за виднокрай, який неначе сяяв полум'ям. Це було чи не найпрекраснішим видовищем, яке він коли-небудь бачив.

Мінхो вже заходився порядкувати внизу, в лісі, де вони вирішили оселитися: організовував пошуки їжі, будівельний комітет, загін охорони. Томас радів цьому, бо вже не бажав брати на себе хоч трохи відповідальності. Він утомився, тілом і душою. Він сподіався, що незалежно від того, де вони, вони перебуватимуть в ізоляції та безпеці, поки решта світу думатиме, як бути зі Спалахом, і начхати на ліки. Він знов, що цей процес буде тривалим, важким і неприємним, і він був на сто відсотків упевнений, що не хоче бути до нього причетним.

З нього досить.

— Привіт.

Томас повернувся й побачив Бренду.

— І тобі привіт. Не хочеш сісти?

— Так, дякую.— Вона плюхнулася поруч із ним.— Це мені нагадує захід сонця у «БЕЗУМі», хоча там він ніколи не здавався настільки яскравим.

— Так можна було б сказати багато про що.— Він відчув новий приплив емоцій, уявивши собі обличчя Чака, Ньюта й Терези.

Кілька хвилин минуло в мовчанні: вони дивились, як щезає денне світло, а небо і вода з помаранчевих перетворюються на рожеві, потім стають пурпuroвими, а тоді — темносиніми.

— Що ти там собі думаєш? — запитала Бренда.

— Геть нічого. Я поки що зав'язав із думанням.— І він говорив чесно. Вперше в житті він одночасно був вільним і в безпеці, хоч якою дорогою ціною він цього досяг.

Потім Томас зробив те єдине, що спадало йому на думку. Він потягнувся і взяв Бренду за руку.

У відповідь вона стиснула руку йому.

— Нас понад дві сотні, і всі ми маємо імунітет. Добрий буде початок.

Томас озирнувся на неї; її впевнений тон викликав підозру — ніби вона знає те, чого не знає він.

— Що *це* означає?

Вона накинула на Томаса погляд, який відповідав погляду, який він бачив у неї, коли вона сиділа в кабінеті доктора Гарріса, а потім — у губі.

— Нічого. Зовсім нічого.

Томас викинув усе це з голови та наблизив її до себе, тим часом як останній промінчик сонячного світла зник за обрієм.

ЕПІЛОГ

Остаточний меморандум «БЕЗУМу»

Дата: 232.4.10. Час: 12.45

Кому: Моїм колегам

Від кого: Ава Пейдж, радник

Тема: Новий початок

Отже, ми зазнали поразки.

Але водночас досягли успіху.

Наше початкове бачення не було реалізовано; матриця так і не з'явилася. Ми не змогли віднайти ні вакцину, ні ліки від Спалаху. Проте я передбачала цей результат і створила альтернативне рішення, щоби врятувати принаймні частину нашого роду. За допомогою своїх колег, двох імунних у потрібному місці, я змогла спланувати та реалізувати рішення, що забезпечить найкращий результат, на який ми могли би сподіватись.

Я знаю, що більшість працівників «БЕЗУМу» вважали, що нам потрібно згуртуватися, копати глибше, бути суворішими з піддослідними та шукати відповідь далі. Почати новий цикл випробувань. Але те, чого ми не захотіли помітити, було в нас просто перед очима. Імунні — єдиний ресурс, який залишився в цьому світі.

А якщо все відбулося відповідно до плану, ми діправили найрозумніших, найсильніших і найвитриваліших своїх піддослідних у безпечне місце, де вони можуть заснувати цивілізацію наново, тим часом як решта світу прямує до вимирання.

Маю надію, що за багато років наша організація частково поплатилася за невимовно жахливe діяння, скоєне проти людства нашими попередниками при владі. Хоча я повністю усвідомлюю, що це було зроблено з відчая після спалахів на

сонці, випустити вірус Спалаху задля контролю кількості населення було мерзеним і непоправним злочином. А його катастрофічні наслідки неможливо було передбачити за жодних обставин. «БЕЗУМ» від самого цього діяння працював над виправленням несправедливості, над знаходженням ліків. І хоча це нам не вдалося, ми можемо принаймні сказати, що підготували ґрунт для майбутнього людства.

Я не знаю, як історія оцінить дії «БЕЗУМу», але тут для довідки стверджую, що організація завжди мала тільки одну мету, а саме — збереження людського роду. І вдавшись до останнього, ми досягли саме цього.

Як ми знову та знову намагалися переконати кожного зі своїх піддослідних, «БЕЗУМ» — це добре.

ПОДЯКИ

Ця трилогія стала ще тією пригодою. Багато в чому вона була плодом співпраці між мною, моєю редакторкою, Кристою Маріно, та моїм агентом, Майклом Бурре. Я й близько не можу висловити достатню подяку цим двом людям. Але я намагатимуся й далі.

Велика дяка всім добрим людям у видавництві «Random House», особливо Беверлі Горовіц і моїм піарницям, Емілі Пурсіо та Норін Геріц. А також усім неймовірним працівникам відділів продажів, маркетингу, дизайнерам, коректорам і всім іншим, без кого книжка не може народитися. Дякую вам за те, що зробили цю серію успішною.

Дякую вам, Лорен Абрамо та агенціє «Dystel & Goderich», що подбали про те, щоб ці книжки стали доступними по всьому світу. І дякую всім моїм видавцям за кордоном за те, що дали їм шанс.

Дякую вам, Лінетт і Дж. Скотте Севіджі, за те, що читали ранні начерки та надавали відгуки. Обіцяю вам, вийшло набагато краще!

Дякую всім книжковим блогерам, друзям на «Фейсбуці» і Дешнерівській армії на «Твітері», *#dashnerarmy*, за те, що тусили зі мною та нав'язували мої історії іншим. Дякую вам і всім моїм читачам. Цей світ став для мене реальністю, і я сподіваюся, що вам сподобалося в ньому жити.

Той, що біжить Лабірінтом

Літературно-художнє видання

Джеймс ДЕШНЕР

ЛІКИ ВІД СМЕРТИ

· Роман

Головний редактор *B. Александров*

Відповідальний редактор *O. Донічева*

ТОВ «ВИДАВНИЧА ГРУПА КМ-БУКС»

04060, Київ, вул. Олега Ольжича, 27/22, офіс 3

info@kmbooks.com.ua

www.kmbooks.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготівників, розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 5006 від 06.11.2015

Замовляйте наші книжки в інтернет-книгарнях:

www.kmbooks.com.ua; +380 (44) 228 78 24

www.bukva.ua; +380 (44) 359 0 369

З питань гуртових закупівель звертайтесь:

у Києві: +380 (44) 237 70 25;

у Львові: +380 (32) 245 01 71, +380 (67) 370 77 90

Повний асортимент наших книжок представлений
у книгарнях української національної мережі «Буква»

www.bukva.ua; +380 (44) 237 70 24

Центральна книгарня «Буква»:

м. Київ, вул. Богдана Хмельницького, 3-Б

+380 (44) 279 64 38

Формат 84x108/32.

Умов. друк. арк. 16,8. Обл.-вид. арк. 12,6.

Наклад 2000. Замовлення 17-811.

Віддруковано на ПрАТ «Білоцерківська книжкова фабрика»,
09117, м. Біла Церква, вул. Леся Курбаса, 4.

ТОЙ, ЩО БІЖИТЬ ЛАБІРИНТОМ

ЛІКИ ВІД СМЕРТІ

Це кінець. «БЕЗУМ» відібрав у Томаса все: життя, спогади, друзів-глейдерів. Але ж усе нарешті позаду! Випробування майже закінчили-